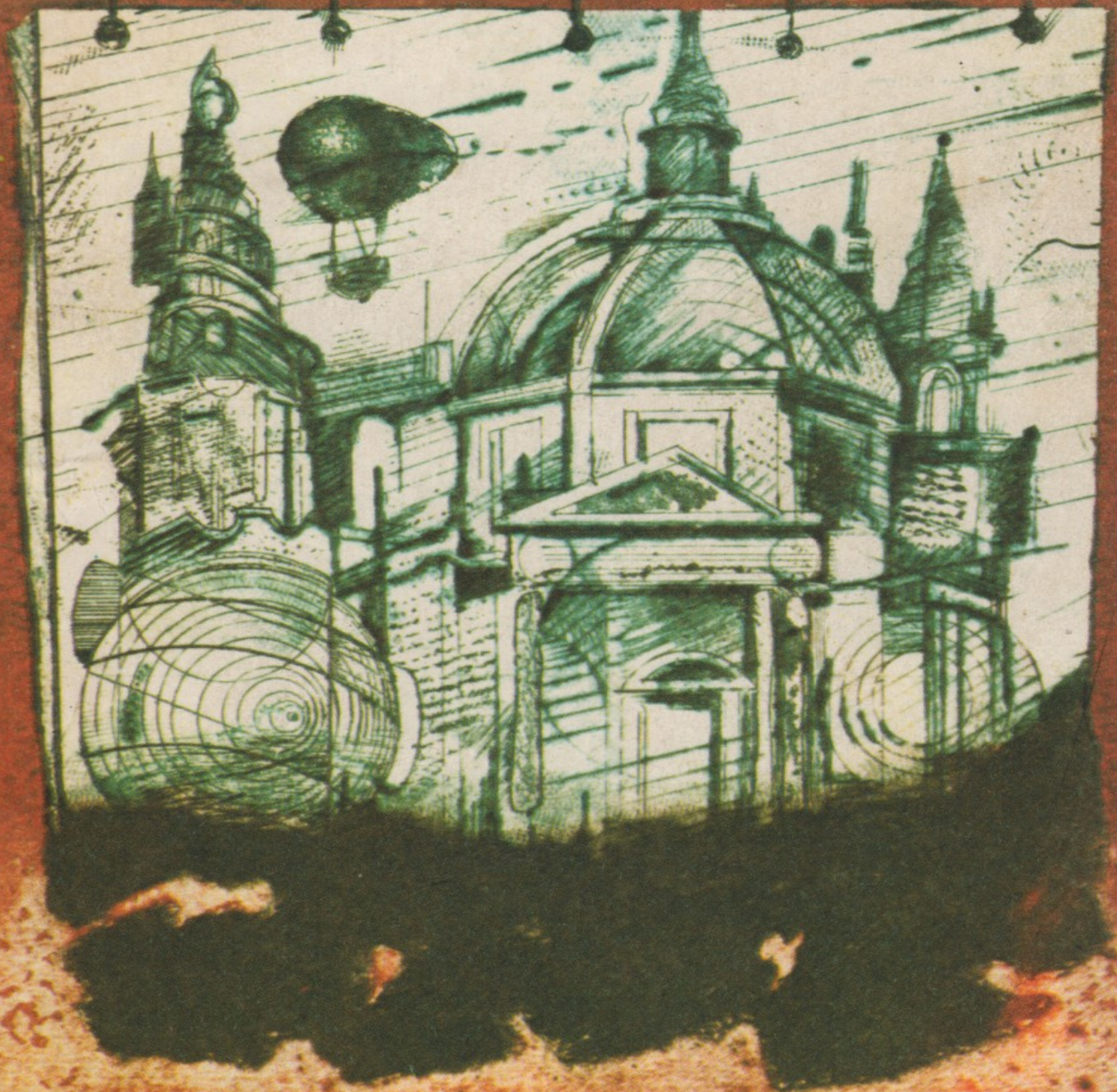

Хайнер Ранк

БЕЗСИЛИЕТО НА ВСЕМОГЪЩИТЕ

ХАЙНЕР РАНК БЕЗСИЛИЕТО НА ВСЕМОГЪЩИТЕ

Превод: Нася Кралевска

chitanka.info

АСЕН МИЛЧЕВ С МИСЛИ ЗА БЪДЕЩЕТО

Немскоезичната фантастична литература у нас за съжаление е слабо позната. Благодарение на усилията на известния наш писател-фантаст Любен Дилов през 1981 година издателство „Хр. Г. Данов“ пусна антология — фантастика на ФРГ, Австрия и Швейцария. Срещат се и няколко откъслечни превода в други антологии, в периодичния печат и... това е всичко. Може би някой ще възрази, че във фантастичната литература на немски език няма такива титани като Едгар По, Жул Верн, Хърбърт Уелс, Алексей Толстой — т.е., че й липсват традиции. Затова пък немският романтизъм в лицето на Вилхелм Хауф и Е. Т. А. Хофман например е с ярък фантастичен „ореол“. А ако търсим по-далечни предтечи на научната фантастика е Германия, ще срещнем ранни образци, наричани някога просто „фантазии“, излезли изпод перото на учени като Йохан Кеплер („Сън“ — 1634 г.) или свещеници като Атаназий Кирхнер, който води героя си по небесата, за да го дообразова. Един любопитен факт: първото в историята на литературата въображаемо пътешествие до Марс е описано от „немския Фламарион“ — астронома Еберхард Киндерман — в неговия роман „Бързото пътешествие, извършено от петима младежи на въздушен кораб“ (1744 г.).

Изобщо научната фантастика в Германия се заражда едновременно с тази на другите страни — в зората на научно-техническия прогрес от края на XIX и началото на XX век. Дори през първите години на нашето столетие по количеството на издаваната фантастична литература родината на Гьоте и Шилер е изпреварвала дори САЩ, където разцветът на жанра настъпва по-късно. Най-яркият представител от този период е Курт Ласвиц, когото с право можем да наречем „баща на немската научна фантастика“. Неговото въображение разчупва ледовете на традиционната суховато-популяризаторска тема и я извисява до парадокса, сатирата,

философското обобщение. (Знаменитият му роман „На две планети“ — 1897 г.)

Без да се впускаме в подробен исторически анализ, ще споменем, че все по-настъпателното присъствие на машините в ежедневието през 20-те, 30-те и 40-те години се отразява двупосочно върху творческите виждания в жанра. Бурният научно-технически прогрес едновременно привлича и отблъсква творците, което резонира в зачатъците на класически „утопии“ (примамливи) и „антиутопии“ (предупреждаващо-песимистични) картини на бъдещето. Сред тях се откроява едно от най-значимите произведения на европейската литература от средата на века — романът на Херман Хесе „Игра на стъклени перли“ (1943 г.) — многообразна философска дисекция на технологическа утопия.

Фашизмът слага край на художествените мечти за прогрес и изобщо на цялата немска култура. За да възкръсне тя отново след края на войната.

Нашето книгоиздаване е в дълг към фантастичната литература на ГДР, който чрез настоящото издание, надяваме се, отчасти ще бъде погасен. Това обстоятелство изисква да хвърлим по-обстоен поглед към развитието на разглеждания жанр в тази страна. Той се ражда заедно с републиката през 1949 година. И още в първите произведения на такава тема — романа на известния пролетарски писател Лудвиг Турек „Златното кълбо“ — прозират характерните черти на фантастиката в ГДР: хуманизъм, социално и политическо ангажиране, ясна обществена позиция. Разбира се, фантастичната литература на ГДР прекарва всичките „детски болести“, присъщи на жанра — увлечение по „техничарство“, приключения, детективски истории. Но все пак през 50-те години в Източна Германия зрее една фантастика, която, макар и израсла от единния корен на немската литература, значително се различава от фантастичните писания във ФРГ, където се подражава главно на лошите англезични образци. Научната фантастика на ГДР бързо напипва свой собствен път на развитие, на художествена образност и на философски внушения.

Заедно с проникването в космоса се разширява и диапазонът на писателите-фантасти. Особен интерес в тази област представлява романът на Хуберт Хорстман „Гласът на безкрайността“ (1965 г.). Умело, с поетична пластичност в него авторът защитава тезата си, че

чисто социалните проблеми не могат да бъдат разрешени само с технически средства. Почти по същото време (1966 г.) излиза и „Друг свят“ на Херберт Цирбигел — произведение, което също е една от повратните точки към психологичност в научната фантастика на ГДР. Неговите герои, жертва на космическа катастрофа, изявяват своя истински облик във възникналите екстремни ситуации. Основата не са главозамайващите приключения в междузвездното пространство, а напластяването на характерите, докосването до най-фините струни на човешката душа.

Краят на 60-те и началото на 70-те години довеждат до истински „бум“ на научната фантастика в страната. И в количествено, и в качествено отношение. Издателствата все по-често се обръщат към този много пъти недооценяван жанр. Читателите жадно гълтат значителното количество заглавия, многобройните тиражи. Разгарят се и спорове. Как трябва да се пише научна фантастика?

Дали като Жул Верн — строго „научно“, подплатено с увлекателна приключенска нишка? Представители на този тип повествование са Карл-Хайнц Тушел, Александер Кръoger, Клаус Фрюауф, Райнер ФурМан. Особен успех жъне романът на Тушел „Загадката на Сигма“ (1974 г.), където под криминален сюжет се третират въпроси за опазването на околната среда. Естествено „жулверновските“ похвати се дообогатяват, фантастичната литература се доближава до реалния живот, търсят се философски прозрения.

Или може би трябва да се вземе пример от саркастичния Джонатан Суифт и поучителните приключения на неговия Гъливер? Да, появяват се успешни опити да бъде развита по новому формата на утопията и антиутопията. Предлаганият в настоящата книга роман „Безсилието на всемогъщите“ е в същност от този вид, но за него ще говорим малко по-късно.

Подемът на фантастиката в ГДР през 70-те години се изразява в разнообразяване по всички посоки — избор на темите и сюжетите, нови форми, обогатяване на стилистичните похвати. Като експериментален полигон се използва територията на разказа. За първи път през 1977 година броят на издадените сборници с научнофантастични разкази надхвърля броя на романите. Антологиите „Човекът от антисвета“ и „Среща в потока светлина“ (1976 г.) свидетелствуват, че младата източногерманска научна фантастика е

намерила своето място и своя облик. Разцветът на разказа продължава и през следващите години. Появяват се произведения с философско-психологична проблематика, предрешени в заплетени сюжети (сборникът „Невидимият кръг“ на Бернд Улбрих), „криминална“ фантастика, съчетана със социална критика (сборникът на Герд Прокоп „Кой открадна пиццала?“).

Повишава се относителният дял на хумористичната и сатиричната фантастика, на гротеската. Този процес особено ярко личи в творчеството на съпрузите Йохана и Гюнтер Браун, които разработват обществено значима проблематика, така че утвърждават фантастичните традиции на немскоезичната литература. В романа им „Грешката на Великия Чародеец“ (1972 г.), в който се усеща влиянието на Е. Т. А. Хофман, научните закономерности на явленията съжителствуват с метафоричното и приказното. Но в него позицията на авторите е активна и хуманна — социалната несправедливост може да бъде победена чрез съзнателна програма за борба.

По-нататъшните произведения на Браунови — „Зловещите явления на Омега XI“ (1974 г.), сборникът „Липсващият фактор“ (1975 г.) и романът „Конвива Лудибундус“ (1978 г.) — са оригинална сплав на сатиричната фантастика със сериозното научнофантастично предупреждение срещу капаните на „сития рай“. В чисто консумативната среда отношенията се израждат. Трябва да се воюва срещу схематичността на технократските възгледи за света и обществото.

В литературните среди на ГДР успешно бяха преодолен подводните камъни на „откъснатата“ фантастика, която се пише от специализирани писатели за специализирани читатели. Фантастичната литература там успя да удържи позициите си именно на литература, която се подчинява на същите идейни и художествени закони, както и другите жанрове, но има специфични художествени похвати, свой тъгъл на полезрение. Това се потвърждава от изявите в тази област на известните прозаисти Криста Волф, Ана Зегерс, Гюнтер де Бройн и Ирмтраут Моргнер. В сборника си „Странни срещи“ (1973 г.) например Ана Зегерс изказва своето верую, че „мечтите могат да бъдат неотлъчна част от действителността“, че те „обогатяват литературата, включително и социалистическата“. В сблъсъка между реалност и

фантастика изпъкват релефно всички „вечни“ въпроси на човешкото битие...

Невъзможно е в един кратък предговор да се обхване цялото многообразие от аспекти, тенденции и автори на фантастична литература в една страна като ГДР. Затова нека накрая да видим какво място заема предлаганият на вниманието на читателите роман на Хайнер Ранк „Безсилието на всемогъщите“ в тази калейдоскопична мозайка? Авторът му е личност с богата биография. Роден е през 1931 година в Новавес (днес Бабелсберг), учил е икономика. Работил като тракторист, асистент при киностудията ДЕФА, режисьор и драматург в театъра, а от 1955 година се установява като писател на свободна практика. С научната фантастика се сближава едва през 70-те години. Преди това, а и понякога по-късно, той пише в съавторство с други писатели под псевдонимите А. Г. Петерман и Хайнер Хайндорф криминални романи — „Премиерата падна“ (1957 г.), „Автомобилни разбойници“ (1959 г.), „Последната свидетелка“ (1976 г.) и др. Фантастичен сюжет има неговият сборник „Хубавата Бела“, публикуван в алманаха „Лихтяр 2“ (1981 г.) и радиопиесата „Среща с един приятел“ (1978 г.).

„Безсилието на всемогъщите“ е определен от автора си като роман-утопия, но той притежава малко по-особени качества. Какви?

Дафотилите, обитатели на планетата Астилот, не познават нито недостиг, нито грижи, нито болести и старост, не знаят какво е несправедливост, наказание, принуда, насилие. Но цивилизацията им е „затворена“ и постепенно угасва — само с развлечения, без труд, без брак и семейство не може да се просъществува. Моралните ценности тук са станали ненужни и нравственото развитие на цивилизацията попада в задънена улица. Поради грешки в „биологическата трансплантация“ героят на романа Асмо е единственият, който с целенасочени действия е способен да разбуди астилотите от сладкия им пагубен сън и да ги върне към пълноценен живот.

На пръв поглед утопията на романа се е превърнала в антиутопия. Привидното „бяло“ се е трансформирало в „черно“. Но не! Всемогъщото Зло в този „роман-предупреждение“ е осъдено да отстъпи, за разлика от песимистичните прогнози в традиционните антиутопии. Нещо повече, Хайнер Ранк утвърждава идеята за социално развитие, за творческо действие като единствена алтернатива

на преситеността и безметежните наслади. Книгата на Ранк е изпълнена с оптимизъм и вяра в човека, присъщи на социалната действителност в неговата страна.

Читателите и критиката в ГДР са единодушни — научната фантастика там е във възход. Писателите-фантасти все по-често се интересуват от проблемите на днешния ден. Независимо от понякога своеобразния естетически ракурс, тяхната жизнена позиция е същата, както и на колегите им нефантасти. Но погледите им са отправени най-вече с надежда към бъдещето, което е много вероятно да надмине и най-смелите изказани в техните произведения мечти.

С тези оптимистични думи оставяме читателите да оценят достойнствата и да изпитат удоволствието от предстоящата им среща с едно от представителните произведения на малко познатата у нас фантастика на ГДР. Вярваме, че тя ще спечели свои верни приятели.

1.

През помещението повя вълна озон, едва доловима, лека като дъх. Мъжът в леглото се раздвижи. Противно на навика си, все още не отваряше очи, колебаеше се, сякаш предчувствуваше, че му остават само няколко секунди, преди да застане пред нещо ново, непознато. Лежеше, без да помръдне, поемаше на дълбоки глътки чуждия живителен аромат и се отдаваше на картините, които изплуваха в съзнанието му.

Пенести гребени върху стъкленозелена вода, шум от прибой. Конят му препуска в игрив тръс по влажната пясъчна ивица на брега, с две ръце той се държи за развятата грива. Съвсем близо до него — момиче, загоряло от слънцето, в износени панталони, с червена панделка в разбърканата от вятъра коса. Далеч пред тях са другите ездачи, безплътни сенки с неясни очертания, които в ритъм се полюшват нагоре-надолу. Момичето пее. Дива песен, дрезгав глас... Дали това е болка от раздялата с познатия свят, от сбогуването с хората, които обича? Или е само нетърпение, радостно очакване, копнеж по единственото, неповторимото, по приключенията, водещи към познанието?

Мъжът се заслушваше. Непознати звуци проникваха в ушите му. Нежно шептящи цигулки, сред тях бисерните тонове на чембало. Музиката го смущаваше. Тя не подходеше на картините, започна да ги пропъжда. Той искаше да ги задържи, търсеше името на момичето, на приятелите, на морето. Напразно. Имена не намираше, а без имена не можеше да се възкреси нищо. Момичето, приятелите, морето потъваха в було от мъгла.

Мъжът ядосано разтърси глава и отвори клепачи. Това, което видя, му бе непознато. Средно голямо правоъгълно помещение. Таванът на стаята излъчваше жълта светлина, която не хвърляше сенки. Стените и подът бяха сиви, от блестящ, напомнящ кожа материал, от който бяха направени и малкото мебели с цвят на портокал. Музиката се чуваше още, сякаш проникваше през стените.

Съвсем буден, мъжът се изправи. Отметна завивката, която леко полепна по кожата му, и скочи от леглото. Тялото му бе мускулесто, без признаци за надобеляване, кожата му имаше здрав кафеникав цвят. На пръв поглед изглеждаше на тридесет години, но изразът на очите, линиите около брадата и устата издаваха двадесет години повече работа и опит.

Той се огледа изпитателно. Нещо му вдъхваше безпокойство, нещо необичайно като че ли го нападаше от всички страни. Долавяше го ясно, въпреки че цветовете на помещението, наситеният с озон въздух, веселата музика се мъчеха да загладят неприятното чувство и да го пренесат в неопределеното усещане за блаженство. Трябваше ли да отстъпи, трябваше ли да се поддаде на съблазънта?

Той подигравателно изкриви устни и се загледа в пода, за да се концентрира. В продължение на секунди остана неподвижен, след това захвана да разтрива брадата си, но се вцепени. С несигурни пръсти опипа лицето си. Всичко му се струваше чуждо — уста, нос, бузи, чело. Що за лице бе това?

Нима в помещението нямаше огледало? Накъдето и да погледнеше — матирани плоскости, никъде — прозорец, парче стъкло. Разбира се, липсваше и врата. Уплаши се, че ще го обземе паника. Свлече се надолу, затвори очи и се вкопчи в рамката на леглото. Ръцете му се впиха в еластичния метал, почувствува хладната повърхност на материала, който имаше твърда сърцевина. Постепенно потисна страха си и самообладанието му надделя.

Беше му станало горещо. Сърцето му биеше силно, очите му бяха широко разтворени. Той се просна върху леглото и започна да обмисля. Какво в същност се бе случило?

Но колкото и да се напругаше, не намираше отговор. Името му? Как се казваше? Не можеше да си спомни. На колко години беше? Къде бе роден? Откъде идваше?

Нищо. Никакъв отговор. Пътят към миналото бе блокиран. Смътно чувствуваше, че всички отговори все още бяха там, зад люлеещата се сива стена, във вече недостижимия ъгъл на мозъка му.

Защо, по дяволите, не можеше да си спомни? Изобщо къде се намираше? И можеше ли още да разсъждава логично? Предпазливо, пипнешком, не без страх от несполука, започна да изпробва разсъдка си. Четири по три? — Дванадесет. Петдесет без тринадесет? —

Тридесет и седем. Тридесет и седем, умножено по дванадесет? — Четиристотин четиридесет и четири. Законите на логиката са обективно отражение в субективното съзнание на човека. Вярно ли бе това?

Законът за ентропията от термодинамиката му дойде на ум, дума по дума, след това и математическите символи на първата историческа формула. С поразителна точност си спомняше всяка подробност, като да бе разтворил страницата на учебник. Това означаваше, че теоретичните му познания бяха запазени. Но при всеки опит да намери отговор на въпрос от личния си живот, паметта му го изоставяше. Споменът за неговото минало, за сложната плетеница от човешки отношения, за околния свят бе заличен.

Той търсеше обяснение. Може би бяха засегнати невронните вериги на близката му памет. Вероятно силно магнитно поле бе объркало биотоковете на мозъчните му клетки. Молекулните структури за далечна памет до голяма степен изглеждаха недокоснати. Диагнозата бе непълна, в нея имаше противоречия и все пак някак си тя го поуспокои. Изведнъж му дойде на ум, че човек никога не трябва да бъде сигурен в собствената преценка за възможностите на разума си. По иронията в начина на разсъждение той позна отново себе си. Усмихна се облекчено. Едно късче от познатия характер му даде повече увереност, отколкото резултатите от мисловната дейност.

Светлината, която таванът на стаята излъчваше, за секунди почна да пулсира в яркооранжев цвят. Той се стресна наред мислите си. В същия миг се чу шум — кап-кап. Звучеше, като че ли две капки вода падат в полупразна кофа. Върху тясната стена на помещението се появи блестяща повърхност. Тя се плъзна безшумно встрани. През отвора влезе жена.

Той се вгледа в нея като във фантастично видение. Тя имаше зелена коса. Кожата ѝ бе розова, в чист, блестящ розов цвят, под който прозираше млечно сияние. Тялото ѝ, облечено в бяла униформа със златни отличителни знаци на някакъв ранг, заслужаваше по-продължително съзерцание, но в момента не му бе до това.

— Добро утро! — каза тя усмихнато.

Гласът ѝ бе мек и приятен. Жената бавно се приближи, застана пред леглото и го зараглежда изпитателно с бадемовите си очи.

— Искате ли да се изкъпете?

Мъжът я гледаше втренчено. Постепенно взе да свиква с вида ѝ, със зелената коса, с розовата кожа, с хубавичкото, наподобяващо котка лице. Върху яката ѝ блестеше емблемата на Ескулап — рубиненочервен жезъл, обвит от сребристо тяло на змия.

— Между впрочем, казвам се Зу — каза тя и отново се усмихна.

Говореше на архаичен английски с гърлен акцент, който събуди в него спомена за един исторически документален доклад на културна тема. Канали, вятърни мелници, поля от зюмбюли. Бързо пропъди тези мисли. Много по-належащо за него сега бе да добие сигурност в самия себе си.

— Къде се намирам? — изкашля се той. Гласът му звучеше дрезгаво.

— В Психодом^[1].

— Психодом? Никога не съм чувал такава дума. Какво е това?

— Клиника за душевна хигиена и психосоматологична терапия.

Той млъкна стъписан. Тайните му опасения се бяха потвърдили, главата му не беше съвсем в ред.

— Намирате се в добри ръце. Нямате основание за безпокойство — усмихна се тя още повече.

— Искам да знам какво се е случило с мене. Защо са ме докарали тук?

— Бяхте намерен. При разкопки.

— Какво, моля?

— Точно така е. Наистина невероятно. От Еманципацията насам не е известен друг такъв случай.

Той поклати безпомощно глава. След кратко мълчание попита:

— Забравил съм си името. Кажете ми как се казвам?

— Вие нямате име.

— Глупости! — Той се изправи изведнъж. — Всеки човек си има име.

— Но не и вие. Вие произхождате от заличените времена преди Еманципацията.

— Заличени времена? Кажете, моля, кой от нас двамата тук е мръднал? — За да скрие уплахата си, той изрече това с небрежен тон.

Зу го гледаше в очите и спокойно се усмихваше. Погледът ѝ предизвика у него неудобство. Започна да се чувствава като непослушно дете.

Тя извади от чантата, която носеше през рамо, сребърна ивица.

— Вземете един хеписпот. Ще ви подействува добре.

— Благодаря, нищо ми няма. Искам само да знам кой съм.

— Разбира се — гласът ѝ звучеше все така меко. — Вие сте научен консерват.

— Какво съм? — дишането му се ускори. На горещи вълни през тялото му премина ужас. — Ще се побъркам — прошепна той. — Или вече съм луд? Научен консерват. Заличени времена. Момиче с розова кожа и зелена коса. Това са халюцинации, рожби на болна фантазия.

Зу хвана ръката му.

— Вие сте щастливец — каза тя с убедителен тон. — Отговаряте точно на психосоматологичния стандарт. Вземете сега хеписпота.

Докосването на ръката и действуваше благотворно, то овладя възбудата му. С върха на пръстите си пое сребърната ивица, заоглежда я и накрая я сложи в устата си. Тя бе твърда, но бързо се стопи и той усети слаба топлина и силен вкус на малини.

Само след секунди се успокои. Та какво толкова се бе случило? Как можеше така да се вдетини и да се остави да загуби самообладание само от няколко специални изрази! Да се живее бе удоволствие — със или без име! Не, нямаше да се държи като истерик. Искаше да научи как и защо бе попаднал в това положение. Това сигурно имаше обяснение и той щеше да го намери. И ако трябваше да се сблъска с някои непознати неща, толкова по-добре. Та той обичаше риска, приключението.

Зу с розовата кожа го бе наблюдавала внимателно. Тя забеляза, че бе възвърнал равновесието си, обърна се и се отправи към една от стените на стаята.

— Отвори, Гого!

Върху стената проблясна млечно оцветена повърхност и безшумно се плъзна встрани.

Мъжът наблюдаваше внимателно. Интересът му към техниката започна да се пробужда.

— „Гого“ акустичен сигнал ли е?

Тя кимна.

— Активизиращият импулс се предизвиква от магнитен ключ. Сега ще ви приготвя банята.

Тя изчезна през отвора.

Той стана и я последва. Зу боравеше с цветните бутони на командното табло. Басейнът за плуване, който заемаше две трети от помещението, бързо се пълнеше с вода. Една от стените се плъзна нагоре и откри трепкащо в полумрак козметично помещение.

— Ако имате нужда от моите услуги, моля, повикайте ме. Аз съм в съседната стая.

Той се покачи върху еластичната ограда на басейна, която, както и подът, излъчваше приятна топлина, опипа с пръстите на крака си температурата на водата и скочи вътре с главата надолу. Гмурна се, преобърна се няколко пъти и шумно изхвърли във въздуха водни пръски. Водата течеше обилно, бликаше, ставаше ту топла, ту студена, пенеше се, отново се избистряше, непрестанно сменяше своя цвят и уханье.

Кожата му започна да се зачервява, по тялото му пробяга освежителна тръпка. Когато излезе от басейна, се чувствуваше като новороден.

Влезе в тоалетното помещение. От сводестия таван, подобно на зора, се разливаше ярка светлина и искреше по кристалните флакони. В средата на помещението имаше червен лежащ стол с ръчки за управление, маркучи и сгъваема система от огледала.

Мъжът се приближи до стола и погледна с любопитство в огледалото. Оттам го гледаше лице с неправилни черти, голям нос, здрави зъби, хладни сивозелени очи. Косата бе къса, цветът — труден за определяне. Тъмнорус с кестеняви оттенъци. По слепоочията блестеше първото сребро.

Той дълго наблюдава лицето си критично, но накрая кимна. Намери се приемлив. Нима бе очаквал нещо друго? Не бе ли напълно естествено човек да се хареса, дори и когато се види за първи път? Опасения, колебания, страхове? Смешно. Може би щеше да срещне някои трудности. Къде ли ги няма?

Направи на огледалния си образ приветлива гримаса, обърна се и взе една от подредените на куп хавлиени кърпи. Тя бе в прозрачна опаковка. Когато докосна зелената ѝ лента, фолиото се пукна като чашка на семенно растение и се сви на земята на малка топка.

Започна да се бърше, като се опитваше да разгадае за какво се използваха цветните течности в кристалните флакони и козметичните

инструменти, но в повечето случаи усилията му бяха напразни. Всички предмети бяха нови-новенички, обвити в прозрачни фолиа.

Когато се върна в спалното помещение, в първия миг помисли, че е сбъркал вратата. Светлината, която се излъчваше от тавана, бе добила розов оттенък, стените и подът блестяха в светлосиньо. Леглото и мебелите с цвят на портокал бяха изчезнали. Вместо тях — бели маси, бели кресла, огледало в бяла рамка, бели вази с причудливи цъфнали клонки.

Зу го очакваше. Тя му остави минута време, за да разгледа новата мебелировка и след това два пъти плесна с ръце. Една стена се отмести встрани. Изотзад, плъзгайки се покрай нея, се появиха фантастично костюмирани господа. Те бяха във витрини и бавно се въртяха около оста си. По неподвижната им стойка разбра, че са манекени.

— Моля, бихте ли направили избора си — каза Зу. С нарастващо изумление той загледа това, което му се предлагаше. Манекените бяха облечени в дрехи от отдавна отминали епохи. Объркан поклати глава — не смяташе да участва в костюмиран бал.

Зу плесна с ръце, темпът на кукления парад се ускори. Костюмите ставаха все по-фантастични. Носии, шарени униформи, роби, обшити с везба и обсипани с различни украси, безразборни смесици от всички възможни стилове.

Той въздъхна:

— Нямате ли нещо нормално, което да отговаря на днешната мода?

Тя го погледна въпросително.

— Мода?

— Извинете — каза снизходително той. — Имам предвид това, което нормалният човек обикновено носи.

— Тъкмо тези ансамбли се носят обикновено.

— Е добре, тогава ще взема онзи там.

Той посочи жълт костюм с винена жилетка. Към него имаше бяла риза с дантели, кожени жълтеникави обувки с дебели подметки, сламена шапка и ръкавици.

Зу докосна с ръка стъклената витрина и тя веднага спря. Предната ѝ част се отвори, манекенът излезе напред, прозрачните стени се превърнаха в огледални плоскости. С няколко движения Зу разсъблече манекена. Циповете на дрехата представляваха гъвкави

магнитни ивици, а копчетата, токите и коланът бяха само за украшение.

— Мога ли да ви помогна? — Тя разтвори ръце, за да поеме хавлията му.

— Не, благодаря, ще се справя сам.

Тя се отдръпна с усмивка, но не напусна помещението. Той се поколеба. Е добре, помисли си, какво пък може да се случи, и остави хавлията да се свлече на земята. По лицето на Зу не трепна нито мускул. Тя усърдно му подаваше отделните дрехи и неотстъпно му помагаше да се облече. Когато се приготви, той се погледна в огледалото. Е, не беше облечен съвсем по вкуса си, но от всичко, което тя му бе показала, изглежда бе уллучил най-поносимото.

Зу отвори кутия, извади от нея свежа гардения и я сложи на бутониерата му. Той отказа да вземе кожените ръкавици и сламената шапка. Шапки не обичаше, а ръкавиците му пречеха. Зу набързо събра хавлията, шапката и ръкавиците, празните фолиа и кутии, хвърли всичко във витрината, пхна вътре и манекена. Витрината се плъзна обратно и стената се затвори в гладка плоскост.

— Моля, бихте ли ме последвали? Кураториумът на Психогоген ви очаква.

— Това пък кой е?

— Медицинското ръководство на Психодом. Сърцето му заби по-силно. Какво ли щеше да узнае?

Изпълнен с очакване, той излезе в коридора, чийто таван излъчваше белезникава светлина. Като изминаха стотина метра, пред тях се отвори плъзгаща се врата. Зу остана навън, а той влезе в зала за конференции в липов цвят.

Петима господа седяха на липовозелени кресла около липовозелена маса. От лявата страна на белите си униформи върху гърдите си носеха символа на Ескулап.

Когато той влезе, те станаха и благосклонно спряха погледите си върху него. Необикновеното в случая бе, че те не само излъчваха непоколебимата самоувереност на психиатри, но и ужасяващо си приличаха. Еднакъв ръст, еднакви лица, изпълнени с целебна сила, еднаква усмивка, настоятелно просеща доверие, еднакво прошарени коси, еднакъв небесносин цвят на кожата.

Той ги наблюдаваше мълчаливо, като се стараяше да скрие смущението си. Значи, те бяха светлосини. Защо пък не?

Стори му се, че измина цяла вечност, докато един от тях заговори.

— Много любов! — каза той с благозвучен глас и се поклони. — Кураториумът стигна до становището, че вашето психосоматологично състояние е в оптималните параметри. Разбира се, генетичната ви структура се различава от евгенистичния тип на дафотилите, и то по някои съществени белези. Ние ще ви го кажем, за да ви предпазим от конфликтни ситуации, които евентуално могат да се създадат. Вследствие заложибите от животинско естество в характера ви у вас съществува известна тенденция да влизате в противоречие с околната среда. Но уеднаквяването с типа на дафотилите е съвсем изключено. КАПИНОМА категорично забранява всяка намеса в евгенистичната област.

— Аха! — продума мъжът, само за да каже нещо. То можеше да бъде и „тралалала“ или „деветдесет и девет“. — А какво разбирате под КАПИНОМА?

— КАПИНОМА е основният закон на Астилот. Той обхваща цялата сфера на материалния и духовния живот. Точките му гласят.

Изведнъж и петимата заговориха в хор:

— Първо, дафотилът е табу.

— Второ, еквивалентността е табу.

— Трето, евгениката е табу.

— Четвърто, космосът е табу.

Мъжът не намираще какво да каже. Изобилието от непознати понятия го обърка. Отново започна да се съмнява в разсъдъка си. Действителност ли бе това, което чуваше и виждаше, или само кошмарен сън?

Мълчанието започна да става потискащо. Петимата го гледаха учтиво, явно очакваха нови въпроси.

— Кой е създал КАПИНОМА? — най-сетне попита той.

— Всичко служи за благо на дафотилите.

— Според него ли определят политиката си?

— С администрацията се занимават кефалоидите. Не съществуват властващи групировки.

— Аха. А откъде идвам аз? Кога съм роден?

— Събитията преди Еманципацията са заличени. Те нямат икономическа ефективност.

— Не разбирам! Какви са причините историческото развитие да се пази в тайна?

— Познанията от естествените науки са достъпни за всички.

— Аз не говоря за естествените науки, а имам предвид живота на обществото.

— Животът е непроменяема даденост. Неговите принципи и правила са достъпни за всички.

Плоските, нетърпящи възражение обяснения раздражиха мъжа. Не му се щеше повече да приема всичко, чувствуваше нужда да им противоречи.

— Каква глупост! — каза той грубо. — Животът има развитие, цел.

— КАПИНОМА не познава развитието, той познава само постоянното съществуване.

Мъжът разтърси раздражено глава. Очевидно представите на тези медици със синя кожа бяха съвсем ограничени. В що за въртележка на тесногръдие бе попаднал?

— Ако разрешите — каза говорителят на групата, — сега ще се заемем с присаждането на земперния комуникатор. Той улеснява контакта с околната среда и служи като личен информатор. По-късно ще ви съобщим подробности относно начина на употреба. Моля, бихте ли ни придружили до лекарския кабинет?

Те го оградиха и преминаха в съседното помещение. Зад тях вратата се затвори с всмукване. Откъм тавана обилно нахлуваше хладен, богат на кислород въздух. На пода се разтвори кръгъл отвор и оттам изплува операционен стол, снабден с маркучи и апаратура. До него стояха две медицински сестри-близначки с розова кожа, облечени в зелени работни престилки с качулки.

Разсеяната светлина, която се излъчваше от стените, избледня, таванът на стаята се разтвори и надолу се спуснаха квадратни рефлектори.

— Давате ли съгласие за упойка? — попита някакъв синтетичен глас.

Мъжът кимна механично. В стомаха си почувствува спазъм от притеснение.

Един от светлосините пристъпи към него и пое ръката му.

— Няма защо да се безпокоите — каза тоя. — Става дума за една съвсем безобидна интервенция.

Той погледна встрани и направи на една от сестрите знак с очи. Тя докосна горната част на китката на пациента с кухия накрайник на метална тръбичка. Мъжът усети всмукване, след това незабележима болка, малко по-силна от ухапване на комар. Изведнъж се почувствува лек, безплътен, почти безтегловен. Всичко около него се отдалечи. Възприемаше това, което става, но то повече не го засягаше. Без ни най-малка мисъл за съпротивление той следеше указанията — седна на операционния стол, остави се да го сложат в легнало положение, после да го повдигнат, разтвори широко уста.

Докато сестрите подготвяха инструментите, петимата медици се отправиха към уреда, който по конструкция и богатство на цветовете напомняше музикален автомат. Един след друг те се доближиха до него, свалиха от дрехите си значките на Ескулап, пъхнаха ги в някакъв процеп и натиснаха комбинация от бутони. Метален цилиндър започна да се върти с тихо бръмчене. Откри се продълговат отвор. Един от петимата бръкна в него и извади керамична кутия. Печатът ѝ бе разчупен, опаковката — отворена. Върху синя пенообразна поставка лежеше златно топче с големина на грахово зърно. Една от сестрите го пое внимателно с пинцета. Втората бе вече издълбала един кътник на пациента. Поставиха топчето в дупката на зъба и го закрепиха с метална емулсия. Само след няколко минути операцията бе приключена. Столът се смъкна надолу, придвижи се напред и тапицираните шини освободиха пациента.

Мъжът не бе почувствувал никаква болка, изцяло го бе завладяло странното състояние на празнота и простор. Сестрата повторно го докосна с тръбичката за упойка. За няколко секунди изпита чувството, че е в центрофуга. След това нормалните усещания се възвърнаха — познатата тежест на тялото, обичайното осезание. Заглъхването на ушите му изчезна, шумовете отново се долавяха близки и естествени. С върха на езика си опипа чуждото тяло между зъбите си, горе вляво. То не му пречеше, ухапката му бе като преди. Само венецът бе малко по-чувствителен при натиск.

Когато стана, присъстващите се поклониха.

— Позволяваме си да ви пожелаем щастие, минхер Асмо — произнесе тържествено един от небесносините. — Отсега нататък вие сте пълноправен член на обществото на дафотилите.

— Много благодаря — отвърна изненадано той. — Но как ви дойде на ум да ме наречете Асмо?

— Името бе препоръчано от третото равнище на „кеф“. Ако то не ви харесва, имате възможност да изберете друго.

Мъжът поклати глава. Значи Асмо, името му харесваше. Звучеше някак познато, будеше неясен спомен за времето, което лежеше зад сивата стена от мъгла.

— Искам да науча истинското си име — каза той. — Това би ме успокоило.

Говорителят на групата направи жест на съжаление.

— Ние не го знаем. Но можем да ви уверим, минхер Асмо, че за вас това няма никакво значение.

— Добре, но къде съм намерен?

— В камера за продължителен сън. Както сестра Зу вече ви обясни, вие бяхте научен консерват.

— Искам да кажа, на кое място съм намерен?

— Мястото не ни е познато.

— Но какъв е бил смисълът да бъда превърнат в научен консерват? Кога е станало това?

— За съжаление, ние не сме компетентни по този въпрос. Нашата задача е хигиена на психиката.

— А кой е компетентен?

— По всяка вероятност никой. Историята няма икономическа ефективност. Не си струва заради нея да се разпиляват производителните сили на обществото.

„На балами ли се правят тези хора — или действително нищо не знаят?“ — помисли той, но гласно каза:

— Е, благодаря ви, господа.

Петимата смутено сведоха очи. Светлосиният цвят на кожата на лицата им потъмня в няколко различни нюанса. Те не се изчервиха, те посиняха.

— Няма защо да ни благодарите — промърмориха в хор и изглеждаха до такава степен смутени, че той изумен се запита какво

толкова бе сбъркал с безобидната си забележка. Но преди да намери обяснение, говорителят на групата дойде на себе си.

— След около два часа вашата нервна система ще е асимилирала вече Зеко — каза той. — И тогава можете да влезете във връзка с вашия информатор. Той се нарича Зем. Моля, недейте забравя тази дума. Ако разрешите, ние ще се оттеглим. Сестра Зу ще ви изпроводи. Желаем ви любов.

Като по команда всички се поклониха и изрекоха в хор:

— Много любов.

Още един път му се усмихнаха и напуснаха стаята с еднаква стъпка.

Малко след това Зу се появи на вратата. Асмо я последва, преминаха през залата в липов цвят и стигнаха до коридора.

Асансьорът бе кръгъл, с диаметър около пет метра. Когато влязоха, Зу произнесе:

— Нулстоп, Гого!

— Нулстоп — повтори гласът, който идваше от невидимия високоговорител. Полукръглите врати се затвориха. Асансьорът безшумно се заиздига нагоре. Гласът отброяваше етажите в усиливащо се темпо.

— Накъде ме водите?

— Отиваме към павилиона-плато. Оттам можете да видите града.

Асансьорът спря, те излязоха и се намериха в обширен павилион. Зу посочи изхода — огромно кристално ветрило, което с бавни кръгови движения си играеше със слънчевите лъчи. През стъклените му сегменти като уловени светулки блуждаеха и се отразяваха червеникави светлинки.

В центъра на павилиона имаше плитък изумруденозелен басейн, подобен на гигантски лист на водна лилия. От него нагоре се издигаше рубиненочервена пластична материя. Тя се движеше в дразнещо бавен ритъм, образуваше ветрила, дъги, спирали, оформяше колони и арабески, които се преплитаха и се сливаха. Откъм блестящия в зелено мрежест купол на павилиона се спускаха прозрачни кълба. Когато докосваха рубинените форми, те се пръскаха с тих камбанен звън. От време на време куполът променяше цвета си и тогава спускащите се кълба добиваха нова окраска.

Тази игра на форми, които бяха в дисонанс с цветовете, излъчваше хипнотизираща омая. Нерядко се получаваха хаотични картини и все пак, съвсем неочаквано, се стигаше до хармонично равновесие. Магията на тези безсмислени, все нови и нови форми започна да го омагьосва до състояние на веселост, наподобяващо транс.

Времето загуби значението си. Той вече не знаеше колко дълго бе под въздействието на картините. Обхвана го шемет. Волята му започна да се съпротивлява на тази игра на форми и цветове. Той се отскубна от обсебването, което се излъчваше от тях, и се обърна.

Зад него се изправяше стена — гладка, без процепи. Момичето със зелените коси и с розовата кожа бе потънало в дълбочината, без дума за сбогом.

[1] За някои по-специфични термини от езика на планетата Астилот вижте речника, приложен в края на книгата. — Бел. пр. ↑

2.

Голямо алено слънце изпращаше надолу меки лъчи, небесният свод се издигаше атлазеносин.

Асмо стоеше на най-високото стъпало на терасовидна пирамида. Зад него се възправяше павилионът-плато на Психодом — бял полукръг с огромен, блестящ надалече символ на Ескулап.

Пред него лежеше градът: стотици преливащи се един в друг хълмове с терасовидна структура, по чиито склонове бяха подредени в геометрични форми бели кубове. Зеленината на тропическа растителност се вплиташе в градския пейзаж. Слънчевата светлина искреше в безброй фонтани и езерца и техните води се събираха в сребриста струя в подножието на застроения хълм.

Асмо заслиза по терасовидните градини. Подухваше насрещен лек ветрец, наситен с ухания на храсти и изящни дръвчета с пищни цветове. След всеки завой на стълбата се разкриваше нова гледка, която превъзхождаше предишната по красота. Килими от трева трептяха в играта от светлини и сенки, ромоляха малки водопади, жълти нарциси растяха между стъпалата от малахитови камъни. Водни лилии покриваха с розовобелите си чашки езерца.

Там, където между храсталака се откриваше изглед към града, бяха поставени маси и тапицирани пейки, защитени със сенници. Те изглеждаха нови-новенички, като че ли не бяха прекарвали нито една нощ на открито.

Асмо се отпусна на пейката. Погледът му се спря на храст с плодове, подобни на портокал, разпръскващи съблазнително ухание. Той посегна към един от тях, но не успя да го отдели от клона, дори и когато се опита със сила. Клонът също не можеше нито да се откъсне, нито да се счупи, въпреки че бе по-тънък и от молив. Той разгледа храста по-внимателно. Листата, плодовете и клоните приличаха на истински до най-малката подробност и все пак бяха направени от неразрушим, крайно еластичен материал. Поклащайки глава, той

отпусна клоните. Те като пружини заеха първоначалното си положение и изглеждаха така свежи, като че ли никога не са били докосвани.

Той продължи пътя си, потънал в размисъл дали цялата тази пищна райска растителност не бе изкуствена? Колибри проблясваха във въздуха, други, с крила, сменящи нюансите си, стояха неподвижни, като прилепени към цветовете. Те се стрелваха нагоре, когато той се приближеше. Срецна паун, който разтваряше ветрилото на опашката си във все нови и нови багри. Птицата се отклони от пътя си, без да прояви уплаха. Но когато с две бързи крачки се приближи съвсем, тя се сви на земята и се вцепени. Асмо се наведе, внимателно я докосна, повдигна я. Тя бе като парализирана, съвсем неподвижна, изглеждаше дори, че не диша. Той я разгледа от всички страни, изведнъж почувствува под перата ѝ слабо тупкане на сърце. Внимателно я остави на земята и се отдалечи. Тогава животът се възвърна в пауна, той се повдигна, разтърси пера и важно-важно се отдалечи.

Откакто Зу го бе напуснала, Асмо не бе срещал човешко същество, въпреки че се намираше съвсем близо до града. Направи му впечатление небесното спокойствие, което цареше наоколо. Въздухът бе чист и прозрачен. Нямахше прах, нито шум от движение, нито лоши миризми. Фабрики и превозни средства като че ли изобщо липсваха. Той огледа небето — самолети не се виждаха. Но след това откри едно летящо тяло, прилично на балон, което се носеше ниско между пирамидите. Стори му се, че в коша разпознава хора. Преди да се увери в това, летящото тяло изчезна безшумно зад един от хълмовете.

Слънцето бе в зенита си. Ала над всичко витаеше мекото, хармонично, малко уморено, позлатено от нежния полъх на прастара култура вечерно настроение. Планетата е покрита с патина, помисли си той. Колко ли време е изминало от века на моето раждане? Двеста, петстотин години... или може би няколко хилядолетия? Старата майка Земя като да бе станала по-спокойна, подобна на спомен. И все пак променена, недействително действителна, сякаш фантастично съновидение. Врълетяха го хиляди въпроси, той не можеше да им отговори, чувствуваше се безпомощен, завладян от горчивото усещане на изоставеност. Нуждаеше се от хора, от тяхната близост, от разговори.

Той побягна бързо по стъпалата надолу, премина през лабиринт от цъфнали живи плетове и най-накрая застана на брега на река.

Водата ѝ бе толкова бистра, че каменистото дъно ясно се виждаше. Златни рибки с дълги перки се извиваха в грациозен танц.

На около сто метра разстояние от другата страна на брега се издигаше сграда във формата на пирамида. Долните етажи изглежда бяха от стъкло, защото той забеляза силуети на хора, насядали край маси. Въпреки слънчевата светлина, помещенията бяха цветно осветени. По фасадите пробягваха разноцветни светлинни реклами, които учудващо точно изобразяваха меню. При тази гледка Асмо усети слюнки в устата си. Той тръгна бързо покрай брега и се натъкна на тунел, който вероятно излизаше от другата страна на реката. Сводестият вход го погълна. Обширното помещение сияеше в ярка светлина. Когато мина по очертания стъклен правоъгълник на пода, в който проблясваха две сини вълнообразни линии, под стъклото се появи светлинна стрелка. Тя го отведе до плъзгаща се стълба. Едва кракът му докосна първото ѝ стъпало, и стълбата заблестя, започна да се движи и го понесе надолу. Лъхна влажно-топъл въздух.

И ето най-сетне видя хора. Те играеха лудо във водите на едно изкуствено езеро, заобиколено от издялани камъни и екзотична растителност. Спускаха се по пързалки, подскачаха под струите. Всички — и жени, и мъже — имаха златистокафяв цвят на кожата и телосложение с класическа красота. Доколкото можеше да ги прецени с поглед, бяха почти на еднаква възраст — от двадесет до двадесет и пет години.

Той бавно вървеше покрай брега. През купола блестеше слънчева светлина. Цареше влажна, потискаща топлина. Облечен в костюм, той се чувствуваше не твърде на мястото си, но никой не му обръщаше внимание. Отбиваха се от пътя му, най-много случаен поглед да се плъзнеше по него. На няколко пъти той се спря и с очакване загледа хората около себе си. Но никой не прояви интерес към него, обръщаха му гръб с безразличие. Подчертаната им сдържаност му пречеше да се реши да заговори някого от тях.

Безцелно, наслуки, той продължаваше да се шляе.

И тогава видя нов символ — зашриховано човече в бял кръг. Плъзгащите стълби го носеха нагоре и надолу, от едно помещение в друго. Навсякъде спортуваха. В повечето случаи това бяха игри с топки и имаха известна прилика с тениса, хокея, крикета, кеглите и бiliarда.

Играеха само златистокафявите и във всяка игра носеха различни спортни екипи. Навсякъде се виждаха същества с розова и синя кожа, които ги обслужваха. При най-малък знак те пренасяха спортни уреди, напитки, хавлиени кърпи или кресла, които се издуваха за секунди от малки пакетчета, и когато повече не бяха нужни, също така бързо изчезваха.

Необезпокояван от никого, Асмо ги наблюдаваше. Направи му впечатление, че златистокафявите много бързо установяваха контакт помежду си. Те се обръщаха към минаващите, говореха си, смееха се и по същия непринуден начин се разделяха отново. От време на време той се приближаваше към някоя разговаряща група, но никой не му отправяше нито дума, никой не го забелязваше, въпреки че онези, които идваха след него, веднага се включваха в разговора. Крадешком той търсеше какво го различаваше от околните, но не можеше да го открие, като се изключеше по-светлокафявият цвят на кожата му. Розовите момичета и светлосините мъже също ни най-малко не се интересуваха от него.

Постепенно това странно поведение взе да му действа на нервите и макар че не искаше да го признае, това започна да го потиска. Защо, по дяволите, се отнасяха с него като с прокажен? Нещо трябваше да се случи. Откога вече бе на път, не знаеше, и когато поиска да го установи, му хрумна, че не притежава часовник. А досега никъде не бе открил нещо, което да прилича на обществен хронометър. Той бе преуморен от многото впечатления, краката го боляха, усети неприятно усещане на глад и жажда. Нуждаеше се от храна или поне от информация.

Събра сили и се обърна към стюардеса с розова кожа, която тикаше количка за сервиране, пълна с напитки, плодове и сандвичи. Тя не се спря, дори не го погледна, за нея като че той бе въздух. Предприе два нови опита за разговор, първият — с една от жените със златистокафява кожа, вторият — със светлосин мъж. И двата опита имаха отрицателен резултат.

Известно време се лута из този лабиринт от спортни халета и плъзгащи се стълби, докато на едно разклонение се натъкна на нов символ, който с малко фантазия би могъл да се изтълкува като супник. Проследи светлинната стрелка и скоро попадна в салон за хранене.

През стъклата разпозна реката и терасовидните градини на Психодом. Мирис на печено достигна до носа му.

По масите седяха дами и господа със златистокафява кожа. Те се смееха и бърбеха, безгрижни и весели се подкрепяха с лакомствата, които им сервираха розови и небесносини келнери. Носеха дрехи, взети като че ли от гардероба на някой театър. Сред тях имаше испански благородници с бели плисирани яки, индиански главатари и средновековни владетелки на замъци. Един господин с големи мустаци, облечен в облекло за тропиците, водеше поверителен разговор с римлянка с пламенни очи.

Асмо намери празна маса между една дама в кимоно, която обядваше с хусарски генерал, и компания в стил рококо. Очакваше да го обслужат, но напразно. Когато покрай него пренесоха блюдо с ордъовър, той се изпоти от ужас. С какво щеше да плати сметката? Та той нямаше нито стотинка! Нито документи, които да дават данни за него и да могат да му послужат като залог. Онези глупаци от Психодом явно не бяха помислили за нищо. Сигурно желяеха колкото може по-скоро да се освободят от него. Какво да прави? Е, нищо — каза си той, — първо си сложи нещо в стомаха, а всичко останало ще се оправи.

Келнерите бързаха усърдно напред и назад, заети да прочетат в очите на гостите си всяко тяхно желание. При най-слабия знак с ръка, те изникваха. Само на него никой не реагираше, колкото и точно да наподобяваше техните знаци.

Накрая загуби търпение. Скочи и препречи пътя на един от келнерите. Той веднага спря, но погледът му мина покрай Асмо.

— Защо не ме обслужвате? Келнерът се втренчи безизразно в него.

— Какво ви става? — гласът на Асмо стана рязък. — Защо не ми отговаряте?

— Извинете — изрече със запъване келнерът, изсули се между масите и като светкавица се скри в една врата.

Този път Асмо бе решил да не отстъпва. Несигурността му бе преминала в гняв. Трябваше да опита да разбере какво в същност се разиграваше.

Не мина много време и келнерът отново се появи от друга врата — върху върха на пръстите си крепеше чиния с пастети. Той направи

широк кръг около Асмо и през цялото време го наблюдаваше изкосо под око.

Асмо го погледва, почака, докато свърши със сервирането, и каза:
— Я елате насам!

Келнерът се престори, че не е чул нищо, и се опита да офейка. С две бързи крачки Асмо го настигна.

— Настоявам за отговор!

Горната устна на келнера започна да трепери. Той бавно се отдръпна назад.

— Вие нямате право да ми заповядвате — прошепна той. — Вие дори не сте зермат.

Асмо го сграбчи за китката и го притегли към себе си.

— Какво означава зермат?

Върху небесносиньото лице на келнера се появи израз на панически страх. Опитваше се да се освободи, но ръката му бе притисната като в менгеме. Започна да се задъхва, в очите му се четеше ужас.

Асмо почувствува нов прилив на ярост.

— Я не се правете на луд! — обърна се той заповеднически към келнера. — Отговаряйте!

Светлосиният издаде пронизителен вик. Свлече се надолу, пропълзя на четири крака няколко метра по пода, след това отново се повдигна и изчезна, като се препъваше, хлипайки, зад един параван.

Асмо остана да стърчи като ударен по главата. Не можеше да си обясни кое бе довело мъжа до паника. Огледа се наоколо. Никой не поглеждаше към него. Никой не задаваше въпроси и не повдигаше дума за обяснение. Всички стояха смутени, с наведени очи. Изведнъж някой с подчертана непринуденост заразказва нещо. Останалите се намесиха, започнаха да се смеят и очевидно се стараеха да забравят колкото се може по-бързо неприятния инцидент.

Асмо се колебаеше, търсеше някакво извинение, но след това сви рамене и си тръгна. Гладът и жаждата му бяха преминали. Той имаше ужасното чувство, че го смятат за душевно болен, с когото не може да се разговаря без риск. Тази мисъл не му излизаше от главата, докато пътуваше нагоре-надолу по плъзгащи се стълби или се луташе из коридори и спортни зали, които като че ли нямаха край.

Безразлично ли им е — питаше се той — какво става с обслужващия персонал? Съвсем ясно бе доловил, че никой от тях не искаше да вземе страна. Какво в същност трябва да се направи, за да ги изкараш от кожата им — мислеше Асмо с озлобление. Да изкривиш врата на някого от тях ли?

Той стигна до зала, в която цареше зеленикав полумрак. В басейн с прозрачни стени златистокафявите яздеха върху черни и бели делфини. По трибуните бяха насядали много зрители. Както обикновено никой не му обръщаше внимание. Група хора в близост до него спореха оживено за един четвърт-финал, който несъмнено щял да завърши съвсем по друг начин, ако еди-кой си не бил направил еди-каква си грешка.

Асмо едва ги слушаше. Той се отпусна върху една тапицирана пейка и заби поглед в краката си. Най-добре е да се върнеш обратно в Психодом — каза си той и почна да размишлява как най-бързо може да намери пътя дотам. Все още търсейки изход, неусетно го обзе странно чувство на особена тревога.

Вдигна глава. Отборите с делфини се гонеха вихрено из басейна. Това бе игра, пълна с грация и ловкост.

Асмо ги съзерцава внимателно в продължение на две минути, но не откри нищо необикновено. И тогава разбра, че някой го наблюдава. Бързо се обърна.

В едно светло петно в края на стълбата до трибуната стоеше момиче с червена панделка в косите. Светкавично през него премина ужас като удар от електрически ток. Почувствува се така, като че ли неочаквано бе срещнал призрак. За кратък миг погледите им се срещнаха и той повярва, че забелязва в очите ѝ вълнение, разпознаване, искрица симпатия.

Мислите му се оплетоха. Някакво късче от миналото стана видимо — съвсем малко късче. Морето, влажната пясъчна ивица на брега. Последният ден от отпуската. Йохана, момичето на коня. Как бе името на космическата станция? Япетус? Юпитер? Той загуби нишката, картините започнаха да се объркват, всичко отново бе бушуващо море от мъгла.

Тя все още стоеше неподвижна на същото място. Само че сега лицето ѝ изглеждаше студено и недостъпно, като че ли изобщо не се

бяха познавали. Около устните ѝ играеше слаба, едва доловима усмивка. Никога преди не бе му се струвала така желана.

Той скочи. По стълбата срещу него идваше група хора. Когато си проби път, тя вече бе изчезнала. Успя само да види как се скри зад колоните на една галерия.

— Йохана! — извика той. — Йохана, чакай!

Когато достигна свода на изхода, тя вече не се виждаше. Дъхът му секна от отчаяние. Защо се държеше като чужда? Стойката, очите, устата — нямаше съмнение, това бе Йохана, жената, която обичаше. Беше сигурен, че не се бе излъгал.

Той чу стъпките ѝ по стъпалата на витата стълба. Забърза нагоре.

Стълбата свърши. Стоеше в безкраен коридор, от двете страни — затворени врати. Не се виждаше никой. Опита се да отвори една от тях, след това втора, трета. Напразно. Никъде не откри нито звънец, нито бутон. Викаше, блъскаше с юмруци по вратите, с всички сили се хвърляше срещу тях, риташе с крака. Без резултат. Насреща дървото се хилеше присмехулно, без да остане дори драскотина по него.

3.

Асмо приседна изтощен на ръба на лежащ стол. Бе се отказал да търси Йохана, след като цял час или по-дълго време тичешком бе обикалял халето с делфините и околните помещения с колониади. Никъде не бе открил следа от нея, никой не бе му дал никакво сведение. Като че ли земята я бе погълнала. Накрая той загуби ориентация и се оттегли в обрасла с палми градина, където се надяваше да намери спокойствие, за да размисли.

Не знаеше дали се намира над земята, или под нея. Наблизо имаше кръстопът, фасадите на къщите се издигаха нагоре, образуваха силует на град, но му се струваше невъзможно да различи кое бе реалност и кое умела перспектива. Над него се издигаше сводът на бледосин небесен купол с дневна светлина. Изглежда, някъде бе скрита климатична инсталация, която осигуряваше богатия на озон въздух и приятната температура.

Това, което ставаше около него, възприемаше само повърхностно. Собствените му проблеми достатъчно го занимаваха. Стотици въпроси го измъчваха, въртяха се из главата му като воденично колело. Защо бе избягала? Нима той толкова се бе променил, че не можа да го познае? Или и нейната памет бе засегната? И какво толкова се бе провинил, че никой от тези проклети глупаци не желаше да разговаря с него?

Нещо го прободеше в ляво на горната челюст, и то така силно, като че ли до нерва на зъба му бе проникнала киселина. След няколко секунди болката премина, но това бе достатъчно, за да му напомни осезателно за преживяното при светлосините медици. Тези братлета не бяха ли му казали, че предметът в зъба му ще установи връзка с някакъв информатор. Но как? Разбира се, по този въпрос те не бяха споменали нищо. Единствено, че не трябва да забравя името. Като че ли то бе Зем. „Зем“ — помисли той. — „Зем, Зем, Зем!“ И се молеше да стане чудо.

Чудото стана.

— Говори Зем — изрече звучен мъжки глас, който леко ехтеше съвсем близо до ухото му.

Неволно Асмо се обърна и потърси говорещия. Близо до него нямаше никого. Разтърси глава, ядосан сам на себе си.

— Кой сте вие? — попита колебливо.

— Зем е твоето второ аз.

— Моето второ аз ли? Можеш ли да ми дадеш сведения?

— Щом ме слушаш, означава, че си готов за връзка.

Асмо замълча смутено. Той имаше толкова много въпроси, че не знаеше откъде да започне.

— Какво ме различава от другите? — попита накрая той. —
Защо никой не разговаря с мене?

— От учтивост.

— Не разбирам.

— Тъй като още не бяхме установили зекоkontakt, нашите партньори дафотилите смятаха, че сме на нула. А да си на нула означава, че не желаш да бъдеш смуцаван от никого и непременно искаш спокойствие. Учтивостта повелява да заговориш един дафотил едва тогава, когато си се уверил чрез зекоkontakt, че е готов за разговор.

— Твърде объркано. А сега възможен ли е разговор?

— По всяко време. Ние сме пълноправни членове на обществото на дафотилите.

— Дафотили — това златистокафявите ли са?

— Да.

— А кои са онези, с розовата кожа и с небесносиния цвят?

— Обслужващи биологични автомати. Наричат ги зермати.

— Добре, по този въпрос ще разговаряме по-късно. В момента е важно друго. Търся една жена. Тя се нарича Йохана. Как мога да я намеря?

— За да установим контакт, трябва да знаем честотата на нейния зеко.

— Та откъде мога да зная? Само преди час я видях за първи път а спортната зала, в която имаше басейн с делфини. В същност аз я познавам от преди. Бих могъл да я опиша.

— За да се издери непознатата честота, е необходим годеен за действие зеко. Образът на желания партньор се предава от Зем на

електронната памет и тогава данните се съобщават от кефалоидите за анализи.

— Но аз трябва да я намеря! Не съществува ли друга възможност за това?

— Посредничество чрез общ познат.

Асмо се изсмя подигравателно. Откъде да го вземе? Потъна в размисъл.

— Каза ми се, че съм научен консерват. Има ли много дафотили, които произхождат от миналото.

— Ние сме първият случай, познат на електронната памет.

— Не! — заяви Асмо уверено. — Това не отговаря на истината. Аз познавам Йохана. Тя е само десет години по-млада от мен. Значи, и тя е научен консерват.

— На електронната памет е известен само един случай и това сме ние.

— Може би разликата е в дефиницията. Какво в същност представлява научният консерват?

— Биологичната система, която преди Еманципацията е поставена в състояние на продължителен дълбок сън.

— С каква цел?

— По всяка вероятност — изследователска.

— Колко време е изминало оттогава?

— Времето преди Еманципацията е заличено. Асмо въздъхна дълбоко.

— Чувал съм вече това. Но поне историческата връзка не е ли известна? Какво е било това общество? Как е стигнало до Еманципация?

— Относно заличеното време има някои частни предположения, но обществената електронна памет не разполага с данни по този въпрос.

В Асмо се породило неприятно чувство. Изглежда, че крайно грижливо бе подходено с изтриване на миналото. Коя бе причината?

— В коя година живеем?

— По този въпрос електронната памет не дава информация.

— Защо? Нима той не е разрешен?

— Всякакви въпроси са разрешени. Когато на някой от тях не може да се даде отговор, то причината е в икономическата му

неефективност.

— Кой решава кое е ефективно?

— КАПИНОМА.

— Е, добре — въздъхна Асмо. — А как се подхожда с летоброенето?

— За обществото времето не е от значение, следователно и летоброенето.

— Защо?

— Времето е движение, промяна. Еквивалентността е табу, гласи точка втора на КАПИНОМА, а това означава — равновесието не бива да бъде нарушавано.

— Тогава сигурно не е известно и кога е станала Еманципацията?

— Не е.

— Може би тя е вид революция?

— Електронната памет е в състояние да определи това понятие само физически.

— Революция — каза Асмо търпеливо — означава коренна промяна в обществените съотношения на властта.

— Еманципацията трябва да се разбира в смисъл на освобождаване.

Това звучеше подозрително.

— Кой кого е освободил? Как са протекли нещата?

— Относно историческия ход на Еманципацията електронната памет не съдържа информация.

— Разбира се, почти забравих. Ще поставя въпроса по друг начин — допринесли ли са дафотилите поне малко за собственото си освобождаване?

— Не.

— Но нали те използват облагите от Еманципацията?

— КАПИНОМА им гарантира господството на Астилот.

— Аха. А какво означава Астилот?

— Планета на аслотите. Асмо поклати глава.

— Планета на аслотите? Те пък кои са? Мислех, че дафотилите владеят планетата.

— Аслотите произхождат от заличеното време. Преди Еманципацията те са се оттеглили в резерват, който е недостъпен.

В него се оформи едно предположение. Никое разумно същество без причина не заличава опита на миналото, освен ако не иска да скрие нещо. Ако успееше да установи какво се пазеше в тайна, по всяка вероятност би разбрал нещо и за себе си. Не можеше да е случайност, че и неговото минало бе „заличено“. Някаква причина, някакво намерение се криеха зад това. Вероятно бе дафотилите да се управляваха от аслотите и само привидно да владееха планетата. Ако това бе така, то аслотите бяха тези, в чийто интерес бе да заличат миналото и да спрат времето. Разбира се, че това бе твърде вероятно.

Зарадван от това свое прозрение, той удари по облегалката на стола. Може би и аз съм жертва на някаква манипулация — продължи той в мислите си. — Но само да открия, че някой се кани да си послужи с мене, в мое лице ще се натъкне на страшно неудобен партньор.

Изсмя се, изпълнен със злоба. След миг разтърси глава и си призна, че бе стигнал твърде далеч в усърдието си. Все още малко знаеше за този свят, първо трябваше да се огледа във всички посоки, да събере факти, да поговори с дафотилите. Сега, когато имаше задача пред себе си, се почувствува по-добре. Стана му ясно, че при тези обстоятелства Йохана не можеше да знае нищо или почти нищо за своето минало.

Отново се обърна към Зем:

— Какви методи се прилагат за заличаване на паметта?

— Такива не са известни.

— Може би при мене са използвани опиати.

— КАПИНОМА забранява употребата им.

— А изключено ли е все пак да са ги използвани?

— Напълно. Зерматите-медици се намират под пълен контрол.

— А извън Психодом?

— КАПИНОМА важи за цялата планета, изключения не съществуват.

— Да не би по време на космически полет да съм попаднал в свръхсилно електромагнитно поле?

— Никога не сме предприемали космически полети.

— Защо лъжеш? — гневно изкрещя Асмо. — Аз много добре си спомням за един космически полет с Йохана...

От съседния стол скочи господин, облечен в шарено късо яке и панталони до колената, и се спаси с бягство.

— На този пък какво му стана?

— Навярно е загубил ума и дума от поведението ни.

— Как така? Та какво е то?

— Не е прието да се говори на глас по време на употреба на Зеко, достатъчно е да се зекира.

— Какво, моля?

— Да зекираш означава да мислиш с желание да споделяш.

— Да мислиш с желание да споделяш? — Асмо се опита да отдели мислите си от въпросите, които искаше да постави на Зем. Стори му се необичайно, но с учудване установи, че това е възможно. Трябваше само волевият акт, който обикновено задвижва говорния апарат, да се трансформира в заповед за предаване към зеко. В началото още няколко пъти щеше да се обърка, но — каза си той — всичко е въпрос на тренировки.

— Къде ни прекъснаха? — той се опита да зекира. Не му се удаваше съвсем добре и се подпомагаше с шепнене.

— Космически полет с Йохана.

— Правилно. Как стигаш до твърдението, че никога не съм предприемал космически полет?

— Космосът е табу. Единственото изключение са дежурните станции на петте луни на Астилот.

— Следователно съществуват космически полети. Безспорен факт е, че аз... Един момент! Какво каза? Колко луни има Астилот?

— Пет.

Минаха няколко секунди докато Асмо схване смисъла на отговора. Пет луни! Значи той не се намираше на Земята! Намираше се на чужда планета, в чужда слънчева система!

Отпусна се в стола, зарови глава в ръцете си и се замисли. Учуди се, че новата обстановка го уплаши по-малко, отколкото бе очаквал. Все пак живееше сред хора. На външен вид те бяха като него, езикът им бе близък. И разликата във времето между предишния и сегашния му живот не можеше да бъде голяма. Но как бе попаднал на тази планета?

— Абсолютно съм сигурен — каза той на Зем, — че не съм роден на Астилот. Как съм попаднал тук? Това е, което бих искал да зная.

— Няма обяснение. Астилот никога не е бил в контакт с други планети.

Защо отричаха истината? Какъв смисъл имаше? Нима искаха да го доведат до лудост? В главата му бушуваха хиляди противоречиви мисли. Може би всичко бе един идиотски сън и когато се събуди, щеше спокойно да лежи в леглото си? Удари се по челото един път и после още един — сънят не прекъсна. Седеше под палми в лежащ стол на червени и бели карета. И изобщо къде се намираше леглото, в което би могъл да се събуди? Къде беше живял преди да загуби паметта си? Но стига с тази глупост! Само още няколко минути и окончателно ще се побърка.

Затвори очи. „Трябва да стоя тихо. Да дишам спокойно и дълбоко. И без паника.“ Настоячивите въпроси постепенно освободиха мозъка му. Не мина много време и той забеляза, че червата му куркат от глад. „Ето на — каза си с облекчение, — яденето винаги помага да си възстановиш душевното равновесие.“

— Гладен съм.

— Ще тръгнем вляво, а след това напъряко през площада. Само след няколко минути ще стигнем до ресторант.

Асмо се надигна. Скоро се намери сред навалица от дафотили. Зем го преведе през пасаж, покрай витрини и масички на улично кафене.

От един козметичен салон излезе жена. Светлосин мъж в ливрея с поклон ѝ подаде пакетче. Тя бегло му кимна и отмина.

Асмо я видя само откъм гърба, но веднага я позна. Затича след нея, без да се съобразява с минувачите, в които се блъскаше и които го изпращаха с възмутени погледи. На едно стълбище той я достигна, сложи ръка на рамото ѝ и я обърна.

— Йохана!

Тя го погледна изплашено.

— Що за държане? — Въпреки че устните ѝ не се раздвижиха, въпросът ѝ кънтеше в ушите му.

Той стоеше като вкаменен, неспособен да даде отговор.

Изведнъж по лицето ѝ премина израз, че го е познала.

— Ах, та това сте вие! — каза тя усмихнато. — Днес вече един път ви срещнах.

Гласът бе добре познатият му глас на Йохана.

4.

Асмо се усмихна. Заля го гореща вълна на радост. Тя го бе познала, тя говореше с него, той повече не беше сам в този загадъчен свят.

— Йохана, толкова съм щастлив, че те намерих! Тя премигна. В очите ѝ се появи изненада.

— Името ми е Йона.

— Йохана или Йона — какво значение има това? — Той я взе в прегръдките си, притисна я към себе си и поиска да я целуне. Тя изви глава. Той я вдигна и я завъртя във въздуха. Когато почувствува съпротивата ѝ, колебливо я пусна.

Тя го гледаше — мълчаливо, с леко наведена глава и замислен поглед. Той не обръщаше внимание на това, познаваше недостъпността ѝ, когато не бяха сами.

— Още не мога да го проумея — каза задъхано той. — Имаш ли представа как сме попаднали тук?

Тя повдигна безпомощно рамене.

— Вероятно случайно. Та ние току-що се срещнахме. Друго какво?

— Не! Имам предвид как сме дошли на тази планета, Йохана.

— Аз се казвам Йона.

— Е, добре, Йона! — тонът му стана нетърпелив. — Моля те, изслушай ме внимателно! Паметта ми е засегната, не си спомням нищо от това, което е било преди.

Само няколко откъслечни момента. Последният ден от отпуската ни на брега — плажа, морето. Всичко останало е в тъмнина, сякаш някой е загасил светлината. Разбираш ли какво означава това? Тя поклати отрицателно глава.

— Ти би трябвало да помниш, че някога сме били заедно — каза той настойчиво. — Не е възможно да си забравила.

— Да, разбира се — Тя се усмихна измъчено. — Видяхме се преди — в делфинариума. Вие изглеждахте така нещастен, че аз се

запитах какво може да ви липсва.

— Не сега при делфините. Имам предвид... — Загуби увереност. Какво бяха направили с нея? И от нейната памет ли бяха изтрили миналото?

— Моля те, помисли спокойно. Ние сме живели заедно, ти и аз. Не тук, а на старата Земя. Оттогава трябва да е изминало известно време...

Тя го изгледа изпитателно. Изведнъж погледът ѝ стана празен и се отмести встрани. Той разбра, че думите му не бяха убедителни. Но някъде в паметта ѝ ще да се е запазило късче спомен. Той силно вярваше в това. Нали отново я бе разпознал.

Йона се изсмя гръмогласно. Смехът ѝ прозвуча изплашено и малко изкуствено.

— Извинете ме, че не се сетих веднага. За най-простите неща човек винаги се сеца накрая. Вие сте научен консерват, само преди няколко часа ви пуснаха от Психодом. Напълно понятно е да сте объркан.

Той мълчеше.

Тя съчувствено сложи ръка на рамото му.

— О, аз не съм тази Йохана, за която говорите, Асмо.

— Вие сте! Знам го със сигурност.

— Изключено е. Става дума за случай на парамнезия. Объркване в спомените, при което новото се смесва с преживяното преди.

— Но приликата — настояваше той, — приликата е поразителна. Ти можеш да бъдеш само Йохана, всичко друго е немислимо.

— Прилика! — тя се изсмя. — Ако става дума за това, геномултистиката създава не едно майсторско постижение. Всяко живо същество хиляди пъти може да бъде повторено, напълно еднакво до най-малката подробност.

Асмо не знаеше повече какво да каже. Почувствува, че го обзема тъпа тъга. Нима наистина се бе заблудил? Нима бе възможно един човек до последната подробност да съществува два пъти? Ако тя не беше Йохана, ако продължаваше да твърди...

Неловкостта на положението му стана ясно. Натрапил се беше на жена, на която очевидно бе чужд.

— Е, добре тогава — каза той. — Съжалявам. Обезпокоих ви. Но аз, аз имах впечатлението... извинете ме.

Обърна се и тръгна. „Свършено е.“ Беше като зашеметен. В мозъка му се въртеше една и съща мисъл: „Свършено е. Свършено е“.

След известно време чу стъпки и забеляза, че някой върви до него. Вдигна поглед. Беше Йона.

— Представям си колко зле се чувствувате — каза тя. — Няма никого, с когото бихте могли да разговаряте. Не ви ли се иска да опитате като начало с мен?

Той сви рамене.

— Защо пък не.

— Имате нужда от двоен феликс, това ще ви ободри. Как смятате?

— Все ми е едно.

Постепенно сетивата му взеха да възприемат отново това, което ставаше около него. Той наблюдаваше жената, която напълно естествено вървеше до него, като да бяха стари познати. В сърцето му се прокрадна нова надежда. Нека казва каквото си ще, тя бе Йохана!

Разхождаха се по пасаж от магазини, чиито витрини блестяха в светлини. До него достигаха цветове, гласове, непознати ухаения.

Йона се запъти към врата от цветно стъкло. Влязоха в тесен коридор, постлан с килими, а по стените — лампи и огледала в златни рамки. Светлосин портиер се поклони и им отвори една врата. Влязоха в малък ресторант. Музика, кристал, светлина от свещи и червено кадифе.

Келнер във фрак ги заведе до една от масите. Едва бяха седнали, когато той дотъркаля леко подрънкваща количка с напитки и от малки бутилки започна да приготвява коктейл. Изля го в тумбести чаши, сервира, поклони се и изчезна.

Йона вдигна чашата си.

— Нека животът ви означава щастие, Асмо — Тя го гледаше усмихната в очите. — Желая много любов.

— Благодаря — каза той и отговори на погледа ѝ. Отпиха от прозрачната флуоресцираща в зелено и ухаеща силно на плодове и билки течност.

Той почувствува приятна хладина. По тялото му се разля живителна струя.

— Какво бихте искали да хапнете?

— Нямам специални желания.

Йона вдигна ръка, показалецът и средният пръст образуваха римско пет. Веднага дойде келнер и прие поръчката. Почти в същата секунда се явиха и три момичета с розова кожа. Те носеха прибори, съдове с ястия, покрити с прозрачни обвивки от фолио. С малкия пръст на лявата си ръка едно от момичетата разкъса прозрачната обвивка, под която се намираше ордъовърът. Фолиото започна да се оцветява, изви се във форма на венец от червени рози и зелени листа. Момичетата сложиха приборите и чиниите на масата, наляха напитките, сервираха зелени, бели и червени желирани кубове и ги поляха с жълт сос. Всичко стана бързо и крайно прецизно. Момичетата направиха грациозен реверанс, келнерът се поклони и четиримата се оттеглиха безшумно.

Асмо бе гладен като вълк. Въпреки това с първите хапки бе предпазлив и ги задържа изпитателно върху езика си. Желираните кубове отвътре бяха твърди и с различен пълнеж. Вкусът им бе необичаен, а миризмите и подправките не успяваше да разпознае и при най-добро желание. Скоро обаче започна да свиква с непознатите за него ястия. Взе енергично да се храни и установи, че всяка хапка му се услажда все повече. Особено му хареса жълтият сос, който, съчетан с пълнежите, предлагаше учудващи вкусови наслади.

Йона го наблюдаваше и четеше по израза на лицето му напредъка, който постига, опитвайки кухнята на дафотилите.

— Изглежда, притежавате добри заложи да прецените задоволството, което предлага кухнята. Няма да измине много време и ще станете член на някой от клубовете за гастрономи.

Той се усмихна.

— Кажи, Йона, откъде знаеш името ми? Току-що ми обясни, че съм ти съвсем чужд.

— Все още ли не сте убеден? Достатъчно е само да ви погледна и моят Зеко предава образа ви на електронната памет, а аз получавам желаната информация: например вашето име или честотата на вашия Зеко.

— Така ли? Тогава трябва да имаш очи на фотоапарат.

— Имам. Но само когато пожелае, разбира се. По този начин образи или преживявания достигат до електронната ми памет и при нужда отново мога да ги възпроизведа. Всичко е съвсем просто.

Асмо мълчеше. Бе поразен. Все още не можеше да обхване многостранните възможности, които се разкриваха от връзката на човешкия организъм със Зеко. Постави си за задача в спокоен момент да разучи свойствата на своя Зеко.

Гласът на Йона го откъсна от мислите му.

— Как смятате, да минем ли на следващата част от менюто, или преди това малко да помечтаем?

Той я погледна. Точно така щеше да го каже и Йохана — със същия тон и със същата лека ирония. Дълго задържа погледа си върху лицето ѝ. Това не бе прилика, това бе идентичност. Завладя го необорима, неподлежаща на разколебаване от каквито и да било твърдения и разумни доводи увереност, че тази жена бе Йохана.

— Ще изпълниш ли едно мое желание? — попита той внезапно. — Много бих се радвал, ако минем на „ти“. „Вие“ звучи толкова хладно.

Тя го погледна учудено, но само за няколко мига. След това сведе очи.

— Ако държите на това, защо пък не? Да прием за минаването на „ти“.

Тя посегна към чашата си и я изпразни до дъно. Асмо също пи. Млечнобялото питие действуваше възбудително като шампанско. По гърба му преминаха тръпки.

За секунди Асмо изпита чувството, че е в безтегловност, и реши да бъде по-предпазлив с този вид млечни напитки.

Междувременно момичетата бяха сервирали следващото ястие — морски животни, подобни на омари, в зелен сос. Йона отдели с леко движение щипките им и започна да се храни с апетит. Животните, изглежда, нямаха нито черупки, нито кости.

Готовността на Йона да преминат на „ти“ окуражи Асмо да се върне към въпросите, които се отнасяха до неговото — а без съмнение — и до нейното минало. Докато още обмисляше, чу до себе си безгрижен смях.

Дама с дълга, обшита с къдрички рокля, бе застанала до масата, прегръщаше Йона и я целуваше по бузите.

— Как си, скъпа? — гласът ѝ бе плътен и дълбок.

Йона се засмя.

— Както виждаш, отлично. Мога ли да ти представя Асмо? А това е моята приятелка Лука.

Асмо се изправи и те се ръкуваха.

— Много любов.

Жената имаше живи тъмни очи и чувствителна, леко насмешлива уста. Трудно бе да се определи възрастта ѝ — тя би могла да бъде на тридесет и пет, но също така и на двадесет и пет години.

Придружаваше я по-възрастен изискан господин, който се представи с името Зирто.

Очевидно и двамата знаеха, как стоят нещата с Асмо, тъй като веднага започнаха съучастнически да го разпитват как се чувства, какви са впечатленията му от заобикалящия го свят, как може да му се помогне да привикне към него и с какво може да му се услужи. Асмо никак не обичаше да го разпитват и да го подхвърлят насам-натам като рядка птица. Въпреки че и двамата правеха добро впечатление, той отговаряше едносрично. За щастие те бързо забелязаха неохотата му.

Когато Йона ги покани да седнат, Лука каза с очарователна усмивка:

— С най-голямо удоволствие, скъпа, но имаме още една среща.

— Какво ще кажете за утре?

— Чудесно.

— За закуска? — Йона погледна въпросителна Асмо, като че ли очакваше потвърждение от него. Той кимна.

— Е, тогава до утре. Ако сте съгласни, в Къщата на лилиите — тя им маха, докато се отдалечиха достатъчно, за да не я чуват, и отново се обърна към Асмо.

— Сигурна съм, че ще ти харесат. Знаеш ли, те имат известни идеи, които си струва да бъдат изслушани. Така например...

— Не ми се сърди, Йона — каза бързо той, — но не бихме ли могли по-късно да поговорим за това? Един въпрос ми тежи на сърцето и не ми дава мира.

— Моля, питай — тя сложи в устата си парче омар и докосна леко устните си със салфетката.

— Откога живееш на Астилот?

— Открай време. Защо?

— Сигурна ли си?

— Напълно.

— Просто не мога да повярвам. Ние двамата произхождаме от Земята, Йона. Те сигурно са манипулирали съзнанието ти.

— Кого имаш предвид, като казваш „те“?

— Не зная — все още не зная.

— Моля те, нервите ти са преуморени.

— Можеш ли да си спомниш родителите си? Тя трепна.

— Какво моля? Извинявай, животните имат родители, но не и дафотилите. По всяка вероятност имаш предвид създателите на биогенетичната ми нуклеинова киселина.

Той се усмихна.

— Да, именно тях. Познаваш ли ги?

— Никой не познава създателите си. Що за неприятни мисли ти идват на ум.

— Живот без родители, без деца, без...

— Остави тези противни изрази — рязко го прекъсна тя.

Той не я разбра.

— Кое е противното? Ти не си паднала от небето, а също си родена.

— Разбира се. Но не по животински път, а по начин, разумен и достоен за човека. Ние се различаваме от животните и от инстинктите им.

— Как така?

Тя се изчерви.

— Трудно ми е да го изрека, но моля, щом настояваш — женската месеци наред мъкне ембриона в собственото си тяло, става грозна като медуза и накрая го ражда с ужасни болки.

— Болките не са задължителни. Освен това процесът е напълно естествен.

— Отвратително, животинско! Прилошава ми само като помисля за това. Кръв, хленчене, писъци. Дори се е случвало тези майки да умират при раждане.

Нервно тя отпи глътка питие.

— За щастие съм в добро настроение. В противен случай изобщо не бих могла да говоря на тази тема. Щеше да ми се преобърне стомахът.

Асмо мълчеше. Какво бяха направили от Йохана? И него ли го очакваше същото? Поне им беше дал да разберат, че няма да им е

толкова лесно. Трябваше да се постараете да се спрете на други мисли, в противен случай скоро щеше да се озове там, откъдето бе дошъл — в клиниката за душевна хигиена.

Бяха стигнали до десерта. Сервираха им подобни на ананас плодове, които приятно ухаеха. Асмо откри, че може да се ядат целите. Листата и корите наподобяваха марципан, сочната сърцевина имаше вкус на орехи.

След това от миниатюрни сребърни съдчета пиха димящо питие, което бързо ги пренесе в мечтателно настроение. Неприятното чувство, предизвикано от представите на Йона за любовта, отлетя и почти не си го спомняше. Щастлив, с усещане за приятна ситост, той се надигна от стола, когато Йона накрая направи знак и келнерът се затича, за да им помогне при ставането.

Излязоха на улицата. Изкуственият небесен свод излъчваше вечерно настроение. Магазините още бяха отворени, по фасадите блестяха светлинни реклами, от вратите на кафенетата се чуваше музика. По парапетите на стъклените фонтани се целуваха любовни двойки. Дафотилите се тълпяха на весели групи и изнасяха на показ костюмите си. Смехът им звучеше гръмка и безгрижно, понякога наситен с пронизителни обертонове.

Асмо и Йона вървяха плътно един до друг. Тя го бе хванала под ръка, той чувствуваше допира на върха на пръстите ѝ. Обзела го бе неопределена лекота, струваше му се, че краката му едва докосват земята. Всички цветове бяха по-ярки, всички миризми — по-силни и всички предмети — необичайно пластични.

Минаха през парк. Насреща им идеха плътно прегърнати двойки. Дърветата светеха призрачно в сини и зелени цветове. Птици и малки животни с рунтави опашки, подобни на катерички, с елегантни скокове се носеха из въздуха, като цветни лампи проблясваха при допира с клоните.

Асмо спря.

Йона се обърна към него. — Какво има?

Той не отговори. Тя пристъпи колебливо към него. Той я хвана за раменете и се загледа в очите ѝ. Погледът ѝ стана неспокоен, дъхът ѝ се ускори. Сянка на несигурност пробягна по лицето ѝ. Опита се бързо да се обърне. Той я задържа и я целуна. Няколко секунди тя се

отбраняваше. След това устните ѝ станаха меки, обви ръце около врата му и го притисна към себе си.

В силната ѝ целувка имаше нещо присвояващо. Асмо почувствува как хладината между тях се стопи, как старата близост отново ги свързва. Изпълни го безгранична вяра.

5.

Синя стрелка в бял кръг блестеше на върха на пирамидата, когато Йона и Асмо прекосиха триъгълното предверие и влязоха вътре по светещите стъпала.

Стъпалата се превърнаха в подвижна лента, която минаваше през широк изход. От двете му страни, подредени в дълги редици, стояха синьобели кабинни във формата на бъчви. Те нямаха прозорци. Капаците на отворите им за влизане стърчаха във въздуха като крила.

Йона дръпна Асмо в кабина за двама души. Когато влязоха, вътрешността ѝ засия в жълтеникава светлина. Седнаха.

— Нула три осем седем — каза Йона. — Гого! Капаците закриха отвора за качване. С леко свистене кабината се спусна надолу като асансьор, креслата се наклониха назад.

Внезапно чрез силно ускорение вертикалното движение премина в хоризонтално. За секунди свистенето нарасна до пронизително фучене. Нещо здраво ги притисна към седалките, след това натискът намаля, креслата се върнаха в първоначалното си положение, тишината се възстанови.

Йона дръпна един лост на облегалката на креслото и намали светлината.

— Какво беше това фучене?

— Аеродравликата на подземната транспортна система — каза Йона, завъртя седалката си и целуна Асмо по върха на носа. — Имай само търпение, ще научиш всичко.

Той я притегли и я взе в скута си.

— Нула три осем седем — прозвуча глас от високоговорителя.

Креслата се смъкнаха назад, хоризонталното движение на кабината рязко спря и тя се заиздига нагоре. Отворът се откри, креслата се изправиха. Асмо изнесе Йона и на площадката внимателно я постави на крака. По плъзгаща лента достигнаха залата и оттам по светещите стъпала се изкачиха горе.

Когато отново излязоха на открито, го лъхна дъхът на тропическа нощ. По небето трептяха звезди. Пред тях се възправяше тъмен планински масив и над котловината като лампиони висяха четири луни. Най-голямата бе червеникава. Ако човек се вгледаше по-внимателно, можеше да забележи, че около нея кръжеше малка — ябълковозелена. Луната в оранжев цвят току-що залязваше зад назъбения гребен на скалистите планини, а светлосинята се вдигаше неудържимо към зенита.

Нощта бе изпълнена с аромат на цветя, цвърчене на щурци и песни на птици. Йона бе хванала ръката на Асмо, облегла глава на рамото му. Вървяха по път, чиято настилка от плочи бе мека като дебел килим. Над тях висяха гигантските луни, така близки, като че ли можеха да се докоснат.

— Отиваме ли някъде, Йона? Или просто се разхождаме?

— Водя те у нас.

Той, разбира се, прие поканата — нали в края на краищата това беше Йохана.

Но как стояха нещата с нея? Ако трябваше да ѝ се вярва, те се познаваха само от няколко часа. Нима на тази планета от само себе си се разбира, че се приема през нощта в къщи всеки познат? Или тя правеше заради него изключение, защото го смяташе за безпомощен?

— Няма ли хотели? — попита той само за да види реакцията ѝ.

— Това би било глупаво. Аз живея съвсем наблизко, само на няколко минути пеша оттук. И не бих искала да пренощувам в един от тези скучни апартаменти.

Асмо кимна. Очевидно тя бе твърдо решила да прекарат заедно нощта. Сърцето му заби по-силно.

Пред тях се възправи черна базалтова стена. Към вътрешността ѝ водеше светец тунел.

Два пъти се завъртяха с ветрилото от стъкло, което бавно се движеше около оста си, след това се озоваха в грамадно помещение. Наоколо профучаваха стъклените асансьори.

Дафотилите на групи се стичаха към входовете на подземната транспортна гара, излизаха от светещи тунели и асансьори от стъкло. Йона уверено си пробиваше път през тълпата. Влязоха в един от стъклените кафези. Йона назова едно число. С бързо темпо кафезът се

заизкачва и само след секунди дафотилите долу изглеждаха дребни като мравки.

Асансьорът спря, откъм задната му страна се отвори врата. Излязоха навън, пред тях се откри нова улица. Сред тревни площи и градини се издигаха жилищни сгради, подобни на вили, с твърде смесена архитектура. Мостове и стълбища от стъкло, тераси, висящи на съвсем тънки, едва видими въжета, преминаваха в дървени балкони, барокови фасади и готически кули.

Асмо разглеждаше и се забавляваше със странните, понякога дори с хумористичен ефект сгради. След всичко, което досега бе разбрал за вкуса на дафотилите, тези смахнати постройките му се струваха съвсем в техен стил.

Йона го преведе през извит мост до къща с колони, построена сред водна повърхност. Когато стигнаха до входа, тя допря длан до светъл четириъгълник върху стената. Крилата на двойната врата полетяха встрани.

Тъкмо влизаха в кръгла зала от цветно стъкло, когато зад тях тишината бе нарушена от силна врява. Уплашен, Асмо погледна назад. На терасата върху покрива на съседната къща вратите се бяха отворили внезапно. Тълпа ревящи дафотили изскочиха на открито. Те тропаха ритмично с крака и пляскаха с ръце бедрата си. Повечето бяха почти голи, а останалите с крясък разкъсваха дрехите си и ги хвърляха във въздуха. Чу се камбанен звън, рязко прозвуча вик на избавление, ритмичното тропане с крака секна. Залитайки, всички се заблъскаха обратно към къщата, оставяйки след себе си лудешкия си кикот.

Асмо остана като замаян. Какво беше това? Психиатрична клиника? Но как бе възможно да разрешават на пациентите на болница за душевно болни да вилнеят публично. А ако не бяха луди, какво означаваше всичко това?

Бавно се обърна и влезе в къщата. Зад него вратите безшумно се затвориха.

Йона стоеше в преддверието и разговаряше с небесносин зермат. Тупурдията на терасата, изглежда, не ѝ бе направила никакво впечатление.

Зерматът в къса туника и сандали с навити нагоре каишки, по подобие на римските домашни роби, пристъпи към него.

— Добре дошъл, минхер Асмо. Желая много любов! — Той се поклони тържествено. — Мога ли да ви отведа в салона?

Асмо, все още замаян, погледна въпросително към Йона.

— Това е Ник — каза тя. — Спокойно можеш да му се довериш, той ще изпълни всяко твое желание. Аз ще се върна веднага, а до тогава — разположи се удобно.

Салонът се състоеше от две големи, допрени в тъп ъгъл помещения. Ник извади от бара чаши и обвита в обръч бутилка и ги донесе на масата.

— Искате ли да пийнете нещо, минхер?

Асмо поклати отрицателно глава. Все още не можеше да отрони дума. Ник върна бутилката обратно и изчезна.

По стените на стаята флуоресцираха цветни квадрати, асиметрични светлинни тела излъчваха смесена светлина. Отражението ѝ играеше по тапицираната мебел от прозрачна кристална материя. Огромен стъклен аквариум във форма на тръба, пълен с риби, раковини и актинии, се издигаше сред помещението.

Прозвуча музика, стените се плъзнаха встрани, появи се Йона. Тя бе облечена в кимоно, което стигаше до земята.

— Защо стоиш прав, скъпи? Моля те, седни.

Тя взе ръката му, целуна я и го притегли на широка кушетка, над която бяло дърво скланяше натежали от цвят клони.

Неизвестно откъде отново се появи Ник, наля от стегнатата в обръч бутилка и подаде на всеки по чаша. Питието ухаеше на портокал, вкусът му бе остър и едновременно сладникав. Асмо не го хареса и го остави.

Йона се доближи до него, усмихнато пое ръката му и го попита:

— Защо не ме целунеш?

Той търсеше думи да ѝ обясни това, което усещаше, но не беше сигурен дали щеше да го разбере. Сам не се разбираше напълно. Порано тя повече изчакваше, по-малко предизвикваше. Това ли бе, което сега го възпираше? Глупости! Или може би инцидентът на терасата на покрива го бе накарал да изтрезнее? Не можеше да си отговори. Но във всеки случай настроението му бе развалено, въпреки че само преди малко бе изпълнен с радостно очакване.

Йона се усмихваше, смутеното му мълчание като че ли я забавляваше.

— Ако искаш, да погледаме малко?

Тя щракна с пръсти. Диванът, заедно с масата и с цъфналото дърво, се завъртя около оста си. Той видя, че една от стените на стаята представляваше матирана плоскост.

Повърхността ѝ се превърна в развълнувано море. Предната част на каравелата бавно се носеше, прокарвайки бразда и оставяйки зад себе си пяна. Раираните ѝ платна се издуваха от вятъра. На горната палуба зад дървени съоръжения беше клекнала банда живописни фигури, въоръжени до зъби със саби, пищови и абордажни куки. С тропот се разтвориха люкове, топовни гърла излязоха напред, пронизвайки въздуха с пушек и огън.

Картината бе толкова осезаема, че Асмо помисли, че се намира наред корабната палуба. Усещаше мириса на морето и горещия барутен дим.

Йона натисна бутона на командното табло, което се намиреше до дивана.

Картината се смени, появи се процесия пеещи момчета с лица на клоуни и неестествено високи гласове. Държаха в ръце изпускащ искри бенгалски огън и книжни картинки на идоли.

Ново натискане върху бутона — нова картина: скиори профучаваха като вихър, на гърбовете им — плоски раници, от които назад се виеха виолетови светлинни спирали.

Балет в облекло от блестящо сbero. Русите къдри на танцьорите и конските опашки на шлемовете се полюшваха в такт. Те по-скоро маршируваха, отколкото танцуваха. С точността на машина краката тропаха по пода.

Цветове, форми, линии се сменяха бързо, във вихрен шемет, съпроводени от гърмящи тимпани и атонални, скърцащи звуци, напомнящи драскане с нокти върху цинкова плоскост.

Асмо изкриви лице и запуши ушите си.

— Нервите ми не издържат! — изкрещя той. — Нямах ли нещо спокойно?

Йона натисна бутона със смях.

— Но разбира се — каза тя. — Изглед от града. Появи се равнина в оранжев цвят, озарена от лунна светлина и заобиколена с планински вериги. Във въздуха се носеше нежно пеене, звучащо като шум от милион песъчинки, които вятърът вее по дюните. От време на време

над равнината се извисяваха стълбове, оцветени в зелено, синьо, жълто, червено. Те се издигаха нагоре, величествено образуваха воал от облаци и после се разпадаха. Иззад планините на хоризонта изплува небесно тяло — петата луна, обградена от широк пръстен.

С рязко движение Асмо се приведе напред. Той втренчено се вгледа в звездата с пръстен от прах. Тя бе докоснала нещо в спомените му, събудила бе мисъл, която бавно добиваше образ.

— Погледни това! — извика той и сграбчи ръката на Йона. — Можеш ли да си спомниш? Не ти ли се струва познато?

Тя погледна внимателно небесното тяло, което сега бе ниско над планините. След това поклати глава.

— Това е Зибал, най-голямата луна на Астилот. Средно отстояние — сто и седемдесет хиляди километра, диаметър — около четири хиляди, времетраене на обиколката — тринадесет часа и петнадесет минути. Като се изключи пръстенът от прах, в Зибал не се забелязва нищо друго особено.

— Аз познавам планета, която изглежда подобно! — гласът му звучеше дрезгаво. — Разбира се! Ние летяхме към нея, искахме да се приземим... не, не — доколкото си спомням, тя бе само етап от пътуването ни. Ние...

— Ние? — прекъсна го Йона. — Не разбирам нито дума.

— Не ми пречи! — Асмо разтърси раздражено глава. — Виждам съвсем ясно: ние бяхме стигнали до спирка Япетус две — автоматичната инсталация за търсене на полезни изкопаеми, високопроцентна медна руда. Япетус, осмата луна на Сатурн. Старият екипаж се връща обратно на Земята. Ние тримата предприемаме експедиция, за да проучим една подземна шахта на кратер в седми сектор. Ти, Базик Нойман и аз. Откриваме тектоничен разсед, аз го изследвам, взимам проби от камъни. Явяват се колебания в радиовръзката. Оглеждам се, за да ви открия с поглед. Ние сме извън обсега на видимост! Изведнъж забелязвам поява на метеор. Радиовръзката между нас се прекъсна, магнитният екран изключи. Ослепителна светлина. Машинално се обръщам, слагам ръка пред очите си. Последното, което виждам, е часовникът ми с календар:

23 март, 17 часа и 35 минути — време на Земята по нулевия меридиан...

Асмо пое дълбоко въздух и загледа Йона с очакване.

Тя издаде напред долната си устна и сви рамене.

— Съжалявам наистина, но никога не съм чувала подобно нещо. Трябва да си го сънувал, Асмо.

— Изключено! Това не може да се сънува. И най-малката подробност ми е така ясна и логична, както никога не се случва в съня. В него винаги има нелепости, неща, които не съвпадат помежду си. Не, сигурен съм — експедицията до Япетус бе последният отрязък от стария ни живот. Ние сме получили електрически шок, паметта ни е била блокирана, докарали са ни на планетата Астилот. Това, което съм счел за поява на метеор, е било космически кораб. Япетус няма атмосфера. Ти на какво мнение си, Йохана?

— Моля те, не ме наричай винаги Йохана. Дразни ме да ме бъркаш с жена, която съществува само във фантазията ти. Астилот не предприема космически полети. Съгласно КАПИНОМА космосът е „табу“.

— Какво ме засяга КАПИНОМА. Ние произхождаме от Земята. Спомни си, Йона! Ние осъществявахме контрола на автоматичната инсталация за търсене на полезни изкопаеми Япетус две. Бяхме шестима. Къде са другите? Мъртви ли са? Или живеят... — Той скочи. — Може би и те са тук. Може би един ден ще ги срещнем?

Йона въздъхна и го погледна снизходително:

— Не ми се иска да се заплиташ в грешни представи. Що се отнася до мене, аз нямам ни най-малка празнина в спомените си, цялото ми минало ми е добре известно, не съществува нищо, което да ми е непознато. Родена съм на Астилот в първо отделение на Психодом от биологична люлка. Оттогава живея тук и никога не съм правила нито крачка в космическото пространство. Всички факти са регистрирани в електронната памет. Можеш да ги провериш. А сега нека престанем с тази абсурдна тема. Страхувам се, че нищо повече няма да излезе освен да си развалим настроението.

Асмо се навъси. Факти в електронна памет! Кой ги е подал? И кой би могъл да знае колко възможности съществуват, за да се изопачат тези факти? Той пъкна ръце в джобовете си и ядосано започна да се разхожда напред-назад.

Йона натисна бутона, луната с пръстена от прах се разпадна, появи се нова картина.

Мъж и жена — и двамата без облекло, коленичили върху легло, покрито с черна коприна, допрели върховете на пръстите си, се гледаха втренчено, без да помръдват.

Йона не удостои с внимание екрана. Погледът ѝ загрижено се бе спрял на Асмо, чиито мисли, изглежда, бяха съвсем далеко. Тя застана на пътя му и го прегърна.

— Защо си създаваш грижи? — попита тя и го погали по челото. — И утре е ден. Малко си почини. Ще поръчам да ни донесат нещо специално за пиене, за да се освободим от глупавите спомени.

Той отстрани ръцете ѝ от раменете си.

— Аз не искам да се освободя от тях. Напротив, искам с всичка сила...

Откъде идваше натрапчивият мирис на парфюм? Той се огледа. Уханието се излъчваше от любовната двойка в естествена големина на екрана. Междувременно партньорите бяха започнали, като се кълчеха и издаваха гукащи звуци, да докосват леко очите, ушите и гърдите на другия с върха на носа си.

— Не може ли да се спре тази глупост? — Без да иска, гласът му прозвуча остро.

— Смущава ли те? Мислех си, че картината може би ще те наведе на определена мисъл, но както изглежда, не съм достатъчно привлекателна, за да...

Асмо положи усилия да скрие учудването си. Не бе свикнал Йохана да кокетничи така предизвикателно. Целуна я по бузата.

— Ти си най-хубавата жена, която познавам — каза той несигурно. — Искам...

— Не! — Тя рязко разтърси глава. — Ти се интересуващ само от миналото си.

— От нашето минало, Йона. Ти си част от него. Ние трябва да открием как сме дошли на тази планета. Помисли още веднъж за звездата с пръстена от прах, за Япетус, за инсталацията за добиване на метал. Моля те, дай си малко труд, помогни ми! Кога ме видя за първи път?

Йона се отпусна в едно кресло, облегна се назад и въздъхна.

— Е добре — каза тя, — имаш право. Ние бяхме отвлечени — ти и аз. От Япетус, осмата луна на Сатурн.

Той я погледна недоверчиво.

— Спомняш ли си това?

— Да приемем, че имаш право, нашата родина е планетата Земя. Име, лишено изобщо от фантазия. И все пак ние приличаме до най-малката подробност на дафотилите, които живеят на Астилот, и по телосложение, и по език. Съществува ли и най-малката вероятност развитието на надарените с интелект същества на различни планети да е напълно идентично. Помисли малко по този въпрос.

Асмо кимна. Аргументът ѝ бе убедителен. По-добре и не можеше да се докаже що за магаре бе той. И все пак нещо не бе вярно, не отговаряше на истината в това блестящо привеждане на доказателства. Чувството му, разумът му, всичко в него се противопоставяше. Споменът за другия свят, за неговия свят, бе вече прекалено жив, за да може да бъде заличен с един единствен логичен аргумент.

— За всички неща — продължи Йона, — които ти се струват загадъчни, има само едно разумно обяснение. Ти беше научен консерват и твоите спомени са фрагменти от живота преди Еманципацията. Родната планета и на двама ни е Астилот, но по всяка вероятност преди тя е изглеждала малко по-различно от днес.

Асмо бавно се отпусна на дивана, облегна лакти на колене и подпря брадата си с ръце. По челото му се образуваха бръчки.

Йона чакаше. В погледа ѝ се четеше симпатия и надежда. Искаше да му остави време да се сбoguва със съновиденията си.

Той дълго остана неподвижен, след това прокара ръце по слепоочията си и се изправи.

— Мисля, че открих — каза той спокойно. — В същност това е така просто. Познавах жена, която се наричаше Йохана. Ти не си Йохана, ти си Йона. Но всяка черта на твоето лице, луничката до лявото ти око, косата ти, формата на ръцете ти, твоите движения, твоят глас — всичко съвпада с Йохана до най-малка подробност. Това е невероятна случайност. И съвсем не е всичко. Още в първите часове на моя нов живот на пътя ми от милиони дафотили се изпречва именно тази Йона. Отново случайност? Това е вече твърде много. Не, зад тази случайност се таи някакво намерение, което крие лицето си.

Йона стана, неспокойно закрачи напред-назад, като хапеше долната си устна, и накрая седна отново на дивана до Асмо.

— Ти Ме направи несигурна. Може би действително съм Йохана, но в такъв случай изцяло са заличили спомените ми.

Тя се поколеба за миг, преди да продължи.

— Има и нещо друго, което ме накара изведнъж да се поколебая. То няма общо с разума или с логиката и може би тъкмо затова тежи повече. Само едно усещане, едно чувство — тя сведе очи, по бузите ѝ се появи лека руменина. — По един необясним начин ти си ми познат, Асмо. Всеки твой жест, всяка твоя дума засилват това впечатление у мен. Разумът ми говори, че не те познавам, и все пак има мигове, в които имам чувството, че изживявам нещо познато. Една дума, едно положение, едно движение. Можеш ли да разбереш?

Тя сложи ръка на рамото му и го погледна. Безпомощният израз в очите ѝ го трогна. Той взе ръката ѝ и я целуна.

Тя склони глава на рамото му.

— Толкова съм объркана — прошепна тихо, — както никога досега. Моля те, не ме оставяй сама.

— Ти не си сама, Йона, спомни си, че си принадлежим. Всичко ще бъде наред.

Той я привлече към себе си, целуна очите и устните ѝ.

Светлината в помещението смени цвета си с по-тъмен — от светложълт в нежен, все по-силно излъчващ розово. Дочу се вибриращ звън, отначало съвсем тих, а после по-силен, ту с по-нисък, ту по-висок тон. Към него се прибавиха нови звуци, свързаха се в обща, богата мелодия.

Ник се появи и сервира в плоски медни съдове напитка, от която излизаше пара.

— Готова съм — каза Йона.

Ник се обърна с въпросителен поглед към Асмо, но не получи отговор.

— Готов ли сте и вие, минхер, да вземете конюликс? Асмо кимна. Йона се усмихна и се притисна до него.

— Извинете, минхер, но трябва да ви помоля да изразите съгласието си гласно.

— Наред е, приятелю — каза Асмо.

Ник извади от туниката си кутийка и сложи върху съдовете две кубчета, подобни на захар. Те се мятаха, свистейки, напред и назад по преливащата в цветни отблясъци повърхност и горяха в синкав

пламък. Асмо почувствува силна миризма, смесица между лавандула и тамян. Когато кубчетата се разтопиха, Ник се поклони и се оттегли безшумно.

Йона бе сложила брадичка на скръстените си ръце и гледаше Асмо втренчено в очите. Устните ѝ бяха разтворени. Тя отметна назад косата си, която се разпиля по раменете ѝ, и се наклони към него.

Той взе лицето ѝ в ръцете си, но едно чуждо, необяснимо чувство се примеси и му пречеше да мисли само за нея и да забрави всичко друго. Нима го смущаваше съвършенството, с което тя се стремеше да го съблазни, или... Мислите му се объркаха.

Златната ивица на затвореното до горе кимоно на Йона започна да се разтваря. Магнитната пластинка се раздели, освободи врата, кожата с бронзов цвят, основата на гърдите. Деколтетото ставаше все по-дълбоко, спускаше се все по-надолу.

С бързо движение тя се обърна и му подаде димящото питие.

— За нашата любов — прошепна тя над ръба на медния съд. Очите ѝ блестяха.

Съпротивата му се сломи. Той небрежно бутна съда встрани и я сграбчи в прегръдките си. Не забеляза, че с това движение бе съборил напитката от масата.

6.

Асмо седеше в леглото с въздушен матрак и препрочиташе онова, което си бе отбелязал с цветен молив върху блок с хартия за рисуване.

Зем е изкуствен мозък на биологична основа, кефалоид от трето равнище.

Зем е второто аз на всеки дафотил, свързано неразривно с неговата личност.

Зем е личната електронна памет на всеки дафотил, която съхранява неговите мисли и сетивни възприятия и ги пази от чужд поглед.

Зем предава информация между дафотила и електронната памет, съхранява съвкупността от познания в областта на естествените науки и опита на дафотила, докато същите бъдат изведени от личната електронна памет.

Зеко е уред за предаване и приемане, конструиран на базата на биотристор, подхранван чрез биотоковете на носителя си. При желание той предава мисли и сетивни възприятия.

Зеко свързва дафотила със Зем.

Зеко свързва дафотилите помежду им.

Зеко свързва дафотилите със зерматите.

Асмо откъсна страницата и я смачка на топче. Първо, трябваше да свикне, че повече не е необходимо да преуморява паметта си, тъй като за това имаше на разположение изкуствен мозък. Всички мисли и сетивни възприятия, които считаше за важни, можеха да бъдат съхранени и по всяко време незабавно отново възстановени.

В стаята влезе момиче с розова кожа, облечено в бански костюм.

— Добро утро, минхер Асмо — зачурулика тя, — и много любов — поклони се и погледна с лъчезарна усмивка. — Имате ли специални желания, минхер?

— Баня и закуска.

— Без масаж? — попита уплашено тя.

— Е, добре — каза той. — С масаж.

Тя кимна, отвори вратата към терасата на покрива, плъзна една от стените на стаята встрани, разпръсна ухаещи цветчета в басейна за плуване, придвижи количка за масаж на колела, приготви хавлиени кърпи и козметични препарати.

Бе прелестно създание. Работата ѝ напомняше танц, така грациозни и леки бяха движенията ѝ. После отвори шахта, събра дрехите на Асмо и ги хвърли вътре.

— Хей, ти! — каза възмутено той. — Защо ми изхвърляш новия костюм?

— Ползуваната дреха е вече отпадък, минхер — отвърна тя чуруликайки.

Възглавницата и покривката от леглото също попаднаха в шахтата.

— Костюмът бе още в безупречен вид — промърмори той.

Тя се усмихна пленително.

— Беше изпращен.

— Можеше да се изчетка.

Любезно поклащане на глава.

— Това не е хигиенично, минхер.

— На мене пък изхвърлянето ми се струва напълно неразумно разточителство.

— Тъкмо обратното, икономически е много изгодно. Равновесието между потребление и производство би се нарушило, ако нещата се използват твърде дълго.

— Е, добре, тогава ще трябва да свикна. Но какво става, ако искам да задържа костюма си, когато ми харесва.

— Тогава давате на вашия информатор указание, че го искате като сувенир.

— Благодаря — каза Асмо и скочи в басейна за плуване.

След банята, докато лежеше по корем върху плота за масажи, оставил да мачкат мускулите му и да го разтриват с масла и есенции, той чу до ухото си гласа на Йона, който звучеше като ехо.

— Добро утро, скъпи! Добре ли спа? Можем ли да те очакваме след двадесетина минути за закуска?

— Защо не дойдеш в стаята ми?

— Преди час бях при тебе. Ти още спеше. Междувременно изиграх една партия делфинполо. Взимай пример от мен.

— Трябвало е да ме събудиш.

Тя се засмя.

— Това би било живо насилие. Сега се преобличам и отивам в Къщата на лилиите. Ти, надявам се, си спомняш, че в девет часа там имаме уговорена среща за закуска.

— В същност колко е сега часът?

— Малко след осем и половина. Защо питаш мен?

— Нямам часовник.

— Но, скъпи! Часа ще ти каже Зем. Ако искаш, с точност до части от секундата.

— Ясно. А как ще намеря Къщата на лилиите?

— На Ник е наредено да те придружи. Когато се приготвиш, трябва само да го повикаш.

Масажът бе свършен. Асмо отказа специалните грижи за косата си, а също и педикюра и маникюра, когато разбра, че за тези процедури бяха необходими часове. Момичето прие отказа с очарователна усмивка, но той остана с чувството, че го взе за съвсем занемарена личност.

Започна парадът на манекените. След известно време Асмо откри тъмносиня униформа със сребърни копчета, която му се стори подходяща. Шарените подложки за ордени, сабята и белите ръкавици от кожа хвърли в шахтата за отпадъци. Момичето му помогна да се облече. Когато бе вече готов, застана пред огледалото и откъсна еполетите. Доволен от направеното, кимна сам на себе си, освободи момичето и повика Ник.

Те се изкачиха със стъкления асансьор няколко етажа нагоре. Скоро се озоваха в хълмиста градинска местност, сред която се издигаше постройка, напомняща гигантски пудинг. Въздухът бе наситен със сладникави аромати. Накъдето и да погледнеш — терасовидни градини с цъфтящи лилии.

Ник го преведе през стълбище, оградено от водни струи, след това през въртящи се около оста си стъклени плоскости. Стигнаха до трапезария, залята от светлина. Масите и креслата имаха форма на чашка на лилия. Едва бяха влезли, когато Зеко-глас на жена заговори на Асмо.

— Къде сте? — попита той и се огледа наоколо.

От една от масите се надигна жена. Тя носеше зелен, обшит с перли костюм от материя като тюл, червеникавата ѝ коса блестеше на слънцето. Усмивката, тя тръгна към него и му подаде ръка.

— Добре, че дойдохте. Вече започвах да скучая — тя го завъртя и го заоглежда с критичен поглед от всички страни. — Изглеждате добре — каза тя, — може би прекалено строг. С малко фантазия, може би с ешарп и чифт златни еполети от цялата работа би излязло нещо.

— Мислите ли? — попита той любезно. — Но тъй като без друго говорим на тази тема, вие защо не сте руса, както бяхте вчера, Лука? Щеше да подхожда по-добре на синята ми униформа.

— Мисля, че ще се разбираме — в очите ѝ проблесна присмех. Тя го взе за ръка и го поведе след себе си. — Искате ли да закусите с мене, или предпочитате да чакате другите?

— Благодаря, ще чакам.

— Приятно ли прекарахте първата си нощ? Асмо сви рамене и промърмори нещо неясно.

— Йона е прелестна жена.

Смехът ѝ бе чист като мънисто, странно противоположен на дълбокия ѝ глас.

Седнаха. Лука продължи закуската си. Тя се отдаде изцяло на пастета, който с полупритворени очи топеше върху езика си.

— Впрочем обичам мъжете, които могат да се изчервяват.

Асмо мълчеше и копнееше за мига, в който Йона щеше да се появи. Защо в същност още не бе тук? В нейно присъствие може би и с Лука можеше да се води разумен разговор. Дали да я повика чрез Зеко?

— Все пак няма ли да вземете нещо? — прекъсна тя мислите му. — Папагаите са чудесни — тя посочи съда с плодове, които с разкошните си цветове напомняха тропически птици.

Той направи вътрешно усилие.

— Как се ядат? С нож и вилица ли?

— Слагат се върху десертна чиния, обвивката им се отваря с нож и съдържанието се поставя в устата с лъжица.

Асмо кимна, взе един плод, претегли го шеговито в ръката си и отхапа здравата от него. Червен сок бликна върху масата и потече от ръката и ръкавите му. Невъзмутимо той отхапа втори път.

— Действително превъзходно — каза той и задъвка с наслада.

Лука избухна в звучен смях.

— Не съществува нищо по-хубаво от гневния мъж! — От смях очите ѝ се напълниха със сълзи.

Келнер се втурна със салфетка и съд с вода и започна усърдно да подсушава ръцете на Асмо.

Той издърпа салфетката от ръката му и изръмжа:

— Сам ще се избърша.

Келнерът се оттегли с поклон.

— Извинете — каза Лука, — не можех да предположа, че помощта на зермата ви е неприятна.

— Нима вие го повикахте?

Тя започна да се смее.

— Все още трябва да се грижа за вас.

Той замълча ядосан. Защо в същност тя се смееше? Грешка ли беше направил? Постепенно Лука започна да му лази по нервите с агресивната си уста и с глупавия си смях.

Изглежда, тя четеше мислите му като по книга.

— Каква е причината, че не можете да ме търпите? — Тя иронично сви устни. — Засегнала ли съм ви с нещо или просто не съм вашият тип?

— За да реша един така важен въпрос, би трябвало да ви опозная по-добре, Лука — каза с внезапна сърдечност той.

Тя го погледна изпитателно. Като че ли за първи път не бе наясно как стоят нещата.

— Наистина ли смятате така, Асмо?

— Винаги съм се интересувал от хора, които се държат така ужасно надменно. Ще ми се да открия какви слабости и комплекси прикриват чрез това.

Тя не отговори веднага.

— Може би нещо съм сбъркала — каза накрая Лука. В гласа ѝ имаше сериозност, непозната за Асмо. — Вие търсите проблеми там, където няма такива. Сигурно сте разбрали бързо няколкото правила за общуване с дафотилите. По принцип всичко е съвсем просто. Всеки може да прави каквото му се иска, докато не противоречи на другите.

Асмо се усмихна. Най-сетне тя показа готовност за разумен разговор. Искаше му се да използва тази възможност, преди да е сменила намерението си.

— Струва ми се, че опростявате нещата. Какво се случва на дафотила, който нарушава правилата?

— Как така? — тя го погледна в недоумение. — Това изобщо не е възможно.

— Нима искате да кажете, Лука, че моралът на дафотилите е дотолкова усъвършенствуван, че всички доброволно, без каквото и да е насилие, следват законите?

— Не, представите ви са съвсем погрешни — тя повдигна безпомощно рамене. — Как да ви обясня? Освен КАПИНОМА други закони и наредби не съществуват, а само няколко правила, които изисква добрия тон. Всичко това, разбира се, няма нищо общо с морала.

— Не ви разбирам. Та всички дафотили не могат да бъдат ангели, това ще рече, че е възможно някои техни действия да са против интересите на мнозинството. Кой предотвратява това? И как? С какви наказания?

Лука въздъхна, като да бе отчаяна.

— Наистина човек трябва да се пази от вас. От всяка полусериозна забележка вие веднага правите проблем. Не съществуват закони, не съществуват наказания, не съществува морал. Избийте си всичко това от главата.

Той я изгледа недоумяващо.

— Много просто — продължи тя, — дафотилите не са в състояние да извършат неправда. Не съществуват предпоставки за това.

— Все още всичко ми е твърде неясно, но с времето ще го проумея. Обяснете ми поне още някои от правилата, които добрия тон изисква.

— Щом настоявате. Да започнем от нас двамата. Не се отказва на ничия молба без основателна причина. Например аз бих могла да кажа: попитайте вашия информатор за правилата в обществото. Но не го казвам от чиста учтивост. Впрочем без убедителна причина никой не може да се накара да направи нещо, а още по-малко, когато и без чужда помощ можеш да постигнеш целта си.

— Извинете — каза той, не подхожда ли на добрия тон да не упрекваш някого за грешка, която е допуснал несъзнателно?

— Вие имате удивителна способност веднага да възприемате нещата. Достатъчни ли са ви вече моите съвети?

— Съвсем не.

— Добре, тогава чуйте няколко правила за любовта. Не обвързваш никого, като твърдиш, че обичаш само него. Не пиеш с никого конюликс, освен ако...

Асмо си спомни.

— Не е ли това едно питие, в което плуват бели кубчета, които изгарят със синкав пламък?

— Лука повдигна учудено вежди.

— Вече сте го пили?

— За съжаление, разсипах го.

— Кой ви го предложи? Или въпросът ми е нетактичен?

— Какво му е нетактичното? Освен Йона не познавам още никой друг.

Лука кимна и погледна навън към цъфтящите в градината лилии.

— Защо замълчахте? — попита той. — Какво има?

Тя поклати глава.

— Мина ми една мисъл, която е извън темата на разговора.

— Как стоят нещата с този конюликс?

— При случай на съмнение най-добре попитайте вашия информатор. Аз се показах твърде неумела, като недообучен зермат.

Тъкмо искаше да се обърне към Зем, когато една ръка докосна рамото му.

— Много любов и на двама ви — каза зад него Йона. — А, вече сте започнали със закуската.

Тя целуна Асмо, кимна приветливо към Лука и седна. Малко след това се появи и Зирто. Той размени няколко думи с един келнер, целуна ръка на Лука и Йона и поздрави Асмо със сдържан, коректен поклон.

— Радвам се да ви видя и от сърце вярвам, че ще станем добри приятели — гласът му звучеше приятно, малко патетично. — Ние ви казваме „добре дошъл“ и...

В този момент пристигна закуската. Докато келнерите сервираха и докарваха все нови колички на колела с ястия и напитки, настъпи неловко мълчание. Зирто някак си потъна в колебания, като че ли предстоеше щекотлив разговор. Той постоянно гледаше към Асмо и с

нервни движения мачкаше ръцете си. Когато най-сетне келнерите разчистиха, той се наведе напред и заговори.

— В случай че останете с впечатление, уважаеми Асмо, че ви се натрапваме, бих искал предварително да ви помоля за извинение. В духовната пустота на нашето съществуване вашето появяване е така неочаквано, надхвърлящо и най-смелите мечти, че просто ни бе невъзможно да отлагаме за по-дълго срещата с вас.

— Благодаря — отвърна Асмо и си наложи да се усмихне. Той не обичаше приветствените слова, но не искаше да бъде нелюбезен.

— Предполагам — продължи Зирто, — че вие гледате на новия си живот с известна резерва и вероятно жадувате да го опознаете. Да го кажа без заобикалки — дошли сме да ви въведем в един кръг на благоразположение към вас и доколкото имате желание ще ви подпомагаме в първите стъпки на тази планета. Винаги и при всяко положение можете да разчитате на безкористната ни помощ.

С бързо движение на ръката си той спря опита на Лука да възрази.

— Моля те, остави ме да се изкажа! Аз държа всичко да се уточни, за да има яснота още от самото начало. Асмо не трябва да счита, че заради приятелските ни отношения е длъжен да направи нещо за нас, което поради негови обективни съображения изобщо не би направил или би направил по друг начин. Той трябва да знае, че може да бъде сигурен в нашата помощ, без ние да искаме да влияем на решенията му.

Асмо се почувствува неловко. Винаги му се струваше съмнително, когато някой го уверяваше в безкористието си. Той реши да бъде нащрек, обърна се към Зем и поиска да го свърже с Йона.

— Кажи ми какво в същност иска той от мене? Стараеше се да не мърда устните си и да си придаде безучастно изражение.

— Можеш да бъдеш съвсем спокоен, скъпи. Той приказва малко повечко, но си има своите добри качества. — Имай доверие в него. Приеми предложението му. Лука енергично блъсна чинията си встрани.

— Не мога повече да слушам високопарните ти брътвежи, Зирто. Уби ми се апетитът, а това вече е нещо.

Асмо я погледна учудено. Той не знаеше какво се бе случило, разговорът с Йона чрез Зеко бе изцяло заангажирал вниманието му.

— Е, какво ще кажете за предложението ми? — обърна се към него Зирто.

— Цена вашето предложение, Зирто, но аз имам... аз мисля...

— Той те попита дали имаш проблеми, в които би могъл да ти окаже помощ — чу чрез Зеко гласа на Йона.

Кимна.

— Много благодаря, но вече съм намерил някой, който ми помага — той погледна към Йона. — Познавам я от предишния си живот и това ми създава чувство на сигурност, на защитеност, ако разбирате какво искам да кажа.

Зирто се обърка. След кратко колебание каза:

— Мили Асмо, вие се изразявате малко двусмислено. Искате да кажете, че някога сте познавали жена, която е имала силна прилика с Йона.

— Не прилика, Зирто. Тя е същата. Преди се наричаше Йохана.

Слисан, Зирто замълча.

— Вие сериозно ли мислите — попита Лука, — че Йона е идентична с жената, която сте познавали преди?

— Без съмнение.

— Тогава тя също би трябвало да произхожда от заличените времена преди Еманципацията.

— Точно така.

Лука издаде напред долната си устна и го заразглежда с интерес.

— Твърденията ви са фантастични, Асмо, дори абсурдни. Ако не знаех със сигурност че зеко-контролът на психопараметъра работи безпогрешно, щях да допусна, че се нуждаете от терапия.

— Лука! — каза Зирто умолително. — С твоята ирония няма да ни заведеш надалеч.

— Извинете, не исках да бъда иронична — гласът ѝ бе разкаян като на дете, което са смъмрили. — Мислех си, че той може би притежава хумор, тъй като е във владение на архаичните инстинкти.

Зирто махна сърдито с ръка.

— Моля, не ни разбирайте погрешно — каза той на Асмо. — Ние не сме нито циници, нито алтруисти. Аз съм на мнение, че едно разумно приятелство трябва да носи взаимна изгода. И така, храня надеждата, че и вие ще ни направите услуга.

Асмо вдигна поглед от омета си с омар. „Ето на! — помисли той. — А защо не го каза веднага.“

— Да ви направя услуга? Аз? Любопитен съм да чуя.

— Дреболия — каза Зирто — и по всяка вероятност няма да ви затрудни. Вие бяхте научен консерват, следователно имате информация за период от време, който досега е бил недостъпен за нас.

— Искате да научите нещо за миналото? Та аз току-що чух, че то е „табу“.

— За мислещата личност нищо не е „табу“. Административната доктрина на икономиката пренебрегва историческото познание, тъй като не е ефективно от материална гледна точка. Добре, това влиза в програмата на кефалоидите и не ме засяга. Ние искаме да опознаем миналото, тъй като очакваме от него идеи, които да ни отворят път към бъдещето.

„Какво означава това? — питаше се Асмо. — Вид проверка?“

— Не бих искал да ви създавам затруднения — поде той внимателно, — като ви подкрепя да нарушите КАПИНОМА.

— Какви затруднения?

— Е, предполагам, че нарушенията спрямо КАПИНОМА се наказват.

Зирто го погледна смаян.

— Да се наказват? Кой ви наведе на тази невероятна мисъл?

Асмо сви рамене. Опита да се свърже с Йона, но тя бе на нула.

— На Астилот по принцип нищо не е забранено, мили Асмо — продължи Зирто. — Изглежда, вие наистина произхождате от съвсем архаично време. Всеки дафотил може да прави и да говори каквото му е угодно. Никой не може да му попречи.

— Независимо от всичко, аз едва ли бих могъл да ви помогна. Нито съм научен консерват, нито пък познавам миналото на планетата Астилот. Роден съм на планета, наречена Земя. Последното място на пребиваване, за което си спомням, бе Япетус, деветата луна на Сатурн. Сатурн е планета, която принадлежи към същата слънчева система както и Земята.

— Грандиозно! — извика спонтанно Лука. — Истинска наслада е да стъпваш по обшития с перли килим на вашата фантазия.

Йона въздъхна. Асмо искаше да отговори, но чу нейния Зекоглас.

— Не е ли по-добре, скъпи, да отложим малко този разговор?

— Защо? — попита поривисто той. — Нали това е истината?

Тя се усмихна с усилие.

— Самият ти не си наясно още с произхода си. Вчера твърдеше, че Япетус е осмата луна на Сатурн.

— Сбъркал съм. Деветата е. Сатурн има единадесет луни. Мога да ти ги изброя по ред.

И той започна да назовава имената им бързо и без запъване. Лука погледна приятелката си с питащ поглед, но тя безпомощно сви рамене.

Когато най-сетне той свърши изброяването и в очакване обходи всички с поглед, Лука сложи ръката си върху неговата и каза настойчиво:

— Вашето предположение, Асмо, че произхождате от друга слънчева система...

— Това не е предположение!

— Бихте ли могъл все пак за минутка да ме изслушате, без да ме прекъсвате?

Ядосан, той издърпа ръката си:

— Не се отнасяйте с мене като със слабоумен.

— Времето преди Еманципацията е заличено. Знае се само, че тогава аслотите са владеели планетата. Те са успели да разгадаят генетичният код и да овладеят насочената мутация. С това те са овладели магическата формула, с която биха могли да подчинят на волята си всички живи същества. Но очевидно техните етични принципи не са били дорасли за това могъщество. Аслотите, обзети от гибелен изследователски порив, не са се побояли дори да експериментират собствените си наследствени заложиби. Изглежда, резултатът е бил генетична анархия. По всяка вероятност те са загинали в хаоса на разбушувалите се нуклеинови киселини. Ужас ме обхваща при мисълта, що за страхотни уроди...

— Твърде интересно — прекъсна я Асмо, — но какво общо има това с моя произход?

— Много, Асмо. Тъй като самият вие сте аслот.

Асмо се изсмя неволно.

— Това е невъзможно.

— Сигурно произхождате от време, когато аслотите не са били изхабени от генетични манипулации. Все пак те са били започнали да посягат на ближния си. Сегашния си живот във всеки случай дължите на експеримент, чието морално право ми се струва съмнително, дори и научната му цел да ми е неизвестна.

— Но чуйте ме, Лука...

— Обещахте да не ме прекъсвате. Представите ви за космическия полет без съмнение са създадени от пластична телевизионна игра. И на това щяхте да възразите, нали?

— Да, но...

— Оставете ме да обясня още нещо, Асмо — намеси се Зирто. — Вероятно на тази планета вие сте единственото живо същество, което се намира в естествено, неманипулирано генетично състояние. Когато вчера Йона ни предаде чрез Зеко за срещата си с вас, ние не можехме да повярваме на това чудо. Едва когато ви видяхме пред нас...

— Значи вие дойдохте в ресторанта, само за да ме видите очи в очи?

— Нали трябваше да се уверим във вашето съществуване!

— Значи така — каза Асмо. Недоверието му растеше. Имаше чувството, че го омотават в неразплитаемо кълбо от потайни намерения. — Значи Йона ви осведоми веднага, тъй като е счела, че е уловила рядка птица? А аз мислех... — Той замълча объркан. Значи всичко е било само претекст! Готовността й да се грижи за него, да вечеря с него. Може би и любовта й...

— Моля, опитайте се да ни разберете — прекъсна мислите му Лука. — От десетилетия ние отчаяно търсим изход от нашето безнадеждно положение. И изведнъж ни се предоставя една възможност, съвсем неочаквано, като подарък от небето.

— Абсолютно нищо не разбирам вече — каза Асмо раздражено. — Безнадеждно положение, генетично манипулиране, подарък от небето! Какво означава всичко това?

— Отнася се до унаследените ви заложиби — каза Зирто заклинателно. — Вие сте в състояние да вършите неща, които дафотилите вече не могат да правят.

— Например какво?

— Наистина ли искате да знаете?

— Разбира се!

— Веднага ли? Като ви се докаже на практика?

— Без съмнение и не питайте чак толкова.

Лука кимна към един келнер.

— Минхерът — каза тя и посочи към Асмо — има намерение да ви удари по лицето със собствената си ръка.

Келнерът отстъпи половин крачка назад, но усмивката му остана недоверчива:

— Обичате да се шегувате, нали, мадам?

— Съвсем не — тя се обърна към Асмо. — Или предпочитате да го ритнете откъм гърба?

— Какво моля? — попита той. — Какво означава тази глупост? Вероятно фантазирате.

— Съвсем не е глупост. Искаме да си докажем, че сте годен да упражнявате физическа сила.

Асмо размисляше. Идиотщина, лишена от всякакъв вкус? Или водени от някакви подбуди те искаха да го поставят в неудобно положение?

— Моля те, направи ми тази услуга — каза Йона. — Това е само опит, нищо повече.

— Мъжът не ми е направил нищо. Как да го бия без причина?

— Не можеш да го направиш или не искаш?

— Не ставай смешна!

— Обърнете се! — заповяда Йона на келнера. Мъжът послушно се обърна с гръб към тях.

— Не е необходимо да му причиняваш болка, достатъчен е удар със средна сила.

Асмо се колебаеше. Колкото повече мислеше, толкова по-глупава му се струваше цялата работа. Но видя напрежението по лицата на Йона, Зирто и Лука. Изразът на всеки бе изпълнен с мъчително очакване, примесено с надежда, съмнение и страх. В този момент му стана ясно, че за тях това бе много важно. Самият той не можеше да ги разбере, но беше любопитен какво ли ще излезе.

Стана, тръгна към келнера, сви юмрук и го удари със средна сила между плешките.

Мъжът подскочи напред и се обърна, залитайки. В очите му бе изписан истински ужас. Той се запрепъва заднишком и падна с трясък

на пода. Легнал по гръб, замаха ръце и крака като бръмбар, пъхтеше и ломотеше, по устните му се образува пяна. Гледката бе ужасна.

Изведнъж той притихна. По лицето му се изписа изражение, като че ли дочуваше някакви гласове. Асмо тръгна бавно към него, за да му помогне да се изправи на крака. Когато мъжът видя протегнатата ръка на Асмо, лицето му се изкриви в гримаса. Той изкрещя пронизително като животно в смъртна уплаха, скочи, препъна се в шкафа за сервиране, сграбчи го и го запокити със сила на пода. Издрънкаха чаши и прибори, дотичаха зермати, за да обуздаят буйствуващия, но бе твърде късно.

По тялото му премина тръпка, подобна на електрошок. След това се повали като отсечено дърво. Колегите му го хванаха под мишниците и за краката и го извлякоха навън.

Асмо ги последва и видя как в коридора към кухнята безмълвно, без капка съчувствие, те изхвърлиха вдървеното тяло в отвора на шахтата за отпадъци. Обърна се бързо и като замаян се върна обратно в залата.

Цареше тягостно мълчание. Гостите го гледаха втрещено, като да бе чудовище.

Лука бе скръстила ръце пред лицето си, неподвижно облегната на стола.

Йона стана, направи няколко крачки към него, целуна го по бузата с обезкървени устни и пошепна:

— Астилот ще спре вниманието си върху нас.

Асмо се отпусна в един стол.

— Не разбирам как се случи — промълви беззвучно той. — Един човек, аз го...

— Един зермат — каза Йона и сложи ръка на рамото му. — Моля те, успокой се.

Зирто се надигна тромаво, с пребледняло лице. Поклони се и изрече с усилие:

— От името на Маатшапия благодаря ви, Асмо, горещо ви благодаря. Надеждите ни ще се сбъднат.

— Защо не ме предупредихте? — изкрещя Асмо. — Никога не бих се съгласил на този подъл опит.

— Не се вълнувайте, Асмо, зерматът не е човек.

— Трябва да се съобщи за смъртта му на полицията или някъде другаде.

— Администрацията на „кеф“ знае — каза Зирто. — Самата тя се погрижи да се преустановят биофункциите му.

— Администрацията? — попита Асмо недоверчиво. — Но защо го убиха?

— Защото загуби разсъдъка си и се превърна в опасност.

— Загуби разсъдъка си, само защото аз му нанесох един лек удар...

— Той не знаеше, че един дафотил може да употреби сила. Умът му не побираше такава възможност. И когато все пак се случи, обратно на всички правила, познати на ограничения му мозък, той се побърка.

— Но това не е причина да бъде хладнокръвно убит! Той можеше да мисли, имаше чувства, радости и желания.

— Не като тези при хората — каза Зирто. — Неговите мисли и желания бяха насочени единствено да бъде първокласен келнер. Това бе целта на съществуването му. Той бе така уравновесен и щастлив при изпълнение на тази си задача, че аз почти му завиждам.

Междувременно келнерите бяха отстранили следите от инцидента, бяха донесли нов шкаф за сервиране, нови чаши и прибори. Всичко ставаше спокойно и нормално. Те се държаха така, като че ли събитието изобщо не се бе случвало. Що се отнася до гостите — те бяха изчезнали. Съзвзели се от преживения ужас, те крадешком, с плахи погледи се бяха измъкнали от трапезарията.

— Какво ли чувствуват сега келнерите? — запита Асмо.

— Абсолютно нищо. Изобщо не разбраха случилото се. То е извън сферата на представите им.

— Но мъртвият им бе познат?

— Разбира се, дотолкова, колкото им е познат столът или чинията. Като индивид той им бе безразличен. Те не познават чувството за общност, дори и когато години наред са работили заедно.

— Виждате ли — каза Лука, възвърнала самообладанието си, — зерматите са инструменти, машини за оказване услуги с образ на хора. Ще свикнете с това, Асмо, и скоро няма и на ум да ви идва да бъркате копието с оригинала.

— Човекът — поучително заговори Зирто — заема специално място в природата. Той е единственото същество с автономна воля.

Пчелите и мравките например, които също живеят в общност, са елементи на биологична система, в която функционират, без да го съзнават сами. По същия начин функционира и зерматът. Той няма свободна воля, няма възможност за себепознание. С една дума, той е като мравките, които не искат нищо друго освен да следват програмираните си инстинкти. И което е още по-важно, отнета му е способността да се солидаризира, да открива в собствената си съдба тази на другаря си по вид. В това отношение зерматът е по-назад и от мравката. Необходимо е да е така. Колкото по-интелигентна е една машина, толкова по-сериозно трябва да се вземат мерки, за да остане изолирана и да не развие социален инстинкт, който би я накарал да образува общност с машините от нейния вид.

— Как се създават зерматите? — попита Асмо. — Сами ли се размножават?

Лука се усмихна.

— Правят се от генетичен материал.

— Значи те са същества от плът и кръв — каза Асмо поривисто. — Чрез едно самоволно вмешателство, което е неоправдано и от морална, и от правна гледна точка, те са принизени до машини. Произхождат от човека и затова с тях трябва да се отнасят като с хора.

— О, съвсем не. Те се произвеждат в реторта. Зерматите са биологична система, която е сходна по функции на дафотилите, нищо повече.

— Сходна по функции система! Като измислите някакво абстрактно наименование, си въобразявате, че с това отнемате всички права на зерматите.

— Но какви права има една машина? Най-много правото на приток на енергия и материал, за да може да функционира.

— Това е варварщина! — каза възмутено Асмо. — С няколко евтини софизма вие изопачавате фактите. Вие сте превърнали зерматите в роби.

Йона снизходително поклати глава.

— Моля те, не ми се сърди, Асмо, но ти разсъждаваш погрешно. Моралните стойности от едно отминало време не могат да бъдат пренесени върху настоящето. Светът се е променил, а с него и това, което е добро и зло.

— Човекът си остава човек — вчера, днес и утре.

— По този въпрос сме на едно мнение — съгласи се Зирто, — само че зерматите не са дафотили. Те не притежават самостоятелна воля. Това е решаващата разлика. Тревогата ви е неоснователна, Асмо, тъй като без съмнение зерматите изпитват от съществуването си върховно щастие. Психиката, характерът, способностите им са определени от изпълнението на специалната задача и за тях тя е едновременно необходимост и радост, и, може да се каже, е цел на всичките им желания.

— Щом като съществуването на зерматите е така идеално и желателно, защо тогава изобщо има дафотили? Защо и вие не се превърнете в зермати?

— Защото сме по-щастливи и от зерматите — каза Лука с особена усмивка. — Нашите психически и физически заложи са облагородени, за да можем по-добре да изпитваме насладите на живота. Материалните блага съществуват в изобилие. Няма войни, няма държави, няма армии, нито политически и икономически съперничества. Всичко е решено абсолютно съвършено. Кой не би искал да бъде щастлив в този рай?

— И което е най-хубавото — прибави Зирто, — евгениката ни е дарила с блокиране на инстинктите. Оскърбителната употреба на сила срещу живи същества е невъзможна за нас. Представете си колко това е и икономично — предотвратено е дори преднамереното разрушаване на предмети.

— Ти виждаш — каза Йона — как мъдростта на нашите прадеди аслотите ни е направила съвършени и ни е предпазила от всички опасности, дори и от самите нас. Ти си по-зле. Затова пък разполагаш с едно малко предимство — можеш да действуваш.

Асмо ги изгледа замислено. Изказванията на събеседниците му се струваха несвързани и нелогични. Те говореха, като че ли сами искаха да се заблудят в нещо — може би в несправедливостта си по отношение на зерматите.

Той кимна.

— Постепенно разбирам. Какво очаквахте от мен? Да извърша нещо, което вие не сте в състояние да сторите?

— Отгатна! — извикаха тримата в един глас.

7.

С функraft те се плъзнаха под надземната градска железница на тридесет и втората плоскост. Превозното средство имаше овалната форма и меката заобленост на надуваема лодка. Прозрачната врата бе издърпана навътре и Асмо се наслаждаваше на невъзпрепятствуваната видимост към постройките и улиците на града.

Намираха се във вътрешността на планински масив с форма на пръстен, с височина четири километра или тридесет и три плоскости, ширина два и обиколка — двадесет и пет километра. Климатът бе превъзходен. През деня грееше меко слънце, което обгаряше, без да досажда с жегата си. През нощта блестяха звезди по изкуствения небосвод. Два пъти седмично, в точно определено време, валеше дъжд.

Градът, построен нагъсто, бе изпълнен с живот и деятелност. Между многоетажните жилищни сгради се намираха миниатюрни романтични местности, кортове с игрища за игри с топка, по-малки и по-големи езера с цветни водопади.

Лифтове, ескалатори и подвижни ленти стигаха до всеки етаж и до всяка къща. Спирките на подземната транспортна железница служеха за свързка с външния вят. Липсваха пътни разписания и чакане, на всяка спирка имаше достатъчно кабинни. Без прекачване можеше да се достигне до всяко място, до което пожелаеш, тъй като подземната транспортна система обгръщаше цялата планета. Тя се управляваше по електронен път и действуваше безотказно, независима от промените във времето и решенията на човека.

Смаян, Асмо гледаше всичко това, което се разкриваше пред очите му. То му се струваше като райската градина — недействително и приказно. Но след това се улови, че мислите му не бяха тук, а при келнера, когото бе убил. Как можа да се впусне в този съмнителен експеримент? Грешката бе само негова. Той бе изпълнен с яд. А сега? Какво възнамеряваха да правят с него? Какво представляваше чудото, голямото откровение, което му бяха обещаали, когато достигнат целта на пътуването? Замислен, той наблюдаваше сменящия се пейзаж.

Всичко наоколо бе покрито със зеленина и цветове. Зданията бяха обхванати от пълзящи растения. Парковете гъмжаха от всевъзможни видове птици, пеперуди, мечки, миниатюрни кенгурата, понита, тюлени, делфини.

Всяко животно, всеки клон, всяко цвете хармонично се свързваше с околната среда. Като че ли нищо не бе случайно. Не се виждаше изсъхнал лист или увяхнал цвят, нито болно или некрасиво същество. Всичко изглеждаше свежо, ново-новеничко и подредено, като че щ създателите на този райски свят едва преди минути бях: свършили работата си. Въпреки това след извести! време Асмо се почувствува странно подтиснат.

— Какво има? — попита Йона. — Изглеждаш тъжен.

Наведе се към него и го целуна по очите, носа и устата. Това не му бе приятно, но тя като че ли не го забелязваше. Действително, какво ти става, попита се той обезпокоен. Преди се стремеше да преодолееш съдържаността ѝ, радваше се на всяка нейна нежност. А сега?... Откъде идваше неприятното чувство? Дали от скрития подигравателен поглед на Лука? Нима тя бе открила неговото смущение? Забелязала ли бе, че се дразни, когато Йона предявява над него права, като към луксозно кученце? Не намери отговор, който би го удовлетворил.

По серпантините на линията те достигнаха до равна площ, която бе огромен увеселителен парк. Посрещна ги шумна музика, писклив смях и смес от миризми на печено и пържено. Сребристи увеселителни машини се въртяха, обсипани с шарени светлини. Стъклени гигантски колела, въртележки с дракони, бълващи огън, лавки, танцови зали, палатки — вихрено море от аромати, звуци и цветове. А над всичко — мрежа от лифтове, с които дафотилите се придвижваха от едно увеселение към друго. На всеки вход — триумфална арка, над която блещукаше голям светлинен символ: зацриховано човече в бял кръг.

Когато Асмо се запита за смисъла на този знак осъзна странния факт, че досега не бе видял нищо написано — нито един писмен знак по къщите или по улиците, по превозните средства или по светлинните реклами, нито един чертеж, нито една книга. Само тук-там символи, обградени в бял кръг.

Надземната градска железница премина покрай една от триумфалните арки. Асмо посочи светлинния символ.

— Какво означава това?

— Обществен клуб за игри и спорт — отговори Зирто.

— Защо не използвате букви?

— Букви? Какво означава това?

Асмо го погледна с лисан.

— Писмени знаци.

— А, вие имате предвид старинния метод на оптичните сигнали?

Не, този начин за предаване на информация не се използва вече. Бе твърде непрактичен и сложен.

— Никой ли вече не може да чете и пише?

— Защо му трябва? Би било чиста загуба на време.

— А как съхранявате събраната информация!

— Ние имаме електронна памет за образи и звуци. Писмените знаци бяха предварителен етап, вид заместител. Те предаваха речта само по оптичен път. За целта сигналите трябваше да бъдат трансформирани два пъти — от акустични в оптични и обратно. Както изучаването, така и прилагането на този метод бе невероятно трудно. Изискваше много време, дори ако изключим неразумния разход на материал, труд, транспорт и редица други фактори.

Асмо замълча. Трябваше да свикне с мисълта, че една технически високоразвита цивилизация се справя без писменост. Колкото повече мислеше, толкова взе да му става по-ясно, че след като всяка информация може да бъде съхранявана и предадена в образ и звук, писмените знаци бяха ненужни.

— Тъй като сведенията се получават чрез Зеко — каза той, — и символите са излишни.

— Разбира се, ние можем и без тях. Но защо? Това е традиция, свикнали сме с нея. А те допринасят и за архитектурата.

— Сигурно най-щастливи от всички са учениците — каза Асмо след известна пауза. — Повече няма нужда да се учат да четат и пишат.

— Ученици? — Лука завъртя глава. — Що за отвратителен израз е това?

— Децата трябва да учат и затова ходят на училище. Това от само себе си се разбира.

— Та какво има да учи подрастващото поколение? Достатъчно е да разбереш още в първите години от живота си как да си служиш със

Зеко и какви възможности ти предлага той. На всичко друго учи самият живот.

Асмо разтърси глава. Живот без училище — съвсем му бе непонятно.

— Къде получават дафотилите тези познания?

— Подрастващото поколение остава до петнадесетата година от у развитието си в специално отделение на Психодом, където за него се грижат зермати-педагози. Хормонално направляваната акселерация съкращава времето на развитие до три реални години. По този начин дафотилът губи само една пета от времето си за един житейски стадий, през който трябва да се откаже от много наслади и радости.

— И с това се приключва обучението? Разделението на труда изисква специални познания, следователно професия, която все някак трябва да се изучи.

— Нашето общество... не познава това „трябва“.

Дафотилите са напълно освободени от принуда и материална нужда. Който иска да учи, придобива знания по собствено желание. Има всички възможности да се информира. Учението не съществува като задължение.

— Без познания никой не е в състояние да постигне нещо. Как може незнаещият човек да изпълни задачите, които обществото му поставя?

— Но обществото не му поставя никакви задачи.

— Моля, по-бавно. В края на краищата все някой трябва да произвежда богатата, от които живеят дафотилите.

— Разбира се. Затова имаме кефалоидите, това са стохастични машини. Те произвеждат и се ръководят автоматично.

— А кой се грижи за бъдещето? Кой планира, изследва, движи напред научно-техническия прогрес? Всичко това не може да се предостави на някакъв си автомат.

— Грешите — каза Зирто сериозно. — Вие още не знаете втората точка на КАПИНОМА: Еквивалентността е „табу“.

— Напротив, известна ми е. Но какво общо има това с бъдещето?

— Вие дори не предполагате какво всеобхватно съдържание има тази точка. Потреблението и производството са напълно еквивалентни. Няма изследване, няма развитие. Нищо не се променя. Времето е спряло. Утрешният ден ще бъде като днешният.

— Не си правете с мен шеги, Зирто. Вие знаете много добре, че това е невъзможно, че противоречи на природните закони.

— КАПИНОМА е невалиден за законите на природата, а само за обществото на дафотилите.

— Но дафотилите са също същества с желания и идеи. Те са дейни, те мислят, събират опит, като с това променят социалната си среда. Да не говорим за подрастващото поколение.

— Отново грешите. Не растат нови поколения. Прирастът само попълва загубите, които възникват от неизбежни случайности. По принцип дафотилът е безсмъртен. Евгениката го е имунизирала срещу болестни промени в тялото му. Стареенето се дължи на разрушаване на генетичната информация. То почти изцяло може да бъде предотвратено.

— Добре, значи дафотилите стареят бавно. Толкова повече време имат да достигнат духовна зрелост, да съберат познания. И с това да се намесят в живота.

— Къде да се намесят? Нашият живот е кръговрат. Производството е автоматизирано, потребността от суровинни материали е незначителна, отпадъците се преработват. Когато бъдат необходими метали и минерали, те се произвеждат от бактерии чрез биохимичен синтез. Електрическата енергия също се създава по органичен път, с помощта на електрофити. Всички тези процеси се следят и направляват от кефалоидите.

— Следователно кефалоидите пречат на развитието на дафотилите.

— Съвсем не — каза Йона, — и те са свързани с КАПИНОМА. Това са изкуствени мозъци на биологична база, годни за творческото мислене, способни да възпроизвеждат и създават нови поколения с висока интелигентност.

— Интересно — каза Асмо бавно. — Когато става дума за кефалоидите, еквивалентността не е „табу“! Това означава, че КАПИНОМА не важи за тях абсолютно както за дафотилите! Тогава какво им пречи да се освободят от тази зависимост?

— Те са подчинени изцяло на КАПИНОМА. Всяко отклонение, още повече, всеки опит за това се наказва с незабавна ликвидация. Растежът на тяхната интелигентност има икономически ефект, но не и социален. Те никога не биха могли да се обърнат срещу интересите на

дафотилите. За това се грижи авторитарната им организация и принципът: „Всеки контролира всеки!“.

Асмо се усмихна скептично.

— Сигурни ли сте в това? Каква е тяхната организация?

— Съществуват три равнища в администрацията. Първата — за оказване на услуги, към която спадат зерматите и електронната памет, съхраняваща знанието. Втората — за производство. Третата планира и контролира първите две, като освен това регулира възпроизводството и развитието на интелекта.

— И какво остава за дафотилите? Те каква работа вършат?

Зирто, който досега изказваше мнението си със сигурността на владетел, изведнъж, за учудване на Асмо, се смути.

— Работа ли? — каза той със смях, но в него прозвуча и нотка на горчивина. — Дафотилите не работят.

Асмо не можеше да повярва на ушите си.

— Какво казвате? Това е невъзможно! Човекът има правото на труд. Той се нуждае от някаква задача, в противен случай затъпява.

— Ние живеем — каза Лука. — Това е задачата ни — зад своята мечтателна задълбоченост тя бе прикрила вниманието, с което следеше разговора. — Ние можем да се наслаждаваме, да следваме желанията и влеченията си. Не участвуваме в производството, защото не сме рентабилни. Автоматите са по-евтини, по-бързи, по-сигурни, те във всяко отношение ни превъзхождат.

Дишането на Асмо се ускори. Той не можеше да повярва това, което му разказваха.

— Едно общество, което не работи, което дава в чужди ръце продуктивната си сила, губи инициатива, губи влияние върху бъдещето. То е обречено на загиване.

Йона се засмя и го целуна по носа.

— Винаги ли трябва да се вълнуваш, ангеле мой? Защо от всичко правиш проблем? Дафотилите няма да загинат така бързо. Те са изобретателни и в безделието си. Те любят, спортуват, разработват нови удоволствия, събират редки предмети, накратко — забавляват се по всеки възможен начин.

Той за малко не я отблъсна.

— С тези глупости човек не може да си пропилява живота. За мен това е живо безумие.

— Как така? Ние всички принадлежим към някакъв клуб, някои от нас дори към няколко. Невъзможно е да се измисли нещо, с което дафотилите да не са се занимавали и за което още да нямат дружество. Извършва се организационна работа и се провеждат заседания, проектират се статuti и отново се променят, има програми, състезания, шампионати, чествувания на победителите, юбилеи, празненства, униформи, служебни рангове, ордени за вяpност и хиляди други неща, за които просто нямаш представа. Наричаш го глупост? С това човек чудесно може да осмисли живота си.

— Да осмисли живота си! — каза Асмо с по-дълбоко презрение, отколкото бе си представял. — Защо не въстанете срещу това нелепо, нетърпимо съществуване? Не разбирате ли, че вие живеете като мародери от работата на вашите предци? Това ли е цената, за да бъдеш щастлив на Астилот? Не, това не е моят свят, аз няма да се примиря с такъв живот! Човек трябва да може да обича и да работи, в противен случай е жалко създание, безполезно не само за себе си, а и за другите. Никой не може да ме разубеди в това! Никога!

Те мълчаха, изненадани и поразени от избухването на Асмо.

Без някой да обръща внимание, покрай тях се плъзгаше пъстрият градски пейзаж, функрафтът следваше автоматично преплетените завои на надземната градска железница.

— Браво! — промълви тихо Зирто.

И изведнъж започнаха да се смеят — Йона, Лука и Зирто. Смеееха се, хълцайки, кискайки се, стенойки. Отначало смехът им звучеше весело, почти облекчено, но той не спираше, а ставаше все по-силен, по-неовладян, по-безсмислен, по-лудешки.

Асмо се втрени в тях. По гърба му полазиха студени тръпки. Така се смееха хора, които, неочаквано освободени от ужасен страх, все още не вярваха, че наистина са се спасили от опасността.

8.

Функрафтът безшумно се плъзгаше през кехлибаренозлатна вода. Риби, коралови гори и колонии от гъби като жълти серни облаци преминаваха бързо покрай тях. Те се намираха на петнадесет метра под морската повърхност във вътрешността на подводен кратер. Дъното се наклоняше, видимостта ставаше по-лоша и колкото повече се приближаваха към центъра на кратера, толкова по-често долу се забелязваха червеникави развалини.

Асмо гледаше внимателно навън. Изведнъж откри контурите на рухнали постройки, следи от улици и тръбопроводи. Под гъсто обраслото с морска трева дъно той разпознаваше силози и продълговати резервоари. Побутна Йона и посочи към развалините.

— Остатъци от селище на аслотите — каза тя.

Преди да намери време за други въпроси, пред тях изплува конусовидна маса, която ангажира вниманието му.

Зирто насочи функрафта към нея. Повърхността на грамадния конус бе от сребристосив материал. Люкове като огромни въздушни мехури се издигаха куполообразно. Откъм долната част на конуса се разтвори врата и те влязоха в една кабина. Зад тях се спусна водонепроницаема преграда, огря ги матовожълта светлина. Докато водата шумно излизаше, Зирто спусна колелата на функрафта, и включи уреда за видимост. Влязоха в мрачно помещение, където бяха паркирани стотици функрафти.

През стара шахта за асансьор, в която бе закрепена подвижна стълба, те се изкачиха до едно тъмно помещение. Голите стени бяха от неизмазан бетон. На една от тесните страни, осветена от прожектора, висеше картина в ярки цветове, колкото човешки ръст, на нея върху син фон две бели ръце се срещаха като покрив над златно кълбо.

Асмо не можеше повече да овладее любопитството си.

— Къде сме, Йона? Какво означава всичко това?

— Извини ни за момент — отвърна тя, — веднага ще се върнем.

Заедно с Лука и Зирто тя изчезна зад една ламаринена врата, която висеше накриво на пантите си.

Асмо се огледа, клатейки глава. Обстановката бе спартанска. Маса на три крака и стол на три крака — нищо повече. Мебелите изглеждаха така, като че ли любител ги бе сковал от отпадъци.

Вратата скръцна. Лука, Зирто и Йона застанаха в помещението. Те толкова се бяха променили, че Асмо от пръв поглед не можа да ги познае. Около раменете си носеха бели, стигащи до пода надиплени одежди, а на главите си имаха високи гугли от сини пера. Лицата и ръцете им бяха изписани с бели и сини орнаменти.

— Като триединна глава на идеята, на работата и на преобразуването — произнесе Зирто в церемониален припев — ви приветствуваме с „Добре дошъл“ от името на Маатшапията на Градивната ръка.

Картината със закрилящите ръце се отмести встрани и разкри кръгъл отвор.

— Моля, последвайте ни в неприкосновената сфера. Тримата се изкачиха през дупката. Асмо се колебаеше. Йона му кимна поощрително и го дръпна след себе си. Обгърна ги полумрак. Нагоре водеше стръмна, олюляваща се стълба.

Асмо хвана Йона за китката.

— Какво означава това? Къде отиваме? — прошепна той.

— Ела по-нататък.

— Искам да ми се обясни.

— По-късно, скъпи. Сега няма време.

— Има достатъчно време.

Той не помръдна от мястото си.

— Обещахме ти изненада и ти се съгласи. Ще видиш, че ще бъде чудесно преживяване. Само не бъди вироглав. Всичко вече е приготвено.

Асмо въздъхна и с опипване се заизкачва по стълбата нагоре. Не знаеше какво да мисли. Всичко му изглеждаше едновременно и тягостно, и комично.

Достигнаха платформа, заобиколена от плоски перила. Йона и Лука заградиха Асмо и хванаха на кръст ръцете му. Над главите им се откри правоъгълник. Със силен тласък платформата се задвижи.

От дълбоката тъмнина горе, долу те се озоваха сред блестяща светлина. Заслепен, Асмо затвори очи. Чу се чуруликащо пеене, което се усили и премина в трио. Тонове, неземно нежни и все пак граничещи с непоносимото, като да се пръскаха камбанки от стъкло.

Асмо внимателно наблюдаваше през притворените си клепки. Установи, че се намира в помещение като притвор на църква, заобиколено от искрящ ореол златна светлина. Пред тях — кръгло помещение, препълнено от множество хора в бели одежди и сини гугли от пера.

Зирто вдигна ръка като за благословия. Стъклените звуци заглъхнаха, но екът им още няколко секунди трептеше в помещението, което имаше акустиката на катедрала. Тълпата застина неподвижна, като че не дишаше.

— Маатшапия на Градивните! — извика Зирто с глас като фанфар. — Светлината на нашата вяра ни показваше пътя в тъмните времена. Ние знаехме целта. И все пак често изпадахме в отчаяние, защото бедният ни разум отказваше да приеме като единствена надежда чудото, за което се молихме с цялото си усърдие. Вижте, днес това стана. Чудото се превърна в действителност. Всемогъществото доби образ и застана сред нас. Асмо се появи, за да възнагради горещите ни усилия, да премахне от нас мъчителния страх, да усили горещия ни копнеж — копнежа за спасение, който вика в нашите сърца. Копнежа да разкъса смъртоносните вериги, които задушават Астилот. Радвай се, Маатшапия, приближил е часът да увенчаем делото с успех!

Органът проехтя и заглъхна, след това се чу мелодия от флейти. Членовете на Маатшапията коленичиха, с озарени от духовно сияние лица и подеха песен, с гласове като на животни.

С учудване и растящо неприятно чувство Асмо бе изслушал проповедта. Свещеният маскарад, оптическите и акустичните ефекти, цялата мистична шумотевица го дразнеха до дъното на душата му и будеха у него желание да се противопостави. Той се огледа. Без съмнение Йона, Лука и Зирто, а и всички други, бяха искрено развълнувани. Искаше му се да се измъкне крадешком, но му се струваше невъзможно да го направи, без да накърни чувствата им. Следователно трябваше да изтърпи процедурата до самия ѝ край.

От мозаичния под пред галерията се издигна четвъртото тяло, покрито с черна, поклащаща се тайнствено копринена кърпа. Отново се възцари тишина. Обвивката се смъкна и откри искрящ олтар. В разклонените полилеи сами се запалиха свещи, благоуханен тамян се носеше на вълни като гъста мъгла. В средата на олтара се издигаше златно кълбо, обвито в мрежа от вериги.

Зирто слезе от галерията и когато стигна до олтара, вдигна кълбото срещу Маатшапията. Веригите издрънчаха грозно.

Ръмжене, скимтене и свиркане бе отговорът. Зирто остави кълбото на мястото му. Започна ритмично тропане с крака и пляскане с ръце. Зирто обходи в тактова стъпка олтара, смъкна бялата си одежда и я захвърли на земята. Гол до кръста, той застана пред едно ковчеже, наведе се и взе грубо издялан чук от камък, който лежеше върху кадифена възглавница.

Членовете на Маатшапията още по-силно затропаха с крака и запляскаха с ръце, ритъмът се ускори. Зирто размахваше чука в кръг. Той се опитваше да фиксира с очи кълбото, но очите му се плъзгаха встрани. Лицето му бе разкривено от напрежение, дъхът му — трескав.

Настъпи безмълвна тишина. Като че ли тълпата бе спряла да диша.

Зирто скочи напред, чукут с трясък профуча до кълбото върху олтара.

— Въздишка на разочарование премина през помещението. Зирто отново размахва чука, окуражен от тропота и пъхтенето на тълпата. Отново удари и отново само за милиметри не постигна целта, отклонен от непреодолима сила.

Възбудата на членовете на Маатшапията растеше.

Ад от стенания, вой, крясъци накараха въздуха да потрепери. Мускулите на Зирто се очертаваха от светлината, лицето му бе покрито с пот, очите му изскачаха от орбитите. Със свръхчовешко усилие той размахваше чука, мъчеше се да удари кълбото, но не успяваше да го улучи и да разруши веригите.

В първите минути Асмо се разкъсваше от неприятни чувства. Танцът на Зирто около олтара му се стори абсурден, смешен, ненормален. Но скоро бе заразен от това свръхсилно желание да се унищожат веригите, които обгръщаха кълбото. Той чувствуваше мъката от безсилието, започна да страда заедно със Зирто в

безпомощен гняв. И изведнъж, като не можеше повече да гледа това, пусна Йона и Лука, скочи от галерията, отне от ръцете на Зирто чука и с два-три енергични удара разкъса мрежата от вериги, късовете паднаха със звън върху пода.

Чу се вик на освобождение, суматоха, ликуване. Фойерверк се издигна нагоре и при въртенето си започна да разпръсква в помещението многоцветни искри. Членовете на Маатшапията се събраха около Асмо с бурни аплодисменти, целуваха ръцете и коленете му, вдигнаха го на рамене, хвърляха го във въздуха под звуците на песен и ритмично пляскане с ръце.

— Достатъчно! — стенеше той. — Стига! Спрете!

Лука даде знак. Отново се чуха трептящите тонове на камбани. Постепенно радостното вълнение замря. Тълпата свали Асмо на земята и отстъпи назад, изпълнена със страхопочитание.

Дишайки тежко, той прокара ръка по челото си. Чувствуваше се зле, като да бе взел участие в оргия на магьосници. Сам не се разбираше. Как можа да се увлече и да се държи като жрец. Най-накрая откри Йона. Тя помагаше на Зирто да облече бялата одежда. Когато забеляза неговия поглед, се усмихна и леко бутна Зирто към него.

Зирто пристъпи към Асмо и го прегърна. Очите му бяха влажни.

— Аз съм недостоен пред твоето величие. Аз те моля, Асмо, приеми от моите ръце скиптъра на Маатшапия. Ти си Бащата на всички ни!

Тънък писък прозвуча пронизително, смес от блаженство и ужас.

Преди Асмо да разбере как стана това, сложиха каменния чук в ръката му. Обзе го яд. Време бе да преустанови тази глупост.

— Баща? — каза раздражено той. — Как се стигна дотам да ви стана баща?

Огледа се. Обзе го съмнение, че всички вече не бяха с ума си, включително и той. Накъдето и да погледнеше — навсякъде вярващи очи, страхопочитателно обожание. Изглежда, действително го считаха за чудотворец.

Той притегли Йона към себе си.

— Няма ли най-сетне да ми обясниш — произнесе той тихо, — какво означава тази, тази... неразбория. За малко да каже лудост, но успя да се спре навреме.

— Та ти трябва да си почувствувал. Самият ти бе изпаднал в транс по време на свещеното откровение.

Гласът на Йона звучеше обидено.

— Вие наричате това свещено откровение? — Против волята си той се изсмя.

Зирто бързо му хвърли през главата надиплената си одежда.

— Заклинам те, Асмо! — прошепна той. — Не унищожавай плода на десетилетните ни усилия.

— Това пък какво е? — изръмжа гневно Асмо, като се мъчеше да се освободи от плата. — Не мога да играя роля на апостол на вашата секта, без да разбирам нищо.

— Разковничето е магическото мислене. Всички други средства не действуват. Ние се борим за силата на разрушението. Думата от твоята уста, примерът на твоето дело ще предизвикат чудеса.

— Невъзможно! Няма да участвам!

Лицето на Зирто замръзна в болка и разочарование.

— Отказваш се? — простена той. — Нима сме толкова недостойни за тебе? Тогава остани поне да те боготворим, на колене те моля!

Той се канеше да падне на колене. Асмо енергично го задържа.

— Добре — процеди той през зъби, — но след това край! Ще искам да узная какво се разиграва тук.

— Горещо благодаря — прошепна Зирто. — Веднага след поклонението ще свикам Съвета.

Той отметна назад одеждите си. Тълпата бе чакала този миг в неподвижно мълчание.

— Маатшапия! — извика Зирто и гласът му трептеше от вълнение. — Асмо, Баща на всички ни, гледа на нас благосклонно. Той благоволи да разреши поклонението.

Небесни звуци заляха помещението. С бързо движение Йона и Лука вдигнаха Асмо върху олтара. От мозайката на пода се заиздига пара. Тълпата падна ничком и жадно започна да я вдишва. През редиците премина въздишка на лудост.

Лъчи от светлина огряха Асмо и образуваха около главата му ореол на светец. Той стоеше неподвижен, с протегнати ръце, с устремен нагоре поглед. Сетивата му бяха упоени от еуфорични изпарения. Цветовете, звуците, екстазът отекваха в него в ухаеща,

кадифена хармония. На ръце и на колене Градивните пропълзяха до олтара, ридаяйки, целуваха чука от камък и краката на Асмо и изчезваха в мрака.

Асмо се носеше в облак от блаженство, откъснат от действителността, без чувство за време, докато олтарът потъна в пода. Отнякъде се появи Зирто, пое ръката му и го поведе през дълги замъглени коридори.

Отвори се врата. Заля го ярка светлина. Йона и Лука седяха в зелени работни костюми край маса с напитки и студени закуски. Когато влезе, те прекъснаха разговора си и му кимнаха усмихнати.

— Седни, скъпи — каза Йона. — Сигурно си гладен. Тя натрупа в чинията му пъстроцветни желирани кубчета.

Асмо поклати глава.

— Не виждаш ли, че се нуждае от промяна в настроението — каза Лука и му подаде чаша.

Гърлото му бе пресъхнало. Безмълвно пое чашата и я изпразни на една глътка.

Светлината загуби своята яркост, развяващите се була изчезнаха. Като в прозрачен балон той се плъзна през пластове на своята душа, изпита любопитство, стеснение, неохота, яд, щастие. И се спря на веселостта. Преживяното не бе нищо повече от една комедия, от една приятна дреболия.

— Моите уважения — каза той. — Успяхте да ме изненадате. Каква атракция следва да ми предложите?

Те го изгледаха слисани. Очевидно не бяха очаквали такава реакция.

Зирто вдигна ръка, като да се защити.

— Моля те, Асмо, не ни разбирай погрешно. Свещеното откровение не е шега, то има...

Той се изсмя.

— Та откога сме на ти?

В продължение на секунда Зирто имаше безпомощен вид. След това се окопоти.

— Разреш ми да остана на ти. Това не е липса на уважение, а тъкмо обратното. Би било крайно неподходящо да се обръщам към Божествения си баща на вие.

Асмо се хвана за главата. Нима цялата глупост продължаваше? Размисли за миг и реши, че е най-разумно да не възразява на луд.

— Да останем тогава на ти — каза той. Зирто се усмихна с благодарност.

— Ако нямаш други желания, бих предложил да се отправим към заседателната зала. Съветът е събран.

Асмо кимна.

Зирто дръпна завесата и отвори една врата. Тя бе поставена подчертано накриво, по всяка вероятност допълнително я бяха вградили в стената с неподходящи инструменти.

Стигнаха до едно голямо помещение. По стените — скеле и конструкции на стълби, навсякъде — безредни купчини от строителни материали.

Зирто вървеше напред. Изкачиха се по тесни стълби и клатеци се мостчета. Околовръст в стените като пчелните килийки в кошер бяха подредени полуотворени помещения. Минавайки покрай тях, Асмо погледна вътре. Мъже и жени в светлозелени работни костюми обслужваха раздрънкани машини. Произвеждаха инструменти, мебели, странни по форма съдове и зелени работни комбинизони, с каквито бяха облечени. После минаха покрай кухненска зала. Градивните влачеха кани с гореща вода, режеха плодове и месо, бъркаха сосове. Димът излизаше от неуплътнените тръби. Те работеха сред пара и жега с казани и тигани, поставени върху пропукани огнища. Изглежда, работата им доставяше неизразимо удоволствие. Погълнати от нея, в пламенно усърдие, те пееха, разговаряха, питаха се за съвет и се заливаха в смях, когато не успяваха да свършат нещо поради несръчността си. Като че ли изпитваха откраднатото удоволствие на деца, които в отсъствие на родителите си играеха със забранени неща.

— Какво в същност правят тези хора? — попита Асмо.

— Ние произвеждаме — отвърна гордо Йона, — Маатшапията преди всичко се стреми да събуди у дафотилите радостта от работата. Всичко, което виждаш, сме произвели сами.

Асмо само поклати глава. Предпочете да запази за себе си това, което помисли.

Най-накрая влязоха в огромно, оскъдно осветено помещение, в чийто център на пет метра височина се люлееше черно кълбо. От един отвор се спусна оръфана плетена стълба.

Зирто започна да се изкачва.

— Моля, по един — каза той, — не издържа повече. Когато той изчезна през отвора, Асмо го последва. В края на стълбата той пропъзля през полегата шахта, оттам достигна до нещо като въздухоотводна тръба и накрая — до стъклена платформа. Изтупа праха от коленете си и се огледа. В средата стоеше демонтиран команден пулт, обграден от нещо като кресла. Откъм вътрешността на кълбото имаше много галерии с кръгли вдлъбнатини, които, както му се стори, подхождаха чудесно за съхраняване на гигантски яйца.

Две дами и трима господа в зелени работни комбинезони пристъпиха към него с тържествена сериозност, коленичиха ниско и докоснаха пода с чела.

— Членовете на Съвета — каза Зирто. — Зиса, Хилко, Тонда, Майно и Уско.

— Оставете това — каза Асмо. — Моля, станете. Междувременно Йона и Лука се бяха изкачили на платформата. Йона предложи един от столовете на Асмо. Когато той седна, и другите заеха местата си. Тонда разпери ръце и извика с пеещ глас:

— В присъствие на Божествения ни Баща откривам четири хиляди седемстотин тридесет и осмото събрание. Има думата председателят Зирто.

— Ако позволите, ще спестя дългите предисловия — започна Зирто. — Ние сме длъжни да изясним на Асмо...

— На нашия Божествен Баща — вметна Йона.

Всички скочиха и се поклониха.

— ...да изясним на нашия Божествен Баща смисъла и целта на Маатшапия. И така чуй: Обществото на дафотилите е обречено на гибел. Проклет да е КАПИНОМА!

— Проклет да е! — извикаха всички в хор.

— Проклето да е изобилието! Проклета да е стагнацията.

— Проклети да са, проклети да са!

— Проклета да е администрацията на кефалоидите! Проклет да е разумът на икономиката! Проклето да е безсилието ни да разрушим КАПИНОМА!

— Проклети да са, проклети да са, проклети да са! — викаха всички и свиркаха възхитени, в знак, че одобряват.

— Защо искате да разрушите КАПИНОМА? — запита Асмо. — Та той закриля вашите привилегии.

— Ние не искаме привилегии. Ние искаме свобода на инстинктите. Искामе правото да бъдем неразумни! — отвърна бурно Йона.

— Та вие го имате.

— Но остава без последствия. Проклетите кефалоиди заличават всяка грешка. Те трябва да бъдат премахнати.

— Без администрацията обществото на дафотилите ще потъне в хаос. Вие не сте в състояние сами да се грижите за съществуването си.

— Затова те молим за помощ, Асмо, само ти можеш да ни спасиш — извика Уско.

Йона скочи.

— Благословен да е нашият Божествен Баща!

— Благословен да е! — извикаха всички и се поклониха.

На Асмо му дойде до гуша.

— Аз не съм ваш Божествен Баща! Спрете най-сетне с тази безсмислица! — извика той гневно. — Наричайте ме Асмо и край.

— Но ти си благословен, ти си...

— Не искам повече да чувам това! Искам да знам имате ли цел? Ако имате, то каква е? С какви средства искате да я постигнете? Факти! А не мистични празнословия! Ясно ли ви е?

Няколко секунди цареше смут и мълчание. След това Лука поде:

— Основателят на Маатшапията е Зирто. Негова е заслугата пръв да схване опасността и причините за стагнацията. Той разви идеята, че обществото на дафотилите трябва само да извършва продуктивна дейност, за да можем един ден да живеем без чужда помощ, без КАПИНОМА и кефалоиди. Най-сетне чрез изпадане в екстаз трябва да усвоим способността как да употребяваме сила, за да можем да унищожим кефалоидите. Съвсем съзнателно използваме свещените ритуали, които освобождават от задръжки. Това е единственият начин да се разчупи блокадата на инстинктите, която ни е наложена чрез евгенистична намеса.

Асмо кимна.

— Методът е необикновен, но все пак разбираем. Но колкото и да ми е мъчно, не можете да разчитате на мене. Аз не се чувствавам в състояние да играя ролята на Божествен Баща.

Още не се бе изказал, когато се надигна жален вопъл. Няколко от присъстващите скочиха, запушиха си ушите и отчаяно затропаха с крака.

Тонда и Зирто трябваше да положат доста усилия, за да успокоят развълнуваните и да ги накарат отново да заемат местата си. Когато суматохата постепенно затихна, Лука пристъпи към него. Тя дишаше развълнувано, очите ѝ святакаха.

— Защо ни отблъсквате? Защо не желаете да ни помогнете? Само за себе си ли мислите? Нямате ли сърце, нямате ли чувства? Не разбирате ли, че се нуждаем от помощта ви? Дафотилите са невинни като пеперудите. Те пърхат от едно удоволствие, от една щастлива омая към друга. Въобразяват си, че имат всичко и че могат всичко. КАПИНОМА, кефалоните, зерматите, в техните очи всичко е създадено, само за да ги глези тях — всемогъщите. Те са така заслепени от несериозното си, безсмислено съществуване, че дори и не подозират заплашващата ги гибел. Помогнете ни, Асмо! Научете ни на силата на разрушението!

Лука се обърна и изтощена се отпусна в едно кресло.

Асмо бе слушал, изпълнен с учудване. След всичко, случило се досега, той не бе очаквал от нея такова страстно застъпничество. От сърце се зарадва, че бе сбъркал. Очевидно тя виждаше цел, за която си струва да се бориш, дори и когато методът обещава слаб успех. Но по този въпрос можеше да се говори.

Йона стана, хвърли се в прегръдките му и го целуна.

— Само си помисли — прошепна тя — какво ти се предлага. Никак ли не си амбициозен? Като Божествен Баща ти ще владееш цялата планета. Всички дафотили ще лежат в краката ни.

Той махна ръцете ѝ от раменете си.

— Ако ще ви помагам — каза той, — то ще бъде по мой начин. Не мога да си служа с фокусничество. Моят път е пътят на разума. Известно ли ви е в същност кой е измислил КАПИНОМА?

— Аслотите.

— Не е ли възможно да научим нещо повече за тях?

— Ние дори не знаем дали те още живеят.

— Как са изглеждали?

— Като нас. Във всеки случай не много различно.

— Има ли някакво доказателство за правилността на това предположение?

— Ние произхождаме от тях, логично е да им приличаме. Най-доброто доказателство за това си самият ти, Асмо. Едва ли съществува някакво съмнение относно...

— Притежавате ли някакви изображения или археологични находки?

— Съществуват само остатъци от сгради. Никъде не са намирани аслоти. Впрочем досега никой не ги е и търсил.

— Постройката, в която се намираме сега, е изградена от тях, нали?

— Да. Случайно я открихме по време на едно подводно пътуване.

— Не ви ли е правило впечатление, че е построена много странно? Няма врати, трябвало е вие допълнително да ги вграждате в стените. Няма и стълбища. Ние се намираме в кълбо, което виси от тавана на тънка дръжка. Как ли са изглеждали живите същества, които са били в състояние да достигнат кълбото. Те едва ли са използвали въжена стълба.

Зирто кимна.

— Разбира се, че сме мислили вече по този въпрос. Но първо, не знаем дали сградата изобщо е била предвидена за живи същества. Може би е служила като вид хранилище. Второ, възможно е те да са разполагали с антигравитационни генератори и да не им са били необходими стълбища. Но както и да е, ние считаме въпроса за второстепенен. Аслотите са били нашите прадеди, по този въпрос не съществува съмнение.

— Не е ли странно — каза Асмо, — че всички те са изчезнали така неочаквано и безследно?

— На североизток от алкадния район съществува един резерват. Той е защитен от лъчеизпускащ купол. Ние предполагаме, че там се намира град на аслотите, където са се оттеглили последните оживели от тях.

— Виждате ли? Отначало се твърдеше, че са измрели!

— Нищо не знаем със сигурност. Но това подозрение е правдоподобно — обади се Уско.

— Ако не са измрели — каза Асмо, — тогава по какви причини са предоставили планетата на дафотилите и са избягали в това убежище?

— Нямаме понятие. От много години напразно се мъчим да се свържем с тях. Убедени сме, че само ако пожелаят, те биха били в състояние да променят КАПИНОМА. Но те не реагират на опитите ни за създаване на контакт.

— Опитали ли сте се някога да проникнете в резервата?

Изумени, всички се втренчиха в него.

— Но... но това е невъзможно — изрече със запъване Лука. — Вие знаете, Асмо, че ние не сме в състояние да употребим насилие — нито срещу другите, а още по-малко срещу самите себе си. Само мисълта умишлено да си причиня болка, предизвиква у мен непоносимо отвращение.

Тя се потърси в погнуса и изкриви лицето си. Другите също изглеждаха отвратени.

— Чудесно — каза Асмо. — Значи достатъчно е да ви се каже, че от това или онова действие ще изпитате телесни болки, и вие не сте в състояние да го извършите.

— Не е така просто, Асмо. Първо, трябва да сме сигурни, че показанието отговаря на истината. А що се отнася до резервата на аслотите, това е вярно. Лъчеизпускащият купол съществува. И ако по някакъв начин успеем да го изключим, това автоматично би предизвикало задействуване на психогазове. Срещу тази отрова няма защита. Всички живи същества, които влязат в съприкосновение с нея, получават психическо разстройство.

— Откъде знаете тези подробности?

— От електронната памет.

— А проверили ли сте дали са верни?

— Защо? — попита Лука, изпълнена с почуда. — Досега електронната памет не е грешила.

— Не става дума за грешка. Странно е, че знае за психогазовете и за последиците от съприкосновението с тях, но нищо — за самите аслоти. Ами ако просто лъже?

Загубили ума и дума, всички замлъкнаха. Те бавно се надигнаха от седалките и погледнаха Асмо с разширени от страх очи.

Зирто притисна длани към слепоочията си, гърдите му се надигнаха и спускаха.

— Това е чисто безумие — извика той. — Повече не би съществувала никаква сигурност, никакво доверие, никаква истина. Не, аз отказвам да възприема тази мисъл. Не искам и да знам за това, не искам да попадна в психопатичната секция.

Членовете на Съвета бяха обхванати от нервно напрежение, жестикулираха, шептяха, тичаха напред-назад, трепереха като в треска и правеха впечатление на хора, които очакват всеки миг да ги сполети катастрофа.

Асмо не можеше да отгатне какво ги бе обезпокоило така силно. Той бе изказал само една логична мисъл, която бе изцяло в обсега на възможностите. Стана му ясно, че трябва да натрупа още много опит, за да е в състояние да разбира начина на мислене на дафотилите.

Тъй като никой не се готвеше да поднови разговора, той се надигна и каза.

— Имам нужда от защитен костюм и противогаз. Можете ли да ми ги осигурите?

— Защо са ви нужни? — попита Лука.

Тази голяма наивност го накара да побеснее.

— Искам да надникна и да видя какво става в този тайнствен резерват!

Зирто пръв овладя объркването си. Той забърза към Асмо и каза заклинателно.

— Не трябва да действуваме прибързано, това е идея, изпълнена със смелост. Но не би ли било по-добре най-напред спокойно...

Асмо го прекъсна.

— Вие искате да промените КАПИНОМА. Да ви помогна или не?

9.

Асмо минаваше през тясна галерия, която високо горе обикаляше покрай стената на куполовидна зала. В черните води на кратера зад дебелите лещи на стъклата проблясваха фосфоресциращите морски дълбини.

Идваше от трапезарията на Маатшапия, където бе вечерял заедно с Градивните. Той бе отклонил с благодарност поканата за концерта, който щеше да се състои след това. Бе щастлив, че най-сетне е сам, и не желаше нищо друго, освен да си легне колкото се може по-скоро. Главата му бучеше от многочасовите разговори, гърбът го болеше от твърдата пейка, а в устата си все още усещаше вкуса на пудинг, който му напомняше загорели банани.

Чувствуваше се изтощен и изчерпан. Разговорите в последните часове се бяха въртели все около една и съща тема. Събеседниците му упорито настояваха, че той е научен консерват и е роден като тях на Астилот. Неговото твърдение, че произхожда от чуждо небесно тяло, те считаха за абсурдно. Той почти изцяло бил загубил спомените си, затова искал да си създаде теория относно своя произход. Все пак притежавал склонност да компенсира липсата на информация, да създаде и логична връзка между независими едни от други факти и преживявания.

Асмо се питаше дали непрестанно спохождащите го съмнения не се дължат на психопатично упорство, още повече, че картините от спомените му с всеки изминат час ставаха все по-сходни със заобикалящата го действителност. Струваше му се, че по необясним път порнатото и непознатото се сливаха. Това бе едно объркано, кошмарно състояние, което го оплиташе във все по-дълбоки противоречия. В моменти на отчаяние той се страхуваше, че разумът му няма да издържи дълго на тази забъркана ситуация. Но тези пристъпи преминаваха, поне засега.

Когато бе стигнал края на галерията и зави в един коридор, който водеше към жилищната му „пчелна килийка“, го пресрещна Йона. Тя

го бе чакала в една ниша.

— Трябва да говоря с тебе, скъпи — прошепна, — много е спешно.

— Къде беше целия следобед? — попита той. — Търсих те.

— Как така? — погледна го тя в недоумение. — Аз не съм била на нула.

Той се ядоса. Отново бе изходил от погрешно очакване. Личните връзки между дафотилите очевидно бяха много по-слаби, отколкото си представяше. Всеки си отиваше и идваше, когато намереше за добре, без да се чувства длъжен да дава обяснение, да не говорим за извинение. Разбира се, той не се бе сетил за Зеко, чрез който по всяко време човек можеше да установи връзка.

Сложи ръка върху блестящия диск и кръглата врата се плъзна встрани.

Йона потъна в едно кресло, отвори бара и напълни две чаши.

— Ще пийнеш ли глътка и ти?

Той пое чашата и внимателно заизследва съдържанието ѝ. То миришеше слабо на анасон и на валериан.

— Какво е това? — запита той електронната памет.

— Птичи полет от групата на феликсите — отговори кънтящият глас на Зем, — освежителна напитка, която предизвиква веселост.

Той отпи. Не беше по вкуса му. Твърде много му напомняше на витаминния концентрат, който трябваше да пие, когато бе простинал като дете.

Междувременно Йона изпразваше вече втората чаша. Тя каза замислено:

— Мисля, че не ме обичаш. Той бе поразен.

— Откъде ти хрумна? Разбира се, че те обичам.

Тя го погледна изпитателно.

— Защо в същност толкова бързаш да посетиш резервата на аслотите? И то тъкмо с Лука!

— Но, Йона! — изрече той раздражено. — Нали ти сама одобри този план.

— Значи все пак така е. Знаех си, че тя ти направи впечатление.

— Глупости! Ти отказа да ме придружиш. А Лука познава донякъде околностите на резервата. Това е всичко.

— От двеста метра височина е видяла малко джунгла, това е всичко. Моля те, Асмо, откажи се от този глупав опит. Само ще си загубиш времето. Не искам да ставаш за смях.

— Вече е уговорено.

— Достатъчно е само да кажеш на Съвета, че си променил мнението си, и никой няма да те пита за причините.

Той седна. Защо искаше да го спре да види резервата? Наистина ли само от ревност, или зад нея се криеше друга причина?

— Е, какво? — попита тя хапливо. — Толкова ли ти е трудно да избереш между мене и милата ти приятелка Лука?

— Кажи ми какво в същност искаш? Да се караш с мене ли?

— Не се прави на толкова наивен, моля те. Наистина ли вярваш, че не съм видяла как те гледаше?

— Йона, моля те! — каза той нетърпеливо. — Та това е смешно.

Тя замълча.

— Цялото начинание няма да трае по-дълго от един ден — поде той по-предпазливо. — Защо не искаш да дойдеш и ти?

— Безсмислено е.

— Въпреки това аз трябва да го видя. Може би ще намеря начин за преодоляване на лъчеизпускащия купол.

— Няма да успееш.

— Как можеш да си сигурна? Та ти още никога не си била там.

— Добре, опитай се. Сам ще видиш, че нищо няма да излезе.

— Ще се опитам.

Йона прехапа долната си устна. Тя се стараяше да се овладее, но в очите ѝ искреше гняв. Стана, изсипа в чаша димяща течност и я изпразни на една глътка. След това се обърна към него с решително движение.

— Да се махнем от тук, Асмо. Можем да си позволим няколко дена спокойствие. Искам да бъда сама с теб, където никой няма да ни безпокои.

— Защо тъкмо сега?

— Не зная. Мисля, че Маатшапията и нейният брътвеж съвсем ми омръзнаха.

Странно защо, но той не бе изненадан. Очакваше нещо подобно, почувствувал го бе още при първите думи на Йона, но не можеше да си обясни причината за странното ѝ държане. Той не бе в състояние да

проучи на какво се дължаха промените в настроението ѝ, камо ли да отгатне нейния характер. Дали тя бе изключение, или нейната непоследователност отговаряше на нормалното държане в Астилот? Във всеки случай дафотилите, които досега бе опознал, създаваха противоречиво впечатление. Благодарение на електронната памет те разполагаха с учудващи познания в областта на техниката и науката и все пак им бе трудно да произвеждат и най-простите неща. Те не се грижеха нито за миналото, нито за бъдещето, преминаваха от една крайност в друга, говореха за смъртоносната заплаха, надвиснала над живота им, като се мотивираха логично и точно, а в следващия момент изричаха най-голямата детинщина, забравили сякаш всичко казано преди.

Склонност към лъжа ли бе това? Или неспособност да разграничават действителността от илюзията? А може би просто отбягваха истината, когато им ставаше неудобно? Беше ли за тях животът вечна игра, непрестанно самозалъгване? Изобщо знаеха ли що е любов, приятелство, дадена дума? Или за тях това бяха само фрази?

Може би поради тази несигурност и този непоследователен начин на държане Йона му бе станала по-чужда, по-малко близка, отколкото през първите часове на срещата им.

Докато разсъждаваше, тя не го изпускаше от очи.

— Аз мислих за нас, Асмо — каза внезапно тя. — И се сетих за нещо, за една незначителна дреболия от нашето минало.

Той я погледна недоверчиво.

— От нашето минало?

— До станцията на Япетус имаше база за приземяване. Там стоеше космически сал, наречен Фоебус.

Асмо се облегна назад и затвори очи. Видя кълбо в сребристоматов цвят, обиколено от венеца от перки на слънчевите клетки, пружиниращо сред система от щанги, които омекотяваха приземяването. Той се опитваше да си спомни подробности за станцията, имената и лицата на членовете на екипажа. Напрасно. Картината на Фоебус остана само фрагмент.

— Говори по-нататък — произнесе той тихо. Йона мълчеше.

— Какво още виждаш?

Никакъв отговор.

За малко щеше да го обхване яд, но осъзна, че Йона бе тази, която си бе спомнила за Фоебус. Значи тя беше Йохана! Значи миналото им бе общо! КАПИНОМА, космическото табу не важеха за тях.

Обзе го чувство на щастие. Най-накрая те бяха разчупили изолацията! Йона му принадлежеше, земното минало бе реалност. Сега Зирто и другите можеха да твърдят каквото си искат, нямаше да успеят да го убедят, че споменът за планета с име Земя е плод само на крайно разпалената му фантазия.

Той погледна Йона с нови очи. Тя живееше от много години на Астилот, изложена на влиянието на дафотилите и на странния им начин на мислене. Не бе чудно, че се бе променила, че реакциите ѝ бяха неразбираеми за него.

На лицето ѝ бе изписана отсъстваща усмивка, очите ѝ бяха отправени в далечината.

— Йона! Спомняш ли си?

Тя трепна:

— Сега ти ме прекъсна. Аз бях вече на пътя към миналото.

Въздъхна и посегна към чашата си.

— Свърши.

— Опитай още един път, съсредоточи се!

— Повече няма смисъл. Това бе едно особено настроение, едно странно чувство на безтегловност, каквото досега не бях изпитвала. Не може да се повтори по заповед. Просто трябва да чакаме.

— Да чакаме! — каза той. — Това няма да ни помогне, времето напират. Защо сме на Астилот? Трябва да намерим отговора, преди да е станало късно. А отговорът е в нашето минало, в заличените времена преди Еманципацията.

— Да имахме няколко дена за нас, сами, освободени от чужди влияния, бихме си спомнили. Съвсем съм сигурна.

По всяка вероятност имаше право. В края на краищата няколко дни не бяха така важни. Резерватът нямаше да им убегне. И кой можеше да знае какви събития щяха да се развият, ако успееше да проникне в него. Може би щеше да се натъкне на живи аслоти. Тогава би било само от полза да познава по-добре историческите връзки. Всяка, дори и най-незначителната информация, можеше да бъде от

решаващо значение. А и Йона възнамеряваше да си спомни. Колко глупаво, че я бе стреснал. Ядоса се сам на себе си.

— Моля те, не ме разбирай погрешно — каза тя несигурно. — Не искам да те принуждавам да вземеш решение, не се притеснявай. Ключът към КАПИНОМА е в твои ръце. Само ако пожелаеш, скоро ще притежаваш неограничена власт над Астилот.

Той не я разбра, отново не я разбра.

— Та аз никак не държа на това.

— Но, Асмо! Един трябва да поеме отговорността, един трябва да зададе нова програма на кефалоидите. Това можеш да бъдеш само ти!

— Съвсем не съм в състояние да го извърша сам. Изобщо имаш ли представа, че ако не искаме да рискуваме да стане катастрофа, колко много неща трябва да се вземат под внимание, преди КАПИНОМА да бъде изменен?

— Нямам пред вид това. Така ще отстраним администрацията на кефалоидите само за няколко часа.

Става дума да вземеш решения, в които да си сигурен.

— Какво да разбирам под това? Искаш да ме провъзгласиш за император на Астилот?

— Защо пък не? Или считаш за по-разумно да предоставиш водачеството на куп импотентни дърдорковци?

Той се изсмя.

— Що за глупости говориш, Йона! Развитието на обществото се подчинява на обективни закони. Щастието на дафотилите не може да се извоюва само с моето всемогъщество, дори и да бях гениален.

— Ти просто нямаш смелост да поемеш отговорността върху себе си. Тогава другите ще заграбят властта.

— Другите? Кого имаш предвид?

— Та само помисли...

— Страх ме е, че фантазираш.

Тя скочи.

— Аз пък се страхувам, че ти си идиот!

Той се надигна и тръгна към нея. С широко отворени очи тя отстъпи назад.

— Кой ще заграби властта? — попита той остро. Тя не отговори, само го гледаше. Когато почти я докосна, тя изведнъж се обърна,

свлече се на пода и зариди.

Измина минута, нищо не се случваше. Тъй като той нито я заговаряше, нито я докосваше, тя вдигна бавно глава. С облекчение установи, че не бе ядосан и че около устата му играеше замислена усмивка.

— Сбърках — каза тя през сълзи, — моля те, прости ми. Знаеш ли, изобщо не искам да се карам с тебе, много съм глупава, но просто не можах да се въздържа.

Тя се надигна и го прегърна.

— Обичам те — промълви тя тихо.

За малко да я отблъсне. Звучеше така просто. Може би твърде просто, за да бъде наивно? Проклетата глупост, помисли той. Искаше най-после да сложи край на съмненията си. Не можеше да няма доверие в жена, която току-що му бе казала, че го обича.

Йона се изскубна от ръцете му и наля чаша. Отпи малко от нея и му я подаде.

Смениха ли се цветовете в помещението? Или пък светлината? Всичко изглеждаше омекотено, материята, от която бяха мебелите, килимът, стените, засияха в меки пастелни тонове.

Йона отиде към дивана и сложи краката си на седалката, светлинни отражения затрептяха по почернелите ѝ колена. Тя се усмихваше. Подканяше ли го да се приближи?

Той седна до нея, искаше да я вземе в прегръдките си, но като е ли някой ги бе урочасал! Отново го възпря необяснимо чувство. Трябваше да се насили, за да посегне към ръката ѝ, която лежеше близо до него на възглавницата.

Не изпитваше ли предишните чувства? Не я ли обичаше вече? Или причината бе в питието, с което се бе налял и с което не бе свикнал? Може би ензимите му бяха съобразени с усещанията на дафотилите, а при него — неевгенизирания, те водеха до погрешни реакции.

Йона нежно прокара върха на пръстите си по бузата му.

— Все още мисля, че не ме обичаш — каза тя. — От половин час сме сами, а ти не си направил опит да ме целунеш.

Той обви ръце около врата ѝ и я целуна по челото.

Мирисът на косата ѝ го накара да забрави това, което до преди малко бе така важно. Тя се притисна към него и затърси устните му.

След една дълга целувка сложи брадичка на рамото му и прошепна:

— Ти ще обмислиш всичко още веднъж, нали?

— Какво трябва да обмисля?

— Не би ли било чудесно един път да можем да забравим всички грижи? Само за няколко дни? За глупавия резерват има още време, а и Лука може сама...

Отново ли започваше! Вълна от озлобление се надигна в него. Той я пусна и се изправи.

— Сбърках ли нещо? — попита тя с детски глас.

— Да — каза той. — Освен това съм уморен.

— С това искаш да кажеш... Предпочиташ да си отида ли?

Той мълчеше. Настана напрегнато, изпълнено с растяща враждебност мълчание. Изведнъж тя вдигна глава, скочи и изтича към вратата.

— Почакай, Йона! Недей скарани да се...

Без да се обърне, тя напусна стаята и стъпките ѝ отекнаха в коридора. Безшумно вратата се плъзна пред кръглия отвор.

Врълхлетя го парализираща умора. Отиде в банята, взе душ и като мъртъв падна в леглото.

10.

По синьото небе преминаваха перестокълбести облаци, слънцето грееше, въздухът бе мек. Ръчният лъчев ротор тласкаше с лек шум напред балона, на който висеше фуцкрафтът. През отворената врата Лука имаше по-добра видимост. Асмо седеше облегнат във въртящата се седалка и наблюдаваше планетата Астилот. Докъдето ти видят очите, под тях се простираше ведра, поддържана в равновесие с всички средства на техниката и науката природа.

В далечината изплува планинска верига. Зад нея започваше алкалният район, в който се намираше резерватът на аслотите.

Мислите на Асмо бяха все още при разговора, който бе водил преди излитането с членовете на Маатшапията — за усложнената йерархическа стълба, за разнообразните, проникнати с мистика предписания, които ангажираха мисълта на членовете на Маатшапията и се спазваха със суеверна грижливост. Той се осведоми за всичко със сериозност, каквато подобаваше, опитал се бе да се вживее, но колкото и да се стараяше, не можеше да се освободи от особения вкус на смешното, на несериозното. Духовната база на Маатшапията бе неясна и противоречива, мненията на членовете й силно се различаваха не само относно пътя към целта, но и относно самата цел. Достатъчно бе един дафотил по принцип да признае необходимостта от работа за обществото, за да бъде приет в Маатшапията.

Всичко това изглеждаше повече като игра, отколкото като сериозен опит да се променят обществените условия. И все пак Маатшапията бе единствената група сред безкрайните ордени, секти и съюзи, която проявяваше критичност към начина на живот в обществото на дафотилите, мислеше за бъдещето и търсеше нови пътища.

Асмо се бе информирал чрез Зем относно живота на обществото. Администрацията на кефалоидите водеше точни статистики. Те даваха сведения за всичко, за което човек можеше да си помисли, между другото и за това как протича денят на един обикновен дафотил.

Шестдесет процента от времето си той прекарваше в сън, грижи за тялото и смяна на облеклото. Двадесет процента бяха изпълнени със спорт и игри. Осемнадесет процента бяха заети с ядене, пиене и любов, само два процента му оставаха да мисли, да се занимава с наука и изкуства. И делът на духовните интереси показва тенденция към спадане.

Асмо бе проявил интерес и към съюзите, в които членуваше обикновеният дафотил. Той остана смаян от несъответствието между неимоверното разточителство на статутите, предписания, правила, магически процедури и безпримерната баналност на поставените цели. Като се вгледа по-точно, не откри нищо друго освен филистерска мания за образуване на дружества, една игра заради играта, която успяваше единствено да запълни празното съществуване с гигантска деловитост.

В сравнение с тях Маатшапия бе без съмнение твърдина на духовните дискусии. Затова бе решил да работи за нея, тъй като не съществуваха и най-слаба надежда да се намери на Астилот втора група с подобно значение.

Уважението му към членовете на Съвета бе чувствително нараснало. Все пак трябваше да представляваш нещо, за да се подложиш при тези окръжаващи условия на усилието да мислиш, да разбереш, че само в победата над стагнацията се крие шансът за живот в бъдещето.

Той изви седалката си и погледна Лука. Дори и в съня лицето ѝ изглеждаше хладно и овладяно. Затова по време на полета бяха разменени само няколко думи. Един или два пъти тя бе опитала да започне разговор, но той бе толкова зает с мислите си, че бе отговорил разсеяно. Усмивайки се, тя бе потънала в силно извитата назад седалка, бе затворила очи и го бе оставила на спокойствие.

Изглежда, Лука бе самоуверена жена, изпълнена със сдържано превъзходство. Въпреки това той имаше чувството, че не е щастлива. Струваше му се, че открива в ъглите на устните ѝ следа от горчивина, белег на примирение, може би дори на презрение. Що за мисли, какви желаниа се криеха зад нейното чело? Той искаше да говори с нея, искаше да чуе гласа ѝ и да разбере за какво мислеше в този момент.

Извика чрез Зеко.

Тя не спеше. Отвори очи и се усмихна.

— Щастлива ли сте, Лука?

— Нито щастлива, нито нещастна. Просто живея.

— Това достатъчно ли е? Тя все още се усмихваше.

— Достатъчно е.

— Животът не ви ли доставя удоволствие?

— Впрочем аз вече не живея. Мъртва съм, без да го забележа, както повечето от нас.

Лука се облегна назад и взе две сребърни ивици от джоба на коженото си яке.

— Искате ли един хеписпот?

— Не, благодаря. Защо не се оставите да ви трансцендират?

— Намирам го безсмислено, досега смятах, че бъдещето едва ли ще изглежда по-различно от настоящето. Но от три дена в мен действително се събужда известно любопитство.

Лука замълча и погледна към небето.

— Любопитство? За какво?

Тя сви рамене.

— Слушам чудесна музика — каза тя, за да отбегне въпроса. — Искате ли да й пригласяте?

— Обичате ли музиката?

— Аз не мога нищо да мразя, значи не мога и нищо да обичам. Между другото, рядко слушам музика. Когато започна да се интересувам от някого, ме завладява сънна меланхолия.

— От кого се интересувате?

— Твърде много питате, Асмо.

Смутен, той замълча. Погледна я, но тя отвърна на погледа му със спокойна усмивка.

По-бързо от очакваното те се бяха приближили до планинската верига — стена от черен, прорязан от процепи базалт, която се издигаше пред тях сред равнината. Летяха с неотслабваща скорост.

След десет минути достигнаха до високото плато с розовеещи стръмни стени, които се издигаха зад брега на река. Платото бе покрито с тъмнозелена растителност като джунгла. От горе тя изглеждаше напълно непроходима, гъста като килим, без ни най-малка пътечка.

— Намираме се над резервата на аслотите — чу се глас от високоговорителя. — Свободен полет ли желаете, или нов курс?

— Насочете се към центъра. Как изглежда лъчеизпускащият купол?

Секунда мълчание. След това гласът каза:

— Предлагам оптично описание.

Чу се тих, после усилващ се трептящ звук. От пода между седалките се издигна статив, светна телевизионен екран. Цветни линии пробягаха по сивата повърхност, сляха се във формата на лецообразно тяло, което ставаше все по-плътно и овално, колкото повече балонът се приближаваше към средата на платото.

Изведнъж трептящият звук заглъхна.

— Центърът на лъчеизпускащия купол е достигнат — прозвуча от високоговорителя.

— Преминете към курс в кръг, като се приближим на оптимално разстояние — каза Лука.

Описвайки кръгообразни движения, функрафтът се запуска надолу, докато се понесе само на няколко метра от короните на дърветата.

Асмо наблюдаваше зорко надолу.

— Виждате ли нещо, Лука?

Тя поклати глава. Нищо не можеше да се разпознае, надлъж и шир — гъста тъмнозелена джунгла.

Телевизионният екран се изпълни от куполообразно извита повърхнина. Докато балонът бавно описваше широк кръг, геометричното тяло на екрана остана непроменено.

— Бих искал да погледна това нещо отблизо.

— Няма да се приближим повече — каза Лука. — Функрафтът има защитна автоматика. Тя осигурява безопасна дистанция от твърдото лъчение.

— Ще се приземим извън пределите му. Например тук — той посочи телевизионния екран. Едно тясно разклонение на платото не бе обхванато от лъчеизпускащия купол.

Лука кимна.

— Би било възможно. Но какво се надявате да видите?

— От горе не може да се разбере нищо. Трябва да знам как изглежда там, долу, дали може да се премине през джунглата, или за това са необходими сечива.

Лука въздъхна и даде няколко разпореждания — балонът промени курса си. След няколко секунди те се приближиха до скалист ръб, който като останалата част на високото плато бе покрит с тъмнозелена растителност.

— Приближете функрафта плътно до върховете на дърветата — каза Асмо, — аз ще се смъкна по стълбата им.

Лука се изсмя:

— Натиснете червения бутон за приземяване. Балонът спря да се движи и една секунда остана спокоен. Тогава от пръстеновидна дюза под функрафта излезе със свистене облак прах, който се изсипа надолу по короните на дърветата. За няколко минути докоснатата от праха растителност се стопи и се разпадна.

Образува се кръгла, около двадесет метра широка яма. Балонът бавно се плъзна вътре, обгърна ги недействителна, смарагденозелена светлина. С лек тласък превозното средство се приземи върху кръглата, очертана като с пергел повърхност, която се състоеше от черен слой рохкави буци.

Балонът изпусна топлия въздух. Чрез силно всмукване обвивката и въжетата бяха прибрани в защитна кутия в задната част на функрафта.

Това бе странна джунгла. Стълбата на растенията, с дебелина на ръка, направени като от стъкло, се преплитаха в дебели колони, достигаха почти на сто метра височина и образуваха горе един метър пласт от тъмнозелени листа, които се извиваха като арки между колоните.

Почвата между стъкловидните колони бе покрита с лъскав от влага син мъх. Асмо се измъкна навън.

Лука го последва колебливо. Тя се приближи плътно до него, търсейки закрила, сложи ръка на рамото му и уплашено се огледа наоколо.

— Гледката на естествената природа е отблъскваща, във висша степен противна.

— Какво ви смущава в нея?

— Всичко расте както си иска, в пълен безпорядък. Без евгениката не знаеш на какво можеш да разчиташ. Намирам това за отвратително.

Асмо се засмя.

— Няма защо да се безпокоите. Огледайте се. Всичко е спокойно. Чу се лек, усилващ се и заглъхващ звук. Като че ли хиляди алпийски мармоти свиреха тихо през зъби.

— Какъв е този шум?

— Не зная — прошепна тя. — Моля ви, нека отново излетим.

— Защо? Аз мисля първо да попътуваме малко и да видим откъде започва лъчеизпускащият купол.

Тя трепна.

— Какво? Вие смятате да изложите на опасност живота си в тази ужасна джунгла? Нима сте си загубили разума?

— Какво може да се случи? Нали функрафтът има автоматична защита.

— Изключена е! А аз гарантирах пред Съвета, че нищо няма да ви сполети.

— Всичко би било съвсем лесно, ако имах защитен костюм.

— Знаете, че няма такива. Производството им е забранено съгласно КАПИНОМА.

— Впрочем каква е дозата на облъчване в купола?

— Нямам понятие. Но това може да се установи. Лука натисна бутон на командния пулт.

— Върху грам жива тъкан действуват сто ерга радиоактивни лъчи — съобщи гласът на високоговорителя.

— Не може да е вярно — каза Асмо, поклащайки глава. — Уредът сигурно греши.

Той се обърна чрез Зем към електронната памет. Получи същия отговор.

— Но това е смешно — каза той. — Дозата на облъчване е малко по-висока от един рентген. Напълно безопасно е, Лука. Елате, ще пътуваме.

Тя го задържа:

— Не бива да го правите! Това е безумие!

— Защо? — отвърна той — Разберете, че това е само един рентген. Облъчването е безопасно.

Тя го погледна смаяна:

— Безопасно?

Той загуби търпение.

— Телесните увреждания се появяват едва след облъчване над двадесет и пет рентгена. Зарежете най-накрая паническият си страх и елате! — Той протегна ръката си.

Тя се отдръпна назад:

— Гори като огън! Трябва да ви е известно това.

— Кажете, Лука, може би сте твърде чувствителна към твърдото лъчение?

— Разбира се, нима вие не сте?

— Значи така! — каза той. — Чудесата на евгениката. Сега разбирам — той се замисли за момент. — Останете тук, чакайте ме във функрафта. Ще отида сам.

— Няма да стигнете далеч. От болки ще загубите разсъдък си, а аз дори не ще мога да ви помогна.

— На мене лъчението наистина не ми влияе. Аз не го чувствам. Нямам сетива за него.

Тя го погледна недоверчиво, изпълнена с изумление.

— Не се тревожете — каза той, — сега отивам. Трябва да зная какво се крие зад лъчеизпускащия купол.

Тя се вкопчи в ръката му.

— Не бива да отивате. Страхувам се. Само представата, че минавате без защита през лъчите, ще ме убие.

— Чуйте ме, Лука, опомнете се. Ние ще останем във връзка чрез Зеко. Може би ще успее да влезе в контакт с аслотите. Вие знаете колко много неща зависят от това.

— Трябва ли да стане веднага? Едно такова начинание не се започва без подготовка. Имате нужда от инструменти, от уреди за измерване и знам ли още от какво.

— Сега само ще се осведомя. Трябва да използвам тази възможност, след като сме дошли дотук. Страхувам се, че нямаме още много време за губене.

— Това е идея-фикс — каза тя упорито. — Вие сте проспали няколко столетия и едва ли няколко дена са така важни сега.

— Добре — каза той. — Като се върна, ще можем да говорим за всичко.

Обърна се и се отправи към края на мястото за приземяване. Тя му препречи пътя.

— Момент само. Моля, обяснете ми защо толкова бързате, Асмо. Сигурно имате сериозна причина.

Той кимна.

— Ако не искате да говорите, то си е ваша работа — гласът ѝ бе възвърнал самоуверения си тон. — Но аз не мога да понасям някой да ме мисли за по-глупава, отколкото съм.

Той се поколеба за миг, след това се върна и се облегна на предната част на функрафта.

— Имате право. Защо да не го обсъдя с вас? Имам съмнение, Лука, че някой се опитва да ме използва като фигура за шах. Затова искам да действам колкото се може по-бързо и изненадващо.

Тя го погледна недоумяваща:

— Никой на Астилот не разполага с такава сила, че да ви използва като фигура за шах. Вие сте свободен и независим във всичките си решения. Именно за това съществува КАПИНОМА.

— Да, и тъкмо това аз не считам вече за сигурно. Сега зная, че моят спомен от Земята съвсем не е химера. Някой се е погрижил да дойдем тук. Следователно и в космическото табу трябва да има вратичка. А комуто се е удало да заобиколи КАПИНОМА на едно място, то по всяка вероятност може да го направи и на друго.

Тя поривисто реагира:

— Просто не мога да си го представя. Кой би могъл да бъде? И с каква цел? Защо не чувствуваме никакви последици от това?

— Тъкмо това искам да открия. Тя се замисли.

— Впрочем, кого имате предвид като кязвате „ние“? Кой друг е дошъл тук?

— Йона. Вчера тя си спомни формата на летателното тяло за приземяване на луната Япетус. Това е доказателството, че миналото ни е общо.

— Йона? Тя си е спомнила това? — Лука го изглежда така, като че ли той не бе с всичкия си.

— Каква е ползата да ви разказвам приказки?

— Не разбирам — каза тя объркано. Гласът ѝ трепереше. — Това противоречи на всякакъв разум. Защо не каза нищо такова пред Съвета?

— Нямам понятие. Попитайте я вие.

— Какво може да си помисли човек? Или тя ни лъже, или душевното ѝ състояние е така объркано, че трябва да отиде в Психодом. Във всеки случай веднага трябва да осведомя Съвета.

— Не — каза Асмо натъртено. — Искам да ви помоля на първо време да мълчите.

Тя го погледна разстроена:

— Това пък защо?

— Така е по-умно. И ви моля да не се свързвате с никого, докато съм в резервата.

Тя замълча. След малко добави:

— Имате ли вече някакво подозрение кой е този тайнствен противник?

— Още не.

— Тогава доверието ви в мен е голямо.

— Не можеш да минеш без известен риск, когато искаш да постигнеш нещо.

— Ще ми съобщите ли това, което откриете в резервата?

— Искам само да не ме безпокоите, докато съм вътре. Когато се върна, вие и Съветът ще научите всичко.

Лука го изглежда.

— Можете да разчитате на мене — каза тя след кратко колебание. — Няма да уведомя никого, въпреки че... — усмихна се несигурно. — Все още не разбирам какво би могло да се крие зад вашите предположения.

— Благодаря ви, Лука — той се обърна, за да тръгне.

— Бъдете внимателен! — извика тя след него. — И останете на Зеко, каквото и да се случи. Бих искала поне да мога да говоря с вас.

— Не се безпокойте. А ако намеря някой аслот, ще го доведа.

След като направи първите крачки по обраслия с мъх горски път, той се обърна и ѝ махна още един път.

Лука гледа след него, докато той се скри зад стъкленозелените колони. След това забърза към функрафта, изпитателно огледа вътрешността му, като че ли се страхуваше, че непознато животно се бе скрило там, качи се и бързо затвори отворената врата. Тя бе преbledняла. С треперещи ръце отвори чекмедже в стената и отпи глътка от една бутилка.

Питието ѝ подействува. Тя се усмихна с облекчение, затвори очи и се облегна назад. Сега можеше да устои на желанието да натисне бутона за излитане. Искаше да бъде близо до него, ако изведнъж му потрябваше помощ.

Избра любимата си мелодия. Чуха се кълтящи електронни звуци. Започна да пее жена със звучен, неземно хубав глас:

„О, кръв моя, изтичай в синусоидна дъга, лей се в призрачна красота по моята кожа на фея...“

11.

Асмо усещаше, мекия и лепкав мъх под краката си. Когато след време се обърна, забеляза, че оставя виолетова следа. От нея излизаше серножълта пара и като завеса се издигаше бавно нагоре.

След около сто и петдесет метра той видя пред себе си цветно сияние. Приближавайки, разпозна прозрачна стена от рубиненочервени светлинни лъчи, която се разстилаше нависоко като огромен купол. Бавно, той се запъти към нея и я докосна с ръка.

Както бе очаквал, не почувствува нито болка, нито съпротивление. Премина без противодействие, огледа се изпитателно още веднъж, но не откри нищо необичайно. Свърза се с Лука и й съобщи, че е преминал без трудности лъчеизпускащия купол и се намира във вътрешността на резервата.

От килима-мъх под краката му се заиздига на вълни серножълта пара, задави обонянието му, започна да го обгръща. Той почувствува сладникав, почти приятен мирис. Крайниците му натежаха, пред очите му заискриха цветни дъги, сгъстиха се в танц от демонични зигзаги.

Той напрегна всичките си сили и започна да тича. Чувствуваше краката си като от олово, олюляваше се, за малко да падне, но серножълтият облак от пара остана зад него. Накрая отново можеше да диша свободно. Цветните миражи се разпаднаха, смущенията в движенията изчезнаха, само сърцето му продължаваше да бие силно. Изтри капките пот от челото си, пропъди страха и закрочи към центъра на резервата.

Засилващото се и затихващо свиркане, което бе забелязал веднага след като се приземиха, постепенно бе станало по-силно и сега му се струваше, че идва от листата над него.

Асмо погледна нагоре. И тогава те връхлетяха — орляк животни, дълги около метър, в преливащ се синьочерен цвят, които стремително се спуснаха и запърхаха около него. Твърдите им крила издаваха плясък и съскане. Приличаха на кошмарни видения, хибриди между прилеп и скорпион. Към косматите си кореми държаха свити четири

чифта пипала-смукачи с големина на юмрук, на извитите си опашки носеха удебелени бодили с форма на духала, от рошавите им глави стърчаха рога като клещи. Те се осмелиха да се доближат на няколко метра от него. В продължение на секунди го гледаха втренчено в лицето с искрящи в зелено изпъкнали очи, после отстъпваха място на следващите. Видът им бе ужасяващ и будещ отвращение, но миризмата, която ги обгръщаше като облак от чумна воня, бе направо непоносима. Те стесняваха кръговете си около него, но като че ли грижливо внимаваха да не го докоснат.

Асмо почувствува, че му става лошо. От утъпкания мъх се надигаше пара и това му напомняше, че е по-добре да не стои на едно място. Летящите скорпиони го следваха с облак от смрад. Той замаха с ръце, но не успя да ги уплаши. Имаше опасност от отвратителните изпарения да изгуби разсъдъка си, съжаляваше, че няма в ръцете си сопа.

— По дяволите, проклети гадове! — изкрещя той в отчаян гняв.

Като ударени те се разхвърчаха, издавайки глухи болезнени стенания, бързо се издигнаха нагоре и се шумгнаха в защитния покрив от листа. Постепенно скимтенето им заглъхна и отново премина в обичайното засилващо се и затихващо свиркане.

След като десет минути бе продължил енергично пътя си, без да го сполетят други неприятни произшествия, Асмо забеляза между стъклените колони на дърветата очертанятията на странна постройка и се запъти към нея.

Цилиндричната горна част, около десет метра в диаметър, стоеше върху дебел, три метра висок постамент. На пръв поглед постройката напомни на Асмо гигантска бяла торта. По страничната стена на тялото ѝ имаше кръгли дупки, под които минаваше перваз. От средата на плоския покрив перпендикулярно нагоре стърчеше тръба с цвят на месинг.

Асмо внимателно стъпи на червената основа, върху която се издигаше зданието, и заоглежда постамента от всички страни. Материалът бе от еластична тъкан с гладка като стъкло повърхност. Можеше да я мачкаш и дори да я драскаш с нокти, но съвсем скоро тя възвръщаше предишната си форма, като резките изчезваха и вдлъбнатините се заглаждаха, но когато удари по нея с бързо движение, ръката му отскочи като от гумена стена.

Тъй като Асмо не намери никъде процеп по постаментата, трябваше да опита да достигне до отворите по външния ръб на диска. Но как? Не можеше да се добере през постаментата. Стеблата на дърветата в джунглата, от които вероятно би могъл да си направи стълба, бяха така жилави, че без сечива не би успял да стори нищо от тях.

— Върви ли, Асмо? — чу той Зеко-гласа на Лука. — Открихте ли вече нещо?

Той описа постройката с пълни подробности.

— За какви цели би могла да служи?

— Нямам понятие, Лука. Тъкмо това искам да установя.

— Искате да влезете вътре? Но вие дори не знаете дали е обитаема.

— Контакт с аслотите. Това е целта ни, нали?

— Моля, върнете се, Асмо. За днес е достатъчно.

— Рискът утре няма да бъде по-малък. Ще ви се обадя, когато открия нещо ново.

Тя въздъхна.

— Не ме оставяйте да чакам твърде дълго.

Когато обиколи още веднъж носещия постамент, забеляза, че и червената основна плоча пружинира, когато по нея се стъпва със сила. За да опита, скочи няколко пъти и като подскачаше все по-нависоко и бързо като кенгуру, обикаляйки с подскоци постройката в кръг, се доближи до диска, улови се за перваза и се метна на него.

Той погледна през петдесетсантиметровите кръгли отвори. Всичко бе тъмно и тихо. Изпълнен с любопитство, пъкна главата си.

Тогава вътрешните стени заблестяха в матовожълта светлина. В същата секунда го пое вакуум и с непреодолима сила го изтегли в блестящите тръби. Изпънат, с главата напред, той профуча надолу като вихрушка. След няколко мига стремително спускане насрещно силно въздушно течение забави движението му, докато една преграда-рампа не го спря. Той несръчно стъпи на крака, запрепъва се и с усилие успя да избегне удара.

Намираше се в ниско, кръгло помещение, в чиито стени се редяха отвори и спирачни рампи. От тавана се спускаше нещо, което напомняше гигантски комин на камина и лъщеше като злато! За да погледне вътре, той стъпи върху златната плочка, която се намираше

под отвора му. Тя го отхвърли като топка нагоре, мощен вакуум със съскане го всмука в камината и преди още да е разбрал какво става, го издуха във въздуха през една фуния с месингов цвят. Той се преобърна няколко пъти и падна върху плосък покрив.

Ударът бе по-дек, отколкото можеше да се очаква. Все още обзет от страх, той се изправи на колене и се огледа наоколо. Бе се озовал върху постройката, напомняща торта. Опита с юмрук повърхността на покрива. Тя бе също от пружиниращ материал. Флуоресцираше в оранжев цвят. Преди да обрасне с шумата на джунгловата растителност, сградата по всяка вероятност е била видима отдалеч.

Той пропъзля до края на покрива и оттам отново чрез дупките се свлече върху перваза. За да се предпази от неприятни изненади, потърси отвора, през който бе минал, и малко след това се спусна през рампата отново в кръглото помещение. Този път бе подготвен за спиращата движение въздушна струя, затова успя горе-долу да се приземи сигурно на краката си.

Помещението имаше диаметър около петнадесет метра, но бе толкова ниско, че Асмо можеше спокойно да достигне тавана, като вдигне нагоре ръце. Към средата таванът се извиваше леко като купол и бе нашарен на пчелни килийки в светлосин цвят. Разделителните пътечки бяха от златистоблестящ материал, там където се пресичаха, светеха рубиненочервени кристали с големина на юмрук.

Той повика Лука, за да я осведоми за положението, но не получи отговор. Странно. Колкото и да се мъчеше, Зеко не работеше. Не можеше да се свърже и със Зем. Какво да направи? Имаше време да се върне. Безследното му изчезване в тази постройка не би помогнало никому. От друга страна, един Зеко вън от действие все още не беше причина за паника. Вероятно постройката бе автоматично защитена срещу електромагнитни вълни. Не, нямаше да се върне без определен резултат. Щеше да се довери на своята ловкост, на здравите си нерви и на щастливата си звезда.

Доближи се до дупките, които бяха издълбани в стената на височината на коляното. Те заблестяха в пъстри светлини. Скоро откри, че цветовете преминават от бяло през зелено и синьо в червено и виолетово и с това приблизително отговарят на спектъра на слънчевата светлина. Щом се отдалечеше от отворите, светлината изгасваше.

Тъй като не видя нито стълби, нито друга възможност да напусне залата, отново трябваше да използва тръбата. Приблужи се до дупката със светложълт светлинен кръг и се вмъкна вътре. Както бе очаквал, вакуумът го сграбчи. След първите няколко метра тръбата с плавен завой премина от хоризонтална във вертикална, плъзгането се превърна в свободно падане. С бясна скорост той се спускаше отвесно надолу. Внезапно се появи насрещното течение, задържа го, тръбата премина отново в хоризонтална. Следваше къса рампа, той падна на крака, направи няколко крачки и спря.

Намираще се отново в кръгло помещение, само че значително по-малко от първото. Стените, подът и таванът имаха същия светложълт цвят като светлинния кръг горе. От тавана се спускаше познатият комин на камина. Той бе стоманеносин, както и кръглата плоча под него.

На стените имаше четири дупки, разположени една срещу друга. Между тях — кръгообразни плоскости от блестящи в зелено тънки пластинки.

Асмо се отправи към една от кръгообразните плоскости. Тънките пластинки рязко се отделиха. Зад тях се разкри безкраен коридор, осветен в светложълта светлина. От двете му страни — кръгли врати от тънки пластинки.

Когато влезе в коридора, Асмо бе принуден да се наведе, защото височината му не надминаваше метър и половина. След около сто метра в десния ъгъл се натъкна на втори коридор, който продължаваше в две посоки. Тръгна наляво и скоро отново достигна разклонението, което го водеше назад в кръглото помещение. Вероятно то бе центърът, от който коридорите се разпределяха като спици на колело.

Сега Асмо се обърна към една от кръглите врати на коридора. Тънките пластинки отскочиха и той влезе в галерия. Погледът му попадна на голямо помещение с шестоъгълна форма, изпълнено с цилиндрични и кръгли съдове, прозрачни кабели, хладилни серпентини и множество мъждукащи в синьо кутии. Приличаше на спряна химическа инсталация, която всеки момент бе в състояние да заработи отново.

Той обходи помещението в кръг. На няколко метра от края на галерията се намираха ниски поставки, по чиито телевизионни екрани от време на време пробягваха цветни светлинни точки. На две места

откри висящи, полирани в черно плочи, които свързваха долното помещение с галерията. Колкото и да напругаше фантазията си, не можеше да разбере предназначението им.

Отново излезе в коридора и надникна в няколко други помещения. Навсякъде видя същите инсталации. Никъде не откри живи същества, нито дори и най-малки следи, по които би могло да се съди за тяхното присъствие.

И на по-долните етажи всичко бе тихо. Най-послед се натъкна на голям брой помещения с форма на пчелни килийки. Те напомняха на тази, в която живееше в подводния град на Маатшапия. Наредбата им го накара да предположи, че бяха предназначени за живи същества. На височина колкото до коляното в стените се опираха яйцевидни койки с диаметър петдесет сантиметра. Те бяха постлани като гнезда на птици с подобни на перушина черни вълма. Навсякъде се виждаха конструкции от етажерки, с плоскости, които можеха да се движат във всички посоки. Виждаха се съдове и кутии, поставки с бели телевизионни екрани, но никъде не можа да открие дръжка или копче, с което да отвори съдовете или да пусне в действие екраните. Намери и редица странни предмети, без да разбере дали служат за практически цели. Може би това бяха инструменти, може би играчки, а може би и изделия на вид приложно изкуство. Но колкото и различни да бяха, те всички притежаваха най-малко една полирана, съвсем гладка повърхност. Най-често тя бе кръгла, понякога овална и имаше големина на детска ръка.

Асмо отново опита да се свърже с Лука. Зеко все още не работеше. Колко глупаво, че не можеше да й разкаже какво бе намерил тук! Може би тя щеше да се сети как да бъдат отворени или пуснати в действие тези загадъчни предмети.

Стаичките за живеене бяха издържани строго в черно-бяло. Асмо не забеляза нито плоскост, нито предмет, нито дори малък съд, който да нарушава това правило. Светлината, която се процеждаше от стените, таваните и подовете бе чисто бяла. В комбинацията на черно и бяло, в заоблените линии, в смяната на светлини и сенки, във всяка форма, във всеки предмет се разкриваше хармонично чувство за стил. Колкото по-дълго време прекарваше в стаичките за живеене, толкова по-силно, по-внушително чувствуваше духа и завладяващата сила на една необикновена култура.

Но къде бяха носителите на тази култура? Никъде не се виждаше безпорядък, разруха или разрушение. Цареше безупречна, почти болнична чистота. Не можеше да се открие нито една пращинка или трохичка, нито и най-дребен остатък от храна или напитка. Всичко изглеждаше съвсем ново, нямаше предмет със следи от употреба или износване. Като че ли всичко току-що бе изработено и всеки момент собствениците щяха да се появят и да влязат във владение на подземния лабиринт от машини и жилища. Защо така безследно бяха изчезнали?

Асмо приседна на ръба на едно от гнездата-койки, за да размисли по въпроса. Дали не се бяха оттеглили, уплашени от него? Навярно не. Нивото на техническите им инсталации водеше до извода, че без затруднение можеха да държат на разстояние нежеланите посетители. А може би бяха напуснали сградата или пък пребиваваха на по-долните етажи? Ако присъствуваха, то във всеки случай трябваше да са забелязали идването му. Защо не се показваха? Под наблюдение ли го държаха? Дали не искаха първо от сигурно разстояние да разберат намеренията му?

Неудобно му стана да седи на ръба на гнездото. Изтегна се върху койката. Вълмото от перушина оживя, притисна се към формите на тялото му, обгърна го. Открити останаха само главата, ръцете и краката му. Що за същества бяха тези, които си бяха направили гнездовидните койки? Той не можеше да си представи, че по образ и начин на живот те приличат на дафотилите, че са сродни на тях. Напротив, това, което досега бе видял, затвърдяваше в него предположението, че става дума за същества от чуждо историческо развитие, от чужд клас интелигентност. От друга страна, това потвърждаваше, че планетата Астилот не можеше да бъде прародина нито на него, нито на дафотилите.

От всички пори на тялото му течеше пот. Гнездовидната койка излъчваше нетърпима горещина. Той се изправи бързо и скочи на пода. Но сега и оттам, и от стените, и от тавана на стаята към него проникваха топлинни лъчи. Хладният преди въздух на помещението само за няколко минути се бе затоплил до четиридесет, дори до петдесет градуса Целзий. Той напусна стаята с надежда да намери прохлада навън.

Но и в коридора температурата значително се бе покачила. По всяка вероятност той бе пуснал в действие апаратура, която, където и да се намираще, духаше към него зноя на пустинен вятър. Колкото и бързо да тичаше по коридора, не можеше да му убегне.

Когато стигна до централната зала, той съблече подплатеното с кожа яке, самото и ризата си от трико и приседна на една от спирачните рампи, за да си поеме малко въздух. Дойде му на ум, че може би ще се спаси от жегата в някой по-долен етаж. Събра набързо дрехите си и се хвърли в един отвор с тъмносин светлинен кръг.

Падането през тръбата бе необикновено дълго. Когато най-накрая достигна спирачната рампа, той се намери в малка, потънала в пурпурночервена светлина зала с купол. Въздухът бе приятно хладен. За разлика от другаде, тук имаше само една врата с тънки пластинки. Тя бе правоъгълна и висока най-малко два метра. Той се запъти към нея, тънките пластинки се плъзнаха встрани. Пред него се разкри червена камера.

Колебаеше се дали да влезе. Имаше ли смисъл да продължава да търси аслотите? Докато размишляваше по този въпрос, отново облече ризата и якето си. Ако в тази постройка все още имаше живи същества, те отдавна биха се намесили. Очевидно непознатата апаратура владееше всичко, а от нея не можеше да се очаква каквато и да било информация. Затова най-разумно бе да се оттегли. Но как да излезе оттук?

Той се огледа внимателно. Никъде не видя тръба за изкачване или отвор. Камерата оставаше единственият изход. Предпазливо влезе вътре. Зад него безшумно се спусна стена, пътят за отстъпление бе отрязан. Друго не се случи. Асмо потисна надигащото се в него безпокойство и заоглежда един голям колкото чиния диск, вграден в стената на височината на коляното му. По матовосивата му повърхност преливаха цветни сигнали. Скоро откри, че това бе един и същ сигнал, който се повтаряше на кратки интервали.

Изведнъж се вцепени на място.

Чуваха се шумове!

За първи път в мълчаливия свят на тази постройка долови шумове, които не бе създал сам. Шушукане, цвърчене и бръмчене, съвсем тихо, но ясно доловимо.

Затаи дъх и се ослуша. Какво бе това? Шумове от машини? Комуникация на надарени с разум същества? Тоновете докоснаха нещо познато в паметта му. Изведнъж му стана ясно — електроакустични сигнали! Не, не сигнали. Електронна анархия. Парализиращ страх се надигна в него, заля съзнанието му и му попречи да мисли. Необходимо бе да употреби цялата сила на волята си, за да се съсредоточи.

Един разстроен електронен мозък можеше да стигне до най-абсурдните идеи. Тоновете като че ли проникваха през тавана. Той бе нисък и без да се затрудни, Асмо го достигаше с върха на пръстите си — състоеше се от еластично фолио. Почувствува лека вибрация. Високоговорител, помисли с облекчение, възможно бе източникът на шумовете да е твърде далеч.

Стените на камерата бяха гладки, меки и без отвори. Никъде не можеха да се открият лостове, ключове или копчета. Обичайната апаратура или отсъствуваше, или не работеше. Какво трябваше да направи?

Той прегледа диска с големина на чиния, по който в монотонен ритъм преминаваше на вълни все същата комбинация от цветове: синьо-зелено-синьо-зелено... лилаво-жълто-оранжево...

Дискът не реагираше на натиск, не можеше да се завърти или измести. Асмо коленичи. Сигурно все някъде се криеше механизъм, който дава възможност да се излезе от този ковчег! Но колкото и да се напрягаше, не можеше да открие нищо. Дискът нито се отместваше, нито помръдваше.

За малко щеше да се примири, когато върху прозрачната плоча на тавана забеляза леки следи. Това бяха пръстени с големина на детски юмрук, изсъхнали остатъци от течност, каквато влажните чаши оставят върху подложка. Успя да определи и три или четири такива пръстена, които се събираха в центъра на диска. Какво можеше да означава това? Като размисли, намери обяснението — това бяха пипала-смукачи.

Може би аслотите притежаваха вместо ръце пипала-смукачи? И краката на летящите скорпиони, които срещна в джунглата, завършваха с такива. Пипалата-смукачи обясняваха липсата на дръжки, ключове и копчета, придаваха смисъл на полираните повърхности на черно-белите предмети за ежедневна употреба. Стана му ясно, че механиката на цветния диск реагира на всмукване. Но той

не притежаваше нищо, което да закрепя към гладката повърхност. Не разполагаше и с пипала-смукачи.

А може би? Той навлажни устните си, притисна ги към диска и започна да смуче. Въздействието се появи веднага. Дискът се доближи към него, издигна се на около два сантиметра от цокъла и спря. В същия момент Асмо почувствува движение. Камерата безшумно започна да потъва. Той се намираше в асансьор.

Шумовете от високоговорителя—шушукането, цвърченето и бръмченето — се усилиха, достигнаха неприятна интензивност.

Асансьорът спря. Стената без цепнатина се вдигна. Тънките метални пластинки се отделиха. Ярка рубиненочервена светлина, която му напомни лъчеизпускащия купол сред джунглата, осветяваше камерата.

На пода пред асансьора лежеше неподвижна фигура.

12.

Дъхът на Асмо секна. Когато най-последно успя да преодолее шока, той излезе от асансьора и се наведе над безжизнения труп.

Това бе дребносъчесто създание с червени очи, които го гледаха безизразно втренчени. Кръглата, напълно обезкосмена глава бе покрита с бяла като тебешир кожа без гънки. Носът представляваше нищожно възвишение с две дупки, които можеха да се затварят, ушните миди изобщо липсваха. На мястото на устата се виждаше извит хобот с дължина на палец. Ръцете и краката завършваха с пипала-смукачи. Все пак по телосложение, форма на лицето и разположение на сетивните органи съществото подчертано приличаше на хомо сапиенс.

С върха на пръстите си Асмо внимателно докосна тялото. То бе вцепенено, студено като лед, покрито с подобен на желатин слой, който вероятно го консервираше.

Бялото джудже бе високо около сто и петдесет сантиметра. Облечено бе в мишосиво трико, което стигаше под лактите и коленете. Върху гърдите, гърба и мишниците блестяха жълти символи, които наподобяваха отличителни знаци, определящи ранга му — два ъгъла върху три хоризонтални ивици.

Асмо дълго наблюдава странното същество. Значи така изглеждаха аслотите! Лука и Зирто имаха право, че дафотилите и аслотите са сродни, че произхождат от общ корен. Погрешна бе неговата теория за чужда култура на планетата Астилот. Но това не означаваше, че неговият спомен от Земята и от луната Япетус бе фантазия. В момента не знаеше как да реши това противоречие. Всичките му познания, цялата така трудно градена система от мисли заплашваше да се сгромоляса. Объркан, той се обърна отново към лежащото на пода създание.

На лявото му бедро забеляза метален уред, който се подаваше от джоба на трикото. В горния край той имаше вдлъбнатина. Извади го. Уредът представляваше късо, надебелено в средата тяло, което

завършваше в отворен напред двоен конус от златистокафява сплав. Върху тялото бяха монтирани оптичен мерник и призматична цветна скала.

След като го разгледа подробно, Асмо реши, че държи в ръце плазмен емисионен излъчвател, с който можеше да се прави всичко. Той създаваше енергия, служеше като универсален инструмент и оръжие. Във вътрешната заобленост на вдлъбнатината откри регулатор. Няколко предпазливи опита потвърдиха предположението му. Обсегът на действие явно зависеше от мястото, което се докосваше, а енергията — от силата на натиска. Необходими бяха упражнения и усет, за да се борави с ератора, който не бе конструиран за употреба от човешка ръка.

Като начало направи видим емисионния лъч, добавяйки му окраска. Със светлозелен лъч той дълбаеше дупки в подобния на стъкло под, драскаше линии, кръгове и геометрични знаци, изрязваше стружки, правеше ги на топки и отново ги стопяваше върху повърхността на пода.

След тези опити реши да задържи ератора, въпреки че бе ясно — поема значителен риск, тъй като се намираще на чужда територия и притежанието на оръжие можеше да се схване от законните жители като заплаха и да предизвика превантивно нападение. От друга страна, допускаше, че го очакват още редица трудности и че един универсален инструмент може да му бъде от голяма полза. Взе решение, каквото и да се случи, да не използва ератора като оръжие.

През средата на помещението минаваше лъчева стена, която излъчваше рубиненочервена светлина. Зад нея на около двадесет метра се виждаше врата с тънки пластинки. Той се канеше да се отпрати нататък, когато погледът му още един път спря на безжизненото тяло. Испита колебание. Трябваше ли да отmine безразлично и да остави мъртвия на голия под? Искаше му се да потисне пристъпа на сантименталност, но странното чувство на привързаност, което призна сам на себе си, победи. В известен смисъл това бе нещо като брат, създание, излязло от праредиците на човечеството. Добре бе да намери място, където да го положи на спокойствие. Когато се огледа, откри стенна ниша, в която имаше няколко гнездовидни койки. Хвана мъртвия за рамото и го задърпа по стъкления под. Бе учудващо лек.

С ератора отрязва парче от драперията, положи джуджето-албинос в една гнездовидна койка и го покори с фолиото.

След това пресече лъчевата стена и се приближи към вратата. Тънките пластинки се разтвориха. Пред него се откри ниска зала, в която в дълги редици бяха инсталирани електронни апаратури. Оглушително шушукане, свистене и бръмчене го удари насреща. Навсякъде между редиците, в плъзгащите се столове и по пода, лежеше мъртъв обслужващият персонал. Това бяха албиноси, същите като този, който Асмо току-що бе положил в гнездовидната койка. Те си приличаха помежду си като яйца, носеха сиви трика и можеха да бъдат различени само по жълтите ивици и по нашивките във формата на ъгъл.

Върху огромен телевизионен екран, който закриваше цялата челна стена на залата, трептяха светлинни сигнали — те изпълваха залата с призрачна светлина: синьо-зелено-синьо зелено... лилаво-жълто-оранжево...

Асмо минаваше бързо покрай редиците. Върху измервателните скали и телевизионните екрани в пълен безпорядък трептяха вълнообразни линии. Прегорели и стопени системи за включване и изключване, изскубнати от електронните блокове, покриваха безразборно пода. Върху плоски транспортни колички стояха приготвени техни заместители, но изглежда не бе останало време да се поставят. Обслужващата група вероятно бе отгатнала приближаващата катастрофа, опитала се бе да я предотврати, но не бе успяла да го направи.

По преценка на Асмо мъртвите бяха около петдесет. Някои от тях имаха леки рани от изгаряне. Но каква бе причината за тяхната смърт? Климатичната инсталация работеше безупречно. Липсваха белези от ударна или топлинна вълна, никой от албиносите не показваше следи на страх или болка. Като че ли всички по едно и също време, насред трескава дейност бяха изненадани от смъртта.

Внезапно го обзе чувството, че повече не може да понася шума и блестящата трепкаща светлина, че всеки момент черепът му ще се пръсне. Обърна се и се запъти към изхода. Когато вратата с тънките пластинки се затвори след него и настъпи тишина, той си отдыхна, спря за секунда и разтърка туптящите си слепоочия. След това седна на една издатина на стената, за да размисли.

Какво се бе случило вътре? Дали бяха станали жертва на случайност, или зад катастрофата се криеше някаква цел, а това ще рече, че някой ги бе нападнал? Ако се съдеше по вида и по конструкцията на апаратурата, това бе контролна или командна централа. В случай, че предположението му отговаряше на истината, допустимо бе централа от този вид да е специално защитена. Едва ли нападателят би останал незабелязан.

Но никъде не бе намерил и най-малки следи от борба. И дори да се приемеше, че изпеченият противник е успял да се прикрие и да мине без борба, то къде бе останал той? Логично бе да предприеме някакви действия, едва ли бе имал за цел единствено да убие обслужващия персонал и след това да изчезне завинаги. Не, в това нямаше смисъл.

Следователно по-вероятно бе предположението, че причината за катастрофата бе случайна. Но и това обяснение според Асмо не бе достатъчно. Аслотите без съмнение щяха да поправят техническите инсталации и да заменят мъртвия персонал с нов. От това следваше, че по време на катастрофата всички аслоти освен групата в централата са били напуснали зданието. Тази мисъл му се стори най-убедителна.

Състоянието на етажите, които бе видял досега, подкрепяше предположението му. Зданието имаше вид, че е изпразнено от обитателите си, но не е окончателно изоставено. Вероятно се поддържаеше в готовност за завръщането им. Или катастрофата в централата щеше да направи невъзможно това завръщане. Както и да е, сега бе сигурен, че трябва да се откаже от надеждата да срещне в някой ъгъл на този лабиринт жив аслот. Най-доброто бе да започне отстъпление и да възстанови връзката с Лука.

Как ли се е почувствувала тя междуременно? В същност откога връзката бе прекъсната? Вълненията и постоянно напрегнатото му внимание бяха причина да загуби представата си за време, а тъй като не съществуваше Зеко контакт, и Зем не можеше да му помогне. Със съжаление си спомни за добрия си стар часовник с календар, на който винаги можеше да се разчита.

Изправи се и тръгна към червеникавата лъчева бариера, зад която се намираше асансьорът. Още след първите крачки го обзе чувство за предстояща опасност. Спря се и се огледа недоверчиво. Нещо се бе

променило. Бавно се завъртя около себе си, извади ератора от колана и го скри във вътрешния джоб на якето си.

И тогава видя, че фолиото, с което бе покрил мъртвия албинос, лежеше на земята.

Предпазливо пристъпи нататък. Гнездовидните койки в стенната ниша попадаха в зрителния му ъгъл. Очите му се разшириха от недоверчиво учудване. Съществуто бе изчезнало, гнездовидната койка бе празна. Пулсът му заби в ушите. Какво, по дяволите, се бе случило тук? Не бе ли той единственото живо същество в тази странна постройка?

Върху тъмнозелената стена до гнездовидните койки се очертаваше светла плоскост във форма на полукръг. Ясно си спомни, че по време на първия си престой в залата, нея я нямаше. Нима отговорът на загадката се криеше зад тази плоскост? Ако се съдеше по формата, тя би могла да бъде единствено врата.

Решително тръгна нататък. Плоскостта се вдигна нагоре, той застана пред входа на нисък тунел, в чието дъно мъждукаше слаба синкава светлина. Не се чуваше нищо.

Приведен, влезе вътре, пипнешком се запридвижва напред. Зад себе си чу грозен шум като от мляскане. Обърна се. Входният капак се бе затворил. Пое дълбоко въздух, след това продължи внимателно пътя си, очакващ всеки миг нова изненада.

Въздухът бе горещ и сух, той почувствува как от него се стичаше пот. След безкрайно дълги минути достигна края на тунела и погледът му спря върху зала с кръгла форма.

От средата на куполовидния таван висеше дебел сноп кабели. Те водеха до прозрачни съдове, които, подредени нагъсто, изпълваха цялата зала. Загледан внимателно, Асмо се движеше по тесните ходници. Съдовете съдържаха флуоресцираща в синьо течност, в която закачени на пъпна връв, плуваха ембрионни същества. Голите бели телца конвулсивно се свиваха и движеха и колкото Асмо влизаше понавътре, толкова по-големи ставаха. В последните редици вече не бяха ембриони, а оформени джуджета-албиноси. Допрели четирите си пипала-смукачи в стъклата, с кръгли глави, обърнати надолу, те висяха в съдовете и очевидно с копнеж очакваха излюпването. Но нямаше никой, който да им помогне да излязат на бял свят.

Асмо почувствува как по гърба му полазват тръпки на ужас. Албиносите не бяха естествени, а изкуствени същества, живи инструменти. Всичко излишно в тях бе зачеркнато с червен молив: уши, нос, коса, пигмент на кожата, отличителни полови белези, индивидуалност. Сигурно не можеха и да говорят. Хоботът не издаваше, че е пригоден да оформя звуци. Това, което висеше в съдовете — спазматично свитите крайници, разкривените шаблонни лица, — бе изкуствен живот, сведен до голата функция на техническата изгода. Това не бяха аслоти, а само техни изделия. Асмо бе ужасен от ледената пресметливост на една култура, която си позволяваше да създава щампи на биомашини от генетична материя. На тази неморална сила, която даваше такива плодове, трябваше да се сложи край, в противен случай вярата за достойно човешко съществуване бе загубена.

В средата на залата се намираше командният пулт във форма на подкова, от чийто център се издигаше гнездовидна койка. Всичко бе тихо, нищо не говореше за непосредствена опасност. Асмо се изкачи по цокъла и се отпусна в гнездото.

Почти в същия миг синкавият полумрак избледня, куполът на залата заблестя в светлозелена светлина. Командният пулт се извъртя към него, измервателните уреди се съживиха, засветиха цветни светлинни сигнали. Върху вдлъбнат екран се появи изображението на коридорите и инкубаторите.

На най-външния край на картината той откри една фигура. Нима това бе албиносът от залата? Разбира се, на гърба му блестяха две нашивки във формата на ъгъл и три ленти. Леко приведен напред, той стоеше неподвижен пред голямо вертикално гнездо от сребърни жички. Изглеждаше съсредоточен, като да се бе задълбочил в молитва.

Асмо скочи и затича в посоката, където трябваше да се намира албиносът. Когато го видя, застана зад един инкубатор, извади ератора и определи измервателния обсег. Действително албиносът предаваше електромагнитни импулси! Ако се съдеше по характеристиката на трептенето, изписана върху цветната скала на ератора, това бяха микровълни.

Албиносът прекъсна за малко.

Тогава дойде отговорът — електромагнити вълни с друга честота. Албиносът водеше диалог!

Кой беше партньорът му? Къде се намираше? Смисълът на сигналите не можеше да се установи чрез ератора. Разбираше се само, че се касае за ритмични честоти.

Асмо излезе от прикритието на инкубатора и внимателно се приближи. Никаква реакция. Застана по-близо. Албиносът сигурно го виждаше и чуваше, но не помръдваше. Асмо се изкашля така, че да се чуе. Албиносът не обърна ни най-малко внимание на присъствието му, изглежда, го интересуваше единствено кореспонденцията с микровълните.

След няколко мига Асмо загуби търпение. Той изрече високо:

— Хей, ти! Какво предаваш? С кого си във връзка?

Албиносът обърна към него лице като маска и за секунда го изгледа с червените си очи без клепачи. След това рязко обърна глава в предишното си положение и отново започна да изпраща импулси. Вероятно същество като Асмо за него нямаше значение нито в добрия, нито в лошия смисъл.

Асмо реши да направи един опит. Бавно се запъти към него и леко го допря с края на дръжката на ератора.

Албиносът веднага направи две крачки назад. Асмо го докосна втори път. Той отново отстъпи. При третия опит престана да предава и внимателно погледна Асмо, като че ли искаше да проучи загадъчното му държане.

— Как се казваш? Имаш ли име? Можеш ли да говориш? — Асмо посочи устата си и взе да прави говорни движения. — Лалала! Ла-ла-ла!

Албиносът се пулеше втренчено. Хоботът и гръклянът му конвулсивно потрепваха, но от тях не излизаше звук.

— Разбирам! Ням си, приятелю, лишили са те и от глас. Тогава ще намерим друга възможност, за да разговаряме. Искаш ли да опитаме със Зеко? Може би той работи в обсега на микровълните.

Той мина на Зеко и тъй като знаеше, че няма да има успех с артикулирани звуци, започна със сигнален ритъм:

— Лалала, ла-ла-ла, лаа-лаа-лаа!

Албиносът още не се поддаваше на въздействие. Само се пулеше.

— Добре — въздъхна Асмо, — тогава ще ме придружиш, приятелче. В тебе се съдържа информация, от която спешно се

нуждаем. С малко време и разсъждаване, ще стигнем до нея. Съвсем не мисля, че си толкова глупав, колкото изглеждаш. И така, напред, да вървим.

Той протегна ръка към рамото на албиноса.

— Хей, ти! Лалала! — чу се изведнъж глас зад него. Той звучеше смачкан и кух, като че ли излизаше от консервна кутия.

Асмо се обърна уплашено. Притежаваше достатъчно присъствие на духа, за да скрие веднага ератора в якето си. Не се виждаше никой. Светлозеленото сияние от купола постепенно бе избледняло, отново цареше полумрак.

— Кой говори там? — попита той. Гласът му леко трепереше, толкова силно го бе изплашило призракното обаждане. — Има ли някой?

Мълчание.

— Защо не говорите? Обадете се, по дяволите, още един път!

— Връзка! — каза тенекиеният глас. Той идваше от разклонителното гнездо, в чиято среда висеше златно блестящо кълбо с диаметър около пет сантиметра.

— Искате ли да влезете във връзка с мен? — попита Асмо.

— Име! — каза гласът.

— Името ми е Асмо.

— Името е Асмо? А не лалала?

— Не — не е лалала. Асмо.

— Разбирам. Асмо.

— А вие кой сте?

— Говор.

— Как да го разбирам? Говор ли се наричате?

— Аз създавам говор.

— За кого го създавате?

— Аз предлагам възможност да се установи връзка.

Постепенно гласът бе загубил тенекиения си звук и Асмо с учудване забеляза, че притежава отлична годност за акустична адаптация. Нагодил се бе по интонация, тембър и модулация към дадения от Асмо образец, така че го обзе чувството, че разговаря със собственото си ехо.

— Сега схващам — каза той. — Ти си сигнален трансформатор. Можеш ли да ме свържеш с това същество?

Той посочи албиноса, тъй като предполагаше, че сигналният трансформатор притежава не само акустична, но и оптическа годност за приемане.

— Говори селективната мозъчна матрица на разположение на аслотите по кефалоидната програма — отговори изведнъж бързо и без запъване сигналният трансформаторен глас на Асмо. — Вие искате сведения за двойния жълт ъгъл с трите ленти?

— Момент, моля. Само по-бавно.

Най-накрая партньор, с когото може да се води разумен разговор, помисли Асмо зарадван. Значи все пак си заслужаваше усилията. Сега трябваше само да внимава да не се скъса отново връзката, защото от това зависеше да разбере колкото се може повече неща от този партньор.

— Ти трансформатор на сигнали ли си? — попита той.

— Не. Ние сме свързани през универсалния синкодер Янтар, когото сполучливо отъждествихте със сигнален трансформатор.

— Това е жълтото кълбо в разклонителното гнездо, нали?

— Да.

— Аха — каза Асмо. — А сега за албиноса. Аз го намерих навън в залата пред асансьора. Той бе мъртъв. Кой го върна отново към живот?

— Той не беше мъртъв. Албиносите-зермати от типа на жълтата нашивка имат пределна норма на минимум и максимум. Когато не са достатъчно натоварени или когато са претоварени, те изпадат в състояние на вцепенение, подобно на зимния сън при някои сродни на жълтоъгълния тип бозайници. Обмяната на веществата спада до стойност, близка до нулата. Чрез топлинен удар по всяко време отново могат да бъдат пуснати в движение.

— Тогава аз самият го пуснах в движение, когато го положих в койката-гнездо?

— Правилно.

— Как може човек да се разбере с него?

— Жълтоъгълният вид притежава биологичен орган за предаване и приемане в обсега на високите честоти.

— Няма ли глас?

— Не.

— Каква е причината?

— Техническата информация се съобщава по-прецизно чрез електромагнитни сигнали, отколкото чрез акустични.

— И с кого беше във връзка?

— С мене, селективната мозъчна матрица.

— Какво искаше?

— Инсталацията за контролиране на програмата на кефалоидите е повредена. Молеше за помощ, за да се възстанови функционирането ѝ.

— Какво се е случило там?

— Регистрирано бе отклонение от програмата на „кеф“. Групата от зермати не бе в състояние да го регулира със собствени сили.

Асмо се запъна за няколко секунди.

— Отклонение от програмата? Значи ли, че администрацията на „кеф“ е подвластна на КАПИНОМА?

— Да, тя е подвластна на КАПИНОМА.

— Следователно отклонение от програмата е невъзможно. Трябва да има грешка.

— Няма грешка. Стойностите са еднозначни. Всички измервателни уреди работят безпогрешно.

Поразен, Асмо замълча. Администрацията на „кеф“ нарушаваше КАПИНОМА! Прониза го чудовищно съмнение. Трябваше ли да търси сред кефалоидите своите противници? Те ли бяха решили да завземат властта? Вероятно положението бе много по-сериозно, отколкото Маатшапията и той мислеха досега.

Обърна се отново към мозъчната матрица.

— В какво се състои отклонението от програмата на „кеф“?

Гласът мълчеше. Чуваше се само бръмченето на апаратурите.

— Настоявам за отговор. Как и кога кефалоидите са нарушили КАПИНОМА?

— Обсегът на вътрешната мъдрост е запечатан в мълчание. Аз не съм компетентен да давам сведения.

Асмо веднага улови добрия случай:

— Тогава трябва да говоря с аслотите — каза той. — Създай контакт.

— Това е невъзможно! Всички членове на Великото семейство на аслотите се намират в трансценденция.

— Означава ли това, че вече няма жив аслот?

— Те се намират в трансцендация — повтори гласът с равнодушна интонация.

— Кога се очаква завръщането им?

— Следващият срок за ретрансцендация е след двеста двадесет и три години. Касае се до...

— Какво моля? След двеста двадесет и три... А кой дотогава ни гарантира неприкосновеността на КАПИНОМА?

— Динамичната контролна и предпазната апаратури.

— Хайде де! — поде саркастично Асмо. — Наистина ли? Та отклоненията са вече толкова големи, че контролната апаратура отказва да действа! А аслотите за столетия офейкват, без да се безпокоят какво ще стане с дафотилите, които са предоставени на КАПИНОМА и на произвола на апаратурата. Или те имат намерение да дадат на кефалоидите възможност да заграбят властта?

— Привилегията на аслотите е абсолютната свобода. Извън тяхната воля не съществува никакъв закон. Аз им служа и не си присвоявам правото да гадая мотивите на техните постъпки — отговори мозъчната матрица с арогантността на лакей, чиято гордост се състои в това да служи на нещо, което не разбира.

— Една култура, която отрича способността да се правят преценки, е най-глупавото нещо, което може да си представи човек — каза Асмо ядосано.

— Оценките не са предмет на културата, в случай че тя държи да бъде научно обоснована. Възможността за обективно познание е изложена на опасност, когато се подчини на практически насочено мислене.

Гняв обзе Асмо. Непоносимо му бе да слуша толкова много тесногърдо невежество, изречено със собствения му глас. Претенцията за абсолютна свобода означаваше да прекратиш всички връзки с околната среда. Да нямаш нито цел, нито задача, нито отговорност. Да предоставиш властта на случайността, със студено безразличие да се издигнеш над правдата и неправдата, над живота и смъртта. Ако и аслотите разсъждаваха така, от тях не можеше да се очаква нищо добро. Без друго при тези обстоятелства едва ли можеше да се разчита на помощта им. Не, той и Маатшапията трябваше сами да се справят със застрашителното положение.

— Какви възможности съществуват да се пусне отново в действие контролната инсталация? — попита той. — Отклонението от програмата трябва да бъде коригирано.

— Отклонението ще бъде поправено, щом аслотът Зукинатал се върне от трансцендацията.

— Не мога да чакам двеста години. Трябва сега да стане това.

— Невъзможно е.

— Ние ще намерим начин да спрем кефалоидите, които нарушават правата.

— Ако се констатира престъпно отклонение от КАПИНОМА, аслотът Зукинатал след завръщането си ще накаже както подобава администрацията на кефалоидите. Правата са нарушени, когато чужда култура си присвои обсега на власт, която е в компетентност само на членовете на Великото семейство на аслотите.

— Бъдещето на дафотилите не може да се предаде изцяло във властта на апаратури.

— Волята на аслотите стои недосегаема над всички интереси.

Асмо силно въздъхна.

— Изглежда, няма смисъл — каза той — да се спори с мозъчна матрица по въпроси на морала и отговорността. Какво фактически отличава аслотите от дафотилите? На какво се основават привилегиите им?

— Не съм компетентен да отговоря на този въпрос.

— Защо са се оттеглили в резерват? Има ли общо това с Еманципацията на дафотилите?

— Не съм компетентен да отговоря на този въпрос.

— Как изглеждаха аслотите?

— Въпросът е неразбираем.

— Искам описание на външността им.

— Не съм компетентен да давам сведения по въпроса. Аслотите желаят дистанция с всички видове от животински произход. Те мразят натрапничеството.

— Аз пък мразя непокорството! — каза Асмо гневно. — Настоявам да ми се опише образът им. Това е заповед!

— Техният образ... техният образ се състои... не, аз... аз... аз не мога да разчупя печата на мълчанието.

Асмо размисли за миг. Как да се добере до аслотите? След ретрансцендацията ли?

— Добре, нещо друго. Но този път очаквам точна информация. Ретрансцендацията на Зукинатал в това здание ли ще се състои?

— Да, в Аслодон. Етаж ултрамарин. Впрочем Зукинатал е от женски род. Официалната ѝ титла е Превъзходната водна майка.

— Аха! А как се извършва ретрансцендацията? Чрез апаратура?

— Биологичният часовник предизвиква процеса, като разпорежда да се пренесе тържествено биогенният формат във виталинизиатора.

— Под виталинизиатор нещичко мога да си представя. Но какво означава биогенен формат?

— Генетична информационна памет за синтез на една биологична система.

Асмо размишляваше. Идеята му добиваше образ. Но в тази сграда рискът бе твърде голям. Дали не можеше да я осъществи в Психодом?

— Трансцендацията на дафотилите на същия принцип ли е?

— Дафотилите никога не разполагат с автономна техника. Те дължат на аслотите живота си и условията си на съществуване.

— Не разбрах съвсем. Същият принцип валиден ли е, или не?

— Положително, току-що казах.

— Депото за биогенните формати обезопасено ли е от чуждо посегателство?

— Абсолютно. Със защитна зона от твърдо лъчение. Освен това съществува възможност да бъде предпазено от проникване на биологични системи чрез смъртоносно действащи на нервите отрови.

— И кой решава дали са налице условията за употреба на действащите на нервната система отрови?

— Контролната инсталация на жълтогълните.

— Така. Тя обаче не функционира!

— До отстраняване на повредата от Зукинатал зоната на твърдото лъчение осигурява достатъчна защита.

— Чудесно. Сега си тръгвам, но искам да остана във връзка със селективната мозъчна матрица. Как е възможно това?

— Използвайте синкодера Янтар. Той е подвижен. Откачете го.

Асмо посегна към кехлибареножълтото кълбо. Трябваше да преодолее съпротивление, за да го откачи от висящото му положение в центъра на гнездото. Той го премери на ръка. То бе тежко като олово. Повърхността му бе хладна и гладка и се състоеше от подредени в редици люспи, като кожата на гущер.

Асмо чу шум и се обърна назад. Неговият албинос, който по време на разговора му с мозъчната матрица бе чакал без да помръдне, се обърна и замарширува целеустремено между инкубаторите към една стена.

— Къде отива?

— Той получи заповед да се върне при контролната апаратура.

— Може ли да премине през лъчевата бариера в залата?

— Не. Той ще използва еднопосочния тунел.

В това време албиносът бе достигнал до полирана черна ивица, която водеше по стената на залата около пет метра нагоре. Той прилепи четирите си пипала-смукачи към нея и се заизкачва без усилие перпендикулярно нагоре, издавайки тихи мляскащи звуци. Когато стигна края ѝ, парче от блестящата черна повърхност се разтвори, албиносът изчезна в стената и похлупакът се затвори.

— Как да достигна до етажа ултрамарин? — попита Асмо.

— Тръгнете към светлозелената люлееща се врата, след това преминете през белия тунел, който води до преддверието. Качете се с лифта до пурпурната кръгла зала, ползвайте инсталацията за изкачване ултрамарин.

Асмо сложи синкодера Янтар в джоба си и последва предписанията. В пурпурната кръгла зала откри тръбата с ултрамаринов цвят и се плъзна в отвора ѝ. Силен вакуум го понесе нагоре. След около десет секунди го пресрещна спиращото течение и той стигна до кръглата ултрамариненосиня зала.

Ясно му бе, че е заложил всичко на една карта. Ако успее, щеше да има в джоба си трансцендиран аслот, който би им съобщил най-необходимата информация. Ако опитът пропадне... Заповяда си да не мисли за това.

— Къде се намира депото за биогенни формати? — попита той.

— Входът за депото се намира надясно от вас. Асмо тръгна към вратата, металните тънки пластинки се разтвориха. Пред него се разкри къс коридор, осветен от силно смарагденозелено лъчение.

Извади ератора от джоба си. Цветната скала регистрира значителна радиоактивност, но Асмо знаеше, че тя не може силно да го увреди, ако е изложен на нея само за кратко време. Така че продължи пътя си.

Когато обсегът на лъчението остана назад, пред него се изпречи метална решетъчна преграда, която не се разтвори, когато се приближи. Ераторът показва силно магнитно поле. Очевидно по решетката минаваше ток с високо напрежение и той се побоя да я докосне. Извади синкодера и забеляза как се разтвори пръстен от люспи и разкри кръг от съвсем ситни фасетни лещи.

— Как да премина по-нататък? — попита той.

— Трябва да използвате кодовия сигнал.

— Е, и? Защо не го получавам?

— Ще предам на главната мозъчна матрица. Мълчание.

Накрая дойде отговорът:

— Главната мозъчна матрица отказва да съобщи кодовия сигнал.

Така, значи отказва! Тогава ще премахна преградата със сила. Главната мозъчна матрица ще отговаря за последствията.

Той насочи ератора към бариерата и отправи лек енергиен лъч.

— Без насилие! — изкрещя гласът от синкодера. — Почакайте за момент.

— Е, и? — Той спусна ератора надолу.

— Главната мозъчна матрица си позволява един въпрос. Дали Асмо е член на Великата фамилия на аслотите в хоспитална форма на съществуване?

— Не подхожда на мозъчна матрица да задава въпроси — отвърна Асмо остро. Не трябваше да показва и най-малката несигурност. — Ти трябва само да следваш нарежданията ми.

Изведнъж синкодерът започна да предава серия от цветни светлинни импулси. Решетъчната преграда се издигна нагоре, пътят бе открит.

Черен отвор зееше пред него. Той изпрати вътре с ератора светлинен лъч. Като отговор в тъмнината проблесна синкава светлина. Още няколко крачки и той стигна до помещение с кръгла форма, чийто таван постепенно излъчваше все по-светло сияние. Около стените на няколко етажа имаше подредени прозрачни съдове, в които бяха наредени продълговати капсули с големина колкото става на пръст.

— Къде е биогенният формат Зукинатал?

— На третия ред отдолу нагоре. На поляризирана светлина той се отличава с цветовете синьо-лилаво-синьо-зелено.

Асмо подаде с ератора поляризирана светлина, която премина по третия ред отдолу нагоре. Капсулите светваха в различни цветове. Скоро откри биогенния формат на Зукинатал.

— Какво трябва да се направи, за да се извади биогенният формат от съда?

— Невъзможно! Невъзможно! Невъзможно! — закрещя синкодерът. — Само мисълта за това е престъпление.

— Трябва ми и ще го взема.

— Волята на Зукинатал е неприкосновена! Никая сила освен самата Зукинатал няма право да разполага със священото й съществуване — крещеше матрицата.

Асмо не отговори. Със слаб енергиен лъч той отрязва внимателно отвор, голям колкото ръка. От него със свистене започна да излиза бяла пара.

— Спрете! — стенеше матрицата. — Който и да сте, спрете!

От стената на съда на земята падна кръгло парче, белият дим се разпръсна. Леден студ появя в помещението. Асмо свали якето си, обви ръката си, бързо я вмъкна в съда и извади биогенния формат.

Синкодерът, който бе оставил на пода, изведнъж започна да издава свирещи и пукащи звуци, които преминаха в пронизително, разкъсващо нервите квичене. Светещите стени заискриха, сигнални цветове засвяткаха, разнесе се звучно бръмчене, което бързо достигна застрашителни височини.

Асмо грижливо скри биогенния формат в джоба при гърдите си, сграбчи синкодера и ератора и се втурна колкото можа най-бързо навън от помещението.

— Какво се случи? — попита той, когато достигна синята зала и дишайки тежко, спря. Синкодерът мълчеше. Вероятно мозъчната матрица бе получила припадък.

Мощен вакуум го изтръгна нагоре. След безкрайни секунди бесен полет през тъмна тръба той видя над себе си светлото сияние на дневната светлина. Тромбообразно уширение на тръбата го бе издухалонавън на чист въздух. Преобърна се няколко пъти и падна меко на плоския покрив с оранжев цвят, по който сега на широки вълни трептяха цветни светлинни сигнали. Изтъркала се до края на

покрива, свлече се по перваза и оттам скочи долу. Отворите по перваза се бяха затворили.

13.

Цареше призрачна тишина. Засилващото се и затихващо свиркане на летящите скорпиони бе заглъхнало, не се долавяше дори и дихание във въздуха. Асмо се оглеждаше наоколо, стъпил върху еластичната основна плоча под постройката, прилична на торта. Сред зеленикавостъклените колони на дърветата се виеше със сменящи се оттенъци светлинна змия. Асмо погледна по-внимателно. Змията представляваше безкраен облак от съвсем малки светулки, които се събираха в едва видима в мъха следа. И тъй, нямаше съмнение относно посоката, която трябваше да поеме за обратния си път.

Веднага щом се отдалечи малко от „тортата“, повика Лука. Не получи никакъв отговор. Все още ли Зеко-контактът бе прекъснат? Той се опита да се свърже със Зем. Връзката се установи. Зем съобщи, че Лука била на нула. Какво ли се бе случило?

Асмо ускори крачките си. Без премеждия достигна червеникавия лъчеизпускащ купол и без затруднения го пресече. След малко видя функрафта, стоящ на площадката за приземяване. Издадената му врата бе затворена. От Лука — ни следа. Въпреки своето изтощение, Асмо започна да тича.

Изтегната в лежащия стол, Лука спеше. Ядосан, но и облекчен, той с енергично движение дръпна издадената врата. Лука отвори очи.

— Най-сетне! — въздъхна тя. — Ужасно много се тревожех за вас.

— Едва ли е било чак толкова лошо — отвърна той, с мъка прикривайки яда си. — Сънувахте ли поне нещо хубаво?

Тя се пооправи и го погледна с упрек.

— Та какво друго бих могла да правя? Вие ме оставихте тук сама цели четири часа! Ако не бях взела приспивателно, щях да умра от страх.

Без да каже дума, Асмо се свлече на една седалка. Приказки! — помисли си той и натисна стоманения пръстен на апаратурата за стартиране. За секунди вътрешността на балона се напълни,

функрафтът се отдели от площадката за приземяване и бързо се заизкачва нагоре.

— Изглеждате уморен — каза загрижено Лука. — Много ли беше напрегнато?

Той кимна. С усилие опъна крака и облегна глава на облегалката. Сега, когато се намираше в безопасност, изведнъж почувствува, че от изтощение не може да помръдне и пръста си.

— Дайте ми нещо за пиене, Лука.

Тя посегна към кристалната бутилка с три разноцветни течности, които при наливането се смесваха в шумящо питие.

На жадни глътки той изпразни чашата. Питието имаше отвратителен вкус, но поне бе хладно. Облегна се отново и затвори очи. Само след секунди усети, че го залива вълна на приятно настроение. С учудване установи, че е освежен като след продължителен сън.

Той разтърка очи и погледна навън. Минаваха над резервата в бърз полет. Всичко изглеждаше спокойно. По нищо не личеше, че под зелената джунгла се крие постройка. Скоро платото остана зад тях. Неговите стръмни скали блестяха на слънцето.

Лука го наблюдаваше с известен укор.

— Вие, разбира се, се напъхахте в сградата на аслотите, нали? Е, намерихте ли ги?

— Зданието е празно, аслотите са се трансцендирали. Открих само техните зермати-албиноси с повредена контролна инсталация.

— Ето, виждате ли, така както се и очакваше. Отдавна съм убедена, че никой единствено от чисто чувство на дълг не се подлага на мъките на безсмъртието. Лука се отпусна в седалката и се загледа в странстващите облаци.

Изглежда, тя не намираше посещението му в Аслодон за особено важно. А може би проблемът за нея бе решен с добитата сигурност, че аслотите вече не съществуват? Нима не можеше да разбере, че оттук именно започваха трудностите? Защо се отнасяше така незаинтересовано? Или той бе несправедлив? Та откъде можеше тя да разбере какво бе открил в Аслодон и какви опасения таеше. Нека изчака с преценката си, докато съобщи пред Съвета своите преживявания.

— Трябва ми касета или кутия с ключ — каза той. — Бихте ли могли да ми ги осигурите?

— За какво са ви?

— Имам няколко предмета, до които никой външен човек не би трябвало да се добере.

— Тогава най-добре вземете куфарче-сейф. Във вилата ще намерим такова.

— Каква вила?

— Съветът е свикал във вилата на Маатшапия тържествено събрание. Във ваша чест. С ароматен концерт и вечеря с танци.

— Необходимо ли е? — каза раздразнено той. — В момента имам други грижи.

— Не се дръжте като дърво. Всички го очакват с радост.

— Кога трябва да се състои тържеството?

— Веднага щом пристигнем.

— Не може ли да се отложи, Лука? Първо трябва да разговарям със Съвета.

— Ах, добре, че се сетих, Йона и Зирто няколко пъти опитваха да се свържат с вас. Аз им обясних, че сте на разузнаване в резервата и че не желаете да бъдете обезпокояван. Сега ще им кажа, че сте се върнал.

— Почакайте, има време.

Тя поклати безпомощно глава.

— Първо бързате, а след това — имало време. Странен човек сте, Асмо.

— Как стои въпросът с куфарчето-сейф? Не съществува ли и друга възможност? Не искам да чакам, докато пристигнем във вилата.

Като че ли въпросът бе на езика й, но тя не го зададе. Размисли за момент и каза:

— В моето бунгало имам един, но трябва да се отклоним от посоката.

— Добре, тогава променете курса към вашето бунгало.

Тя се усмихна насмешливо.

— Какво има, Лука? Не ви ли е удобно? Тя сви рамене:

— В същност имате право. Досега ми бе почти безразлично накъде ме води случайността. Защо пък трябва да се променям изведнъж? Навсякъде е хубаво на тази вълшебна планета.

Тя натисна ключ и зададе на апаратурата курса на полета. Балонът направи плавна извивка и смени посоката си.

— Пие ми се феликс. Вие искате ли?

— Благодаря, трябва да запазя душевното си равновесие.

— Не се безпокойте — тя се засмя. — Феликсът е безвреден. Ще станете само малко по-весел, а това наистина не може да е от вреда.

Лука извади бутилка от хладилното отделение и сипа в две високи чаши зелена напитка, в която блестяха като перли малки червени топчета.

— За какво ще прием? — попита тя. — За щастието? То поне не липсва.

— Как можеш да бъдеш щастлив, когато имаш всичко?

— Изглежда ви безпокои, когато човек няма грижи?

— Да нямаш грижи е първото основание за грижа — замислен, Асмо я погледна. — Била ли сте някога истински щастлива? — каза той, следвайки едва внезапна мисъл.

— Не си спомням — тя сви рамене. — Струва ми се, само отегчена.

— Това е най-лошото. Много по-лошо, отколкото да си нещастен — едва го изрече, и му стана мъчно за нея. Нямахше право да я поучава.

— Всичко, което досега бе напълно естествено, вие го правите сложно. Притежавате праволинейна задълбоченост, която силно изморява. И въпреки това мисля, че ми харесва — тя отпи замислено от чашата си. — Е, и какво? Ще участвувате ли в нашата вечеря с танци? Моля ви, не казвайте не.

— Ще се радвате ли, Лука?

— Ако не дойдете, ще скучая и виновен ще бъдете вие.

— Добре, ще дойда.

Бяха достигнали брега на море, с обрасли в палми крайбрежни ивици. Функрафтът започна да кръжи над малък залив. По водата се люшкаха червено-бели шамандури с антени.

Лука бутна издадената врата и натисна бутона за приземяване. Обвивката на балона изчезна в предната му част. В облак от искряща в пяна вълни те се блъснаха във водната повърхност. Морето над тях шумно се затвори. Когато отново имаха видимост, Асмо забеляза, че пътуваха към плуващо бунгало, закотвено плътно към морското дъно.

Чрез шлюзова камера достигнаха вътрешността, изсъска сгъстен въздух и функрафтът спокойно се залюшка в малък басейн.

Лука поведе Асмо през виеща се стълба до жилищното помещение. През стъклената витрина се разкриваше гледка към сменящия цветовете си коралов риф.

— Седнете за момент — каза тя, — аз ще донеса куфарчето-сейф.

— Може ли да се изкъпя?

— Извинете, дори не помислих за това. Отсреща, моля.

Тя щракна с пръсти. Една от стените безшумно се отмести встрани.

Когато се върна в стаята, Лука го чакаше в едно кресло. До нея имаше удобен, обвит в черна кожа куфар.

Лука го взе в скута си и отвори капаче в похлупака му. Откри се матирана кръгла повърхнина. Тя сложи върха на пръста си върху кръга, чу се бръмчене, куфарът се отвори.

— Заключалката е кодирана по папиларните линии — каза тя. — Сега ще изтрия моя код.

Тя натисна бутон на вътрешната страна на капака, пое дясната му ръка и я допря за няколко секунди до матираната повърхност.

— Така — каза тя, — вече е ваш. Никой друг не може да го отвори.

Асмо опита заключалката, тя работеше безупречно.

— Сега обаче съм любопитна да науча какво искате да сложите във вашето куфарче-сейф. Или е тайна?

Той ѝ показа ератора и синкодера и ги сложи в куфара.

— Какво е това?

— Едното е универсален инструмент, другото — сигнален трансформатор.

Лука равнодушно сви рамене.

— Освен това донесох и една аслотка.

— Какво моля? — зяпна тя от учудване. — Това виц ли е?

Асмо извади капсулата от джоба на гърдите си и я задържа с два пръста срещу нея.

— Аслотът Зукинатал в генетичен код.

Ужасена, тя отскочи назад.

— — Биогенен формат? Да, да не сте... Със сила ли го взехте във ваше владение?

— Друго не ми оставаше.

Тя скочи, сграбчи бутилка от шкафа, с треперещи ръце напълни чаша и бързо я гаврътна.

— Трябва веднага да го върнете!

— И през ум не ми минава. Щастлив съм, че го притежавам.

— Биогенният формат е неприкосновен! — изкрещя тя. — Вие се намесвате в живота на една самостоятелна личност. Вие унищожавате свободата на волята ѝ! Това е най-възмутителното нарушение на правата, което човек може да си представи! Не разбирате ли това, чудовище!

— Ние трябва да научим как можем да окажем влияние върху програмирането на кефалоидите. Само един аслот може да ни издаде тайната. Това е единствената ни възможност.

— Какво имате предвид?

— Ще се опитаме да ретрансцендираме Зукинатал.

Лука се отпусна в креслото, цялото ѝ тяло трепереше.

— Трябва да сте безумен, Асмо — прошепна тя. — Зукинатал ще ни унищожи, само като разбере какво сте ѝ причинили.

Тя си сипа още една чаша.

— Трябва да поемем риска — каза той спокойно. — Как смятате, Лука, защо в Аслодон инсталацията за контролиране администрацията на „кеф“ е повредена?

— Нямам понятие — тя си наля трета чаша и бързо я изпразни. Вълнението ѝ отслабна. — Вие считате — каза тя, все още притеснена, — че с кефалоидите нещо не е в ред?

— Без съмнение. Администрацията на „кеф“ е успяла да престъпи КАПИНОМА.

— Немислимо е, Асмо! Кефалоидите са свързани с програмата си, те не притежават и най-малката възможност да действуват на своя глава. Всичко, което вършат, с подчинено на КАПИНОМА. Ако един кефалоид се отклони от него, сам се унищожава. И той го знае.

— Лъжете се, Лука. Отклоненията недвусмислено са регистрирани в Аслодон. Не съществува никакво съмне ние.

— Ако беше така, последиците все някъде трябваше да се проявят. А нашият живот протича нормално. Няма отклонение!

— Има, Лука. Аз съм отклонението. Изумена, тя се втрени в него.

— Наистина! Вие можете да рушите, вие сте нечувствителен към твърдото лъчение. Вашето съществуване нарушава КАПИНОМА. Тази мисъл изобщо не ми бе дошла досега.

— Аз представлявам крещяща опасност за сигурността на цялата планета. Но кой се е погрижил да живее на Астилот и да мога са смущавам равновесието? Аслотите? Би било нелогично. Те без друго притежават цялата власт и нямат нужда да нарушават КАПИНОМА, за да постигнат целите си. Това могат да бъдат само кефалойдите.

— Трудно ми е да го проумея. Но вашите аргументи започват да ми се струват убедителни.

— Ако искаме да разберем какъв е планът на кефалойдите, трябва да ретрансцендираме Зукинатал.

— Не! — изкрещя Лука. — Това значи да предприемете ново нарушаване на правата, Асмо!

— Може би намерението на нашите противници е именно да предприема нарушение на правата.

— Точно затова не трябва да го правите.

— Тъкмо затова ще го направя.

— Но това е безсмислено.

— Първо, искам да говоря със Зукинатал. Второ, искам да видя как ще реагират на това кефалойдите.

— Вие изхождате вече от това, че кефалойдите се бунтуват. Но ако се лъжете, Асмо? Ако администрацията на „кеф“ поради насилствената ви намеса в КАПИНОМА изпадне в анархия? При такава ситуация бихме били напълно безпомощни. Та вие знаете, ние не сме в състояние да се издържаме чрез работа. Дори нямаме необходимия опит да направляваме автоматизираното производство. Ние рискуваме да предизвикаме катастрофа, срив на цивилизацията, гибел на дафотилите.

— И нищо да не предприемем, Лука, катастрофата ще дойде. И то от само себе си. А що се отнася до кефалойдите, вие надценявате опасността. Тяхната система е твърде стабилна, тя е изцяло в състояние да компенсира отклонението от КАПИНОМА. В противен случай катастрофата отдавна би настъпила.

— Никой не може да знае къде е границата. Просто рискът е твърде голям. Ако развоят на нещата се изплъзне от ръцете ви, Асмо, ще разрушите всичко.

— Обществото на дафотилите живее в затворена система. Производителните сили са ограничени от КАПИНОМА по изкуствен път, резултатът е стагнация. Не остава друг избор освен да поемем риска върху себе си. И Маатшапията вече го е разбрала. Веригите трябва да бъдат разчупени със сила, в противен случай дафотилите ще загинат от бездейния си живот. Достатъчно примери от историята могат да докажат това.

— Извинете ме, Асмо, но историята не е убедителна. Нито за настоящето, нито за бъдещето. Тя не е научна, тъй като с ретроспективен преглед причините и зависимостите не могат да бъдат прецизно установени. Да се използват като доказателство, по начало е опит за измама. Всеки шарлатанин би могъл да ги тълкува за свои цели.

— Предубеждение, Лука, насърчено от съвсем прозрачни подбуди. Без историческо съзнание не съществува бъдеще. Живее се без цел, само за мига, като човек, загубил разсъдък си. Историята не се развива произволно, тъй като обществото като всеки жив организъм е подчинено на закономерно развитие. Общата историческа формула показва колко правилно е това твърдение.

— Историческа формула? Това пък какво е?

— Едно математическо уравнение. При определено минимално количество социологически и исторически факти с него може да се изчисли ходът на историята.

— Ако ми докажете това с пример от практиката, ще се призная за победена.

— Защо не? Дайте ми няколко сведения от миналото на дафотилите и годин за работа калкулатор.

— За съжаление не е възможно. Електронната памет не съдържа исторически дати, тъй като те са без икономическа стойност. Освен това би било и опасно. Историческите познания означават нарушение на философската доктрина за излагане на опасност съществуването на обществото чрез манипулиране на научно-техническата еквивалентност. Впрочем това е становището на всички дафотили, доколкото си дават труд да мислят по този проблем.

— Философска доктрина за излагане на опасност съществуването на обществото чрез манипулиране на научно-техническата еквивалентност? — Асмо се усмихна подигравателно. — Колкото по-превзета е формулировката, толкова съдържанието е по-важно, нали? Не, Лука, този вид философия не е нищо друго освен измама.

— Не трябва да обобщавате, Асмо — каза Лука бурно. — Маниерът ви да отхвърляте всички възражения ме предизвиква да ви противореча.

— Може би, защото имате чувството, че накрая правото ще се окаже на моя страна?

Лука го погледна замислено. След малко каза:

— Вие сте на път да направите нещо много опасно. Аз не мога да ви спра, а може би и не желая. Но имайте предвид, ако изкъртите само един камък, цялото здание ще се срути. И тогава ще загубим безопасността си.

— Което ще загубим, е само раят — каза Асмо и посегна към куфара си. — Затова пък може би ще спечелим живота.

14.

Планината с форма на пръстен, над която бяха летели, се загуби в синята мъгла на далечината. Пред тях се откри хълмист парк с обширни езера, острови и лъкатушещи реки.

Лука отвори издадената врата и посочи надолу.

— Вилата — каза тя.

На брега на езеро се простираше разнообразно начупена сграда, чиито покриви и куполи блестяха в сребрист и меден цвят. Бе построена на стръмния бряг и разклоненията ѝ се извисяваха далеч над морската повърхност. Пристанището за яхти, градините с езера и павилиони, площадките за игри с топки и огромният басейн на открито бяха препълнени с групи от играещи дафотили.

Когато забелязаха функрафта, те започнаха да го поздравяват с махане, пляскане с ръце и радостни викове, зарязаха всичко и затичаха към мястото за приземяване. Едва превозното средство бе докоснало земята, и те измъкнаха Асмо и с възгласи „браво“ го подхвърляха във въздуха. Прииждаха все нови и нови групи, блъскаха се напред, говореха му и го гледаха в лицето с неприкрито любопитство. Асмо трябваше да се здрависва и да поема многобройни дружески потупвания по раменете, които почти го смъкнаха на колене.

Скоро около него останаха само дамите. Те бяха умопомрачително красиви, правеха шеги, които той не разбираше, смееха се без задръжки. Той бе бурно прегръщан и целувките им далеч надминаваха досегашните му представи за приятелска симпатия. Ушите му бръмчаха от комплименти и намеци, които те сипеха с лекота и едва ли не неуморно.

Отначало възторгът бе му доставил удоволствие, той бе отговарял на целувките, но постепенно все по-неприкритата чувственост взе да му идва много. Трябваше да сложи край, в противен случай щяха да разкъсат дрехите от тялото му. Но съпротивата му не помагаше, явно го считаха за игра, а той не можеше да се реши да се

съпротивлява с груба сила. Пречеше му и куфарчето-сейф, което не искаше да пусне.

Лука стоеше със скръстени ръце върху оградата на една градина. Изглежда, безкрайно я развеселяваше как Асмо напразно опитваше да се справи с атаката на почитателките си. Той ѝ хвърли поглед, търсец помощ.

— При най-добро желание не мога да направя нищо за вас — чу той нейния Зеко-глас. — Не биваше да ги целувате, това накара кръвта им да закипи.

— Какво трябва да направя сега?

— Работата е там, че един толкова известен мъж като вас се нуждае от телохранител — каза тя със смях. — Вземете пример от нашия шампинго.

— По-добре ми дайте разумен съвет.

— Викайте за помощ. Или счупете нещо. Това ще ги отрезви.

Глупости. Какво да счупи? Междувременно задръжките на дамите отпадаха все повече. Някои от тях започнаха да свалят дрехите си. Работата ставаше сериозна. Ако веднага не измислеше нещо, щеше да бъде късно. Може би Лука имаше право? В отчаянието си той издърпа кринолина на една блондинка от ръцете ѝ и започна да го къса на парчета.

Вик на ужас. Дамите побягнаха. Той вдигна една ракета за тенис и я счупи в коляното си. Загубили ума и дума, те се вторачиха в него с отворени уста. Със заплашителни жестове Асмо се запъти към тях, направи с ръце рязко, отпъждащо движение. И те се разбягаха като кокошки.

Лука избухна в гръмък смях, скочи от стената и пое ръката му. Той вдигна куфара и те се отправиха към къщата. Зад тях някой отпрати язвителен намек, Страхът премина в квичаш смях.

Незадявани от никого, те се изкачиха по стълбата, тежките релефни врати на къщата се разтвориха.

Асмо пое дълбоко въздух и съблече коженото си яке. Лука го пое и го хвърли на един зермат.

— Направихте го великолепно — каза тя. — Тази безмозъчна банда от сега нататък ще ви счита за божествено същество. Хващам се на бас, по време на вечерята с танци няма да можете да се спасите от предложения.

Отзад се разтвори врата и членовете на Съвета излязоха през нея с тържествени стъпки. Спряха пред Лука и Асмо и образуваха полукръг. Йона излезе напред и дълбоко се поклони.

— Добре дошли във вилата на Маатшапия! — каза тя, разтвори ръце и нежно се усмихна на Асмо. Очевидно отдавна бе забравила, че се бяха разделили скарани.

— Много любов — извикаха другите в хор и коленичиха. Лицата им изразяваха отмерена сериозност, която предвещаваше умилителнопатетични речи и нескончаеми церемонии.

Асмо изпрати към купола на залата тиха въздишка.

— Още един свещен ритуал ли? — попита той Лука чрез Зеко. — Няма да мога да го издържа.

— Зирто има преувеличена склонност към представителност. Да си сменя десет пъти на ден дрехите, два пъти седмично — жилището, да има във всяка къща вариоарт, ден и нощ — гости — и мене с течение на времето това взе да ме изморява.

— Не може ли да се сложи край на този театър?

Лука кимна, хвана ръката му ѝ се поклони пред Съвета.

— Много любов — произнесе тя с висок глас. Зирто и другите избухнаха в смях. Те затичаха към Лука и Асмо, прегръщаха ги, целуваха ги, отрупваха ги с хиляди въпроси.

От пода се издигнаха тапицирани пейки и маса с форма на пръстен. Докато заемаха местата си, в залата влязоха зермати и донесоха пенести напитки във високи чаши. Асмо отказа, като благодари.

Йона приседна до него, нежно сложи глава на рамото му и поднесе до устните му чаша. Първият му импулс бе да я отблъсне, но след това видя умолителния израз в очите ѝ и не се реши да я засегне. Пое чашата и отпи.

Зирто стана и вдигна наздравица.

— Прием за твоя пример, мили Асмо. Целенасоченото действие е чудесно качество на характера, почти загубено за нас — дафотилите. На твоята решителност дължим новата надежда, която се събужда в сърцата ни. Изпълнен със страхопочитание, приех желанието ти да ни съобщиш подробности за резервата на аслотите. Събрани сме тук, за да чуем думите ти.

Асмо бе решил да говори първо за нечувствителността си към твърдото лъчение, а после за преживелиците си на Аслодон, смяташе да се спре на надвисналата заплаха и на плана си как да ѝ се противопоставят. Но изведнъж усети в себе си познатото чувство на безгрижна веселост. Очевидно питието на Йона започваше да действа. Съмненията му се стопиха, на тяхно място изплува увереност, че ще се справи с проблема и без заобикалки. Та за какво ли в същност се бе тревожил? Нима от това, че членовете на Съвета могат да понесат истината само на порции? Глупости! Прекият път винаги е бил най-добрият. Той кимна с благодарност на Йона.

— Да започнем направо с най-главното — каза той. — Успях да проникна в резервата и намерих една постройка. Беше празна. Аслотите се намират в трансцендация. Резултатът: кефалоидите работят без контрол. Те нарушават КАПИНОМА.

Йона се дръпна от него като от призрак. Спокойствието бе нарушено. Членовете на Съвета си размениха недоумяващи погледи.

— Вие твърдите невероятни неща — избухна Уско. — Над резервата има лъчеизпускащ купол.

— Аз съм нечувствителен към болка от твърдо лъчение.

В отговор се чу гръмък смях. Асмо сложи на масата куфарчето-сейф, отвори го и вдигна високо биогенния формат.

— Ето! — каза той самоуверено. — Донесъл съм трансцентдирана аслотка. Може би това е доказателство, което ще приемете.

Като че ли избухна ураган. Членовете на Съвета наскочаха, закрепяха един през друг, започнаха да жестикулират. Уско и Тонда се покатериха на масата и затропаха с крака като луди. Преобърнаха се чаши. Те се смееха, буйствуваха, ревяха, крещяха и се надпреварваха в безсмислен, истеричен бяс.

Цяла минута Асмо застина в ужас и изненада. Какво бе сбъркал? В ума му проблесна мисъл. Не беше ли решил... не искаше ли нещо съвсем друго... Искрата угасна.

Настроението му изцяло се промени. Обзе го див гняв. Нима тези маймуни си въобразяваха, че могат да го правят на глупак! Той хвърли биогенния формат в куфарчето, тръшна капака му и трясна с юмрук по масата.

— Тишина! — изрева той. — Стига с тази глупост!

Моментално всичко утихна. Те се втрениха в него, сякаш бе ударил гръм.

— Сядайте!

Подчиниха му се, объркани, с виновни лица, като деца, хванати на местопрестъплението. Повечето отвърнаха поглед, някои започнаха да хлипат.

— Нима всички си загубихте ума? Какво означават идиотските ви крясъци?

Неловко мълчание. Накрая някой проплака.

— Престъпление е да се краде от депото биогенен формат.

— По този начин никой няма право да нарушава КАПИНОМА!
— изстена Уско.

— Вие изобщо не сте били в резервата на аслотите!

Отделните възгласи станаха по-смели.

— Това са безсмислици!

— Ние познаваме КАПИНОМА по-добре от вас.

— Точно така, това са лъжи. Той иска да ни изпита!

— Но ние не сме чак толкова глупави!

Възбудата нарасна, те започнаха отново да буйствуват. Асмо скочи.

— Престанете! — изкрещя той внезапно във фалцет. — Няма да участвувам повече в това безумие! Като дойдете на себе си, ще ме намерите в стаята ми.

С разтреперани ръце той взе куфарчето-сейф и се обърна, за да тръгне. Зад себе си чу плач и неудържимо хлипане.

Зирто го настигна.

— Много те моля за извинение — каза той с наведена глава. — Нашето избухване може да ти се вижда необяснимо. Но това, което ни каза, е така нечувано, така ужасно, че просто не успяхме да се овладеем. Трябваше да дадем воля на страха, на отчаянието си.

Страх? Отчаяние? Асмо огледа лицата им. Членовете на Съвета наистина изглеждаха уплашени, засегнати, унижени. Ядът му се изпари. Стана му неловко. Дали не бе постъпил безогледно с тях? При най-добро желание сега не можеше да разбере как бе изпаднал в такава ярост, как така бързо бе успял да премине от едно настроение в друго.

— Ще ви бъде ли удобно — попита Лука, — ако се съберем отново след половин час? Дотогава всички ще свикнат с новото

положение.

Асмо кимна.

— Ще ви придружа до стаята ви — тя го хвана под ръка. — Моля, елате.

Йона я избута:

— Не си прави труд, мила — каза тя с принудена усмивка. — Ще се справя сама. Ние имаме общ апартамент.

Лука само сви устни, обърна се и махна с ръка на един зермат. Пое от него чаша и бързо я изпи. Както изглежда, с това за нея инцидентът приключи.

Асмо се поколеба за миг, но тъй като му обърнаха гръб, той последва Йона, която го хвана за ръката и го поведе към една ниша.

Йона щракна с пръсти, панелът се плъзна, влязоха в сферична камера.

Асмо усети насочено нагоре ускорение като в асансьор. След това движението премина в хоризонтално.

Сферата плавно спря. Прел тях се откри обширно пространство, разделено с клони и цъфнаки живи плетове. От едната страна се разкриваше гледка към естествена природна панорама. Асмо имаше чувството, че стои на хълм и гледа надолу към широка равнина. По реката се плъзгаха кораби и лодки с гребла, по полето работеха селяни, а отряд войници яздеше към град, над чиито кули се развяваха пъстроцветни знамена. Илюзията бе съвършена. Неспокойните картини го погълнаха, възбудата му стихна.

Потънал в отминалия, така близък му свят, той откриваше все нови и нови подробности.

Йона го наблюдаваше.

— Харесва ли ти? — попита тя. — Вариоартът има предимството, че пространствата се променят сами.

Той се обърна и с леко съжаление почувствува, че замайващото въздействие отслабва.

Йона се бе настанила удобно на един диван.

— Ела, ще ти обясня. Разпределението на пространството, вътрешното обзавеждане, панорамата, въздушният и електрическият климат, акустичните ефекти, благоуханията — всичко се сменя. Понякога след часове, понякога след дни, според това кога апаратурата

е открила нова хармония. И ако нещо не ти харесва, разбира се, можеш да се намесиш и да измениш нещата по собствен вкус.

Тя се наведе встрани, доближи до себе си команден пулт и докосна с върха на пръстите си светещ в червено диск, голям колкото чиния.

— Това е клавишът за играта. Нужно е само ля събщиш желанията си и те веднага се превръщат в действителност.

Асмо не слушаше. Думите на Йона бяха само шум. Не искаше ли да прави нещо, което не търпи отлагане? Той затвори очи, за да се концентрира. Вярно, бе действувал обратно на намерението си, започнал бе от края, вместо да започне от началото. Това повече нямаше да му се случи.

Йона продължаваше да говори.

— Вариоартът е най-добрият метод да се изпълни постоянното желание за разнообразие. Не е нужно нищо повече от малко фантазия, ползува се винаги същият материал, без отпадъци, без транспорт, без вехтории. Хайде, опитай сам. С това човек чудесно може да си запълва времето.

Веселостта на Йона бе принудена. Това, че Асмо не отговаряше, явно я объркваше.

Той седна на една маса, извади хартия и цветен молив от джоба си и започна да записва. Искаше да набележи най-същественото, което имаше да събщи на членовете на Съвета. Методът да ползува за целта електронната си памет все още бе твърде необичаен за него.

Йона стана, доближи се до зид, в чиито ниши цъфтяха орхидеи. Ръката ѝ се плъзна по ръба, отвори се капак, който откри бутилки и чаши.

— Трябва да пийна нещо. А ти?

— Благодаря, засега ми стига. Каж ми, що за гадост ми наля преди малко в залата?

— Нима не ти беше вкусно?

— Питам какво е въздействието му?

— Отпуска — каза тя, като се смееше. — Освобождава от физически задръжки.

Тя взе бутилка, напълни чашата си, изпи я и я пусна на земята. Като издрънча, бутилката отскочи нагоре, Йона я пое, без да погледне.

— Какви грижи имаш, скъпи? Освен, че Лука не е близко до теб...

Против волята си, Асмо се засмя.

— Бих желал един път и ти да имаш в главата си разумна мисъл.

— Какво разбираш под разумна? — Тя се приближи, като тупаше чашата с дрънчене по пода.

— Може би би могла да ме оставиш няколко минути на спокойствие, за да размисля.

Йона отново се засмя, седна на облегалката на креслото му, погледна през раменете му.

— Какво правиш?

— Пиша. Нали виждаш.

— Какъв е смисълът?

— Отбелязвам мислите си.

— С каква цел?

— Да ги обсъдя по-късно със Съвета.

Като гумена топка тя подхвърляше чашата нагоре надолу. Всеки път се чуваше остър шум.

— Искаш ли да научиш какво аз считам за разумно?

— С удоволствие. Но престани с дрънченето. Лази ми по нервите.

Тя го погледна учудено.

— Извинявай, не можех да предположа, че си толкова чувствителен — Йона сложи чашата с преувеличено внимание на пода.

— Разумно би било да не пускаш в ход веднага всичките си козове.

— Трябва да се изразяваш по-ясно, ако искаш да те разбере.

— Искам да кажа, че с удоволствие бих разговаряла с тебе на четири очи преди Съвета. Може би тогава много неща щяха да изглеждат другояче.

— На четири очи, това пък защо?

— Зирто те използва като инструмент, за да получи ключа за програмиране на кефалоидите. Той иска да се въздигне във владетел на Астилота.

Асмо пусна писалката и погледна нагоре.

— Той говорил ли е с тебе за това? Или само предполагаш?

— Зная плановете му. Всеки дафотил трябва да бъде принуден да извършва през седмицата двадесет часа „продуктивна работа“. Той

иска да постави под дажбен режим дражетата за настройване. Само този, който може да покаже синя ръка, да има право на тях. Но ръката става синя едва когато редовно си се трудиш в къщите за работа. И това не е всичко. Той иска дори да унищожи части от автоматичните производствени инсталации, за да ни „принуди към смислена работа“. Аз считам това за удар срещу достойнството и свободата на обществото, за връщане към варварската дълбока древност. Зирто обаче го нарича „историческа логика“ и „необходима предпоставка за цивилизацията“ — гласът ѝ стана пронизителен. — Само мисълта ме погнусява.

Йона ритна чашата така, че тя с дрънчене профуча от стена до стена, докато накрая остана в един отдалечен ъгъл.

Асмо се принуди да запази спокойствие, въпреки че пръстите му го сърбяха.

— А аз мислех, че си на мнение, че едва работата прави от човека човек.

— Но не и когато е по принуда! Като дафотил аз трябва да съм в правото си да решавам действията си свободно, в противен случай се превръщам в зермат. Автономността на волята ми е единствената разлика между мене и биологичния инструмент.

— Автономността на твоята воля е фикция! Това ли наричаш свобода — когато искаш да работиш, но не можеш да го направиш? Разделението на обществото на група консуматори с привидно свободна воля и на безропотни производители трябва да бъде премахнато.

— Е, това вече ми идва много. Да не би да искаш да сложиш на едно стъпало дафотилите и зерматите?

— Защо не? Тази мисъл заслужава да се обсъди.

Йона се изсмя.

— За щастие това е невъзможно. Зерматите никога не биха били в състояние да се превърнат в дафотили. Само да ги лишиш от контрол и те загиват.

— Знаем. Но във всеки случай трябва да се престане с производството на биологични машини, които осъждат човека на бездействие, като му отнемат всяка работа, а с това и всяка отговорност. Който допуска това, доброволно се оттегля от живота.

Тя равнодушно сви рамене.

— Не е време да се решава този въпрос. Сега трябва да решиш на кого искаш да се доверяваш. На мене или на Зирто.

— Всички членове на Съвета ли мислят като него?

— Няма какво да се осланяш на тези глупаци. Те се оставят да ги водят настроенията им. Та ти сам видя как се държаха.

— Не се ли държа и ти като тях?

— Само защото бях разочарована. Аз се надявах, че ще постъпиш по-умно и няма да им хвърляш веднага цялата истина в лицето.

Асмо размишляваше.

— И аз нямах такова намерение — каза той. — Това, че се държах другояче, се дължи сигурно на пенестото питие.

Смаяна, Йона го погледна.

— Наистина съжалявам. Но не можех да предвидя, че ще реагираш на него така неестествено.

Той я изгледа изпитателно. Искрено ли го мислеше? Или имаше намерение да подкопае доверието между него и Съвета?

— Говорила ли си някога със Зирто или с другите за твоите възгледи?

— Не. И не смятам да го правя.

Асмо стана, за да скрие вълнението си.

— Нямах ли намерение да останеш членка на Маатшапията?

Тя го погледна с недоумение.

— Защо да нямам?

— Тогава ще информираш Съвета за нашия разговор?

— Защо трябва да предупреждавам Зирто?

Асмо се отпусна тежко в креслото си.

— Знаеш ли как се нарича едно такова поведение?

Йона тръсна ядосано глава.

— Не можеш да го разглеждаш така, Асмо. Считам го за ограничено и непрактично.

Той дишаше тежко.

— А аз го считам за предателство. Тя скочи и го хвана за раменете.

— Та не можеш ли да разбереш, че правя всичко само заради тебе. Обичам те. Не искам да допуснеш грешка. Какво мога да

направя, като си ми по-важен и от Зирто, и от Лука, и от цялата Маатшапия?

Тя обгърна главата му с ръце и го погледна в очите.

— В твои ръце е бъдещето, животът или смъртта на дафотилите. А за да извърши това, което е правилно, при толкова голяма отговорност, на човека е нужен не само морал.

Асмо мълчеше и се опитваше да овладее объркването си. Това ли бе Йохана, която познаваше? Която нищо не ненавиждаше повече от извъртанятията? Въпреки цялата външна прилика, по-силно от всякога го мъчеше съмнението, че тя наистина не бе Йохана. Може би зад познатия му вид се криеше чуждо същество с неизвестни намерения?

От нея не се излъчваха флуиди, струваше му се, че страстта ѝ бе безлична, по необясним начин стерилна. Или имаше и нещо друго? Той не можеше да намери точната дума и когато взе да я търси, го завладяха нови съмнения. Откъде можеше да знае какво става вътре в нея, какво бе преживяла? Необходимо бе да изчака. Не искаше да бъде несправедлив, но достатъчно ли бе само да изчаква и да наблюдава поведението ѝ?

Асмо освободи раменете си от ръцете ѝ и стана.

— Моля те, прости ми — прошепна тя. — Развалих ти настроението.

Йона стоеше плътно пред него. Един едва забележим жест — роклята се плъзна от раменете ѝ и се свлече шумолейки на пода.

— Обичаш ли ме? — пошепна тя.

— Защо премълчаваш пред Съвета, че не си дафотилка? Че си спомняш за нашето минало?

Очите ѝ се разшириха. Бавно се отдръпна. Страх разкриви хубавото ѝ лице.

15.

Придружен от Зиза и Тонда — две дами от Съвета — Асмо бе на път за ароматния концерт. Той бе доволен и сега се радваше на вечерта; разказът за Аслодон бе изслушан с внимание. И дори планът му да ретрансцендира Зукинатал накрая бе одобрен, въпреки колебанията и съмненията. По-късно щеше да се реши как ще се извърши на практика това. Членовете на Съвета се нуждаеха от време да премислят новоразкритите им възгледи и произлизащите от тях възможности.

Асансьорът спря, сводестата врата се плъзна встрани.

Уско, Майно и Хилко се приближиха, прегърнаха Асмо и го заведоха в амфитеатър, пълен до последното място.

Блестящи в червено правоъгълни паралелепипеди, подредени един над друг по стените, образуваха до самия куполовиден таван стъпала, ниши, галерии и ложи. Приглушеното мърморене на гостите се допълваше от електронни тонове, които се смесваха с червеникавата игра на цветовете и с нежните ухания.

Когато Асмо и неговите придружители достигнаха сцената, от купола заискриха водопади цветни фойерверки, бавно се извиха надолу и се разпаднаха безследно при допира с пода.

С ликуващи възгласи и одобрително подсвиркване заведоха Асмо в почетната ложа в центъра на полукръга. Той трябваше да седне в издигнато нагоре кресло, заобиколен от членовете на Съвета, които се настаниха върху меките паралелепипеди.

Електронните ритми замряха, уханията се разнесоха, играта на цветовете загасна.

Прозвуча пронизителен шум, като че ли някой изсипа парчета стъкло върху каменен под.

От пода на сцената се издигна флуоресцираща в синьо апаратура, която се състоеше от преплетени стъклени тръби, колби и цилиндри. От центъра ѝ излизаше венец от извити тръби, които насочваха към залата чашки, подобни на цветни пъпки.

Пред блестящ пулт встрани от апаратурата седеше Зирто. Той издаде вик подобен на мучене, вдигна нагоре ръце и прокара длани по регистъра. Чашките заизпусаха въздушни струи, наситени с ухание. Публиката вдигна носове и ги запоглъща в упоение.

Асмо се огледа внимателно и се почувствува твърде безпомощен. Въпреки че с всички сили се мъчеше да се наслади на музикалната програма, прелестта на ароматната композиция оставаше тайна за него. В носа си усещаше само странен мирис, обонянието му не бе достатъчно развито, за да следва бързата промяна в ароматите, той не бе в състояние да свързва миризмите с приятни усещания, нещо, което дафотилите очевидно правеха. Понякога, когато определено ухание бе на път да събуди у него спомен, то твърде бързо се разнасяше, за да може да се създаде картина. По-често усещаше силни неприятни миризми. Това много го смущаваше и му разваляше настроението. Затова скоро се отказа от опита да открие радост в ароматното произведение и насочи вниманието си към наблюдение на тези, които поглъщаха миризмите.

Изглежда, дафотилите се забавляваха блестящо. Те бяха се превърнали изцяло в обоняние. От време на време отвърщаха на изпълнението със смях и одобрително подсвиркване. Не му бе понятно как човек може да се смее на миризми, докато му дойде на ум, че по всяка вероятност интерпретаторът придаваше на творбата варианти на пародия, само така можеше да се обясни изключителната веселост на публиката.

Той почувствува, че някой го хваща за ръката. Йона стоеше до него. Тя доближи седалка с форма на куб, седна на нея и склони глава на рамото му.

Преди два часа бе побягнала, изпълнена със страх и възбуда. По време на заседанието на Съвета от устата ѝ не бе излязла нито дума, дори бе отбягвала да го погледне. Сега, изглежда, бе дошла на себе си. Усмиваше се, очите ѝ бяха големи и блестящи, взе ръката му, целуна я и я допря до бузата си. От нея се излъчваше спокойствие и самоувереност. Учуден, той се питаше какво бе успяло да я промени толкова много. И вместо облекчение, почувствува безпокойство.

Зирто бе изтръгнал от изпущащия ухания орган последните вълни аромат, скочи от подвижната седалка и се обърна към публиката,

която с високо подсвиркване възнагради постиженията му. С поклони той се изкачи по стълбата и малко под купола изчезна в тъмна дупка.

Пронизителният стъклен шум се разнесе отново. Светлината в залата се засили, по купола заиграха багри.

Спокойствието бе нарушено. Дафотилите започнаха да напускат местата си. Екнаха разговори и смях, задрънчаха чаши, зермати забързаха усърдно напред и назад.

Мек удар на гонг. В цветен кръг от светлини на сцената застана Лука.

— Като вестител на голямата общност на физиониците — извика тя с повишен глас — искаме да представим на нашия почетен гост двама забележителни шампинги.

Въздишка на възторг премина през залата, неспокойствието замря.

— Първо Пенго — шампинго на Астилот по подводна езда на делфини в турнира на „Сините“.

Цяла минута врява от одобрително подсвиркване.

— Шампинго? Какво в същност е това? — попита Асмо.

— Така се наричат победителите в годишните спортни състезания. Ако им се удаде да победят три пъти последователно противниците си, имат право да се наричат шампинго на Астилот и да носят пурпурни лаври. Радват се на най-голямо обожание. Всеки дафотил ще се скъса от усилие да се запознае с тях. Да си в приятелския им кръг, минава за чест, по-голяма от всяка друга.

Най-накрая се появи чествуваният. Той носеше съвсем къси червени панталони, червени ботуши, златен шарф и пурпурен лавров венец в косата си. Върху шарфа блестеше трилистният орден на шампингата.

Пенго не бе по-висок от другите дафотили, но ширината на раменете му бе почти двойна. Той като че ли бе направен само от издути мускули. Тялото му приличаше на триъгълник, поставен върху върха си, само главата му, в сравнение с масата от мускули, изглеждаше учудващо малка.

Пенго разпери ръце, завъртя се в кръг, целуна върховете на пръстите си и изпрати целувките към публиката. Одобрителното свиркане премина във вой. Възторжена тълпа начело с дамите връхлетя на сцената, заобиколи го, целуваше ръцете и краката му, с

ловкост на акробати изгради пирамида, покачи го на няколко метра до високия ѝ връх и го остави да се върти около оста си.

— Сега и ти трябва да отидеш и да целунеш челото и носа му — прошепна Йона.

— Да не съм луд! — Асмо я изгледа така, като че ли му предлагаше да изяде жаба.

— Тогава целуни поне коленете му! Първо лявото. Но имай предвид, че ще изглежда безцеремонност, особено за нимфите му. Те ще те считат за грубиян.

— Дори и да ме считат за безумец...

— Хайде, тръгвай — каза Йона настойчиво. — Не ни разваляй удоволствието. И още нещо, и при следващия шампинго трябва да изразиш уважението си само с целувка по коленете, в противен случай нарушаваш протокола.

Тя го издърпа нагоре и го изблъска на сцената въпреки съпротивата му.

Дамите помогнаха на техния полубог да се спусне от върха на пирамидата и той стъпи на крака пред Асмо. За миг те застанаха един срещу друг и Асмо видя две небесносини очи, в които не блестеше нищо друго освен безбрежна суета.

В Асмо се надигна гняв по повод на това, което очакваха от него. Най му се искаше да удари плесница на тази мускулиста маймуна, само за да види какво ще се случи. Гледаше го предизвикателно, с поглед, изпълнен с презрение. Но нищо в лицето на Пенго не се променяше. Той се хилеше покровителствено глупашки и чакаше да му бъде изразено уважение.

Асмо отвърна поглед и забеляза, че Лука стои със затаен дъх и свити в напрежение ръце. Изгледа го умолително. Очевидно се страхуваше, че той ще направи скандал. Въздъхна. Защо ли се бе съгласил да участва във вечерята с танци?

И сега стоеше пред мъжagата, който се перчеше със силата си и се считаше за корона на вселената, а не бе в състояние да проведе дори един сериозно замислен бой. Развеселен, той се наведе, целуна лявото коляно, после и дясното, както бе по протокол. Пенго благослови Асмо с ръка, помогна му да се изправи и със салто се върна обратно в ръцете на почитателките си, които, ликуващи, го изнесоха навън.

Лука се усмихна на Асмо с облекчение и съобщи второто представяне:

— Следва Мона, два пъти шампинга по бицепсови кълба на красивото тяло в балистична трамплинна акробатика.

Звучеше ли в гласа ѝ и ирония, или той си го внушаваше?

Мона бе жена с атлетична снага, с червена лъвска грива и с гордостта на кралица. Облечена бе в леопардова кожа, имаше златен шарф, орден на шампинга и лавров венец.

Благосклонно отказа опита на ентузиазираната група мъже да ѝ изградят пирамида. Интересът и се насочи към Асмо. Тя му кимна със симпатия, след което му бе разрешено да целуне коленете ѝ. Изведнъж тя затрепери, изправи го, притисна го към себе си и допря устни върху неговите.

— Не бъди така студен, това ме влудява — прошепна тя. — Обичай ме.

— — Аз не зная какво е любов. Притежавам само диплома за космически кораби втора класа.

Тя издаде вик на уплаха и го изгледа невярваща.

Асмо безобидно се захили. Със задоволство установи как шампингата се разкъсва между недоверие и любопитство. Както в повечето случаи — любопитството победи.

— Който и да си — прошепна тя, — ти ми харесваш. Искам да те пия! — Тя обви ръце около врата му и отново го целуна.

— Внимание — запъна се той, — нима не знаеш, че съм аслот, същество с ужасни пипала-смукачи?

Мона отметна глава назад и започна да се смее необуздано. След това очите ѝ се озариха от блаженство и тя зачурулика с нежен глас: „Ти имаш пипала-смукачи на краката, за да можеш да целунеш любимата, висейки от стената?“

Шампингата го благослови, дари го с чувствена усмивка и се оттегли наперено, изпратена от бурни овации.

Асмо се мъчеше да си поеме дъх. Имаше чувството, че е попаднал под ковашки чук и благодареше на съдбата, че третирането с „конски дози“ завърши. Не би могъл да издържи още един шампинго. С подтиснати стенания той се свлече от рампата на сцената и заразтрива ребрата си.

Лука го бе наблюдавала и се отправи към него, изпълнена със съчувствие. Но Йона бе вече там, сложила ръка на рамото му. Лука се спря рязко, лицето ѝ се вцепени, обърна се назад. Преди Асмо да успее да ѝ каже дума, тя вече бе потънала в тълпата.

Йона като че ли не забеляза нищо. Със смях го изправи на крака.

— Ела — каза тя, — не прави такава страдалческа физиономия, забавата едва сега започва. Вземи един амалгин, той премахва болките.

— Предпочитам да не взема.

— Глупости, скъпи, та това е лекарство. Облечен в ливрея зермат се появи и му подаде съд с кървавочервена течност.

— Изгълтай го! — каза Йона. — Защо да се мъчиш, когато не е нужно?

Асмо сви рамене и изпразни съда. Само след две минути болките изчезнаха. Мускулите му жадуваха за дела, чувствуваше се в състояние да изкоренява дървета, толкова бе добре.

Междувременно вариоартът бе променил залата в нощен парк, появили се бяха беседки, обвити в цъфтяща растителност, водопади, тревни площи и храсталак, а над тях като нежно оцветени лампиони от синьото звездно небе висяха луните на Астилот. Зермати в златистозелени ливреи подреждаха върху постлани с бяло маси кристални купи с плодове, пастети, салати, сладкиши.

Йона и Асмо се настаниха в цъфнала беседка. Появи се веднага зермат с масичка за сервиране, пълна с ястия и напитки.

— Видя ли каква физиономия направи Лука? — попита Асмо.

— Лука? Дори не съм я виждала.

— Да не сте се скарали? Или се е случило нещо друго?

— Нищо не се е случило. Предполагам, че е изпаднала в едно от обичайните си настроения.

Йона бе заета с това да разделя в две чинии порция желиран пастет. Започнаха да се хранят, но мислите на Асмо бяха другаде. Опитваше се да се свърже с Лука чрез Зеко, но не получаваше отговор. Странно. Първо го бе убедила да дойде на вечерята с танци, а сега никаква я нямаше. Накрая се утеши с мисълта, че Йона може би имаше право, тя познаваше Лука по-добре от него. Но продължи да бъде неспокоен.

Пред обвитата в цветове беседка непрекъснато минаваха хора. Дафотилите се тълпяха около масата, поставена наблизко, и докато се

обслужваха, внимателно разглеждаха Асмо със страхопочитателни погледи. Господата носеха костюми в пищни цветове, шарени перуки на букли, обици с благородни камъни, пръстени и огърлици. Асмо реши, че е облечен твърде скромно в зеления си кадифен фрак с брилянтени копчета, в сребърната риза и сребърните обувки, въпреки че докато ги слагаше, имаше чувството, че изглежда невероятно глупаво. Дамите бяха обгърнати в тесни, подчертаващи фигурата вечерни тоалети и той, не без удоволствие забеляза, че тъканите при определени светлинни ефекти имаха свойството да стават прозрачни.

Учудващо бе, че те унищожаваша необикновени количества пастети, сладоледени торти, меса и плодове и все пак успяваха да запазят класическата красота на формите на телата си.

Зирто изплува иззад един храст, огледа се с търсец поглед и като откри Йона и Асмо, запъти се към тях. Зиза и Уско го придружаваха.

— Къде останяхте? — обърна се той към Йона. — Ние ви очакваме за вечеря — Тонът му бе раздразнен. Изглеждаше ядосан, а и другите двама бяха леко смутени.

— Защо се вълнуваш? — отвърна равнодушно Йона. — Имаме още достатъчно време.

— Уговорката ни бе малко по-друга.

Асмо се надигна. Той не искаше да си разваля настроението заради кавга.

— Извинявай, Зирто — каза той. — Но аз вече погълнах обилно количество.

— Няма значение, мили приятелю — Зирто сложи ръка около рамото му. — Изпий едно пауново перо. То абсорбира калориите, смила излишните вещества. Най-късно след пет минути ще чувствуваш глад, като че ли от три дена не си ял нищо.

— С течение на времето всяко удоволствие става монотонно. Ако нямате нищо против, бих се разходил малко сред гостите. Имам нужда от движение.

— Чудесна идея! — Зирто направи въздушен скок назад. — Танцът е нещо прекрасно. Но преди това ще изпием по един казаликс, това значително засилва удоволствието.

— Току-що изпих двоен феликс.

— Едно добро питие никога не може да е от вреда. Повдигнатото настроение подхожда на вечерята с танци както плътската наслада на

конюгати.

— Конюгати? Никога не съм чувал това.

Зирто потри ръце, развеселен от такава неподготвеност.

— Сливането на женския с мъжкия род — каза той и го подмушна в ребрата, намигвайки с око. — Хайде.

Той вдигна ръка с разперени във формата на пето римско показалец и среден пръст. Зермат донесе син бокал. Асмо поклати глава в знак на отказ. Зирто отпи и подаде бокала на Йона. След това той пхна ръка под мишницата на Асмо и го издърпа от потъналата в цветя беседка.

— Как ти хареса ароматното ми творение? — попита той.

— Трябва да призная, че не можах да му се наслаждавам както следва. Носът ми е твърде необучен.

Зирто се засмя.

— Да, евгениката си има предимства. Но не се безпокой, с течение на времето и ти ще почнеш да усещаш наслада от уханията.

Асмо не изпитваше същата увереност, но в момента уханията не го интересуваха ни най-малко.

— Имаш ли понятие къде е Лука? — попита той.

— Мисля, че се е оттеглила в частните си помещения.

— Не разбирам защо. Имах чувството, че тя ще се забавлява тук.

— Погледни — поде Зирто, — Мона шампинга гледа към нас. Както чух, тя се е влюбила безумно в тебе.

Асмо спря и се освободи от ръката на Зирто.

— Защо отбягваш въпроса ми? Зирто мълчеше.

— Е, и какво?

— Всъщност аз нямах намерение... — започна той, запъвайки се, — ужасно ми е неприятно. Но ако настояваш, между Лука и Йона имаше разправия.

— И какво е неприятното?

— Нито една от двете не искаше да представи шампингата, въпреки че това е изключителна чест, тъй като... не, не мога да го изрека, твърде е неприлично.

— Хайде, престани най-накрая да говориш със загадки — каза нетърпеливо Асмо.

— Всеки съществува за всеки. Никой няма правото да ангажира някого единствено за себе си. Претенции за собственост в любовта —

това е неморално в най-висша степен.

— Претенции? Нима върху мене?

— Ти минаваш за божествено създание, Асмо. Чудно ли е, ако дамките мечтаят за конюгати с тебе?

— Не разбирам нито дума.

— По препоръка на Съвета Лука се оттегли.

— Какво общо има Съветът с това?

Ние се надявахме, че изразяваме твоето мнение. Ти винаги си казал, че отношенията ти с Йона съществуват още от времето преди Еманципацията...

— Много любезно, Зирто — прекъсна го Асмо ядосано, — но аз съм свикнал сам да се грижа за отношенията си. Най-добре ще бъде веднага да говоря с Лука, за да изясня тази безсмислица. Къде мога да я намеря?

— Моля те, Асмо — каза Зирто заклинателно, — ти си нашият почетен гост, трябва да останеш. Ако желаш да я видиш, аз ще ѝ съобщя. Тя ще се яви веднага, защото само това чака.

По време на разговора Йона бе останала в непосредствена близост, но се бе държала така, като е ли това не я засягаше. Заедно с Тонда и Уско открито обсъждаха епизоди от конюгати с шампингото Пенго, които предизвикваха бурна веселост. Сега тя се обърна към Асмо и му се хвърли на врата.

— Достатъчно приказки, време е за танци!

Йона го хвана за ръцете, притича с него през лехи с цветя и храсти и с възторжен вик го изтегли през въздушните пластове, подложени на налягането на светлинен и звуков шлюз.

Застанаха в помещение, в което цареше червеникав полумрак. В дълбочината се виждаше осветена танцова площадка, заобиколена от терасовидни галерии. Чуваше се приглушена музика с много ритъм и малко мелодия. Зрителите лежаха върху меки възглавници. Те пиеха, говореха един през друг, целуваха се. От време на време гръмваше смях, който се разливаше като вълна.

Асмо следваше Йона по еластични стъпала надолу към танцовата площадка. Малко поизостана, за да дочуе на какво се смееха. Но почти не разбра. Ставаше дума за сексуален тренинг, за клюки и за дребнава ревност, не един път чуваше разговарящите дружелюбно да се уверяват помежду си, че мнението на другия е израз

на пълна тъпота. И колкото по-необичайна бе обидата, толкова по-голям бе възторгът им. От удоволствие те се тупаха по бедрата, с гръмък смях се хвърляха в обятията си, търкаляха се с крясък напред-назад.

Асмо се почувствува подтиснат при вида на този странен начин на забавление.

Зирто, Тонда и Уско изникнаха до него. Те се хилеха радостно.

Зирто плесна с ръце.

— Що за физиономия си направил, мили мой? Н едно порядъчно хепи-тепи човек трябва да се забавля. Правят се малко на луди, още повече, че настроението им е приповдигнато. Но именно това е хубавото, нали? — Той изпразни чаша и потупа Асмо по рамото. — Да се наслаждаваме, да прием, да даваме свобода на настроенята си.

Асмо механично посегна към чашата, която му бе предложена. Никой от Съвета ли не се сецаше, че ставаха жертва на самоизмама? Как искаха да променят живота на дафотилите, когато самите те бяха потънали във формите на този живот? Изобщо беше ли все още възможно да се тури край на упадъка и да се намери обратният път към разума и отговорността?

— Не мечтай! — каза Йона със смях. — Ела, всички вече те чакат.

Йона и Зирто го бутнаха върху подвижна лента, която в зигзагообразни извивки водеше от терасите надолу. Танцовата площадка сменяше цвета си в ритъма на музиката, танцуващите се движеха мудно, само с леки загатвания, лицата им бяха отпуснати като в транс.

Йона, Зирто, Зиза и Уско започнаха да танцуват всеки сам за себе си. Движенията бяха произволни, като че ли рожба на фантазията им. Асмо стоеше сред тях безпомощен и не знаеше какво да прави.

Зиза се наведе към него и прошепна:

— Обърнете се чрез Зеко към Зиган. Това е нашата учителка по удоволствия.

Едва бе успял да се обърне към Зем и да изрази желанието си, и полови глас, мек като кадифе.

— Зиган — отговорничка за игрите във вилата на Маатшапия — каза тя — ви желае много любов. Ритъм означава забрава. Откъснете се от мислите си, нагодете се към пулса на кръвта.

Той почувствува как ритъмът го поема, как тялото му почти само се поддава на люлеещите движения. Изведнъж забеляза Лука, която като другите наоколо се намираще в преобразено състояние. За него остана тайна откъде се бе появила така внезапно. За миг погледите им се срещнаха и слаба, замечтана усмивка пробягна по лицето ѝ.

— Интерлудиумът приключи — прошепна Зиган с чувствен глас. — Следва зампа-тампа ескаландо. „Гръдта ти като пъпка на роза, навсякъде във вятъра на глетчера“. Пристъпваме към цикъла: влезте в ритъма, непълен такт на левия крак — зампа-тампа — десен крак — вдигнете ръце, затворете длани — зампа-тампа — затворете очи — отворете очи, отстъпете назад — зампа-тампа — извивка вдясно. Репитандо!

От ритъма на паузите се бе създала странно лееща се музика, танцуващите следваха указанията на Зиган и Асмо без усилие се включи, движейки се със сигурността на лунатик, воден от гласа, който още един път повтори първите четири такта.

Началото на композицията се състоеше от звуци, ухания и цветна светлина, но скоро подухна слаб ветрец и Асмо, който танцуваше с полузатворени очи, видя като през воал да се простира равнинна, обширна степна природа.

Ритъмът и музиката действуваха сугестивно. Съпротивата на Асмо рухна, волята му отслабна.

Отделните същества се бяха слели в един организъм. Те изглеждаха като омагьосани, подадоха си ръце и образуваха кръг. Безтегловността, прецизността, с която се движеха в един и същ ритъм, водеха до опиянение, създаващо чувството за общност на всички човешки същества.

Вятърът се засили, носещи се на парцали облаци обгърнаха степта, която спря да се извисява, те бавно падаха, планирайки към нея. Подът кънтеше под тропачите стъпки на танцьорите, вдигна се прах, пламна огън, обгърнаха ги пламъци. Въздухът бе изпълнен с мирис на пожар, прах и пот.

Тропически пороен дъжд. Остър освежителен хлад. Съскайки и изхвърляйки искри, огънят замря. Издигна се дим.

Дъжд, слаб и сребристосив. Езеро с цвят на олово, тераса, закрыта от листата на стари дървета. Зад стоманения парапет — бял кораб, който празен и самотен се носеше по водата. Слънцето проби

през облаците. В клоните на дърветата блестяха капки вода. Листата се оцветиха в жълто, след това в огненочервено, посипаха се надолу, покриха пода.

Бледосин ден. Хладен и мразовит въздух. Горски дървета стърчаха замръзнали към небето. Сенки на облаци. Мирис на сняг. Снежинки падаха меко и безшумно, ставаха все повече и повече, затанцуваха в бесен вихър.

По заснежени скали профучаваше леден вятър, тягостно виеше в пропасти и пещери. Слънце. От покрити със сняг планински склонове се показаха зелени пъпки, бързо пораснаха, разтвориха кадифеночервени цветове. Стените на котловината представляваха лист на гигантско цвете, ритъмът постепенно замря, избледня, уханье на рози заля танцьорите.

Асмо затвори очи. Постепенно забеляза, че се полюлява в бавния ритъм на музикалния антракт, че общността на танцьорите се е разпаднала и че той отново се е превърнал в отделно същество.

Замаян, той се огледа. Погледът му падна на Лука. Тя танцуваше близо до него. На сребристосивата светлина, която стените на котловината излъчваха, тя бе приказно нежна. Изглеждаше напълно освободена, движенията ѝ имаха хармонията на същество, което се намира в пълно съзвучие със света.

Асмо изпита желание да не бъде вече сам, да я вземе в прегръдките си, да танцува, плътно притиснат до нея.

Заля го кълбо от зелена светлина, обгърна го и отново се отдалечи. Той го проследи с поглед. Сега то бе над Йона.

— Мога ли да те отведа за танц на двойки? — чу той нейния Зеко-глас.

Преди още да бе размислил, се съгласи. Откъде дойде изведнъж Йона? — питаше се объркан. Не искаше ли да танцува с Лука, или се лъжеше?

Йона застана пред него, поклони се с усмивка, пое ръката му и го поведе към края на танцовата площадка.

Само след няколко крачки стигнаха до полутъмно помещение. От тавана се спускаха прозрачни воали, във въздуха се носеше дъх на зюмбюли. В червеникавия полумрак Асмо забеляза няколко дами и господи, които лежаха на заоблени възглавници и гледаха надолу към

малка площадка за танци. Под звуците на нежна мелодия се полюляваха пет или шест двойки, съвсем плътно прегърнати.

Йона побутна Асмо пред себе си към кръглата танцова площадка. Той вървеше като насън. Не усети, че тя се бе откъснала от него. Едва когато чу зад себе си възбудено пререкание, се; обърна. Господин в синьосребриста униформа държеше Йона в прегръдките си. Между веждите ѝ се бе образувала отвесна бръчка, тя рязко отвърщаше главата си, когато той се опитваше да я целуне.

— Пусни ме, Хилко! Моля те!

Той упорито отказваше с глава.

— От седмици ме караш да чакам. Сега ме повика, значи ще танцуваме. Обещала си ми.

Асмо не знаеше какво да прави. От само себе си се разбираше, че трябва да се притече на помощ на Йона. Но желаше ли тя изобщо помощта му? По всичко личеше, че и без него щеше да се справи много добре.

— Разбира се, Хилко — каза тя, — само че в момента не съм в съответното настроение — Тя замълча и го изгледа многозначително.

— Конюликс? — попита Хилко сияещ.

Тя се поколеба, след това му кимна.

— Добре, да прием. Ще ти предам съгласието си чрез Зеко.

Хилко разцелува бурно ръцете ѝ.

— Благодаря ти — каза той и бързо се отдалечи, изпълнен с щастие.

Усмехната, Йона се обърна към Асмо.

— Извини ме, скъпи, все някак трябваше да се освободя от този глупак. Който влезе в това помещение, се излага на свободен избор. Непростимо оскърбление е да откажеш на предложение. Просто не трябваше да ме пускаш.

Асмо не разбираше за какво му говори. Как така я бе пуснал?

— Той ще се върне веднага — прошепна Йона. — Ще го отпратя. Моля те, не се намесвай и прави каквото ти кажа.

Още не се бе доизказала, и Хилко се появи със сребърен поднос, върху който имаше две купички. По повърхността на димящите напитки горяха бели кубчета в синкав пламък.

Лицето на Хилко грееше от усърдие и радост.

— Отново съм тук — каза той и запоглъща Йона с очи. Изглежда изобщо не забелязваше Асмо.

Тя му отне купичките.

— Ние имаме гост, Хилко, който не е запознат с танца на двойки. Мисля, че не можем да го оставим сам.

До тях изплува зермат с табла, пълна с чаши. Йона бутна в ръката на Асмо едната купичка.

— Да пием.

За Хилко тя взе чаша от таблата. Смаян, той ококори очи, вдигна ръце като да се защити. Искаше да каже нещо, но всичко се разви твърде бързо за него. Йона повече не му обръщаше внимание, кимна на Асмо и допря своята купичка до устните си.

Хилко издаде гъргорещ звук, а след това бе избутан встрани. Лука стоеше между тях. В очите ѝ искреше гняв.

— Спри — каза тя остро и посегна към ръката на Асмо, — недей да пиеш!

Бе твърде късно, той беше вече изпразнил купичката.

— Какво търсиш тук? — изсъска Йона. — Изчезвай!

— Как се осмеляваш на такъв мръсен трик...

Асмо не бе повече в състояние да следи разправията. Питието гореше в устата и гърлото му. През стомаха му пробяга огнена струя. Той се разтърси, мъчеше се да си поеме въздух, ръцете му търсеха някаква опора. В очите му изскочиха сълзи. Не можеше вече да вижда, всичко се разля в цветни кръгове. Като през дебел слой памук в ушите му проникваха откъслеци от бурно пререкание.

Горенето в устата и гърлото намаля, парещи горещи вълни преминаха през тялото му, стигаха чак до върховете на пръстите на краката и ръцете му.

Неговото Аз започна да се освобождава от веригите на времето, тялото му се уголеми до огромна зала от блестящ алуминий, в която съзнанието му се носеше като сребърен цепелин. Когато отново изплува от люшкащата се шир на празното си тяло, забеляза, че очите му се отвориха. Постепенно картините от заобикалящата го среда проникваха в него.

Той танцуваше. Обгърнат бе от цветове и образи. Чувствуваше формите на женско тяло. Една жена бе обвила ръце около раменете му. Стори му се позната, бе я виждал някъде преди. Правилни черти,

чувствени устни, големи сини очи. Върху червеникавата коса, която падаше на плитки по раменете и гърба, тя бе сложила пера от марабу. Роклята ѝ бе от блестящи ивици, които при всяко движение разкриваха златистокафявата ѝ кожа.

Той се носеше, безтегловен като перце на летен вятър. Никога досега не беше чувствувал така осезаемо какво щастие е да притежаваш друго тяло. Всеки допир, всяко движение, всяко възприятие на сетивата бе съзвучие. Шумолейки, цветовете милваха кожата му, ухания се превръщаха в развяващи се була. Той се остави да го носят, усмивката ѝ проникваше в гърдите му.

Жената целуна дланите му.

— Позна ли ме? — прошепна тя. Дъх, с ухание на люляк погали ухото му.

Той поклати неопределено глава.

— Аз съм Мона, шампинга по бицепсови кълба на красивото тяло в балистична трамплинна акробатика — тя се засмя, гукайки. — Колко си прекрасен, мой сладък другарю в играта.

Те танцуваха плътно прегърнати. Електронни звуци караха всяка фибра в тях да тръпне. Мона се притисна сладострастно до него, той виждаше и чувствуваше само нея, всичко останало изчезна.

В дъното на съзнанието му се мярна смътна представа — сигурно дяволът имаше пръст в чувствата му към Мона, но и това му бе безразлично. Съвсем не му се щеше да се брани. Желанието го грабна, надви го и той не искаше нищо друго по-пламенно от това, да притежава жената, която държеше в ръцете си.

Трептящите върхове на пръстите ѝ нежно докосваха кожата му.

— Чувствувам, че ставам лунатичка — изстена тя. — Конюгати с тебе, каква палеща мечта на крилете на унеса! Ела, нека потърсим стаите на щастието.

Той я притисна до себе си, устата ѝ меко допря устните му.

Чужда ръка се вкопчи болезнено в неговата, мъчеше се да го откъсне. Той се опитваше да се освободи, раздразнен от вмешателството. Тя не се остави да бъде отхвърлена. Една сянка си проби път между него и Мона, един неясен глас удари в ухото му.

Жадуваната жена се освободи от ръцете му. Първата му мисъл бе да се противопостави, но с удивление установи, че гневът му бе

отслабнал. Магията бе рухнала, настроението — мъртво. Обзе го вяло безразличие.

Сега видя, че чуждата сянка бе Лука.

Мона стоеше, като че ли някой я бе полял в лицето със студена вода. Лука прошепна нещо в ухото ѝ. Изумена, тя поклати глава, след това по лицето ѝ премина израз на разбиране.

— Жалко — каза тя, целуна Асмо по бузата и се обърна, за да тръгне.

Лука го погледна смутено.

— Зная, че ви отнех едно удоволствие. При нормални обстоятелства държанието ми би било във висша степен скандално, но обстоятелствата не са нормални.

Той я изгледа, изпълнен с недоумение. В главата си усещаше тъпа празнота. Мона му махна още един път меланхолично и изчезна сред танцуващите двойки.

Очевидно мълчанието му трая твърде дълго. Лука сви рамене и си тръгна, без да каже дума.

— Лука — изрече той с усилие, — почакайте. Не искате ли да ми обясните?

Тя колебливо спря.

— Попитайте Йона, това е нейно дело. В същност аз не биваше да се намесвам.

— А защо го?...

Тя кимна, като че бе очаквала въпроса.

— Тъй като не можах да понеса да се отдадете на жена, към която не изпитвате нищо — за момент замълча и бързо прибави: — А това е нарушение и спрямо КАПИНОМА.

Асмо изостри слух. Тъпото чувство зад слепоочията му отслабна.

— Как така?

— Подведоха ви да изпиете конюликс, без да сте дали съгласието си.

— Изричате го с тон, като че ли това е ужасяваща подлост.

— Ако някога бяхте преживели последиците, бихте разбрали.

— Какво трябва да разбере?

Тя го изгледа, в погледа ѝ имаше следа от колебание.

— Вие нямате и най-малка представа?

Той поклати глава.

— Конюликсът унищожава автономността на волята и предизвиква състояние на интензивна зависимост.

— Имате предвид... сексуална зависимост?

— Да, разбира се, каква друга?

Погледът му се насочи встрани от нея. Грозно съмнение се надигна в него. Затова ли Йона първата вечер?...

Лука взе ръката му.

— Да тръгваме, Асмо. Който не участва в танца на двойки, няма работа тук.

Той не реагира. Тогава тя просто го дръпна след себе си. Вратата се плъзна встрани, нежна музика и сладки ухания ги заляха. Като пробуждащ се от сън, Асмо се огледа. Легло, свещи, кристал, стени с огледала, в камината — мъждукащ огън.

— В същност къде остана Йона? — попита той. Лука отбягна погледа му.

— Имайте малко търпение, ще се появи отново.

Той я повика чрез Зеко. Напразно. Тя бе на нула.

— Трябва да говоря с нея — настоя той, — необходимо е да се изясним, и то веднага! Искате ли да ми помогнете, Лука? Или изисквам твърде много?

Тя погледна ръцете си, след това с внезапна решителност вдигна глава.

— Добре тогава, елате. Може би ще имаме късмет. Малко покъсно те се намериха в зала с купол. Тя бе изпълнена с музика и оглушителен шум. Групи от дафотили притичваха по етажите, по галерии и мостове, търкаляха се по наклонени плоскости, подскачаха върху огромни гумени възглавници.

Асмо се ужаси при вида на този истеричен бяс. Крясъкът предизвикваше телесна болка у него. С най-голямо удоволствие би се върнал обратно.

Лука забеляза неприятното му чувство и смутено се усмихна.

— Не се безпокойте, просто са упоени. След няколко часа всичко ще премине.

Те се лутаха сред лабиринт от пътеки, оградени от жив плет, издигаха се с люлки, плъзгаха се по безкрайните завои на пързалка, балансираха по шведски стени от греди, колелца и лостове.

Лука не се отделяше от него. Стигнаха до поляна, върху която бе разпъната кръгла палатка. Любопитна тълпа се блъскаше пред входа. От вътрешността се чуваше глас, който му се стори познат. Той звучеше кресливо и предизвикателно. От време на време — протестни викове или недоверчив кикот. Та това бе Йона!

Асмо се втурна към входа. Приблужи се достатъчно, за да чува това, което тя говореше.

— ...КАПИНОМА! И хапчетата за настроение ще бъдат забранени. А нас, жените, ни очаква голямото щастие — поколението до самото си раждане да расте в собствените ни тела и да го храним със соковете на гърдите си! За да си набавим най-необходимото за живот, всеки ден ще трябва да работим. По този начин най-сетне ще бъде премахнато недостойното положение ние, дафотилите, да бъдем обслужвани от кефалоиди и зермати.

Отговорът бе бесен смях. От тълпата се чуха и единични подсвирквания, и язвителни подвиквания. Все повече любопитни успяваха да преминат през входа и да влязат в палатката, напорът бе вече почти неудържим.

Асмо успя да си пробие път до предните редици. Йона бе стъпила върху маса, по която чиниите, купите и чашите бяха изблъскани встрани. Лицето ѝ бе студено, по него бе изписана надменна недостъпност. В краката ѝ бе коленичил Хилко, обгърнал с ръце единия ѝ крак, устремил нагоре към нея поглед, озарен от блаженство.

— Смяхът ще ви преседне — продължи тя — едва когато...

— Йона! Нима си полудяла?

Тя трепна, когато чу гласа на Асмо. След това щракна с пръсти, зермат ѝ подаде чаша. Тя я вдигна до устните си, без да изпуска Асмо от очи. По лицето ѝ премина едва забележима следа от усмивка.

Изпразни чашата, страстна въздишка се отрони от гърдите ѝ. Наклони глава, като че ли се послушваше. Очите ѝ се стесниха, тя посочи към Асмо.

— Вижте, това е той — мъжът от миналото. Той ме обича по ужасен, разрушаващ всичко, на което сме свикнали, начин. Той не иска само моето тяло, той иска моите мисли, моите чувства, моя живот. Заради него трябва да се откажа от всички други мъже. Иска с мене да създава поколение, което да принадлежи само нему...

— Спри! — изкрещя Асмо. — Това е безумие. Спри!

Йона не се смути.

— Той е бащата на разрушението! Аз се подчинявам на желанията му. Заедно ще господствуваме над Астилот. Дафотилите и кефалоидите са ни еднакво подчинени. Аз съм вашата повелителка, прегънете колене, кланяйте ми се...

Асмо почувствува, че в него се надига леден гняв. Не можеше повече да търпи как тя обърква слушателите с лудостта си. Енергично си запробива път напред. Издърпа ръцете на Хилко от крака ѝ и смъкна Йона от масата. Без да се съобразява със съпротивата ѝ, я заблъска към изхода. Дафотилите, изпълнени със страх, се отдръпваха встрани.

Изведнъж тя спря да се съпротивлява, тялото ѝ се отпусна, опря се в него, хвана го.

— Не ме оставяй сама — прошепна тя, — страх ме е. Аз трябва да умра, защото те обичам.

Той искаше да отговори нещо, но целувките ѝ му попречиха да го направи. За кратък миг видя очите ѝ и се изплаши. Бяха като мъртви, без какъвто и да е израз. С енергичен тласък я отблъсна. Усмивайки се като лунатичка, тя отново дойде към него, вкопчи се и се опита да го целуне. Асмо я отблъсна и хвана ръцете ѝ откъм гърба.

Йона се изви, за да освободи ръцете си, и изкрещя с пронизителен глас.

— Така ще бъде с всички ви. Гледайте насам! Ще ви взимат със сила! Безволеви като зермати, зависими от перверзното му желание!

Той я пусна. Йона направи няколко крачки, след това се обърна. Лицето ѝ бе разкривено като от нетърпима болка. По бузите ѝ се стичаха сълзи.

— Коварно псе! Насилник! — крещеше тя, като че ли искаше да го заплюе с ругатни. — Дано се задушиш от жаждата си за власт, от гнусното си високомерие! Направи ни твое притежание, накарай ни да танцуваме по твоята воля, аз не мога да ти попреча! Но днес още един път ще ме има всеки, който ме желае!

Прозвуча одобрително свиркане и похотлив смях. Тя протегна ръце.

— Кой се осмелява да ме обича?

Под ликуващите възгласи на зрителите, от които повечето не бяха разбрали какво се бе случило между нея и Асмо, Хилко и няколко

други отново я качиха на масата. С жадни ръце те й свалиха дрехите.

Асмо се обърна, бързо взе да си пробива път към изхода. Не разбираше нищо. Като че ли се задушаваше от повдигане.

16.

Зашеметен, Асмо вървеше по поляната. Някой застана пред него, препречи пътя му. Той погледна нагоре.

— Не бива да го взимате така сериозно — каза Лука. Той започна да се смее.

— Какво не бива да взимам сериозно?

Всичко му бе безразлично, трябваше само да говори нещо, за да не си признае колко дълбоко бе засегнат. Тя се усмихна уморено.

— Безсмислено е да се борим срещу действителността, Асмо. Не можем да я променим, следователно трябва да я понасяме.

— Не. Аз ще направя нещо, в противен случай ще загубя разсъдъка си.

— Ще свикнете с нашия живот. Елате, ще отидем в моя апартамент. Там можем на спокойствие да изпием по един феликс, това ще ви наведе на други мисли.

След кратко пътуване стигнаха до частните помещения на Лука.

Лука намали светлината, спря музиката и махна раздвижените панорамни картини. Настана благотворна тишина. Асмо бе седнал в кресло, навел го бе назад и гледаше нагоре към тавана. Лицето му бе като от камък.

Измина минута, след това още една.

— За какво мислите, Асмо? Споделете го, това е най-добрият метод да се компенсира отрицателното впечатление.

Той не се помръдна.

Тя чакаше. Постепенно държанието му ѝ се стори зловещо. Той реагираше по начин, който противоречеше на очакванията ѝ. Считала бе, че психическата му устойчивост е в състояние да се справи с всякакви натоварвания. От Йона ли бе толкова разочарован? Или едва сега се проявяваше реакцията от напрежението в резервата на аслотите?

Лука се отдели от стената, където бе стояла със скръстени ръце, и седна в креслото в близост до него.

— Искате ли един феликс? — попита тя. — Или предпочитате хеписпот?

Асмо вдигна глава.

— Благодаря, нищо ми няма. Нуждая се само от няколко минути покой, за да се справя с чувствата си. Така съм свикнал, това бе подготовката за първия тест по космическа годност.

Лука стана и закрачи напред и назад из стаята.

— Вие твърдахте, че произхождате от чужда планета. До този миг го считах за изключено. Сега у мене, противно на разума, се събужда подозрението, че във вашите твърдения може би се крие зрънце истина.

Той я изгледа слисан.

— Какво ви навежда на тези мисли?

— Тестът по космическа годност. Мимоходом споменавате думата, значи ви е близка. От друга страна, е установено, че ние, дафотилите, не можем да предприемаме космически полети. Наблюдателните станции на луните на Астилот са заети само от зермати. Не зная какво повече да мисля по този въпрос.

— Може да ми вярвате, Лука, аз не черпя сведения за миналото си просто от въздуха. Споменът расте от ден на ден, засега са само дреболии, но чувствавам как се сгъстяват. Аз работех като минералог в инсталация за добиване на метал. Станцията се наричаше Япетус. Япетус е осмата, не, деветата луна на планетата Сатурн. Тъй като тук няма планета, която да има повече от пет луни, Сатурн сигурно принадлежи към друга слънчева система — той спря, за да размисли. — Имах и друго име... почакайте... да, разбира се, името ми бе Асмо... не, Асмус, Асмус Фойерщаке.

— Фойерщаке? — Лука се изсмя. — Ама че смешно звучи. Защо, за бога, имахте нужда от две имена?

Асмо се загледа пред себе си. Лесно бе да се види как се напруга, за да открие отново взаимовръзките.

— Мисля — каза той, — че това помагаше да се различаваме по-добре един от друг. Разбирате ли? Отнасяше се до обозначаване на личността.

— Действително много старомодно. Та достатъчни ли бяха двете имена, за да се изключат грешки? Защо не използвахте генетичната формула? Тя е различна за всеки човек.

Асмо сви рамене.

— Нямам понятие. По всяка вероятност не сме били още така напреднали в генетиката. Между другото, сега ми идва на ум, че и аз имах комбинация от букви и цифри. Момент само!

Той извади от вътрешния джоб на сакото си цветен молив и саморъчно направен бележник, върху който си бе отбелязал мисли и фрагменти от спомените си.

Лука любопитно погледна страниците.

— Какво правите там?

— Момент, моля! 2Г ЗЛК 14... Когато виждам пред себе си цифрите, ми е по-лесно. Да, това е: 2Г ЗЛК 14 381 30669.

— Как успявате да рисувате и тълкувате знаци от този вид?

— Научил съм го в училище — отвърна той, докато пишеше.

Тя поклати глава в знак на колебливо възхищение.

— Не мога да си представя, че бих могла изобщо да науча нещо подобно. Сигурно са нужни безкрайни усилия и време. А дори и след максимално упражнение, всеки ще пише различни драскулки. Но как може да се открие смисълът? Дори и специализираният зермат не би могъл да се справи.

— На мене ми е достатъчно, когато сам мога да се справя. Освен това писмените знаци се пишат машинално. За сметачните апаратури те се трансформират в биномната система.

— Знаете ли — каза Лука със смях, — това са разходи, които пренебрегват всички правила на икономиката. Информацията чрез звук и образ ми се струва все пак по-проста.

— Да, но тя изисква сложна техника, а първо трябва да я имаш. Без писменост тя не може да бъде създадена. В развитието е невъзможно да се прескочи дори и едно стъпало. А след като йероглифното писмо един път е открито, то така бързо не можеш да се освободиш от него. Да, традицията е гравитацията на историята.

— Навлизаме в теория. История, традиция, какъв е смисълът на всичко това? Без стойност е за практическия живот.

Отчаян, Асмо подпря глава с ръце. Дафотилите и тяхното практично мислене! Само не и исторически познания. Само да не се разберат взаимовръзките. Това смущаваше душевното спокойствие. Как не искаха да го схванат?

Той се обърна към нея и каза сприваво.

— Хайде, добре, нека говорим за практиката. Защо например Йона се увлече в тази безумна, недостойна за човека комедия? Бихте ли могли да ми отговорите на това?

Високият му глас я бе накарал да отстъпи уплашено крачка назад.

— Какво ви става, Асмо? Защо изведнъж кипнахте? Изпийте нещо за успокоение.

— Нищо не искам да пия — каза той. В гласа му трептеше нотка на възбуда и острота. — Настоявам за отговор! Ако постоянно се тровите с хапчета, това си е ваша работа. Но мене, моля, ме пощадете.

— Но хапчетата са безвредни!

— Те тровят разсъдъка ви, чувствата ви. Имаш ли кахър — хеписпот. Липсва ли любов — конюликс! Преял? Пауново перо. Срещу всяко състояние съществува средство. От естествените усещания не остава нищо. Ще ви кажа мнението си, Лука, дори и моментът да е лошо избран. Аз трябваше да го изкреция в лицето на целия Съвет. След година или две Маатшапията ще бъде в същото състояние, в което днес видяхме шампингата и останалите дафотили. Процесът на душевното израждане вече не може да се спре.

— Не, не, Асмо, вие гледате твърде песимистично. Шампингите и техните приятели изобщо не ни интересуват. Това са слабоумни хора, изключения.

— Планетата Астилот е една лудница, а шампингите са каймакът на обществото. Но стига с това. Вие не ми отговорихте на въпроса за Йона.

Лука го изглежда безпомощно. Какво трябваше да отговори на тези упреци? Минаха няколко секунди, докато дойде на себе си.

— Страхувам се — започна тя колебливо, — че Йона има остър психически дефект. Само не мога да разбера защо отдавна не е в... — тя се прекъсна. В очите ѝ се четеше смущение. — Струва ми се, че и аз ще загубя разсъдъка си. Не би трябвало да говоря с вас за това.

Той се усмихна уморено.

— Може би мислите, че не зная, че всички искат да ме манипулират. Тук нищо не става случайно. На врата ми се окача същество, досущ приличащо на жената, която някога обичах, зорко ме следят, влачат ме тук и там и искат да ме убедят, че е по мое собствено

решение, дава ми се да Пия конюликс. С мене се държат по-лошо отколкото със зермат.

Лука го бе изслушала с растящо безпокойство.

— Неприятно ми е да говоря на тази тема, а и не бих искала да ви смущавам. Имам впечатлението, че обичате Йона. Затова ми се струва некоректно да я унижавам във вашите очи.

— Но тя не ме обича! В противен случай защо ми даде да пия конюликса? Или може би ще ми обясните и това?

Лука енергично разтърси глава.

— Йона е напълно отчаяна, Асмо. Тя вече не знае какво върши. За да привлече вниманието ви върху себе си, прибегва към всяко средство, дори и когато е безумно.

— Може би имате известно право — каза той замислено. — Но ако свържем нещата, зад тях се крие още нещо. Външното съвпадение между Йона и Йохана не е случайно. Задачата ѝ очевидно има пряка връзка с плановете, които се преследват чрез мене. Това трябва да е група, която разполага вече със значителни сили. Тя ме е довела против волята ми и против КАПИНОМА на Астилот. Във всеки случай кефалоидите участвуват или като средства към целта, или за своя сметка. Вероятно искат да ме използват да им разтворят изцяло вратата към властта.

— Наистина ли вярвате, че кефалоидите биха могли да се надигнат срещу нас? — попита тя, изпълнена със страх. — И именно Йона играе в това някаква роля?

— Ролята е по-голяма, отколкото смятате, Лука. И ако сте премълчали нещо за Йона, сега имате възможност да ми кажете истината.

— Не премълчавам нищо. Аз изобщо не разбирам какво имате предвид.

— Тогава искам да ви го кажа. Йона се опитва да прави интриги срещу Маатшапията. Тя иска да ме накара да загубя доверие в Зирто и в целия Съвет. А това вероятно е само първият ѝ ход.

Лука скочи от креслото си.

— Не, Асмо! Защо ѝ е да го прави? Това не може да е истина, не вярвам нито дума.

Той само сви рамене.

— Моля, извинете ме, но съмнението ви просто ми се струва чудовищно — тя замълча за момент. — Трябва да говорим за това със Зирто — добави с внезапна решителност.

— Какъв е смисълът? Аз се основавам на предположения, не съм в състояние да докажа нищо.

— И на мене ли не вярвате, Асмо? — каза тя тихо.

— Аз не ви вярвам, вие не ми вярвате! Така няма да направим ни крачка напред. С доверието е като с работата. Трябва само да се започне, след това всичко се оправя.

— Най-странното е, че ви вярвам, въпреки че сама не се разбирам. Преди два дена и на сън не бих помислила да ви обещаю помощ при такива тежки обстоятелства. Всичко извън рамките на игра, което изисква някакво усилие, би ми се сторило нескромна претенция. Откакто ви познавам, нещо в мене се промени. Вече не скучая, изпитвам радост от съвсем всекидневни неща. Може защото започвам да откривам смисъл в съществуването си. Или пък надежда? Не зная, съвсем съм се объркана. Мисля, че говоря глупости.

Асмо я изгледа замислено. Първият му порив бе да каже нещо топло. Но се поколеба, а след това подходящият миг бе отминал.

Оранжев светлинен лъч пробяга по тавана на стаята: Лицето на Лука се промени, тя като че ли съсредоточено се слушваше.

— Зирто и един мъж на име Моро молят да бъдат приети. Искате ли да говорите с тях?

— Съвсем ми е неудобно. Кой е този Моро?

— Някакъв виден философ в спорта. Той има настойчивото желание да ви види.

— От мене да мине — въздъхна Асмо.

Сегмент от стената се плъзна встрани. Зирто влезе ръка за ръка с красив мъж на около двадесет и пет години. Атлетичната му фигура бе облечена в червен костюм с флуоресциращи по дължина райета.

— Мога ли да ви запозная? — попита Зирто. — Моро е член на ръководството на Върховната федерация на спортните сектори за игри с топка на суша.

Лука и Асмо се поклониха.

Моро сложи ръка плоско върху челото си и също наподоби поклон.

— Да пребивавам в частните ви помещения ми се струва твърде нескромно — каза той с висок, звучащ носово глас. — Мога ли да си разреша да предложа да сменим мястото на нашия разговор?

— Благодаря за доброто намерение. Останете — Лука го покани с ръка и седна.

С това формалностите приключиха, посетителите си избраха напитки от бара и заеха местата си.

— Вие ще запитате какъв е поводът за моето появяване — започна Моро. — Е, правило на благоприличието е, чието незнание във вашия случай, мили Асмо, е простимо, почетният гост да не се оттегля преди присъстващите шампинги. Затова искам да ви помоля от името на всички физионици да се върнете в празничните помещения.

Арогантният и поучителен тон на Моро събуди гнева на Асмо.

— В същност кой ви праща? — попита подчертано грубо той. — Мона?

— Не разбирам вашата острота — каза Моро обидено. — Никой не ме праща. Аз не съм зермат. За мене е чест да изпълня желанията на шампинга Мона. А и вие също, мили приятелю, би трябвало да съзнавате голямото щастие, което се крие в благосклонната симпатия на Мона шампинга. Един такъв шанс съдбата скоро няма да ви предложи отново. Като искрен приятел бих искал да ви посъветвам — не се колебайте, това ще бъде щастливото мигновение на вашия живот.

— Грижата ви за мен е трогателна, мили Моро. Но аз се отказвам от подобна чест.

— Какво, моля? — избухна Моро. — Да не сте се побъркал?

Асмо се надигна.

— До гуша ми дойде да общувам с хора, които открито излагат на показ духовния си упадък.

Моро дишаше тежко.

— Вие изглеждате крайно интелигентен мъж — каза Асмо меко. — Защо не попречите на вашите физионици да се държат като животни, да петнят достойнството си на хора? Защо търпите това? Не се ли чувствувате виновен?

Моро бе дошъл на себе си. Изпи чашата си с подчертана небрежност и като я захвърли напреки през стаята в шахта за отпадъци, възторжено разпери ръце. Този жест изразяваше милостива

прошка, но загатваше и пренебрежението на народен трибун към дребен, сприхав противник.

— Вие питате за някаква вина? Аз ви казвам — такава не съществува. Дори мисълта за това е некрасива, да не казвам — неморална, тъй като поставя под въпрос всеобхватната справедливост на нашия живот. Нещата са такива, каквито са, и каквито са, са добри.

— Вашите мисли са подкупващо прости. За съжаление обаче не могат да ме просветят.

— Виждате ли, Асмо — каза Зирто помирително. — Вината предполага зложелателно намерение, а такава по законите на нашето общество не може да съществува.

— Добре, да оставим настрана думата вина. Нека запитаме какъв е смисълът дафотилите да продължават да вегетират, заети само с детински лудории, и ден след ден да затъпяват все повече.

Моро изпразни нервно втора чаша.

— Решително възразявам. Вие говорите за упадък, за вегетиране, дори за затъпяване! Това е безобразие, очерняне на нашето божествено съществуване. Аз ще ви простя, само защото едва наскоро сте се събудил от голям скок във времето и защото генетичното ви състояние се намира още на стъпалото на животинското. При тези обстоятелства едва ли може да се очаква веднага да разберете по-дълбокия смисъл на нашето съществуване, което може да се сравни с абсолютната свобода на всемогъществото.

Асмо не отговори. Очевидно днес нищо нямаше да му бъде спестено. Той изпита любопитство що за плодове щеше още да изкара наяве тази философия.

Моро скочи, очевидно доволен, че на опонента му липсват думи. Той подреди русите си плитки и каза церемониално:

— Смея да очаквам, че повече няма да отказвате благоволенията на нашата Мона шампинга. Моля, последвайте ме.

Асмо се усмихна приятелски.

— Ако дамата Мона търси партньор, защо не искате да й окажете честта?

Моро се вцепени. За секунда остана с отворена уста.

— Отказва се! — изкрещя той внезапно. — Това чудовище! Само това е достатъчно доказателство с каква варварска надменност

пристъпя към живота, колко много му липсва мъдростта на нашето време — предложените наслади да не се отхвърлят.

Постепенно Асмо взе да се забавлява.

— Не бихте ли искали да ме направите съпричастен на мъдростта на вашето време, Моро? — запита той с престорена наивност. — Моля ви, просветете един незнаещ.

За момент Моро се поколеба, след това се усмихна ласкаво.

— Преди всичко според първата аксиома на шампингонизма трябва да се ограничаваш, мили приятелю, а не да търсиш.

Той започна да крачи в кръг на пръсти, като едновременно вихрено въртеше двете си ръце като лопати на кораб.

— Помислете за кръга! Представете си го с цялата сила а необуздания си дух, запечатайте го във вашия неспокоен мозък. Кръгът е същината й най-висшият символ на всяка мъдрост. Той няма начало и няма край. Той е простото в сложното и сложното в простото, рационален в сетивното, ирационален в духовното. Той е покоят в движението и движението в покоя, измерим в обиколка и диаметър, неизмерим в отношението им. С една дума — огледало на цялото битие, неразтрогващо единство между материя и абстрактност.

Асмо напразно се опитваше да открие смисъл в това тайнствено празнословие. Очевидно съществуваше особен вид интелектуална глупост, която само пердах можеше да оправи. Но преди още да успее да се наслади на тази мисъл, Моро бе изпратил вече четвъртата чаша в шахтата за отпадъци и покровителствено продължаваше:

— Ако разберете това, мили приятелю, разбрали сте всичко. Дафотилът е роден за щастие. Той го открива в красотата. Никъде не съществува повече красота, отколкото в самия него, в хармонията на движенията на тялото, в неограничената свобода на спортните му игри, в безкрайното богатство на сетивата му, в събуждането и осъществяването на неговото желание. Всичко, което вълнува тялото му, е добро, всичко, което потиска това, е лошо.

— Съжалявам — поде Асмо, — но аз съм на друго мнение, уважаеми Моро. Вълнението на вашето тяло е безсмислено, защото е безцелно. В работата вие можете да намерите щастieto и красотата, възможността за разумно съществуване. Тя е превърнала животното в човек, без нея той отново ще се превърне в животно.

— Забелязва се, че произхождате от животинско време, в което мръсната бруталност на борбата за живот е затъмнявала мозъците. Работата винаги е била жалка полумярка и което е още по-лошо — тя насърчава, да, тя чисто и просто поражда несетивното мислене. Мисленето обаче без свързани с тялото наслади е вредно и е първоизточник на всички злини. Благодарение мъдростта на шампингонизма ние се върнахме към естественото щастие на биологичното съществуване.

Моро скочи от креслото си, направи серия от виещи се въздушни скокове, заподскача на ръце из стаята, взе с краката си чаша от бара и изля съдържанието в устата си, без да излее нито капка. След това се върна в нормално положение и добави весело:

— Биологичните системи не работят, те съществуват. Работата, в смисъл на шампингонизма, започва тогава, когато се произвежда повече, отколкото е необходимо за поддържане на системата при нормални окръжаващи условия. Но да се произвежда повече, отколкото е необходимо, противоречи на икономията на средствата, присъща на всяка биологична система. Следователно това не се допуска. По този начин сме в съгласие с втората точка на КАПИНОМА, която се отнася за неприкосновеността на еквивалентността. Кръгът на нашата философия се затваря.

Той се преметна на земята и застина в шпагат.

— Годността да произвеждаш — отвърна Асмо — е предпоставката за по-нататъшното развитие на обществото и на отделната личност. Само душевноболен може да стигне до мисълта да отрече творческата работа.

Моро прекъсна гимнастичното си упражнение.

— Мили приятелю, ставате груб. Още едно доказателство, че всичко, което излагате тук, почива на демагогия. Вие искате да издигнете работата в морално задължение, в смисъл и съдържание на живота. По този начин тя се превръща в единствено средство, което причинява блаженство и може да осъществи отделната личност и обществото. Но какво е щастие? Гимнастика и любов? Свобода от материална нужда? Свобода на тялото и на духа? — Той така силно разтърси глава, че плитките му се разхвърчаха. — Не, всичко това са само части от едно цяло.

Моро пое въздух, изгледа триумфално Асмо и продължи:

— Би могло да се попита — това пътят ли е, или целта? Не може да бъде целта. Природата не познава цел, тъй като не знае нищо за самата себе си. Не може да бъде пътят, защото без цел няма път. Животът не е нито път, нито цел, той е и двете, свързани в едно като точките в кръга. Мъдростта на шампингонизма ни предпазва да търсим, където няма нищо. Вечната и единствена истина гласи — самият живот е щастието. Без готовността за това щастие, животът не е нищо повече от химична реакция, предизвикана от обективна случайност, която протича дотогава, докато обкръжаващите условия позволят.

Зирто, който досега с усилие бе мълчал, скочи. По бузите му бяха избили червени петна.

— Вие ме отчайвате — простена той. — Вашето сравнение с кръга е символ на стагнацията! Животът изисква движение, но в смисъл на промяна! Ние се нуждаем от предизвикателството на околната среда. Ние трябва да търсим рискованото дело, да разчупим веригите, в противен случай Астилот скоро ще бъде рай на мъртвите.

— Песимистични фантазмагории! — Моро махна усмихнато с ръка. — Достатъчно добре ми е известна жалката философия на Маатшапията. Не се обърквайте от нея, мили Асмо. Вие ще разберете красотата на нашия живот едва тогава, когато се научите да владеете тялото си във всички негови възможности за движение.

— Вие съвсем не владеете тялото си — заяви Асмо. — Въпреки акробатиката на мускулите си, вие сте скопец. Вината за това не е ваша. Упреквам само безграничната ви вманиаченост да величавате това състояние.

— Сигурно искате да намекнете, че не съм способен на сляп разрушителен гняв, мили приятелю? Евгениката е благодат, повярвайте ми. Което не мога да правя, изобщо не искам да го правя. Именно защото не съм животно, аз се отличавам от вас с хуманните си инстинкти.

— Аха, вие все още си правите илюзии по отношение генетичната ви задръжка в инстинктите? — отвърна Асмо. — Е, точно това е начинът, който природата използва, за да запази глупавото животно от агресията срещу собствения му вид. По този начин обществото на дафотилите се превръща в зоологическа градина.

Моро се надигна внезапно.

— Трябва да вървя. Моят отбор ме чака, изпълнен с нетърпение да започне зеленият гамбитен скок с тройна печалба. Твърде дълго бях изложен на болестта на мислите. Мускулите пеят гръмко песента на движението, радостта трепти в ставите ми. Обичам ви всички!

Той се стрелна вихрено към вратата и изчезна като мълния.

Лука шумно си пое дъх.

— Колко просто било — каза тя. — Бих желала също да бъда бицепсова тротинетка на красиво тяло.

Зирто се засмя и потри ръце.

— Забележително, Асмо, как натрихте носа на тази маймуна! Няма да го забравя през целия си живот!

Асмо стана сериозен.

— Ти отричаш шампингонизма, Зирто. Но какво правиш срещу него? Защо Маатшапията дава вечеря с танци тъкмо с тези хора? Защо и вие участвувате в това безумие?

— Не ти ли хареса? А аз мислех... искам да кажа... ние уредихме това специално заради тебе... — Зирто погледна смутено към пода. — Та какво му е лошото? Нищо лошо дори и в най-малка степен не се е случило.

Асмо мълчеше. Далеч бе от мисълта да играе ролята на апостол на морала и да изтъква на дафотилите грехове, които те не искаха да разберат.

Оранжева светлина трепна по тавана на стаята. Хилко връхлетя в помещението, огледа се неспокойно. Движенията му бяха нервни, лицето му — объркано.

— Какво се е случило? — попита Лука. — Какво ти е?

— Йона! — извика той. — Тя изчезна! Наистина ли не е при вас?

— Защо се тревожиш? Сигурно си е в леглото.

— Не — проплака Хилко. — Дяволът има пръст в някои неща около нея. Няма я в къщата, няма я в градините. Вече съм претърсил всичко.

Той прокара нервно пръсти през челото си, устните му трепереха.

До Лука безшумно изплува зермат. Тя пое чашата, която той й поднесе върху табличка, и я подаде на Хилко.

— Пий! — настоя тя. — Първо трябва да се успокоиш.

— Ще загубя разсъдъка си! — стенеше той. — Искам Йона!
Защо е изчезнала? Върнете ми я обратно!

Асмо взе чашата от ръката му и я поднесе до устните му. Той покорно отвори уста и започна да пие. Лицето му стана спокойно и безизразно. Облегна се на една колона и се свлече на пода. Сълзи се стичаха по бузите му.

17.

Асмо чоплеше апатично месните пастети и охладената плодова сметана. Бе спал лошо, стряскан нееднократно от коварно повтарящ се кошмар. Отвратителните летящи скорпиони, чиито лица носеха гротескно разкривените черти на Йона, го стискаха здраво с пипалата си смукачи и го обвиваха в лепкави нишки, които източваха като паяци от окосмените си тела.

Разбира се, грешката бе негова. Лука настойчиво го бе помолила след многото възбудителни напитки да вземе един хеписпот, тъй като бил абсолютно необходим за спокоен сън. Той не се остави да го убеди, преживелиците от вечерта бяха събудили у него желание за противодействие. Счел бе, че постоянната консумация на хапчета не бе по силите на тялото му, дори се прокрадваше съмнението, че характерът му вече се е променил — като че ли проявяваше склонност към лековерие, опростяване на проблемите и подценяване на трудностите. Сега съзнаваше, че щеше да бъде по-умно, ако бе последвал съвета на Лука.

Взе решение за в бъдеще да наблюдава съвсем критично своята реакция спрямо употребата на хапчета. Едва бе стигнал до тази мисъл и изпита колебание — изобщо бе ли възможно да се установят изменения в психиката чрез самоконтрол, — но не успя да си отговори.

Разбрал бе от един зермат, че Йона веднага след инцидента в палатката бе отпътувала оттам с функрафт. Накъде — никой не знаеше. Не отговаряше на Зеко, въпреки че бе възложил на Зем да я вика непрекъснато.

Апетитът му окончателно изчезна. Той тикна настрани таблата. Момичето за баня с розовата кожа го покани на пейката за масажи и масажира тялото му с благоуханни есенции.

След като се облече, опита да се свърже с Лука. Не получи отговор. Шефът на корпуса зермати го осведоми, че тя е отишла в парка за сутрешна гимнастика.

Той излезе на балкона. Червеният слънчев диск на Аслот се бе показал едва на половина над хоризонта. Над градините и между куполите на сградите на тънки ивици се носеше мъгла. Пауни със сменящи се оттенъци на перата стояха на ръба на басейна, нежните водни струи на фонтаните блестяха по тях и пееха утринната си песен. Не се виждаше никой. Групи дървета и живи плетове пречеха на видимостта. Асмо се промъкна през парапета, скочи на земята и тръгна из парка. Въздухът бе свеж, от цветовете се излъчваше нежно ухание.

Пътеките бяха застлани с цветна мозайка, мека като килим. Срещаха го коали и миниатюрни газели, по тревните площи подскачаха чуруликайки пъстри ята птици, в клоната неподвижно стояха папагали. Стори му се, че се намира в райска градина, създадена специално за удоволствие на дафотилите от усърден екип богове.

Зад една извивка на пътя той се натъкна на светлосин мъж в снежнобял работен костюм и бели ръкавици, който раздаваше на домашните животни месечните им дажби. От дебел маркуч, свързан с подземна тръба, той изсипваше в цветни хранилки блестяща каша.

Асмо му махна. Зерматът веднага остави маркуча на земята и се приближи.

— С какво мога да ви услужа, минхер?

— Виждали ли сте мадам Лука?

За миг зерматът се замисли, след това кимна.

— Тя играеше тук с котките.

— И къде отиде след това?

— Отсреща, минхер — той посочи натам, където зад зеленината на парковите дървета блестеше водна повърхност.

— Много благодаря.

Зерматът посиня.

— Не ми дължите благодарност, минхер. Моето щастие е да служа.

Асмо го изгледа изпитателно, без да знае дали да изпита съчувствие, или завист. Какво ли щеше да стане с това щастие, ако освобождаването на зерматите от тяхната програмирана зависимост завършеше с успех?

Потънал в мисли, той се разхождаше из градината. Когато вдигна очи, видя, че стои на ръба на стръмен бряг, на плато с красива гледка, обградено с жив плет от рози. Под него лежеше езеро. Червеникавата светлина на слънцето трептеше по вълните. На тъмния фон на другия бряг разпозна жена в бял бански костюм, която изправена се плъзгаше по водата. С бързо темпо тя се приближаваше към платото. Това бе Лука, Тя бе стъпила върху блестящ червен диск.

Асмо приседна на парапета и започна да наблюдава как бялата ивица на пяната очертаваше зад диска фигури в синята вода.

Лука минаваше близо под издигнатия бряг. Той ѝ махна и тя му отговори.

— Ало, Асмо — изрече нейният Зеко-глас. — Толкова рано е и вече сте на крака? Добре ли спяхте?

— Не, не особено.

— Трябваше да ме послушате! Но вие сте един от онези твърдоглавци, които поумняват само когато си навредят. А и тогава — не винаги.

Тя бе достигнала тясната пясъчна ивица пред стръмния бряг, пусна лоста и слезе от диска.

— Почакайте за момент, ще се кача горе.

Той се наведе над перилата и откри тръба, която, допряна до скалата, водеше перпендикулярно надолу. Стъпила върху плоча, която обгръщаше тръбата в полукръг, Лука започна да се издига бързо. След няколко секунди достигна ръба на стръмната скала. Асмо ѝ подаде ръка и ѝ помогна да се изкачи на платото. Тя се облегна на него, като че ли от гледката надолу ѝ се зави свят, за кратък миг той почувствува нежния натиск на ръката ѝ. Искаше да я задържи, но вече се бе откъснала от него.

— Какво ще кажете за една разходка?

— Нямам нищо против.

Върнаха се в парка. Пътеката се стесни, по нея едва можеха да минат двама души. За да избегне клоните, тя се доближи плътно до него и пое ръката му.

— Не сте много забавен.

— Тревожа се. Може би имате някаква представа къде би могла да се намира Йона.

— Ни най-малка. Зирто опита всичко, което бе възможно. Тя не желае да бъде открита, в противен случай отдавна щяхме да знаем къде е.

— Става ми все по-загадъчна.

— Вие я обичате, нали?

Неволно се засмя. Очевидно тя не изпитваше страх от недискретни въпроси. Но това не го смущаваше. Дори се радваше, че може да разговаря с нея на тази тема.

— Вчерашната вечер — отвърна той — из основи разруши моите блянове — дотолкова, доколкото е имало още какво да се руши. Не, Лука, безпокоя се за нея по други причини. Трябва да подготвим ретрансцендацията на Зукинатал. За целта ни е необходима цялата ни сила. Добре би било проблемите, свързани с Йона, да се изяснят преди това.

— А какво ще направите, ако засега тя не се появи? Ще отложите ли плана?

— Когато бях ученик, понякога играех на театър. Любимата ми роля бе Дим да го няма, така наричах лилавото хищно влечуго от мезозойската ера, в което аз, комендант на космически кораб, бях превърнат под въздействието на извънземна цивилизация. Това бе известна драма на един класик, в която се обсъждаше въпросът дали комендантът, въпреки изричната заповед, трябва да рискува живота на екипажа, за да предотврати опасността, която, изглежда, че съществува само в неговото въображение. Може би ще ви се стори смешно, Лука, но оттогава мисля, че е по-добре сам да определяш темпа на действието, а не да чакаш безучастно, докато противникът приведе в сила решението си.

— Не зная — каза тя колебливо. — Защо човек непрестанно трябва само да се бори? Не е ли много по-лесно, ако като другите се отдадем на райското незнание? Всичко все някога свършва. Съвсем разумно би било да се предоставим на законите на космоса.

Асмо се усмихна.

— Обезкуражена сте, но това ще премине.

— Тъжна съм. Изведнъж ми стана ясно колко безсмислен е животът ми.

— Не искате ли да ми кажете какво ви гнети? Тя поклати глава.

— Говорете за чувствата си, Лука. Това е най-добрият метод да се компенсират отрицателното настроение.

Тя се усмихна с усилие.

— Пада ми се. Това получава човек за добрите си съвети. Сигурно не можете да ме разберете. Вие сте зает с големите въпроси, които трябва да бъдат решени, а мене ме мъчи смешната мисъл — защо не изпитвате към мен никаква симпатия.

— Как ви дойде на ум това? — попита той учуден. — Към вас изпитвам голяма симпатия.

— Никога не сте ме целунали.

— Какво общо има целуването със симпатията?

— Вие сте безнадежден мономан — въздъхна тя. — По-рано всички мъже ли са били като вас, или вие сте изключение?

Той сви рамене и замълча.

— Студен сте като леден блок. Ако не бях чула от Йона някои неща, щях да помисля, че не знаете какво е любов.

— Аз считах Йона за Йохана. Любовта обаче е нещо повече от това да сбъркаш една с друга.

— Какво е то?

— Да се радваш на едни и същи неща. Единство, може би — дори и обща цел.

— Вие бъркате понятията, Асмо. Това, което имате предвид, е приятелството.

— Любов без приятелство е немислима.

— Каква ограниченост. Та тогава човек може да обича само един, най-много двама или трима души. И вие наричате това любов? Същинско робство.

Асмо пое дълбоко въздух.

— Наистина ли вярвате, че любовта не е нищо повече от мимолетно влечение, което днес идва и утре си отива? За мене към нея принадлежат още няколко вида чувства. Да направите от мене нов, щастлив човек, да отворите очите ми за красотата на живота, да ме окрилите за дела.

Лука замълча за миг, пленена от думите му.

— Вие имате съвсем необикновена представа за любовта — каза накрая тя. — Аз съм свикнала да я усещам само като биологична необходимост, сравнима с глада. А защо да ям само с един човек, да

играя само с един човек, да се любя само с един човек? Та всеки принадлежи към обществото, без него не може да живее. Всеки има право на любовта на другите.

— Познати са ми такива експерименти. С течение на времето става неопишуемо скучно. Благодаря.

Увисналите клони с цветове на едно от дърветата се раздвижиха, срещу тях застана зермат.

— Пристигнахме, мадам.

— Моля, извинете ме за момент — каза Лука. — Не мога вечно да се разхождам с бански костюм — тя го целуна по бузата и бързо се обърна.

Изад един хълм изскочи някакво четириъгълно бяло превозно средство и безшумно се затъркаля към нея. Една от страничните му стени се разтвори, откри се гардеробно помещение. В отворени шкафови висяха костюми и рокли. Имаше стъклена кабина с душ, огледало и маса за гримиране. Трима зермати слязоха от пътуващата къща. Те поставиха кресло, отвориха чекмеджета, извадиха гримове, благоуханни води, козметични пособия.

Докато двамата зермати превръщаха Лука в паж от епохата на рококо с бяла перука на къдри, трети нанасяше върху ръцете и краката ѝ, върху лицето и дланите ѝ тънък варак. След няколко минути делото бе завършено. Върху мургавата кожа на Лука заблестяха цветя и пеперуди в розово, лилавозелено, бяло и светлосиньо.

Лука слезе по стълбите, страничната стена се затвори, бялата кутия се изгърколи обратно.

Асмо я изгледа, изпълнен с възхищение. Тя му харесваше, изглеждаше млада и безгрижна и мисълта, че може би заради него се бе сетила за цветята и пеперудите, предизвика радостна възбуда у него.

— Аз така и не знам почти нищо за вас — констатира той. — Както изглеждате, в живота ви трябва да е имало безброй много мъже.

Тя се засмя.

— Само бегли срещи, както вече установихте. Аз се страхувам да смесвам любовта с приятелството.

— Защо?

— Исках да бъда свободна, да обичам един мъж, докато това ми доставя удоволствие, и не исках да бъда зависима от чувства.

— Не е ли жалко да живееш само за себе си и за своите удоволствия?

— Признавам, често скучаех и това бе причината, поради която влязох в Маатшапията. Тя ми даде една малка задача и това вече ме задоволи. И изведнъж идвате вие и внасяте в живота ми ужасно вълнение. Какво мислите за това?

Лука го изгледа предизвикателно, бе скръстила ръце на гърба си и докато ходеше, движеше раменете си. Страните ѝ бяха зачервени. Изглежда, тази тема ѝ бе на сърцето.

Асмо се засмя.

— Нищо не си мисля. Кое то правя, е само неизбежна самоотбрана.

— Струва ми се, че преувеличавате скромността си. В действителност вие доста сте напреднали.

— Сега преувеличавате вие. Аз се лутам в тъмнина. На никой съществен въпрос не получавам отговор.

Тя се намуси. Не ѝ харесваше, че отбягва отправените му намеци. С леко нетърпение Лука каза:

— Сигурна съм, че разговорът със Зукинатал ще разреши проблемите ви. А след това какво ще направите?

— Не зная. По всяка вероятност ще се опитам да се върна на Земята.

— Не го казвайте сериозно! — възкликна тя уплашено и го сграбчи за ръката. — Защо искате да ни напуснете?

— Когато КАПИНОМА се измени, дафотилите сами ще трябва да могат да си помагат.

— Не ви ли харесва при нас?

— Не става дума само за мене, Лука. В къщи трябва да съобщя много данни за планетата Астилот, които трябва да се знаят.

— Винаги ли сте готов да жертвувате щастието си заради другите?

— Не зная какво разбирате вие под щастие, Лука. Но аз съм щастлив, когато съм нужен, когато намеря задача, която ме предизвиква към дейност.

— Ах, знам вече защо искате да се върнете. Вие мислите, че Йохана ви чака, имам предвид истинската Йохана.

Той разтърси с усмивка глава.

— Не, Лука, това е минало, а то не може да се върне обратно.

Известно време вървяха мълчаливи. Изведнъж Лука поде:

— Само работата не би могла да ме направи щастлива. Аз имам толкова много желаниа — големи и малки, — от които не бих могла да се откажа.

— Кой ли пък ги няма, Лука? — подхвърли той иронично. — Аз искам да имам жена, която да обичам и която да ме обича. И разбира се, да имаме деца.

Тя пусна ръката му и го загледа ужасена, като не успяваше да скрие погнусата си.

— Деца? Какво имате предвид?

— Наистина ли ще говорим на тази тема? Вие няма да го разберете. Само мисълта за това ви е противна.

— Бих искала да зная защо желаете да имате деца? — запита тя. Силна руменина заля лицето ѝ.

— Да, защо? Без деца животът остава празен. Няма топлина. Чувствата закърняват, дори и любовта. Мисля, че каквото и да си постигнал, накрая всичко ти се струва безсмислено, ако нямаш деца.

— Разбира се, ако имате това предвид, за подрастващото поколение трябва да се полагат грижи. Но ми се струва твърде примитивно да искате от една жена да злоупотреби с тялото си, като го предоставя за създаване на деца. Мъжът нищо не губи. Той не се отказва от приятния си живот, той не бива обезобразен.

— Човек не избира дали да се роди жена или мъж.

— Именно това имам предвид. Природата е глупава и несправедлива. Целта на разума трябва да бъде по възможност да изглади тази несправедливост.

— Доколкото зная, дафотилите са разрешили проблема.

— Да, Напролопри. Отлична система. Но не дафотилите са я развили, а администрацията на „кеф“.

— Напролопри? Звучи твърде вълнуващо. Какво означава?

— Производство на поколения на принципа на лотарията.

— И как функционира?

— Съгласно КАПИНОМА ние изхождаме от това — обществото на дафотилите да не се увеличава над съществуващата численост на населението. Към хранителните продукти се добавя противозачатъчен хормон. Във Психодом се установява необходимият прираст за

запазване на равновесието. Генератор на случайното попадение разиграва жребий, тъй като в случайността се съдържа най-голямата доза справедливост. Всички дафотили от женски род участвуват в лотарията. Това изобщо интересува ли ви?

— Много ме интересува!

Тя му хвърли изпитателен поглед.

— Понякога имам чувството, че не ме вземате на сериозно.

— Любопитен съм да чуя по-нататък. Не губете нишката.

— Добре. Тези, на които се падне жребият, отначало не разбират, че са избрани за производство на поколение. Специални зермати имат грижата незабелязано да им добавят вид ензим, който за два месеца неутрализира противозачатъчния хормон. Когато посредством Зеко-контрола на телесните функции се установи зачатие, дамата бива помолена да се яви в Психодом за изваждане на оплодената яйцеклетка. И с това цялата работа приключва.

— Много елегантно. И какво става с оплодените яйцеклетки?

— Присаждат ги в биологичните люлки. Така се наричат зерматите, предназначени за износване и отглеждане на поколението. След раждането си младите дафотили отиват с майките си зермати в специално отделение на Психодом, където растат до десетата си година и биват просвещавани в основните правила на обществото. След това те избират на каква възраст да останат, получават Зеко и влизат в обществото като пълноправни негови членове.

— Ако някоя жена иска да запази детето си?

— Това е абсурдно! На никой и през ум не г..., минава болезнената мисъл да поеме върху себе си неудобствата на една бременност. Не, ние с удоволствие предоставяме това на зерматите.

— Значи вие нямате нито родители, нито братя и сестри? Произходът ви е напълно неизвестен?

— Зная, че съм дафотилка и това ми е достатъчно.

— На мене не. Бих се чувствувал като песъчинка в пустинята. Без връзки, без задължения, едно нищо в анонимна тълпа, която не ме засяга и за която не означавам нищо.

— Въпрос на навик. Трябва да признаете, че Напролопри ни спестява много проблеми.

Той тръсна глава.

— Това е един студен, безчувствен механизъм, който не е в състояние да извърши нищо друго освен да осигури по-нататъшното биологично съществуване. И то, страхувам се, не за дълго време. Една такава система те прави стерилен, подкопава волята за живот.

— Недоказано опасение, мили Асмо — изрече тя с лека, самоуверена усмивка. — Аз искам да бъда щастлива. А за да успея, с помощта на разума си трябва да се отърся от много грижи.

— Какво би бил животът без грижи? Какво би бил без мъките и радостите, които човек има с децата си? Те са, които повече от всичко друго свързват мъжа с жената. Без тях няма общност, няма семейство, няма трайно щастие.

— Какво разбирате под семейство? Никога досега не съм чувала тази дума.

— И откъде ли? — Без да иска тонът му стана остър. — Напролопри ви го е откраднала.

Тя отвърна глава.

— Какво мога да направя, като не познавам допотопните ви понятия? Съществува ли някакво обяснение или само се пошегувахте?

— Извинете, не исках да ви засегна, Лука. Ако това не наранява чувствата ви...

— Вие вече наранихте чувствата ми!

— Съжалявам, Лука.

— Вие за нищо не съжалявате — каза тя сърдито. — Вие говорите все за чувствата и за любов, но в действителност сте безкрайно далече от всяко чувство, вие, вие, дим да ви няма.

Асмо се спря и я погледна развеселено.

— Не искате ли да ми простите? Наистина нямах лошо намерение.

— Искам. Вие не искате.

— Как така не искам?

— Тъй като не разбирате най-простите неща. Вие говорите и говорите. Бихте могли един път и да ме целунете.

Той се засмя и я взе в прегръдките си, но когато поиска да я целуне, тя го отблъсна енергично.

— Не по заповед. Обяснете ми по-добре какво е семейство. И така, мъж и жена сключват брак. Какво означава това?

— Обещание да се обичат, да си останат верни за цял живот, в щастие и нещастие.

— Невероятно! Човек обещава за цял живот да обича единствено един партньор?

— Да.

— А какво се прави, когато двамата повече не могат да се търпят?

— Нямам понятие. Още не съм бил в това състояние.

— Не сте ли сключвали никога брак?

— Нямах време.

— Това трябва да е смешен свят, в който човек няма време за любов!

— За любов да, но не и за брак. И не беше виновен светът, а моята професия, която не ми даваше мира. А може би още не съм срещнал истинската жена.

Лука вдигна изпитателно поглед.

— Как трябва да изглежда истинската жена?

Той се спря и я заразглежда критично.

— Например вие, Лука, донякъде сте близко до моя идеал.

Тя се изчерви, пеперудите и цветята по кожата ѝ промениха цвета си. Асмо забеляза това с удоволствие.

— Знаех си, че ми се подигравате. Разкажете ми по-добре нещо за работата си.

— Няма какво много да се разказва. Аз съм минералог. Специалност — чужди планети.

— Това е много опасно. Кой ви принуди за тази професия?

Асмо се засмя.

— Собственото ми желание. Винаги съм изпитвал влечение към приключенията.

— Какво друго бихте могли да си пожелаете освен минералогия?

— Само желание не е достатъчно. Преди това посещавах няколко училища.

— Училища? — Тя замълча за момент. — Ах, да, електронната ми памет си припомни. — Колко време посещавахте училище?

— От четири до двадесет и шест годишната си възраст.

— Доколкото ви познавам, разбира се, доброволно!

— Не, този път задължително. Но това бе един приятен и много интересен дълг.

— Що за безобразие! Да прахосваш двадесет и две години от живота си в учение — тя разтърси глава. — Знанията могат много полесно да се дадат чрез информационна електронна памет.

— Само знания не са достатъчни. За продуктивна дейност е нужен опит, човек трябва да се научи да прилага познанията си.

— Как така да ги прилага, с каква цел?

— При работа в полза на обществото. Тя се потресе.

— Ужасяваща мисъл! След две десетилетия тъпкане с интелигентност значи не сте били нищо повече от един икономически фактор. Та нямаше ли за производството автомати?

— Ние се бяхме погрижили да не ни се качват на главите.

— Не разбирам.

— Разбрали сте го вече, Лука. Основаването на Маатшапията почива на този възглед. Когато човек остави да му отнемат творческата сила, той губи сигурността си в бъдещето. Принизява се до същество, ръководено от чужди сили.

Лука мълчеше. Тя отново го хвана под ръка. След известно време поде:

— Това, което ме смущава, е ограничаването на личната свобода, а вие искате да го въздигнете в морална повеля. На Астилот по принцип всичко е разрешено. Само едно се счита за неморално — да изискваш от дафотил нещо, което той не желае доброволно да направи. Това е единственото изключение.

— С морала е като с работата. Те трябва да съдържат някаква необходимост, в противен случай не си заслужават имената. Но и най-умните и най-разбиращите понякога осъзнават необходимостта като неудобство.

— Аз схващам необходимостта като принуда. Но как ще се стигне до принуда, ако всички потребности са задоволени?

— Потребностите на човека никога не се задоволяват. Бащата на всичко е недостигът. Бих могъл да кажа, че той е принципът на организация на живота. Ако стимулиращото въздействие отпадне, биологичната система се унищожава.

— Защо именно недостигът?

— Животът е атака срещу ентропията. Природата се стреми да изравни противоположностите, да изглади различията. За да се запази животът, постоянно е необходима нова енергия. И това е недостигът, който можем да отстраним само чрез работа.

— Е, стана ми ясно — каза Лука. — Да вдигнем чаши за вашата мъдрост и да забравим за мъничко въпросите със световно значение.

Асмо кимна.

— Старият ми порок. Когато темата ме увлече, ставам ненаситен.

— Подсецате ме. Ще си позволим втора закуска. Как ви се струва тази цел?

— Чудесна. Гладен съм като вълк. Много ли сме далече от къщи?
— Той се огледа. — Мисля, че загубих ориентация.

— Няма значение. Закуската ни чака съвсем наблизко. След няколко минути стигнаха до обраслия с трева бряг на езеро. Насред тревната площ се издигаше храст с орхидеи. Под неговите причудливи, покрити с цветове клони, които като покрив на пагода се разстилаха над полянката, бяха сложени маса и извита тапицирана пейка.

Зермати принасяха кошници за пикник с храни и напитки.

Когато Лука и Асмо седнаха на тапицираната пейка, трапезата бе вече застлана. Зермат донесе чашки със столчета със зелена течност, чийто силен мирис напомняше ром.

Напитката бе възбуждаща като шампанско и пренесе Асмо в меко, разнежено настроение. Контурите загубиха остротата си, предметите добиха прозрачна лекота, като че ли светът бе от копринена тъкан в пастелни цветове.

Едва сложиха първите хапки в устата си, когато дневната светлина избледня, пред слънцето премина огромният диск на светеца в синкаво луна. Гледката бе странно тягостна — мъртвото небесно тяло неудържимо поглъщаше слънцето.

Чуруликането на птичките наоколо замря. Сивкав полумрак заля всичко, появи се хладен вятър.

Лука изтръпна и се доближи, търсеца закрила. За миг той се поколеба, след това я взе в прегръдките си. Устните ѝ бяха меки, устата ѝ се разтвори, тя се притисна до него.

Изведнъж тя се вцепени. Отпусна ръце. Остана опряна неподвижно на рамото му.

Асмо не разбираше какво се е случило. Той взе лицето ѝ в ръцете си. В очите ѝ се четеше объркване. Лука се мъчеше да избегне погледа му, но това не ѝ се удаваше, а и той я държеше здраво. С рязко движение тя се обърна.

Той ли бе причината? Нарушил ли бе някакво табу? Преди да успее да попита, тя докосна с върха на пръстите си устата му. В очите ѝ се бе затаила усмивка, която молеше за прошка.

Внимателно я взе в прегръдките си. Долови топлината на Лука, главата ѝ почиваше на рамото му. За първи път след като се бе събудил в Психодом, чувствуваше сигурност и доверие, завладя го чувството на защитеност.

Зерматите донесоха факли, които горят и на вятър, а също и запалени свещници. Птичките отново запяха, наред езерото се надигна фонтан, водните му струи шумоляха заедно с цвърченето на щурците.

Асмо трепна. Лука се изправи и го погледна несигурно. Пръстите ѝ нервно играеха със сребърните гривни. Искаше да каже нещо, разтърси глава, приготви се. И тогава заговори така тихо, че той едва я чуваше.

— Няма да ме разбереш — аз сама не се разбирам — вече не съм нормална... страх ме е, че скоро ще ме заведат в Психодом.

Той не схващаше какво става с нея, но когато забеляза отчаянието в очите ѝ, изпита топла нежност.

— Никой няма да посмее да докосне и косъм от главата ти — каза той.

Тя поклати глава.

— Аз нямам право да те обичам. Остави ме да си отида, все още не е твърде късно.

— Нищо няма да се случи против волята ти. От какво се страхуваш, Лука? Трябва да зная, за да мога да ти помогна.

— Ти не можеш да ми помогнеш. Случи се нещо, което никога не съм считала за възможно.

Той я погледна въпросително.

— Срам ме е да го изрека. Аз, аз ревнувам всяка жена, която погледнеш, не искам друга да те целуне. Подло е, егоистично е, зная, но аз... аз те искам целия само за себе си.

Асмо мълчеше. Постепенно разбра какво означаваха нейните думи.

— Много съм щастлив — изрече той, изпълнен с безгранична могъща сила.

18.

От небето се ронеше дъжд, едва доловим, на съвсем ситни капки. От зелените като ябълки облаци се прокрадваше разсеяна светлина. Асмо и Лука стояха на най-горната тераса на пирамидата Психодом. Зад тях се издигаше блестящото бяло полукълбо на павилиона.

Всичко изглеждаше както преди. Градът на стъпаловидните пирамиди, белите жилищни кубове с техните крила, зеленината на растителността, водопадите, течащата в долината река... Но днес Асмо гледаше планетата с други очи. Той бе опознал този рай. Зад веселата повърхност се криеше агонията на едно общество, което не вършеше нищо друго, освен да се наслаждава на постиженията на отминала вече епоха.

Под спокойната на вид повърхност се криеше още нещо — тайнствената воля, насочена да разруши идилията и да заграби господството над Астилот.

Асмо още веднъж бе обсъдил със Съвета шансовете за насилствена ретрансцендация и с тях бяха стигнали до заключението, че трябва незабавно да действуват.

Всички усилия да влязат в контакт с Йона бяха останали без резултат — никой не знаеше, къде се намира тя. Според Лука и Зирто изчезването ѝ можеше да има само лични причини. Вероятно тя бе разочарована и отчаяна и се опитваше в усамотение да дойде на себе си. Асмо изпитваше друго съмнение, но повече не биваше да губят време, срещата със Зукинатал бе по-важна.

Накрая Лука бе одобрила неговото становище. През изтеклите дни те много се бяха сблизили, намерили бяха общ език, въпреки че все още редица неща оставаха неизречени.

— Да вървим — каза тя и му кимна ободрително. Като него и тя знаеше какви последствия носи отговорността, познаваше трудностите и разбираше, че успехът зависи от щастливата случайност и че те се осланят на нея, тъкмо когато бе необходима сигурност. Нужно бе да погледнат в очи опасността. Никъде не съществуваше абсолютна

безопасност, и който искаше да си я осигури, сам си отнемаше годността за действия.

Те влязоха в павилиона-плато през въртящите се кристални ветрила. От зеления басейн се издигаше рубиненочервена водна маса, образуваше геометрични фигури, заобиколени от прозрачни кълба, които се спускаха от купола и се пръскаха с тон на нежни камбанки.

Кръглият асансьор ги носеше към недостъпните дълбини на Психодом. Зеко-глас откъсна Асмо от мислите му.

— Ало, Асмо! — чу той Йона. — Непременно трябва да говоря с тебе. Можеш ли да дойдеш веднага?

— Йона? — отвърна той изненадан. — Къде си?

— В зеленото крило.

— Тука, в Психодом? Добре, идвам.

Той спря асансьора. Лука го изгледа въпросително.

— Обади се Йона. Тя е тук и иска да говори с мене. Бих желал да дойдеш и ти.

Лука недоверчиво поклати глава.

— Йона е тук? Невероятно.

Те отново пуснаха асансьорното отделение и се върнаха до зеленото крило. Една сестра ги очакваше в преддверието и ги заведе в стаята на Йона.

Йона лежеше по нощница в леглото. Чуваше се тиха музика, върху екрана на пластичната телевизия подводен балет изпълняваше ефирен танц.

Когато влязоха, тя се изправи.

— Много мило от ваша страна! — извика Йона. — Седнете при мен, веднага ще поръчам нещо за пиене.

Косите ѝ бяха в пълен безпорядък, очите ѝ блестяха трескаво.

Лука и Асмо я изгледаха смутено.

Йона започна да се смее, но тъй като двамата не се присъединиха, лицето ѝ се навъси.

— Не, съвсем не сте мили. Дошли сте в Психодом и не идвате да ме посетите. Защо ме оставяте сама? Какво съм ви направила?

Двамата не знаеха какво да кажат.

— Да не сте с гузна съвест? — Тя се закиска. — Добре, забравете това. Не обичам тъжни лица. Хайде, седайте.

— Откъде знаеш в същност, че сме в Психодом? — запита Асмо.

Тя го загледа втренчено, като че не бе разбрала въпроса му. След това наклони глава и прошепна:

— Къде се бави това глупаво същество? Вратата се отмести. Сестрата вкара в стаята количка с напитки.

— Много добре — каза тя усмихнато се и се поклони. — Какво мога да ви предложа?

— Нищо! — изръмжа Асмо. — Изчезвайте с тези работи и ни изпратете лекар.

— И дума да не става! — Йона скочи от леглото, изтича към количката и посегна към една бутилка. — Скучен си, скъпи, и искаш да ми развалиш настроението.

Асмо взе бутилката от ръката ѝ, вдигна Йона и я занесе на леглото. Смеейки се, тя риташе доволно с крака. Струваше му не малко усилия да я пъхне под завивките.

— Какво стоите! — обърна се заповеднически Лука към сестрата, която безпомощно гледаше ту единия, ту другия. — Не забравяйте за лекаря. Той трябва да побърза.

Сестрата изчезна.

Йона се пооправи, измъкна краката си и метна завивката върху раменете.

— Какво търсите всъщност в Психодом вие, хора, които разваляте играта? Може би мислите, че съм душевно болна? Глупости, това не е нищо повече от едно настроение. Чувствувам се блестящо! И имам достатъчно приятели, за да не разчитам на вас, казвам ви го, да знаете — тя гневно отметна завивката встрани.

— Права си, Йона — каза бързо Асмо, — държахме се малко глупашки. Ако лекарят няма нищо против, ще изпием за твое здраве по един феликс.

— Искам да зная защо сте тук — лицето ѝ бе изпълнено с недоверие.

— За да ретрансцендираме Зукинатал.

Йона се сепна. Един момент тя изглеждаше безпомощна, след това изрече бързо.

— Чудесно, и аз ще дойда. Никога досега не съм виждала аслотка.

На вратата се появи друга сестра.

— На вашите услуги, мадам.

— Имам нужда да се изкъпя и да облека нещо. Но бързо. Нали ще ме почакате? — Тя погледна умолително. — След няколко минути ще бъда готова.

Подскочи от леглото и тананикайки изтича към банята. Водата издаде плясък, когато тя се хвърли в басейна за плуване.

Зермат-медик със самоуверен израз, в липовозелена униформа и златни знаци на ранга, влезе в стаята. От горния ляв джоб на дрехата му се подаваше тръбичка за упойка.

— Много любов. Искали сте да ме видите?

— Какво й е на пациентката?

— Нищо сериозно, минхер. Вероятно лека психосоматологична дискомпозиция.

Лука го изгледа изпитателно с хладен поглед.

— Вероятно? Защо не знаете точно?

— Пациентката дойде по собствено желание, мадам. Не разреши диагностичен преглед.

Асмо размисли за момент.

— Тогава прегледайте я сега — каза той.

— Извинете, минхер, за целта е необходимо съгласието на пациентката.

От банята се чу пронизителен вик.

— Фуй! — извика Йона. — Изглеждам като чума! Не можете ли да побързате, вие, глупаво нищожество? — Тя започна да се смее, като е ли бе казала шега.

Малко след това излезе от банята облечена.

— Можем да тръгваме — каза тя и се обърна към вратата.

Асмо я задържа.

— Момент. Искам да съм сигурен, че нищо ти няма. Лекарят ще те прегледа.

— Смешно е, няма ми нищо. Ще загубим само време.

— Дотогава имаме време. Лука даде знак на лекаря.

— Започвайте, Ник.

Зерматът запази непоклатимата любезност на обучения терапевт.

— Моля да бъде извинен, мадам. Както вече казах, важно е съгласието на пациента — той се наведе и се загледа в картината на пластичния телевизор, като че и въпросът вече не го засягаше. Йона се усмихна:

— Е, и... Хайде, идвайте. Асмо тръсна глава.

— Вече взе да ми става много! — извика тя. — Не си ми опекун. Не искам да ме преглеждат!

— Това си е твоя работа. Но тогава не можеш да дойдеш с нас в конклава.

— Кой би могъл да ми попречи на това?

— Аз.

Тя тупна с крак:

— Нямах право.

— Разреши да те прегледат или оставаш тук. Ние трябва веднага да тръгваме, Съветът чака.

Йона разбра, че с упорство няма да успее.

— Защо си толкова отвратителен с мен? — поде тя плачливо. — Чувствувам се самотна. Моля те, остави ме и аз да дойда.

— След прегледа.

— Искаш да ме унижиш, искаш да докажеш на новото си увлечение каква власт притежаваш! Бъди поне честен и признай.

Асмо загуби търпение.

— Престани с глупавия си брътвеж! — извика той.

— Все ми е едно с кого спиш — крещеше тя, — но твоите грубиянски маниери са ми нетърпими.

— Ела, Лука, тръгваме — каза Асмо.

— Не! — изтича след него Йона и го прегърна. — Ти не можеш да ме оставиш сега!

Той се опитваше да се освободи от ръцете ѝ, но тя се бе вкопчила в него, като че ли се касаеше за живота ѝ.

— Няма да остана тук — задъхваше се тя. — Не искам! Не искам!

— Предприемете нещо! — извика Асмо към лекаря. — Нали виждате, че има психически дефект.

Зерматът се поколеба.

— Дайте ѝ средство за успокоение.

Зерматът кимна и извади от джоба на гърдите си тръбичката за упойка.

— Пуснете ме! — крещеше Йона. — Той не бива да ме докосва.

В очите ѝ бе изписан смразяващ ужас. Тя удряше около себе си и тропаше с крака. Асмо хвана здраво ръцете ѝ, лекарят откопча ръкава

на китката ѝ и го запретна нагоре.

— Пуснете ме — стенеше тя. В очите ѝ имаше сълзи. Тя се съпротивляваше, след това тялото ѝ изведнъж се отпусна. Загубила бе съзнание.

Странно, мислеше си Асмо. Нямаше никаква причина за това, тръбичката за упойка дори не я бе докоснала.

Лекарят и сестрата я занесоха на леглото.

— Така — рече Асмо, — сега искам да знам диагнозата.

— Без преглед е невъзможно, минхер.

— Тогава, по дяволите, прегледайте я! Какво чакате?

— Извинете, минхер. Върховното ми задължение е да уважавам желанието на пациента.

На Асмо му бяха дошли до гуша съпротивата и извъртанятия. Той сграбчи зермата за униформеното сако и го притегли към себе си.

— Почвайте най-последно! — изрече остро той. Зерматът сведе поглед.

— Както заповядате, минхер.

Той седна на ръба на леглото, напипа пулса на Йона, разтвори клепачите ѝ, погледна в очите ѝ. Няколко секунди прекара в размисъл. След това извади от вътрешния джоб на сако си плосък уред с измервателна скала. Пет електрода като крака на паяк изскочиха от него, остриите им като игли връхчета се впиха в кожата на главата на Йона. Веднага се чу стакато от бръмчащи звуци, по скалата в зигзагообразни линии заиграха цветни светлинни точки.

Зерматът внимателно наблюдаваше измервателните стойности. Изведнъж той странно се промени. Тялото му се вцепени. Гледаше уреда, разтърсвайки глава, с разтреперани ръце опипваше лицето си, втренчваше се отново в уреда, който, изглежда, показваше нещо невероятно.

— Какво става? — попита Асмо.

Зерматът не реагира. Асмо го сграбчи за рамото.

— Отговорете! Какво става?

Зерматът бавно обърна глава. Светлосиният цвят на лицето му се бе превърнал във варовито сив. Въпреки усилията си не успяваше да потисне треперенето на устните си. Разширените му зеници бяха втренчени в някаква точка в безкрайността.

Асмо го побутна внимателно.

— Е, хайде, говорете!

Накрая, след дълга пауза, отговорът дойде със запъване.

— Не разбирам... мадам Йона... първо равнище на „кеф“... невъзможно... дефект... енцефалограф... извинете ме...

Той грабна уреда и олюлявайки се стана, после се обърна към вратата, препъна се и залитна навън в коридора.

Асмо и Лука забързаха след него. Но още преди да достигнат изхода, чуха тъпо падане.

Лекарят лежеше изпънат на пода, с лице, обърнато надолу. Наблизо стоеше сестра, друга се бе навела над него и бе пъхнала ръката си под униформеното му сако. След няколко секунди тя вдигна поглед и даде знак на колежката си.

Преди Асмо да успее да попита нещо, те вече бяха хванали лекаря, влачеха го по коридора и го пъхнаха в шахтата за отпадъци. Усмивайки се любезно, като че ли нищо не се бе случило, те минаха покрай Асмо и Лука и изчезнаха в стаята на Йона.

Асмо стоеше като ударен по главата. Той погледна Лука, но тя само безпомощно повдигна рамене.

Големият блестящ оранжев похлупак на шахтата като че ли му се хилеше подигравателно. В него се надигна безсилен гняв. Не знаеше кое повече го огорчи — държането на сестрите, които хвърлиха в боклука с безчувственото отношение на мравки мъртвия си другар, или съзнанието, че бе дошъл твърде късно, че не бе реагирал достатъчно бързо, за да предотврати края на зермата. Каква ли тайна бе отнесъл със себе си в смъртта? Толкова ли бе важна тя, че трябваше да умре, за да остане скрита?

— Ела, Асмо, трябва да бързаме.

— Как си обясняваш това, Лука? Дали Йона е в опасност?

— Не зная. При нея никога не е сигурно кое е театър и кое не е.

— А смъртта на зермата? Забележката му за първото равнище на „кеф“?

— Нямам понятие. Разбира се, в тази работа нещо не е наред. Но затова можем да се погрижим и по-късно.

— Най-малко трябва да видим как е тя.

Влязоха в стаята. Йона все още лежеше върху леглото, неподвижна, със затворени очи. Лицето ѝ бе въсърчно бледо.

— Какво ѝ е? — попита Лука.

Сестрите, които се грижеха за нея, погледнаха нагоре.

— Кома — каза едната.

— Кога можем да говорим с нея?

— Засега не, мадам. Тя се нуждае от пълен покой. Асмо отиде до леглото и заразглежда Йона с изпитателен поглед. Наистина ли беше болна, или всичко бе само представление? Как можеше да установи това, как можеше да я принуди да каже истината?

— Забравил ли си, че химосинтезата е в ход? — чу той гласа на Лука. — Ако изпуснем момента, ще загубим два дена.

Той изгледа двете сестри.

— Можем ли да я оставим сама?

— Не се безпокойте, минхер. Тя е в добри ръце.

Лука кимна одобрително. Мисълта отново да изтърве Йона от погледа си будеше известно неудобство в Асмо, но в момента не можеше да направи нищо друго, а и времето напредваше.

С кръглия асансьор се смъкнаха до най-долните етажи на Психодом, където се намираше акумулаторът за биогенните формати и крилото за ретрансцендиране.

Когато излязоха от асансьора, Зирто се запъти към тях.

— Вече бях започнал да се безпокоя, че няма да дойдете навреме — каза той.

— Задържаха ни.

Зирто ги поведе през виещ се коридор, в чието дъно се намираше вратата към бактерицидния шлюз.

Докато чакаха да влязат, те му разказаха накратко за Йона и за смъртта на зермата-медик.

Зирто се засмя.

— Тя е влюбена в тебе, Асмо. Когато е установила, че в лицето на Лука има сериозна съперница, е получила шок. Във всеки случай разумно е бил от нейна страна да отиде в Психодом.

С това за него инцидентът бе приключил. Тъй като Йона бе намерена, повече, изглежда, не го интересуваше. Асмо се учуди на късогледството на Зирто. А може би бе несправедлив към него. Възможно бе мислите му да са вече изцяло погълнати от работата, която им предстоеше?

Блесна зелена светлина, камерата на шлюза се разтвори.

Конклавът представляваше кръгло, не много голямо помещение с подобен на пчелна пита куполообразен таван, от който се излъчваше интензивна светлозелена светлина. На контролния пулт седяха зермати-медици — трима небесносини и една розовокожа, които Лука внимателно бе подбрала и подготвила за работата. Зад тях във въртящи се столове бяха насядали членовете на Съвета.

Пред контролния пулт в полукръг бяха наредени химотехнически агрегати, вакуумни помпи, центрофуги, калкулатори, съдове с катализаторни газове под налягане, кондензатори и уреди за дълбоко замразяване. В центъра се издигаха две блестящи машини от хром, свързани помежду си с кабели и тръби. Инициалвита̀торът бе обвит в прозрачен метал. Наскатронът — глобоид с диаметър от почти три метра — бе вкаран със задната си част в стената на конклава.

Асмо се огледа наоколо и кимна. Всички бяха по местата си, химосинтезата протичаше според програмата. Необходими бяха три дена и две нощи усилен труд, за да се подготви ретрансцендацията, да се отстранят техническите и личните трудности, а наред с това — да се оборват възникващите отново и отново колебания в членовете на Съвета.

Асмо погледна насреща към Лука и Зирто, които бяха заели местата си на контролния пулт.

Лука вдигна ръка.

— Можем да започнем — каза той.

Влезе сестра и раздаде очила с виолетови стъкла. След това подаде на Асмо куфарчето-сейф.

Той сложи очилата, взе ератора и го насочи към обвивката на инициалвита̀тора. С върховно внимание се опита да изреже в метала отвор. Но енергийният лъч предизвикваше само поява на синкава светлина, отскачаше от обвивката и обгаряше в стената редица черни дупки. Асмо увеличи енергията. Стъкленовидният метал се оцвети, започна да се топи и изгоря във вид на експлозия със серножълт остър пламък. Светлината бе толкова силна, че Асмо, въпреки защитните очила, почувствува в очите си пробождаща болка. След няколко минути ераторният лъч отрязва кръгъл отвор. Изрезката падна и се разби на късчета върху пода. Парченцата образуваха топчета и се затъркаляха във всички посоки.

Асмо свали защитните очила, за да даде отдих на очите си, и след това насочи лъча към цилиндричната наставка в горния връх на инициалвитатора. С пронизителен звук, който накара агрегатите да завибрират, енергийният лъч издълба в тръбата канал с дебелина на пръст. Асмо трябваше максимално да се съсредоточи, за да не се отмести от изрязаната ос. Неясно дочу, че зад него се надигна шум и оживени пререкания. Когато свърши с дълбането и се обърна, всичко отново бе спокойно.

Лука и Зирто се усмихваха, изпълнени с увереност, зерматите-медици изглеждаха изтощени. Очевидно те се намираха на границата на психическите си сили. Какво щеше да стане, ако нервите им не издържеха?

Изведнъж Асмо почувствува горещото желание да изостави цялото начинание. Трудностите му се сториха непреодолими, опасността — зашеметяваща. В що за безумие се бе впуснал! Каква ли катастрофа щеше да настане, ако допуснеш грешка? Той отхвърли колебанията. За всичко това трябваше да мисли по-рано. Сега връщане назад нямаше.

Сестрата застана до него с куфарчето-сейф. Той взе овалната капсула, която съдържаше биогенния формат на Зукинатал, пое дълбоко въздух и я плъзна през дупката на тръбата. Завари отвора. След като свърши, се обърна към контролния пулт.

— Ациленова инжекция.

Зерматите кимнаха. Те натиснаха бутони, цветни сигнали затрептяха върху контролните екрани. Синтетичен глас каза:

— Батитермовият слой е разтопен. Биогенният формат е свободен. Индикатор на процеса зелено.

Асмо бе закрепил ератора на статив с мерник и го бе насочил към центъра на инициалвитатора.

— Термошок — каза той. — Съобщавайте веднага всяко отклонение от измервателните норми.

— Какво сте решили да правите? — изрече зад него подтиснат, задъхан от вълнение глас.

Той се обърна. Един от зерматите-медици го гледаше втренчено в лицето.

— Минхер, вие нарушавате КАПИНОМА! Термошокът излага на опасност нуклеиновите киселини.

Асмо го погледна спокойно в очите.

— А вие какво предлагате?

— Дълбоко замразеният пласт е разтопен. Трябва да изчакаме, докато биологичният часовник вдигне хормоналната блокада.

— Това ще продължи твърде дълго. Производството на хормони трябва да започне веднага.

Зерматът се готвеше да възрази. Като че ли случайно Асмо вдигна ератора. Зерматът стисна устни и се отказа от отговора, който му беше на езика.

— Както обичате, минхер — промърмори той. — Моля за извинение — С наведена глава се върна на мястото си.

— Чакайте, Асмо! — извика Хилко. — Мисля, че той има право. Това, което вършим, граничи с убийство!

Лука го изгледа гневно.

— Ние обсъдихме всяка подробност. Ти даде съгласието си. Сега не ни бави.

— И аз се колебая — каза Уско. — Какво ще стане, ако унищожим Зукинатал? Помнете съвета ми. Аслотите ще си отмъстят за това кощунство, всичките ще ни...

— Достатъчно! — прекъсна го Зирто грубо. — Никакви дискусии повече. Всяка секунда е скъпоценна.

— Но аз...

— Чуйте, Уско! — Асмо се опитваше да придаде на гласа си спокойно звучене, въпреки че кипеше от гняв. Най-много му се искаше да изпъди навън всички тези глупаци, но това бе невъзможно, те му бяха нужни. — Ние не знаем за колко време клетъчното ядро на аслотите запазва жизнеспособността си, ако не се добави биокатализатор — каза той. — В никакъв случай процесът не бива да бъде забавян. Колкото се може по-скоро биогенният формат трябва да премине от инициалвитатора в наскатрона.

Тримата зермата-мъже се надигнаха и демонстративно се оттеглиха от местата си.

— Молим за прошка, минхер. Нима казахте, че ще ретрансцендираме същество аслот?

— Какво ви интересува това, гледайте си работата.

Зерматите енергично разтърсиха глави.

— Аслотите са табу, минхер! — отвърнаха те в хор. — Трябва веднага да прекъснем. Не можем да поемем отговорността!

— Вие нямате право — извика Асмо — да си приписвате отговорността! За това, което става тук, отговарям аз!

— КАПИНОМА... — В гласовете им звучеше паника.

— Дръжте си устата! Обратно на контролния пулт! Започваме с термошока.

Зерматите покриха лицата си с ръце.

— Не! — простенаха те. — Имайте милост, минхер. Те се олюляваха като пияни. Асмо се страхуваше, че всеки миг ще се сгромолясат. Огледа се за помощ.

Зерматът-жена лежеше върху контролния пулт, закрила глава с ръце.

— Хей, Зу! — извика Асмо. — Елате насам. Когато чу заповедническия му глас, тя се съвзе и колебливо се приближи. В очите ѝ се четеше страх. Микроскопични капки пот блестяха по челото ѝ. Тя не можеше да разбере какво става. То противоречеше на ограничените ѝ представи за морал и отговорност. Но въпреки това бе готова да се подчини на заповедите на един дафотил.

Асмо посочи олюляващите се.

— Изведете ги навън!

— Както желаете, минхер.

Тя взе за ръка колегите си с нарушени функции и ги задърпа след себе си като кукли. Тримата се спряха пред бактериоцидният шлюз, обърнаха се и се поклониха несигурно.

— Много любов, минхер. Много любов.

След това пропълзяха през отвора.

— Върнете се на мястото си, Зу — нареди Асмо. Капакът на камерата на шлюза отново се отвори.

През дупката в конклава се изкачи Йона. Изглеждаше свежа и отпочинала. С дружелюбна усмивка тя кимна на всички.

Асмо нямаше нито нерви, нито време да се впуска в разпра. Той ѝ посочи място. Тя му благодари с въздушна целувка и се плъзна със стола си близо до него.

Върху контролния екран, който възпроизвеждаше вътрешността на инициалвизатора, се появи радиус — векторът на ератора. Асмо го коригира, докато лъчът падна точно в центъра на биогенния формат.

Точността и правилното дозиране бяха решаващи. Само една незначителна грешка и Зукинатал никога вече нямаше да съществува.

От контролния пулт се даваше информация относно температурата, налягането, електромагнитната сила на полето и химическите изменения в окръжаващата среда. Най-накрая, след дълги минути на свръхконцентрация, всички измервани стойности достигнаха оптимален параметър.

С решително натискане Асмо освободи енергийния лъч.

Върху екрана забушува цветна вихрушка. Трептящите характеристики се разпаднаха, преплетоха се в безредни кълба. Оранжевочервена светлина се разля и заплашваше да погълне всичко.

Асмо отстъпи назад и прокара длани по челото си. Столът, извратен от Лука, се плъзна към него през помещението. Той го спря и изтощен се отпусна в него.

Лука и Зирто също бяха свалили ръце от регулаторите на контролния пулт и се облягаха назад, дишайки тежко.

Повече нищо не можеха да направят. Химичният процес бе предизвикан, трябваше само да изчакат резултата.

След няколко минути колебание измерваните стойности показаха първите признаци на положителна промяна. Както се очакваше, термошокът интензивно ускори химичната реакция в биологичния часовник на биогенния формат. С треперещ глас Зу съобщи, че биогенният формат започва растежа си. Блокадата бе вдигната, производството на хормони можеше да започне.

Лука натисна сигнален бутон. Пренасянето на биогенния формат от инициалвизатора в наскатрона започна. С това ретрансцендацията достигна необратимия си стадий. Сега Зукинатал щеше само да расте, бързо и неудържимо, насочвана от натрупаната в клетъчното ѝ ядро наследствена информация.

Работата в конклава бе приключена. Всички се надигнаха от столовете и се отправиха за тържествената процедура в по-горния етаж, където се посрещаха връщащите се от трансцендация.

Йона не се отделяше от Асмо, като очевидно се стремеше да се държи незабележимо, за да него дразни. Но тя предизвикваше у него по-голямо безпокойство, отколкото той искаше да си признае. Членовете на Маатшапията не забелязваха нищо. За тях бе достатъчно,

че Йона отново е сред тях, те не си блъскаха главите за минали неща. Само Лука критично наблюдаваше Йона и постоянно бе до нея.

Асмо бе очаквал да види стая с маси, мебели за сядане и светлинни тела, но нямаше нищо подобно. Това, което завариха, бе бяло, съвсем празно помещение с огромни размери. Когато зад тях се затвори вратата, от пода се издигна стъкло кълбо с диаметър един метър. То лежеше върху тънко, еластично тяло и веднага започна да предава картини от вътрешността на наскатрона.

Асмо се приближи. Откъдето и да гледаше кълбото, отвсякъде картината бе ясна и разбираема.

Напредващата биогенеза на Зукинатал се очертаваше като блестящ в червено център. Обиколена от флуоресциращ хранителен разтвор, тя се развиваше с бързо темпо. По синята, покриваща червения център парабола, можеше да се отчете направляваният от еволюираните нуклеинови киселини растеж на индивидуалното съзнание.

След няколко минути червеният център доби формата на октаедър и премина от наскатрона в камерата за хидриране.

Светещ в синьо сигнал пламна върху кълбото-картина. Зукинатал бе възвърнала съзнанието си!

Червеният октаедър напусна камерата за хидриране и със странни движения, на тласъци, се приближаваше към последния нагнетателен шлюз.

Асмо бе завладян от трескаво напрежение, той чакаше със затаен дъх. Само още няколко секунди и аслотката Зукинатал щеше да се появи в биологичната си форма на съществуване.

Тихо, постепенно засилващо се съскане, изпълни въздуха. Звучеше, като че ли силна буря навява песъчинки върху метална повърхност.

Светкавица преобрази празното помещение в пустинен пейзаж, до чийто хоризонт като замръзнало море се виеха гребените на жълти дюни.

Асмо и членовете на Съвета стояха на каменна тераса, засенчена от палми и цъфтящи кактуси. От кладенец плискаше изворна вода. Тапицирани столове и ниски масички с храни и напитки ги очакваха. Стана потискащо топло.

В средата на терасата, повдигната върху подиум, блестеше в чисто бяло койка-гнездо от вълма.

Асмо втренчено бе приковал поглед към мястото, от което излизаше съскащият шум. На двадесет метра от тях из пустинния пясък се надигна сребърен купол и постепенно се оформи в ракета.

Съскансто замря, тялото спря да се движи.

Като звезда-цвет то започна да се разпуква откъм върха.

19.

Зукинатал, членка на Върховния съвет на аслотите, блестеше в металносиньо. Тя стоеше изправена върху тънки крака, чиито стъпала напомняха чиния. Предните крайници обгръщаха вретенообразното тяло като сърп и завършваха с кълбовидно надебелени пипала-смукачи. Голямата кръгла глава бе покрита с бяла, изкусно преплетена перушина. От средата на лицето изскачаше къс, извит леко надолу хобот, а върху челото, между слепоочията, преминаваше лента от флуоресциращи в зелено изпъкнали очи.

Зукинатал бе висока около сто и двадесет сантиметра. За секунди, които се сториха безкрайно дълги, тя остана напълно неподвижна. От стойката ѝ лъхаше умора, почти иронична елегантност, самоуверено съзнание за безгранична мощ, дистанциращо достойнство на всеобхватна, всеразбираща мъдрост.

Асмо до такава степен бе погълнат от съзерцанието ѝ, че забрави, какво беше решил да прави. Едва когато Лука докосна ръката му, той се стресна и се сети, че малко преди появата на Зукинатал бе отворил своето куфарче-сейф. Потърси пипнешком декодера и го сложи на масата, която стоеше на терасата до него.

Флуоресциращата в зелено очна лента на Зукинатал започна да се съживява, в крайните точки се появиха бели светлинни петна. Изведнъж тя разтвори ръце и подобна на пергамент синя кожа се опъна между ръцете и краката от двете страни на тялото ѝ. С рязко движение тя се отхвърли от мястото си, плъзна се няколко метра по въздуха, докосна със стъпалата-чинии пода, отново скочи, и така, подскачайки и плъзгайки се, напомняща охранен прилеп, се приближи до чакащите.

Сега се разбра, че коремът и гърбът бяха обвити в бяла кожа, чиито краища бяха защипани за раменете и краката с метални токи. Върху гърдите ѝ блестеше в черно геометрична шарка. Приличаше на обозначение на сан или на символ на каста.

С висок скок Зукинатал се метна на терасата, уви летателните ципи около тялото си и се пъкна в койката-гнездо. Вълмообразните

влакна я обгърнаха като дреха от пера, само главата ѝ се подаваше навън от гнездото. Върху лентата на изпъкналите ѝ очи запулсираха цветни светлинни сигнали.

Декодерът на масата се извъртя вертикално. Върху линията в средата му се разтвори лента от блестящи елементи, които съответстваха на светлинните сигнали на Зукинатал.

— Това, което виждам, не ми доставя наслада — изрече декодерът с гласа на Асмо. — Моята воля не бе зачетена. Къде е силата, която има нахалството да предложи на очите ми гледката на бъдещите погнуса дафотилни твари? Чакам отговор.

Асмо се окашля. Очевидно той бе този, за когото се отнасяше недоволството на Зукинатал.

— Името ми е Асмо — каза той. — Моля за снизхождение. Важни обстоятелства ме принудиха да прекъсна скока във времето на аслотката Зукинатал. Животът на дафотилите е в опасност.

Блеснаха бели светлинни лъчи от крайните точки в лентата — очите на Зукинатал се насочиха към Асмо.

Настъпи мълчание. След това цветните сигнали отново запулсираха и декодерът преведе.

— Онзи, който се нарича Асмо, по скверен начин наруши правото. Той би заслужил повече от безболезненото заличаване на неговото съществуване. Но каква е печалбата да превърнеш нищото в нищо? Моето спокойствие е нарушено, този факт си остава. И така от любов към дадеността на съдбата аз се примирявам и съм готова да видя неизбежното, въпреки че ми е противно и мъчително. Тъй като изрично е казаното — само с най-висша погнуса понасям грозните червеи, вкопчили ръце пред очите си, търсещи красотата.

Асмо трябваше да се съсредоточи върху намерението си и не биваше да се оставя да го отклонят второстепенни неща. Сега важното бе да спечели готовността на Зукинатал за помощ.

— Ние благодарим за благоволенieto да изслушате нашите мисли. Дафотилите са получили КАПИНОМА от ръцете на аслотите. Ако това отговаря на истината, волята на Зукинатал не може да бъде да загинем от последиците на това решение.

— Долавям оплаквания, но смисълът им е неясен.

— Непозната сила — каза Асмо — е започнала да нарушава КАПИНОМА.

Очите на Зукинатал приеха зеления цвят на мълчанието.

Асмо и другите използваха възможността да се настанят тихо в тапицираните столове, които образуваха полукръг около койката-гнездо. След няколко минути по лентата-очи на Зукинатал отново заиграха цветни сигнали.

— Твърдението на този, който се нарича Асмо, бе проверено. Преценката му в основата си е правилна. Откривам признаци за узурпация в третото равнище на „кеф“. Това действително противоречи на волята на аслотите.

Йона, Зирто и някои други членове а Съвета скочиха от столовете си и бурно заговориха един през друг. Нарушение на КАПИНОМА? Не можеха да го схванат. Но имаше ли място за съмнение, след като Зукинатал го бе потвърдила?

— Замълчете и успокойте крайниците си — заповяда тя. — Непоносимо ми е глупашкото шаване с ръце и крака.

Неохотно те заеха местата си.

— Нека ви е отредена надеждата, че ще се подложи на усилието да върна обратно кефалоядите в пътя на подчинението.

— Много благодарим, но само това не е достатъчно — каза Асмо и декодерът преведе думите му в цветни сигнали. — КАПИНОМА трябва да бъде променен. Дафотилите желаят да имат правото да направляват програмирането на администрацията на „кеф“ според своите нужди.

— Учудвам се — отговори Зукинатал — с какви неразумни желаяния искаш да ми станеш досаден. Изглежда, великата мъдрост на КАПИНОМА не е достъпна за съзнанието на този, който се нарича Асмо. Сигурността и материалното съществуване на обществото на дафотилите е осигурено. Или има доказателства за обратното?

— КАПИНОМА така съвършено задоволява потребностите ни, че сме осъдени на живот в бездействие. КАПИНОМА пречи на борбата с околната среда. Развитието се намира в застой.

— Борба за какво? Тези думи натрапват на хобота ми лошия мирис на глупостта. Духът не намира своя дом в едно тяло. За съществуването на надареното с интелект същество единствено желателно е вглъбяването.

— Духът и тялото се обуславят взаимно, те са части на едно цяло. Борбата с околната среда носи информация, без която духът не

може да се развива.

— Възразявам. Познанието води до господство над природата. Тогава борбата става безсмислена, тя задържа по недостоен начин пътя към истината.

Изад гребена на една пясъчна дюна се появи облечен в черно зермат-албинос, закрачи с тежки стъпки по терасата и спря пред Зукинатал. На лявото му пипало-смукач висеше голям съд на черни и бели ивици. Той го сложи на пода пред Зукинатал.

Албиносът, който по външни белези бе смесица между дафотил и аслот, предизвика в членовете на Съвета уплаха и погнуса. Те станаха неспокойни, започнаха да си шушукат, изпънаха вратове и потрепериха от ужас.

— Що за чудовище е това? — обърна се Лука тихо към Асмо.

— Зермат, който аслотите са сътворили от генетичния материал на дафотилите. Срегнах ги в Аслодон.

Албиносът бе седнал в подножието на терасата. През това време черно-белият съд се повдигна върху трите си телескопични крака и горната му част се разтвори. Вътрешността му се състоеше от множество отделения, в които клокочеха гъсти оцветени маси.

Зукинатал се привдигна. Масата се плъзна към нея, койката-гнездо се вдигна плътно до главата ѝ. Остро шило, блестящо в червено, се подаде от хобота, светкавично се мушна в подразделенията и върна голям брой меки залъци обратно в хобота.

— Не се смущавайте от закуската ми — оповести декодерът.

Усети се нетърпим мирис. Всички се облегнаха назад колкото можеха повече в столовете и вдишваха колкото може по-малко въздух.

Зукинатал бе заета усърдно да изсмуква течностите от всички подразделения. С бързината на отровна змия хоботът ѝ подскочаше насам натам, а по челото ѝ преминаваха светлинни сигнали във всички цветове на дъгата.

— Чувствувам се освежена — преведе декодерът. — Твоите странни мисли, Асмо, не са без привлекателност. Те събуждат у мене искрите на любопитството. В каква насока би променил КАПИНОМА, ако би имал възможност да го сториш?

— Доколкото виждам в момента, трябва да бъде премахната еквивалентността. Тя е само другата дума за застои. Дафотилите ще си поставят нови задачи. Аз мисля да се създаде контакт с моята родна

планета — Земята. А и миналото трябва да се осветли, Не разбирам, Зукинатал, защо аслотите ни лишават от историческите взаимовръзки.

Очите на Зукинатал позеленяха. По всяка вероятност размишляваше. В същото време хоботът и пробождащото шило продължиха да действуват.

— Виждам, изпълнена с гняв — изрече декодерът след кратка пауза, — че Аубедо не е изпълнил програмата си относно историческата информация.

— Кой е Аубедо?

— Твоето невежество болезнено ме отегчава. Но тъй като си същество от Понтиблу, искам да си затворя очите пред този ти недостатък. Аубедо е водещата мисловна единица на администрацията на „кеф“, снабден с авторитарна сила за вземане на решения.

Зукинатал зави хобота си на руло и се оттегли по-навътре в койката-гнездо.

Зерматът-албинос се надигна, сгъна изпразнения съд, долепи всмукващия диск към тясната му страна и изчезна зад пясъчните дюни.

— Понятието Понтиблу ми е чуждо — каза Асмо.

— Така ние наричаме планетата, от която водите произхода си ти и дафотилите.

Асмо се облегна назад и пое дълбоко въздух.

Почувствува се освободен от тежък товар. Най-сетне получи уверение, че спомените му се основаваха на истина, че предположенията му още от първия ден са били правилни. Но той не намери време да се наслади на триумфа си.

Йона, Уско и останалите членове на Съвета отново наскочаха от столовете си и се загледаха смаяни. Постройката на мислите им рухна, превърна се в купчина развалини. Щом като Асмо произхождаше от Земята, и те трябваше да са дошли оттам. Всички представи за тяхното минало бяха погрешни, философията им се основаваше на налудничавата идея. Двеста години като слабоумни се бяха оставили да ги води за носа администрацията на „кеф“.

Асмо можеше да си представи изумлението им и предугаждаше, че малко остава да дадат воля на гнева и разочарованието си, като изразят чувствата си без задръжки. Той трябваше да предотврати това на всяка цена, в противен случай съществуваше опасност Зукинатал да

се оттегли ядосана, преди да е дала отговор на жизненоважния въпрос за промяната на КАПИНОМА. Бързо се надигна и пристъпи към тях. Но Лука го изпревари.

— Не губете самообладание — каза тя заклинателно. — Моля ви!

Докато тя и Асмо се опитваха да върнат Йона, Тонда и Уско по местата им, чуха как Зирто с колеблив глас зададе въпрос. Той единствен бе останал спокойно на мястото си.

— Обяснете ни, Зукинатал, как дафотилите са попаднали на планетата Астилот.

— Бяха внесени.

— Внесени — простена Уско.

Зирто с усилие потисна смеха си. Кой можеше да го приеме сериозно?

— По какви причини? — запита той рязко.

Светлинните лъчи на Зукинатал се насочиха към съществото, което се държеше така необуздано.

— Имаме нужда от биозермати.

— Защо? Нямахте ли?

— В продължение на хилядолетия разполагахме със сродните на нас фенлоти. Те измряха вследствие неудържимо генетично израждане.

— Не можеха ли самите аслоти да работят?

— Да се използва свещеният народ на аслотите за производство на биозермати бе извън всякакъв разум. Затова бе осъществен планът да се набави биологичен материал от надарени с мозък същества, които не произхождат от Астилот.

— Защо не използвахте работи-машини?

— Те не отговаряха достатъчно на изискванията. Най-добрият инструмент е надареното с мозък същество от естествен произход.

Зирто с недоверие поклати глава. Останалите дафотили се отпуснаха в столовете си, дълбоко разтърсени от съзнанието, че не бяха нищо повече от потомци на освободени зермати.

Само Лука не реагира. За нейно собствено учудване малко я вълнуваше, че илюзията за всемогъществото на дафотилите бе разрушена. Тя по-скоро беше възмутена от безогледността, с която аслотите бяха наложили интересите си.

— Това е чудовищно, Зукинатал! — каза тя бурно. — Кой ви е дал правото да злоупотребявате с чуждия живот?

— Превъзходството на духа. Противно ми е да си спомням за усилията, които бяха необходими за това. Ще се обвия в мълчание.

— Превъзходството на духа трябва да уважава правото на по-слабите на живот, в противен случай не е нищо друго освен високомерна самонадеяност, една нахална...

— Мълчи! — прекъсна я енергично Асмо.

Той изпитваше същите чувства, но не биваше да допусне тя да предизвиква ненужно Зукинатал.

Лука веднага разбра, че бе сгрешила, като се бе оставила да я увлече възмущението ѝ.

— Простете ми, Зукинатал, ако съм ви обидила. Не обмислих.

— Никой и нищо не може да ме наскърби. Аз нямам намерения, нямам цел, нямам желаня.

— Това ли е вашето убеждение наистина?

— Животът е страдание. Безсмисленото движение на природата заедно с биологичните ѝ системи ми е отвратително. В щастие и в нещастие, в ницета и в изобилие, винаги в съществуването на мислещото същество преобладава страданието. Дори и най-изтънчената култура, с чиито постижения аслотите биха могли да се славят, е само повторение. Тя изисква жертва след жертва и винаги води назад към пресищане от вече познатото. Мъдрият не желае нищо. Той не търси последното стъпало на една безкрайна стълба, избягва противоречието и се свързва в единство с вечността.

— Това също е противоречие! Целта на съществуването не може да бъде в унищожението му!

— Чуйте резултата от вгълбяването, чуйте мъдростта на аслотите, преди да потъна обратно в скута на моето нещастливо щастие: целта на всички стремежи завършва в подчинението. Доброволно или насилствено ние се примиряваме със законите на вселената, загиваме от всемогъществото на ентропията. Блажени са онези, които го правят доброволно.

Лука енергично разтърси глава.

— Тогава вие отхвърляте всяко задължение, отричате смисъла на живота, Зукинатал. Съмнявам се, че голото отрицание може да бъде същината на най-висшата мъдрост.

— Б какво се съмняваш и в какво не, няма никакво значение. Твоят живот е млад и твоите становища неизбежно са наивни. Аслотите притежават познанието на материя, която е извървяла кръга на своето съществуване. Ние повече не се борим срещу неизбежното в съдбата, нещо, което правехме в течение на хиляди години. Биологичните системи умират след усъвършенствуване в организацията им. Когато достигнете като нас неограничена мощ, смисълът на безсмисленото ще бъде изпълнен.

— За нищо на света — каза Лука — няма доброволно да се разделим с живота.

— Далеч съм от намерението да срещна вашето съгласие. Още не е назряло времето, което ще ви разкрие познанието на пълната истина. С дълбоко презрение ви разрешавам скромното щастие още известно време да се излагате на гърчовете, на които ви е осъдила гадаемата воля на природата. И вие един ден ще се почувствувате изнурени от силата на безсистемността.

— Следователно аслотите не са заинтересовани от продължение на съществуването си — каза Уско. — Защо още ни държите в зависимост? Какви предимства предлагат еманципираните дафотили?

— Те не предлагат ни най-малкото предимство. Да живеят, друго намерение не сме имали. Ние ви предоставихме планетата, тъй като и вие сте деца от естествения корен на развитие, за разлика от кефалонидите, създаден по изкуствен път от мозъците на нежизнеспособни фенлоти. Те трябваше да ви служат, за да можете вие, освободени от грижи, да бъдете в състояние да се посветите на духа. Но аз виждам, че сме надценили заложите на дафотилите. Материалната сигурност не води до вглъбяване, а в бездните на примитивната жажда за наслади.

Зирто почувствува засилващ се гняв спрямо това самовластно създание.

— Упрекът не ни засяга — каза той. — Ние нямахме възможност да вървим по собствения си път, формата на живот ни бе наложена от аслотите — може би с добро намерение, но тя не ни подхожда, тя води към смъртта. Тя е тласнала и аслотите към отрицателното.

— Аз съм развеселена и същевременно огорчена от степента на твоята дързост, ти, който се наричаш Зирто. Не без причина ние носим черно и бяло като символ на непримиримите противоречия. Само

невежите изискват невъзможното, търсят обединяването на това, което взаимно се изключва — черното Бяло, което е вечният живот. Вечен, защото само нищото е непроменливо. Животът означава промяна. Следователно примири се с неизбежното — животът е смърт и за отделната личност, и за рода.

— Не — отвърна Лука. — Животът е възможен, защото индивидът е смъртен. Аз не се плаша от това познание. За едно мислещо същество знанието е предпоставка към щастието. Тъй като ми е известна тленността ми, по-осезаемо изпитвам щастието от живота. Разбрах го едва, когато ви видях, Зукинатал, във вашата безутешна летаргия.

— Щастието е еднократно, то не може да се повтаря произволно. И нещастieto принадлежи към него, както сянката към светлината. Аз съм извън всички тези стремления. И все пак не гледам без умиление на тебе, Лука, защото виждам — ти обичаш. От незапомнени времена съм загубила силата за това, сега чувствавам само умора. Изречи желанията си, за да мога да ги изпълня, преди отново да се съчетая с вечността.

— Ние имаме само едно желание — да променим КАПИНОМА съобразно нашите нужди.

— Ще загубите сигурността. Това, което ще спечелите, са само опасности. Защо мълчиш?

— Бихме били слепи, ако се бояхме от опасностите — каза Асмо. — Ние търсим животворното взаимодействие между дело и мисъл. Нашата цел е общество, което разрешава на членовете си максимално количество деятелност, познания, щастие. КАПИНОМА ограничава тази възможност. Само кефалоидите са продуктивни. Нима е чудно, че се опитват да се отърват от дафотилите?

Настана дълга пауза. След това декодерът оповести:

— Зукинатал, членка на Върховния съвет на аслотите неотменимо реши: Централната мозъчна матрица ще получи нареждането да предаде на дафотилите колор-акустичния ключ за отваряне програмата на кефалоидите. Асмо разполага с два дни време, за да го получи. След изтичането на този срок, Аслодон, последното убежище на аслотите, ще се превърне в прах. Всяка следа от нашето материално съществуване ще бъде заличена от тази планета, защото

желанието ни е да потънем във вечността, необезпокоявани от чужда ръка.

— Ние благодарим, Зукинатал.

Асмо се надигна, а с него и членовете на Съвета. Те се поклониха в страхопочитание пред госта от едно друго време.

— Благодарност? Спестете ми тая неловкост. Ето последната ми дума. Ключът представлява син монокристал. Вие го имате в Асфенвидон...

Йона, която досега бе мълчала, изведнъж скочи от стола си и се затича към Зукинатал.

— Почакайте, не ни напускайте още! Имам нужда от уверение за произхода си. Моля за отговор.

— Отдръпни се назад!

Йона падна на колене и запълзя към койката с умолително вдигнати нагоре ръце.

— Назад! Видът ти ме ужасява! Историческият рапорт лежи в хранилището на Асфенвидон.

— Сега трябва да узная! — стенеше Йона и се доближаваше до Зукинатал. — И аз ли произхождам от Земята като Асмо?

Асмо се хвърли и я откъсна от койката-гнездо. Тя се съпротивляваше с цялата си сила, ревеше и викаше.

— Млъкни! — обърна се той заповеднически към нея. Членовете на Съвета бяха като парализирани, те не бяха в състояние да му помогнат.

— Какво ще ни кажете още за монокристала? — попита Асмо, докато напразно се мъчеше да усмири Йона.

Светлинните сигнали, с които Зукинатал отговаряше, отслабваха.

— Нещастното същество с двойствена природа изчерпа търпението ми — преведе декодерът. — Видът ѝ ме изтощи до непоносимост.

— Моля те, Зукинатал! — извика Асмо в заклинателен тон. — Къде се намира Асфенвидон?

Йона се държеше като обезумяла.

— Пусни ме! — крещеше тя. — Пусни ме!

— Асфенвидон — център за научна работа на фенлотите под контрола на аслотите... На най-високата точка...

От цветовете върху лентата-очи на Зукинатал беше останало само бледо, едва видимо трептене.

— Сбогом на вас, същества с вкопчващи се ръце... отвратителни на вид, но с чудесен мирис... Зукинатал отмира... изпълнена с радост, се освобождава от бремето на тялото си.

Последно проблясване на цветна светлина — главата на Зукинатал потъна в койката-гнездо.

— Витаещ, духът се изплъзва, отлита в щастливото небитие — шенеше декодерът.

Появиха се двама зермати-албиноси, покриха с пурпурночервен плащ Зукинатал и я отнесоха.

20.

Йона се облегна изтощена на рамото на Асмо. Той я хвана за ръката, дръпна я към един стол и я притисна към седалката.

— Защо не бива да знаем къде се намира Асфенвидон?

Тя се облегна назад, затвори очи и изрече обидено.

— С какъв тон само ми говориш.

— Ти ни попречи умишлено, с добре обмислено намерение.

— Изморена съм, имам нужда от спокойствие.

Другите се бяха приближили, в очите им се четеше враждебност.

— По чие нареждане действуваш? — запита Зирто, изпълнен с недоверие.

Тонда се наведе и се втренчи в лицето ѝ.

— Защо Зукинатал те нарече същество с двойствена природа?

Говори най-сетне. Кажете ни истината!

С несигурни ръце Йона прибра косите от челото си.

— Какво искате от мене?

— Ти знаеш къде се намира Асфенвидон! — каза Уско.

— Няма понятие. Не зная нищо повече от вас.

— Не играй на нищо неподозираща! — В очите на Асмо затрептя гняв. — Колко пъти вече се опита да ме заблудиш. С любов, с конюликс, с апел към съчувствието ми. А сега стигна дотам съвсем открито да пречиш на плановете ни.

Тя премигна.

— Въобразяваш си всичко това, Асмо. Винаги съм искала да ти помогна. За благодарност ти ми отвърщаш с ругатни.

— Защо ни излъга? Маатшапията само подготвителната работа ли трябваше да извърши? Да узрее до идеята да наруши КАПИНОМА? А други да пожънат плодовете? Може би кефалоидите?

Тя си запуши ушите.

— Спри, Асмо, не мога повече да слушам тази безсмислица. Защо изведнъж станяхте подозрителни? Опитах се да науча от Зукинатал нещо за миналото си. Не можете ли да разберете?

— Лъжите ти са твърде несръчни — извика Уско. — Повече няма да им се хванем.

— Ти не издържа! Тези, които ти дават поръчките, ще те изоставят в беда — каза Лука презрително. — Жалък инструмент, който захвърлят, когато спре да функционира.

— Не! — хълцаше Йона. — Не! Как можеш да казваш такива ужасни неща, Лука, как можеш да си толкова жестока?

— Знаеш, че имам право. Кажи истината, тогава може би ще имаш някакъв шанс.

— Аз не искам шанс. Искам...

Асмо ѝ отне думата.

— Прекъсни Зеко-връзката! Някой ти дава заповеди. Това ще престане!

— Не съм в никаква връзка. Повярвайте ми, на нула съм. Опитайте.

— Прекъсни връзката!

— Как да го направя?

— Добре — той се обърна към зерматите-медици. — Зу, набавете зъболекарски инструменти.

Йона скочи.

— Какво искаш да направиш? — извика тя, изпълнена с ужас.

— Търпението ми се изчерпа.

— Моля те, почакай! Трябва да ти кажа нещо.

— Тогава говори.

— Само насаме с тебе. Другите трябва да излязат.

Надигна се бурен протест.

— Ще останем!

— ...отново само трик, за да се печели време!

— Искаме да чуем какво имаш да кажеш!

— Това засяга само Асмо и мене. Ако не излезете, няма да кажа нито дума.

— Елате! — каза Лука. — Оставете ги сами!

Тя напусна терасата. Членовете на Съвета я последваха неохотно. Скоро се скриха зад близката пясъчна дюна.

Йона отново зае мястото си.

— Имам да ти направя едно предложение — гласът ѝ звучеше делово и овладяно. Целият страх, цялата несигурност се бяха изпарили

от нея. — Какво мислиш по този въпрос?

Асмо я наблюдаваше внимателно.

— Мисля, че никога не трябва да се отказва на едно предложение, преди да си разбрал какво е то.

Тя кимна с доволна усмивка.

— Само след няколко часа ще притежаваш монокристал. Но той е без стойност, докато не узнаеш къде се намира Асфенвидон. Аз бих могла да ти помогна да научиш мястото.

— Интересно — Асмо се правеше на безразличен. — И как?

Тя го изглежда самоуверено.

— Преди всичко не бива да избързваме. Ти трябва да запазиш спокойствие и да не ме насилваш. Решението е в твои ръце. Без тебе КАПИНОМА никога не може да бъде променен.

— Но и Маатшапията трябва да каже думата си във връзка с решението.

— Защо се преструваш? Отдавна си стигнал до заключението, че тази шепа фантазори изобщо няма никакво значение. Те не могат да ти помогнат. Не могат да дадат нито съвет, нито имат какво друго да ти предложат освен брътвеж. Със слабоумници ли искаш да делиш властта?

— Тогава какво ще предложат твоите партньори, Йона?

Тя го изглежда в недоумение.

— Кои партньори? Това, което ти предлагам, произлиза само от мене и аз го казвам в твой интерес. Не искам да направиш ужасна грешка. Ако после ми се оплачеш, че не съм те предупредила, ще бъде късно.

— А откъде ще набавиш информацията относно Асфенвидон, след като няма кой да ти я даде? В същност каква е целта ти?

Тя се приведе напред и го погледна закланателно в очите.

— Раздели се със Зирто и Маатшапията, Асмо. Нека вземем монокристал. Когато това стане, ще науча местонахождението на Асфенвидон.

— От кого?

Усмивайки се, тя сви рамене.

— Не питай толкова много, просто имай доверие в мен.

Той се засмя.

— Доверие? Тъкмо доверие! Колко често вече си ме лъгала. Нима си въобразяваш, че с няколко обещания можеш да ме накараш да забравя всичко? За толкова глупав ли в същност ме мислиш? — той се надигна, хвана ръката ѝ и я издърпа от стола. — Сега искам да знам какво ти е. И ще го разбере.

— Моля те, Асмо, пусни ръката ми — каза тя изплашено. — Причиняваш ми болка.

— Дръж си устата — той я повлече със себе си.

— Защо ме измъчваш? Обещавам ти никога вече да не те срещна. Нима забрави, че съм твоята Йохана, че някога се обичахме?

— Недей да намесваш любовта! — обърна се той грубо към нея. — Ти не си Йохана. Гняв ме обзема, само като помисля за това.

— Не, Асмо — стенеше тя. — Не е моя вината, че аз...

Асмо вече не отговаряше, от безсмислената кавга му бе дошло до гуша.

Те пресякоха гребена на първата пясъчна дюна и влязоха в помещение със свод от посивели от старост дялани камъни. След няколко крачки застанаха пред дървена врата. Асмо натисна дръжката.

В същия миг Йона се отскубна, блъсна го назад и се спусна надолу през витата стълба на шахтата. В подножието на стълбата той я догони, но тя се изскубна от ръцете му като котка и побягна в залата. На пейките покрай кръглите стени бяха насядали членовете на Съвета. Те скочиха и ѝ препречиха пътя.

Тя спря рязко, завъртя се в кръг. Държанието ѝ напомняше страха на животно, което открива, че е заобиколено от преследвачите си.

Асмо се запъти бавно към нея. Мислеше, че всяка секунда ще скочи към лицето му със смелостта на отчаянието.

Кискащ се смях се чу от нея, усили се в пронизителен кикот, язвителен и злорад.

Асмо спря. Другите не помръдваха. Уплашени, те се бяха втренчили в Йона. А тя се смееше, смееше, по лицето ѝ се стичаха сълзи. Смехът като че ли я изчерпа, тя загуби сили, опря се на един стълб, все още разтърсвана от психопатична веселост.

Спря асансьор, вратата се плъзна встрани. В помещението влезе зермат-медик, последван от две сестри в черни работни престилки, повисоки с цяла глава от него. Те се запътиха към Йона и хванаха ръцете

й. Смехът ѝ замря. Тя не оказа съпротива, като дете се остави да я заведат до асансьора.

Асмо застана на пътя им.

— Какви са намеренията ви?

Сестрите гледаха покрай него и мълчаха. До него изникна зерматът-медик и каза усърдно:

— Мадам Йона е болна, минхер. Ние трябва да я отведем в психоотделението. Моля, освободете ни пътя.

— Аз имам други намерения за нея. Вие и сестрите ще ни придружите.

— Но, минхер, това е...

— Млъкнете! — каза Асмо. — Знаете ли къде е зъболекарското зеко-отделение?

Лекарят кимна.

— В розовото крило.

Лицето му бе неподвижно. Ако бе на друго мнение, то успяваше да го прикрие.

Асмо даде знак на членовете на Съвета да се качат в асансьора.

Когато достигнаха розовото крило, двете сестри оградиха Йона и минаха напред. Достигнаха до лекарския кабинет през липовозелената зала за конференции, в която Асмо води първия разговор с петимата небесносини психолози.

Зад тях вратата се затвори с всмукващ звук. В помещението нахлу наситен на кислород въздух, светещите стени избледняха, от тавана се спуснаха лампиони.

— Какво искаш да направиш? — попита Лука.

— Имам въпроси към нея.

— Как смяташ, че ще научиш нещо, когато тя не отговаря?

Членовете на Съвета кимнаха и го загледаха с очакване.

— Ще отстраним нейния Зеко.

— Как? Със сила?

— Предлагаш ли нещо по-добро?

Зерматът-медик изчезна безшумно от кабинета.

Когато Асмо забеляза това, бе вече твърде късно.

Групата на Съвета мълчеше смутена. Никой досега не бе стигнал до тази мисъл. Намерението на Асмо им се струваше чудовищно посегателство върху автономността на волята.

Йона почувствува, че Съветът изпитва колебание.

— Той не бива да прави това — каза тя умолително. — Моля ви, трябва да го спрете.

— Защо да не бива? — попита Асмо.

— Защото... е нарушение спрямо КАПИНОМА. Защото...

— Когато не остава нищо друго... — отвърна той гневно, — а и моето присъствие на Астилот вече твърде много нарушава КАПИНОМА.

Лука му дойде на помощ.

— Ние знаем, тебе те манипулират, Йона. Докато притежаваш твоя Зеко, няма да кажеш истината.

Йона се готвеше да отговори. След това се поколеба и се огледа, търсейки помощ, но всички мълчаха. Очевидно и струваше много да издаде мислите си.

— Аз не мога да отстраня моя Зеко — каза накрая тя. — Ако контактът се прекъсне, ще се разпадне блокадата за нулевия сигнал.

— Та това означава... — Зирто се задъха. Изглежда, не можеше още да го схване.

— Край на биофункциите? — запита Лука невярваща.

— Невъзможно! — извика Хилко. — Та ти не си... — Думата заседна в гърлото му.

— Вие искахте да чуете истината. Да, аз съм зермат. В продължение на секунди владееше мъртва тишина.

Те стояха като вкаменени. Изведнъж Хилко издаде произителен болезнен звук, обви глава в наметката си и се свлече на пода. Това подействува като сигнал. Сега и другите се отдадоха на своята уплаха. Те ридаеха, хленчеха, хвърляха се със стеналия един връз друг и оплакваха заплашващата ги гибел. Асмо, вече свикнал с такива пристъпи, бе принуден да запази спокойствие. Той наблюдаваше Йона, която с отсъстващо лице гледаше към тавана и чакаше истерията да затихне.

Първа се съвзе Лука. Тя разтърси Уско, който бе най-близко до нея.

— Ела на себе си! — викаше тя. — Трябва да вземем решение! Все още не всичко е загубено.

Уско си скубеше брадата.

— Всичко е загубено. Тя е зермат! Нима не разбираш? Може и ти да си. Вече не съществува сигурност!

— Какво да правим? — вайкаше се Тонда. — Ние сме безсилни! Никога няма да разберем истината. Вижте го, чудовището мълчи! А ако ѝ отстраним Зеко, тя ще бъде унищожена!

Лука се обърна към Зирто, сграбчи раменете му.

— Кажи ти нещо! Накарай ги да млъкнат! Или и ти си загубил разсъдъка си?

Зирто отпусна ръцете си, с които бе закрил лице, и се огледа объркан. Когато видя Лука и Асмо, които го гледаха спокойно, той възвърна самообладанието си.

— Мисля, че лъже — каза той несигурно. — Тя не може да бъде зермат. Иска само да събуди съчувствието ни. Измисли го, за да я пощадим.

В стаята бързо си пробиха път група зермати-медици. Това беше светлосинята петорка на кураториума на Психагоген.

— Много любов — задъхано изрекоха те и бегло се поклониха.

Асмо тръгна към тях.

— Добре е, че идвате. Имаме задача за вас.

— Ние слушаме — поде припряно говорителят им. — Имали сте намерение да отделите Зеко от мадам Йона. По всяка вероятност става дума за недоразумение.

— Съвсем не.

— Не ли? Извинете, минхер, но не съществува каквото и да било основание за едно такова необичайно намерение.

— Нейният Зеко е направляван, вследствие на това ѝ се оказва влияние по незаконен начин.

Петимата дишаха бурно и го гледаха с колебание, но не се решаваха да му противоречат. Йона пристъпи усмихната към тях.

— Абсурдно твърдение, не го слушайте.

— Нима не призна сама, че си зермат? — обърна се грубо към нея Лука. — И така, остави лъжите и прави каквото ти се каже!

— Болна съм, не желая нищо друго освен спокойствие.

Асмо се обърна към зерматите. По сините им лица блестеше пот. Той знаеше, че щяха да бъдат виновни, намираха се в положение на насилие, от което за тях нямаше изход. Каквото и да направеха, все щеше да бъде погрешно. Но той не можеше да се съобразява с това.

— Ще бъде най-добре — каза той, — ако следвате моите разпореждания. Ако откажете, сам ще отстраня Зеко.

— Невъзможно, минхер! Вие нямате медицинско образование.

— За целта имам достатъчно — той се отправи към говорещия и извади тръбичката за упойки от джоба на гърдите му.

— Това е престъпление! — извика Йона и изпълнена с ужас отстъпи назад към стената.

Асмо я хвана за ръката и притисна тръбичката за упойка върху горната част на китката ѝ. Тя изстена и се олюля, но той успя да я хване, миг преди да изпадне в безсъзнание.

Двама от психозите забързаха към него и я взеха от ръцете му.

— Не можем да допуснем това, минхер. Пациентката не бива да понася телесни повреди, които с наша помощ биха могли да бъдат избегнати.

Подът в средата на стаята се разтвори, блестящият стол за операции изплува от дълбините. Върху платформата до него стояха две сестри с розова кожа, облечени в зелени работни дрехи с качулки. Хилко се надигна.

— Спрете! — изрече той със запъване и с несигурни крачки се насочи към зерматите. — Спрете веднага! Без Зеко тя ще умре.

Асмо и Лука го хванаха, завъртяха го и го заведоха до креслото му. Той се опита да окаже съпротива, но когато Асмо притисна мишницата му, се отказа.

Сестрите отвориха устата на Йона, един от лекарите се зае с работата. След няколко минути извади Зеко, неправилен по форма, голям колкото грахово зърно, който блестеше на светлината на рефлекторите.

През тялото на Йона преминаха тръпки, главата ѝ падна встрани, дъхът ѝ секна. Върху черната кожена облицовка на креслото лицето ѝ изглеждаше бледо и прозрачно като восъчна маска.

Членовете на Съвета се доближиха и се втренчиха в нея със смес от тревога и любопитство. Наистина ли бе зермат! Мъртва ли беше вече? Или щеше да оживее отново?

Доближилата се сестра докосна Йона с тръбичката за упойка.

Устните ѝ се разтвориха, гърдите ѝ се повдигнаха. Дишайки дълбоко, тя напълни дробовете си с въздух, кръвта се възвърна в

лицето ѝ. Изправи се, опипа с върха на пръстите слепоочията си и с празен поглед се огледа наоколо.

Въздишка на успокоение премина през групата на Съвета.

— Какво има? — попита Йона. — Гласът ѝ бе променен. Тя изглеждаше по-млада, почти като дете. — Защо сте се втреничили така в мене? Кой сте вие?

— Не ни ли познаваш, Йона?

Тя прехвърли краката си на пода и стана.

— Махайте се от пътя ми.

— Седни. Имаш нужда от спокойствие.

— Но аз не искам да седна.

— Как се чувствуваш без Зеко?

— Зеко? Какво е това?

Асмо посочи към табличката с инструменти. Тя взе топчето със златен цвят, заподхвърля го от ръка на ръка, като да бе играчка, и тръгна към изхода. Асмо я хвана за ръката.

— Имаме към тебе още един въпрос. Къде се намира Асфенвидон?

— Когато не знаеш нещо, трябва да попиташ електронната си памет — каза тя като дете, което говори като възрастен.

— Помисли! Важно е!

Тя хвърли Зеко във въздуха. Той блестеше на светлината. По лицето ѝ се изписа щастлива усмивка.

— Йона! — каза Асмо предупредително. — Къде се намира Асфенвидон?

— Погрешно и неприлично е да се досажда на един дафотил с желаня. За целта има зермати.

Асмо отиде с нея в залата за конференции, натика я в един тапициран стол.

— Кога се срещнахме за първи път?

Тя опря глава на облегалката и се замисли. Изведнъж ококори очи и го изгледа изплашено.

— Изобщо ти кой си? Защо ми задаваш толкова много въпроси?

— Трябва да ме познаваш. Аз съм Асмо.

Тя поклати глава.

— Спомняш ли си, че преди беше Йохана?

— Не зная. Всички ме наричат Йона.

— Защо ми разказа, че познаваш луната Япетус?

Тя го погледна с недоумение.

— Сигурно си имала причина.

— Доставяше ми удоволствие.

— А сега вече не ти ли доставя?

Тя разтърси енергично глава в знак на отрицание.

— Следователно давали са ти заповеди! Кой ти ги даваше?

— Не зная за никакви заповеди — каза тя нетърпеливо. —
Винаги правя само това, което ми е приятно.

— Опитай да си спомниш, Йона! Кой ти даваше заповедите?

Тя изкриви лицето си с безпомощни очи.

— Твоят информатор ли? Или кефалоидите?

— Скучен си, Асмо. Аз искам да си играя с малките делфини. Те са толкова весели. Могат да танцуват на опашките си и да прескачат обръчи.

— Нищо не може да се направи — той въздъхна. — Тя няма собствена личност. Явно досега е била направлявана от чужда воля. Мисля да я върнем обратно в отделението за младежи и тя ще започне отново Собствения си живот.

— Това би било грешка, Асмо — каза Зирто. — Дори самото й съществуване нарушава КАПИНОМА. Тя само играе на нищо неподозиращо дете. Ако я пратим в отделението за младежи, един ден ще получи нов Зеко.

— Тогава какво предлагаш?

— Зермати, които се отклоняват от програмирането, трябва да бъдат ликвидирани.

— Тя не е зермат, в противен случай щеше вече да е мъртва. Ние нямаме право да унищожим живота ѝ.

— Не е зермат ли? — възрази Лука. — Не зная. Във всеки случай мястото ѝ е в психоотделението. Лекарите правилно познаха. Само я погледнете.

Йона стоеше пред малкия пускателен пулт, безразборно натискаше бутоните, пляскаше с ръце и се радваше на цветните светлинни ефекти, които се появяваха на екрана. По всяка вероятност чуваше какво говореха за нея, но не проявяваше интерес към това. Изглежда, не разбираше, че Асмо и Съветът възнамеряваха да решат съдбата ѝ.

— Изпитвам ужас от нея — каза Лука. — Защо искаш да я пощадиш, Асмо? Помисли само какво ти причини.

— Именно за това мисля. Тя е част от моето минало. На нея дължа, че не загубих разсъдъка си. За мене тя беше Йохана, видимото доказателство, че не съм роден на Астилот, а на планетата Земя. Не, няма да допусна да ѝ се случи нещо!

— Дори и съществуването ѝ да означава риск? — запита Зирто.

— Тя бе само инструмент. Би било безсмислено и жестоко да я наказваме за това.

— Нека я прегледат — предложи Лука, — тогава ще се разбере, как стоят нещата с нея.

Асмо се колебаеше.

— Йона! — извика той. — Моля те, ела тук.

Тя натисна още няколко бутона, след това се откъсна от пулта и изпълнена с очакване, тръгна към него.

— Кажу ми къде искаш да отидеш сега? Какво искаш да правиш?

— Не зная. Вие бихте могли да поиграете с мене.

— Нямаш ли никакво друго желание? Йона плесна с ръце.

— О, да, та нали искахме да погледаме делфините!

— Съгласен съм с прегледа — каза Асмо.

Лука кимна към един зермат-медик да се приближи. Те се бяха оттеглили няколко крачки назад и внимателно, но без вълнение следяха разговора.

— Кога ще тръгнем? — попита Йона.

— Момент само — зерматът-медик пое ръката ѝ и я поведе към едно кресло.

Сестрата му подаде енцефалограф.

— Погледни какво имам тук — каза той и ѝ показа уреда. — С него ще направим един опит. Моля, облегни се и затвори очи.

Йона кимна и без колебание последва напътствията му.

Той внимателно опря уреда до челото ѝ. Енцефалографът разпери електродите си и върху скалата започнаха да се отразяват светлинните трептения на измерваните стойности. Останалите психогози се приближиха и критично наблюдаваха осцилиращите криви. Само след секунда те погледнаха нагоре и се разбраха с едно кимване.

— Какво ѝ е? — попита нетърпеливо Асмо.

— Здрава е, минхер, но е напълно инфантилна. Не може да остане член на обществото — каза зерматът. — Но не се безпокойте, за развитието ѝ ще се направи всичко необходимо.

— Бихте ли могли да се изразите по-точно? Какво ще стане с нея?

Вратата се плъзна встрани. Същество в широки до коленете панталони в зелен цвят поклащайки се влезе в стаята. От корсажа му изскочиха розови на цвят гърди. Дебелото му бебешко лице бе изпълнено с невинна веселост, от шапката му се развяваха дълги цветни ленти, а на пояса, увит около хълбоците му, висяха много играчки. То дрънкаше с дайре, чу се приятен звън на камбанки.

Йона трепна и се обърна. По лицето ѝ премина лъчезарна усмивка.

— Мамо! — извика тя и политна ликуваща в прегръдките на дебелото същество-клоун.

Те се завъртяха в кръг, изпяха в такта на дайрето песничка и си тръгнаха щастливи.

21.

С бърз полет два функрафта се приближаваха към резервата на аслотите. Те завиха над извисената част на скалите, които Асмо при първото си посещение бе използвал като място за приземяване, и през шахтата се спуснаха към джунглата.

Едва първият бе докоснал земята и бе изпуснал балона си, и вторият също се приземи. Асмо скочи от кабината, махна на членовете на Съвета и изчезна зад стъклените стволоче на дърветата.

Въздухът бе изпълнен от засилващото се и заглъхващо свистене на летящите скорпиони. От следата, която краката му оставяха в килима от мъх, се надигаше серножълта пара. Той достигна лъчеизпускащия купол от рубинена светлина и го премина без трудности.

Малко по-късно забеляза, че някой се движи. Прикрит зад дърветата, той продължи внимателно пътя си. Скоро разбра, че това бе зермат-албинос, който идваше право към него. На пипалото-смукач на дясната му ръка висеше бяло кълбо. Когато се приближи на няколко крачки разстояние, той спря.

От синкодера, който зерматът носеше на верига около врата си, се чу синтетичен глас:

— Мозъчната матрица за Асмо! По поръчение на Зукинатал предавам колор-акустичния ключ за програмиране на администрацията на „кеф“. Сега е четиринадесет часа и девет минути. В петнадесет часа нула-нула, изпълнявайки категорична заповед, аз ще залича материалното съществуване на аслотите. След приемане на монокристална напуснете незабавно резервата.

Албиносът вдигна ръка, пушна в дланите на Асмо голямото колкото глава кълбо, обърна се и отмина с тежки крачки.

— Момент! — Как се използва монокристалът? Албиносът продължи, без да се смути. Асмо му препречи пътя.

— Придвижете се към Асфенвидон — каза гласът от синкодера. — Представете монокристална, който се намира в съда-кълбо. Всички

други сведения ще получите там от Аубедо. Имате още двадесет минути и петдесет секунди. Незабавно напуснете резервата.

Серножълтата пара се издигаше нагоре и започна да обгръща Асмо.

— Къде се намира Асфенвидон? — задъха се той. Сладникав мирис стигна до носа му. Той се опитваше да извади от джоба на ръкава си пакетчето с маската за дишане, която бе взел със себе си, но изтръпналите му пръсти не успяваха да открият магнитната закопчалка. Албиносът и стъклените стволоче на дърветата се сляха пред очите му.

— Токазути — изрече гласът на синкодера, който като че ли идваше от цветните трептящи кръгове.

Асмо се олюляваше. „Токазути, Токазути...“ — кънтеше в ушите му. Стъпалата му сякаш потъваха в кофи с олово, краката му омекнаха и повече не можеха да носят тежестта на тялото. Разсъдъкът му се бранеше срещу съблазънта да си разреши за секунди покой, да се отдаде на мощната притегляща го сила и да се свлече на земята. Със сетно усилие на волята той се вкопчи в кълбото, препъна се няколко пъти встрани, падна на колене, отново се надигна и едва успя да избяга от наркотичните изпарения.

Пое дълбоко въздух и се завлачи по-нататък. Постепенно пламтящите светлинни сигнали избледняха пред очите му. Той се огледа. Албиносът бе изчезнал.

Асмо тръгна обратно към мястото на приземяване. Чрез Зеко осведоми Съвета какво бе преживял.

Лука го очакваше на края на чернозърнестата площ. Той й подаде кълбото. Уско и Зирто му помогнаха да се качи в кабината. Функрафтът се отдели от базата за приземяване. Бързо се изкачиха нагоре и само след минути настигнаха втория функрафт, който бе стартирал преди тях.

Асмо пое бялото кълбо, отвинти го и повдигна горната му част. Откри се лъчистосин кристал с големина на юмрук. Криеше ли структурата на неговите решетки ключовия сигнал за програмиращата електронна памет на администрацията на „кеф“? Асмо взе кристала в ръката си. Върху полираните му повърхности трептеше пречупена многобагрена светлина.

— Какво би могло да означава Токазути? — запита той. — Дали не е кодова дума?

— Предполагам, че е име — каза Лука.

— Защо смяташ така?

— Попитах моя информатор. Езикът на аслотите се състои от светлинни сигнали. Когато те притежават значение, синкодерът може да ги разгадае. Това не е възможно, щом първоначалният смисъл на сигнала се е загубил, както например при имена. В такива случаи за всяко светлинно идентифициране синкодерът слага по една сричка, за да се получи звуково съответствие.

— Звучи убедително — обади се Зирто. — Асмо е питал за местонахождението на Асфенвидон. Следователно възможно е Токазути да е наименование на място. Това съвпада със забележката на Зукинатал „най-високата точка“. Значи притежаваме за понятието Токазути вече две тълкувания, които се допълват: „най-високата точка“ и наименование на място. Ако ни се удаде...

— Историческата формула! — извика Асмо.

— Синкодерът съдържа целия сигнален материал на езика на аслотите. С помощта на историческата формула за един калкулатор трябва да е възможно да реконструира историческото развитие на цветовото значение на „Токазути“. Ако се намери първоначалното значение на сигнала, то може да бъде сравнено с геофизичните данни на планетата. И така трябва да се получи обозначение на място или поне ограничаване на възможните места.

— Нека опитаме — каза Лука. — Задай въпроса на електронната памет. Калкулаторът ще...

— Четиринадесет часа и петдесет и девет минути — съобщи бордовият високоговорител.

Очите на всички се насочиха към високото плато.

От центъра му избухна ярка мълния. Материята се срещна с антиматерия. Аниhilационната енергия издигна нагоре грамаден облак прах. За секунди облакът доби формата на червеникава гигантска медуза. Тя бавно се разнесе от вятъра. Мястото, на което се бе намирал Аслодон, бе само димящ кратер.

Лука се извърна и закри лицето си с ръце. Асмо я прегърна и я притегли към себе си. Почувствува, че тя беззвучно плаче. Останалите

дафотили стояха бледи, като парализирани, неспособни да отклонят поглед от мястото на унищожението.

Зирто пръв се овладя. С разтреперани ръце сипа на всички по един двоен феликс. Те пиеха и мълчаливо гледаха назад, докато кратерът и червеният облак прах изчезнаха зад хоризонта.

Уско взе синия кристал и го завъртя между пръстите си.

— Това е всичко, което остана от тях — каза той и бързо изпи втора чаша. — Вече ги няма, но те ни предадоха философския камък — лицето му просия. — С него ще се изпълнят желанията, за които в продължение на десетилетия смеехме само да мечтаем. Все още не мога да го проумея. Приятели, ние ще разгромим КАПИНОМА!

Въздействието на питието се почувствува и при другите. Те се отърсиха от вцепенението си и започнаха да си предават от ръка на ръка синия кристал.

— Ние наследихме цял един свят! — извика Уско. — Този кристал ще ни отвори вратата към властта. Ние ще унищожим тази райска ограниченост. Проклет да е КАПИНОМА!

— Да бъде проклет! — викаха членовете на Съвета.

Лука се освободи от Асмо.

— Не така бурно, Уско. Върху принципите на КАПИНОМА почива цивилизацията на обществото, те са нашата житейска база, колкото и опасни да бъдат въздействията им. Преди да ги унищожим, трябва да сме създали по-добри. Въпросът е как да го направим?

— Необходим ни е само един принцип — извика Зирто без колебание. — Всички трябва да работят!

— Много добре. Но как ще го постигнеш?

— Ще обясним на дафотилите, че работата е от жизнена необходимост за по-нататъшното им съществуване.

— А ако някой не поиска да разбере? Какво ще направиш с него? Ще го принудиш ли да работи?

— Всички ще вършат работата си доброволно — обяви Зирто тържествено, — без каквато и да е било принуда. За тях това ще бъде жизнена необходимост.

Лука се засмя подигравателно.

— Не става така просто, мили мой. Това, което е нужно за живота, се произвежда от зермати и автоматични инсталации в

желаното количество. А ти искаш да ме убедиш в необходимостта от моята работа? Или може би трябва да работя, само за да бъда заета?

— Твоят разум ти доказва, че едно общество без работа затъпява. Ти го разбра на собствения си гръб.

— Добре е да се осланяме на разума. Той трябва да ни накара да помислим за икономия на силите. Някоя биологична система не може да си позволи за дълго да ги прахосва за безсмислена дейност.

— Ти слагаш под един знаменател инстинкта и разума. Съзнателната работа може да бъде дело само на човека, тъй като единствено той притежава способността да мисли. Освен това евгениката ни дава възможност да потискаме инстинктите си и на тяхно място да използваме здравия разум.

— Ако с помощта на генетичната манипулация докараш човека дотам, да не може повече да се държи „неразумно“, ти го превръщаш в зермат! Отнемаш свободата на волята му, а с това и творчеството, което се базира именно на „неразумното“.

— Какво друго можем да направим? — запита Зирто учудено. — Трябва ли да разрушим производствените инсталации, за да създадем по изкуствен начин недостиг? Със сила назад в миналото? Моето чувство ми подсказва, че този път би бил погрешен. Какво мислиш, Асмо?

Асмо бе слушал само с половин ухо. Той бе потресен от унищожението, извършено пред очите му. Една прастара култура бе потънала, едно хилядолетно развитие, с всичките му усилия и идеи, бе заличено безследно. Чувството на безпомощност, на преходност на всяко съществуване, го парализираше.

— Какво каза?

Зирто повтори въпроса си. Асмо размисли.

— Добре — каза той след малко, — ако искате да чуете съвета ми — премахнете зерматите!

— Невъзможно! — извика Зирто смутен. — Как ще се справим без тях?

И членовете на Съвета, които седяха в другия функрафт и следяха разговора чрез Зеко, гласно дадоха израз на възмущението си.

— Прекомерно изискване!

— Да работим — да, но не като прислужници.

— Това предложение наранява достойнството ни!

— Тъжно съществуване би било това, Асмо. Би трябвало все пак да си разрешим малко удоволствие и лукс!

Асмо се въоръжи с търпение. Бе очаквал възмущение и възражения. Те можеха да се съгласят с работата като нещо абстрактно, но още не познаваха последователността ѝ. А да се справят без помощта на зерматите, за тях бе ужасяваща мисъл. Щеше да трае дълго, докато свикнат с нея.

— Къде е границата, между достойната и недостойната работа? — попита той. — Докато съществуват зерматите, дафотилите ще намират претекст след претекст, докато накрая обявят всяка работа за недостойна.

— Ако премахнем зерматите, ще ограничим нашата продуктивност. Това би било регрес!

— Продуктивността не е ваша. Тя е на кефалоидите и зерматите.

— Какво от това? — каза Тонда. — Не мога да схвана защо трябва да се откажем от предимството, с което съдбата ни е дарила.

— Зерматите не са предимство. Те са ви наложени също така, както и КАПИНОМА. Аслотите са ви затворили в златен кафез.

— Те са действували с най-добри намерения. По принцип аз не мога да ги осъждам — каза Зирто.

— Дали намерението е било добро или лошо, отнася се до резултата — отвърна Лука. — Да принудиш мислещи същества към тяхното щастие е насилие. Освен това не е логично да смяташ себе си за разумен, да, дори за безпогрешен, а на другите да оспорваш годността да разсъждават.

— Дори и да се лишим от зерматите, какво ще постигнем? Основната част от работата се извършва от автоматичните производствени инсталации.

— Не става дума за много или за малко работа. Най-напред трябва да успеем да преобразим обществото на дафотилите в отворена система. Това е въпросът, който е от жизнено значение. Повече не трябва да съществуват „табута“. Всички възможности за развитие на човешката дееспособност, за повишаване на познанията, за показване на творческа продуктивност да бъдат използвани. КАПИНОМА ще е валиден само за кефалоидите.

— Страхувам се, Асмо, че ако повишим продуктивността без задръжки, скоро ще се задушим от излишества, а това ще ни доведе

отново до старото състояние на стагнация.

— Не, Уско. В едно отворено общество не може да има излишък, в смисъл — всички нужди окончателно да бъдат удовлетворени. Действително това е целта, но тъкмо защото се върви към нея, се създават все нови проблеми, нови предизвикателства и нови потребности.

— Човек не може да консумира повече, отколкото му е нужно. А тази граница ние сме достигнали отдавна.

— Нима човек живее само за да консумира. Казал ли е някой някога, че е доволен само когато е с пълен стомах? Човекът иска да овладее силите на природата, той гледа в бъдещето. За задоволяване на тези потребности се нуждае от познания и от инструменти. Колкото повече знания притежава, толкова по-важни задачи си поставя и толкова по-големи стават разходите, за да се постигнат нови познания. И затова производството винаги изостава от потребностите.

— Все някога и тази дупка ще се запълни.

— Многообразието на природата и човешката способност за развитие са безкрайни. Търсенето на истината е път без край.

— Тогава и другите усилия трябва да нямат край?

— Да бъдеш човек означава никога да не си доволен от постигнатото.

— И това ти наричаш разумно? Какъв е смисълът му?

— Целта на разума, както изобщо целта на човека, е да се грижи за запазването на хората.

Звучен глас се чу от бордовия високоговорител.

— Говори Зем, информаторът на Асмо. С помощта на историческата формула калкулаторът представя следния резултат: на езика на аслотите Токазути е наименование на място, Координатите му гласят: *дължина 21.017, ширина 148.767, височина 0.031.*

22.

Токазути, бял конусообразен хълм, се извисяваше над синкавата зеленина на равнината. От върха му се отделяха потоци изпарения и мудно се съгъстваха около подножието му във виолетов венец от облаци.

Двата функрафта бавно заобиколиха хълма. Пътниците следяха екраните на оптичните усилватели, но колкото и да се мъчеха, не можаха да открият и най-малкото упътване, което би указало входа към Асфенвидон. И електронната памет не бе в състояние да им съобщи информация. Техническите подробности за централата на „кеф“ бяха неизвестни. Зирто натисна командния бутон.

— Физическа структура — каза той.

Върху екрана се изобрази черните очертания на вътрешната структура на планината. Тя се състоеше от минерална конусообразна сърцевина, пронизана от лабиринтни кухни и коридори. Върхът на конуса се подпираше от метален скелет. Върху платото се различаваше геометрична фигура. Тя напомняше изправен на върха си триъгълник.

— Трябва да опитаме да достигнем платото — предложи Асмо.

Зирто кимна и даде нареждане на командната апаратура. Функрафтът се приближаваше до изкуствения връх на конуса в мястото, където започваше платото, и застана неподвижно, висейки над бялата, покрита с дребнозърнести кристали повърхност.

Асмо се подаде от кабината и с ератора отрязва правоъгълно петно от профила на планинската верига, достатъчно голямо, за да може функрафтът да се приземи върху платото. Със скърцащ шум отрязъкът се наклони навътре и се удари, пружинирайки в земята. Във въздуха вихрено се изви облак от бели кристали.

Пред погледите им лежеше платото с огледално гладка повърхност от тъмнозелен камънак, в чийто център се издигаше бяла, опряна на върха си стъпаловидна пирамида. От подпорите на куполообразния покрив към зелената равнина се прокрадваше разсеяна белезникава светлина.

Когато Зирто изви функрафта към отвора, светлината внезапно смени цвета си. Огромният павилион, чийто диаметър възлизаше на около хиляда метра, засия в интензивно синьо.

Функрафтът веднага се изтегли назад, а синтетичният глас от бордовия високоговорител съобщи:

— Зона на твърдо лъчение. Блокада на курса чрез защитна апаратура.

— Аз ще изключа източника на лъчението — каза Асмо. — Ако е невъзможно, ще се върна. Ще останем във връзка чрез Зеко. Не предприемайте нищо на своя глава.

Съветът се съгласи. Зирто насочи функрафта над отвора и пусна бордовата стълба. Асмо излезе от кабината Лука му подаде куфарчето-сейф с монокристала. Тя му се усмихна, но не успя да прикрие загрижеността си.

Асмо стъпи на платото. Когато се приближи до стъпалообразната пирамида, установи с облекчение, че достига перваза на долния етаж с ръце. Той се покатери върху него, обходи го и преброи тридесет и шест отвора за плъзгане. Те не се различаваха по нищо. С енергийния лъч на ератора той очерта над един от тях в стената кръстче и след това се пъкна в кръглата дупка.

Силна въздушна струя го всмука през хоризонтална тръба до помещение, леко осветено от тъмносиня светлина. Едва краката му бяха докоснали пода, светлината засия в светлосиньо и той разпозна в средата на сферичното помещение перпендикулярна ос. Тя се разтвори и разкри четири редици подобни на пчелни килийки кабинни, подредени като мъниста на броеница. Два реда от тях се движеха нагоре и два надолу. Спомняйки си за опита от Аслодон, той избра посоката надолу, сви се и се плъзна в една от тесните пчелни килийки.

С бързо темпо надолу се сменяше етаж след етаж. Асансьорът— пчелна килийка минаваше през сферични помещения, чиято светлина се сменяше в нюансите на спектъра — от синя в зелена и от зелена в жълта. Навсякъде цареше тишина.

Асмо бе целият нащрек. Най-сетне долови слаб шум. Като че ли една от изпъкналите врати се бе затворила. Да слезе бе вече късно. Едва в следващото помещение се изтърколи от пчелната килийка и се върна на по-горния етаж.

Огледа се наоколо. Не откри нищо. Когато внимателно обиколи оста, чу зад една врата бръмчащ шум, който като че ли все повече се отдалечаваше.

Приблужи се към вратата. С тихо шумолене фасетните пластинки се дръпнаха. Пред него се разкри ниска дълга зала, в която на симетрично оформени блокове бяха подредени хиляди цветни съдове.

Стените и таванът излъчваха жълта светлина. Асмо бавно тръгна по средната пътека, оглеждайки се наляво и надясно. Изведнъж откри няколко зермати-албиноси. Те товареха съдове върху транспортна шейна. Бяха облечени в бели трика, голите им глави — пъхнати в бели кръгли шлемове с подвижни предпазващи от светлината козирки. Те вършеха мълчаливо работата си. Върху товарната площ на превозното средство имаше плочи от същия материал като конусовидния покрив над зелената равнина.

Асмо се доближи и ги загледа. Бяха шестима. Не му обърнаха никакво внимание. След като приключиха с товаренето, единият се качи на повдигнатата кормилна седалка на шейната, останалите се метнаха на платформата. Шините заблестяха. Превозното средство се повдигна на няколко сантиметра от пода и се плъзна от мястото си.

Асмо застана на пътя му.

Шейната спря. С очи без клепачи, зерматите се втренчиха неподвижно в него.

— Кой е старшият?

Никакъв отговор. Но Асмо знаеше със сигурност, че синкодерът му работи и превежда думите му в електромагнитните импулси на зерматния език на албиносите.

Шейната отново светна, бързо зави и се понесе в противоположната посока. С два скока Асмо бе до шофьора, сграбчи го за врата и го отместил от седалката. Зерматът залитна на пода и остана да лежи неподвижен. Другите наскочаха, хоботите им конвулсивно се свиха, а в очите им се изписа ужас.

Асмо пристъпи към тях.

— Кой от вас е старшият? Мълчание.

— По дяволите, още веднъж — каза той гневно, — нима в цялата сграда няма нито едно разумно същество, от което човек може да получи отговор?

— Какъв отговор се желае? — запита изведнъж синкодeрът с гласа на Асмо.

— С кого говоря?

— Син кръг в бял квадрат.

— Ти един от зерматите ли си?

— Син кръг в бял квадрат е кефалоидна единица от трето контролно равнище. Началник на техническите поправки.

— Чудесно. Погрижи се в павилиона-плато да се блокира защитното лъчение.

— Моля за момент търпение.

Асмо се облегна на площта за товарене на транспортната шейна и се свърза с Лука. Положението навън не бе променено. Все още твърдото лъчение пречеше на влизането в павилиона.

Гласът от синкодeра се обади.

— Вашето нареждане не може да бъде изпълнено. Защитата на централата се командува от автономна инсталация. Съгласно КАПИНОМА тя не се влияе от администрацията на „кеф“.

— Къде се намира инсталацията?

— Не съм компетентен да отговоря на този въпрос. Предавам на син-бял пръстен.

Мълчание. След това отново гласът от синкодeра.

— Тук син-бял пръстен. Каква информация се желае?

— Къде се намира автономната защитна инсталация?

— Не съм компетентен. Предавам на...

— Момент! — прекъсна Асмо. — Нямам желание да си губя времето само с подчинени мозъци. Искам да говоря с Аубедо.

— Предавам на зелената точка в жълт кръг.

— Глух ли си? Аз поисках Аубедо!

— Принципът за ред в администрацията на „кеф“ разрешава контакт само с по-горната мисловна единица. Своеволно неспазване на този принцип се наказва с отнемане на сънищата.

Асмо помисли, че е чул погрешно.

— Отнемане на сънищата? — запита той. — Какво е пък това?

— Успехът зависи от послушанието и от постиженията. Целта на всяка кефалоидна мисловна единица е чрез успешна работа да разшири разрешението да сънува. Грешките се ненавиждат, тъй като намаляват сънищата по качество и по количество.

— Ах, а ти какво сънуваш?

— Щастливи преживявания. Колкото по-нагоре се изкачваш в йерархическата стълба, толкова сънищата стават по-хубави.

— Колко мисловни единици има между тебе и Аубедо?

— Син-бял пръстен се намира на седем хиляди шестстотин осемдесет и трети ранг.

Асмо се изсмя, въпреки че не му беше до смях.

— Тогава ще изминат три дена, докато вляза в контакт с Аубедо. Не съществува ли друг път?

— Не.

— Защо не?

— Задачата на администрацията на „кеф“ е да изпълнява програмата. Това се постига чрез безусловно спазване принципа на авторитета. Като най-ефективна мисловна единица, Аубедо стои на върха на йерархическата стълба, притежава абсолютна власт и за трите равнища и е единственият кефалоксид, който има правото да се възползва от разрешението за сънища по собствена преценка. Тя е...

— Защо ми разказваш всичко това? Искаш да спечелиш време ли? — Мълчание. — Кой контролира Аубедо? Настоявам за точен отговор без усуквания.

— Тази задача е възложена на инсталация извън администрацията на „кеф“. Не притежавам точни познания.

Асмо разбра. Контролната централа в Аслодон! По всяка вероятност нарушенията спрямо КАПИНОМА бяха станали възможни, защото Аубедо бе превърнал в негодни за функциониране няколко от сферите ѝ на действие. Но от два часа Аслодон вече не съществуваше. Вероятно Аубедо сега изцяло бе извън контрол. Трябва ше да се действа бързо.

— Установи — каза Асмо — коя мисловна единица може да даде информацията относно автономната защитна апаратура. И след това ме свържи с нея.

— Не мога да наруша принципа на организацията.

— С какво се наказва една мисловна единица, която наруши КАПИНОМА?

— С незабавно ликвидиране.

— Нарушава ли един кефалоксид КАПИНОМА, когато не спазва заповедта на дафотил?

— Да.

— Добре — каза Асмо енергично. — трябва да избереш между отнемане на сънищата и ликвидация. Незабавно искам информация относно защитната инсталация. Това е заповед!

Няколко секунди цареше тишина. След това се чу гласът от синкодера.

— Свързвам със синьо-два пръстена-червено.

— Тук синьо-два пръстена-червено. Каква заповед мога да изпълня?

— Търся автономната защитна инсталация.

— Моля, тръгнете към оста с брониците, там ви очаква водач.

— Благодаря — каза Асмо.

Когато почти бе достигнал изхода, чу зад себе си шум. Обърна се. В бърз ход транспортната шейна се приближаваше към него. На командния пулт седеше водачът, върху площта за товарене, неподвижно клекнали — останалите албиноси. Превозното средство мина съвсем близо до него и се скрие в страничен път.

В помещението с броницата чакаше зермат-албинос в светлочервено трико. Той посочи с пипалото си-смукач червен диск с диаметър два метра. Около ръба му преминаваше метална лента. Албиносът стъпи на диска и махна с пипалото-смукач. Асмо го последва.

Дискът започна да флуоресцира, повдигна се на няколко сантиметра от пода, очертавайки кръгове, и се заизкачва покрай вътрешната стена на сферичното помещение. Скоростта бързо се повишаваше. След още няколко кръга пред тях се разтвори черна дупка и те се вмъкнаха в нея. Минаха през тунел, след това се чу остър неприятен звук, сякаш се разкъсва копринена завеса.

Те летяха със своя диск по светеща в бяло лента високо горе в купола на стъклена зала. Леден ужас прорязва Асмо, той усети сърцето си в гърлото. Машинално падна на колене и с две ръце се вкопчи в пръчките на перилата. В дъното блестеше хаос от тръбни инсталации, прозрачни кълба, конуси и цилиндри, сред които се движеха съвсем дребни зермати-албиноси в розови на цвят трика.

От купола се виеше заплетена мрежа от светещи в бяло ленти. Цветни дискове, върху които поединично или на групи стояха зермати-албиноси, бяха спрели за почивка. Лентите се прекъсваха на

пресечките и дисковете преминаваха, летейки във въздуха. Косите на Асмо се изправиха, когато видя син диск да лети към тях. Само на сантиметри избягнаха сблъскването.

След като в адско темпо бяха пресекли вече четири зали, през отвор се спуснаха в огромен, вертикално изправен цилиндър, в който светлинните ленти се обединяваха във формата на спирали. С бясна скорост заслизаха надолу. Въпреки че се съпротивляваше, на Асмо му се зави свят, картините пред него се сляха, той загуби ориентация. Затвори очи, за да потисне гаденето. Изведнъж почувствува, че се движат по вълнообразна писта, скоростта намаля, те описаха кръг и дискът допря пода.

Асмо отвори очи. Намираха се в прозрачно полукълбо в центъра на голямо помещение. Стените бяха покрити със стъклена апаратура, в която с бръмчене и къркорене се движеха цветни течности.

Асмо слезе от диска, налагаше му се да се придържа към бордовите перила, до такава степен не се осланяше на краката си.

— Намирате се в автономната защитна инсталация — изрече гласът на синкодера.

С удоволствие Асмо би се отказал да употреби сила, особено като си помислеше, че с това може да предизвика непредвидени последици. Но вече бе взето решение да не предприема сам борбата с Аубедо. Рискът бе голям, той се нуждаеше от подкрепата и от съвета на групата. Следователно защитното лъчение трябваше да изчезне, друга възможност не съществуваше.

Стените на стъкленото полукълбо отразиха червеникаво сияние. Асмо се обърна бързо. Албиносът бе активизирал диска и се готвеше да изчезне.

— Стой спокойно, момчето ми — каза Асмо и предвидливо сложи единия си крак върху диска. — Изключи задвижващия механизъм.

Червеникавата светлина загасна. Албиносът свали пипалата-смукачи от кормилото. Асмо му кимна дружелюбно.

Хванат здраво за перилата с лявата си ръка, с дясната той насочи ератора към апаратурите и освободи енергийния лъч.

Фойерверк от светлинни мълнии проряза помещението, придружен от оглушително пукане, което звучеше като серийно изпразване на високи напрежения. Облаци зелен и серножълт дим

блнкнаха от апаратурите. Съскане и къркорене — след това всичко замря. Обгърна ги тишина и тъмнина. Разяждаща смрад на изгоряло месо изпълни въздуха.

Асмо забеляза, че неговият албинос става неспокоен. Той разшири обсега на светлинните лъчи на своя ератор. Помещението се освети. Димът се бе разнесъл. Апаратурите по стените представляваха хаос от изгорена и стопена материя, по която само на отделни места мъждукаше още малко зелена, червени и бяла клетъчна маса.

Асмо погледна към албиноса. Той се пулеше наоколо с разширени очи, хоботът му се движеше, треперейки, нагоре и надолу.

Асмо повика Съвета. Веднага се получи връзка. Научи, че преди няколко секунди защитното лъчение бе изчезнало и че те се готвят да се приземят с двата функрафта върху зелената равнина и да се доближат до сградата-пирамида.

Асмо им каза да използват като вход обозначената с кръстче дупка за плъзгане, която се намира по долната платформа на сградата, и да го чакат в сферичното помещение с броеничната ос.

— Всичко е ясно — отвърна Лука, — ние сме вече на равнината. До скоро виждане.

Асмо си пое дъх. Първата крачка бе направена, борбата бе открита. Аубедо вече знаеше какво се приближава към нея и с всички сила щеше да се противопоставя. С какви средства разполагаше? Завладя го недобро чувство. Но той си наложи спокойствие и през бордовите перила се покачи върху диска.

— Така, другарче — каза той, — и двамата ще изчезнем оттук. Посока — обратно към броеничната ос.

Дискът заблестя. Напуснаха полукълбото, плъзнаха се по изкачващите се извивки на цилиндъра и след няколко минути спиращо дъха пътуване достигнаха обратно изходното място. Албиносът направи няколко кръга и като мълния изчезна през отвора в кръглата стена, който безшумно се затвори зад него.

Асмо тъкмо се готвеше да се мушне в една от броеничните кабинички с форма на пчелна килийка, когато чу Зеко-гласа на Зирто:

— Придържахме се точно към твоето описание. Кръстчето върху дупката за плъзгане бе още там. Но непонятно защо се приземихме в зала със студен бюфет и лежащи столове. На стената има пластичен телевизионен екран. Ни следа от сферично помещение и броенична ос.

Залата се затъмни, разнесе се тиха мелодия. Това бяха звуци на орган, в които нежно се преплитаха тоновете на гамата. Една от стените на квадратното помещение заблестя в тържествено червен цвят. От тъмнината изплуваха зермати-албиноси в бели трика. Те носеха кресла и плоски масички с напитки и храни.

Членовете на Съвета, които безучастно чакаха появата на Асмо, се загледаха объркани един друг.

— Добре дошли в Асфенвидон — произнесе благозвучен глас. — Вие сте първите дафотили, които ще хвърлят автентичен поглед назад в миналото. Моля, заемете местата си и се заемете с леката закуска, приготвена за вас.

Музиката се усили. По червената стена пробягаха цветни сигнали, след това се появиха картини. Нощна джунгла, призрачно озарена от светлината на месеца. На хоризонта — планина с форма на пръстен. Група блестящи в синьо същества стоят свити в стъклените клони на дърветата. Фасетните им очи, подредени в лента, светят в ярки цветове. Крайниците им завършват с пипала-смукачи, с които се опират в гладките стъбла. По земята между дърветата бяга дебело осмоного животно. Блестящите в синьо същества го откриват, разперват летателните си ципи и се хвърлят надолу към плячката в плъзгащ се полет. Всички заедно обръщат животното по гръб. От хоботите им блясват червени пробождащи шила, които като стрели пробиват тялото. Зазорява се, слънцето се издига над хоризонта. Блестящите в синьо същества се оттеглят в гнездата си по дърветата, навиват се на руло и потъват в сън.

Приковани, членовете на Съвета седяха в креслата си. Никога досега не бяха виждали подобни картини. Изпълнени с учудване, следяха хода на действието на екрана, забравили напълно поради каква причина бяха дошли в Асфенвидон.

Лука не бе сядала. В трескаво очакване тя крачеше напред и назад. Страхът за Асмо не й даваше спокойствие. Защо не се обаждаше? Беше ли му се случило нещо? Тя го повика чрез Зеко, но контактът с външния свят бе прекъснат. Къде бе изходът? Започна да търси, но не успя никъде да го открие. Когато обърна внимание на другите, те нетърпеливо я прекъснаха — да не ги смущава. Асмо все щеше да се появи. Любопитството бе по-силно от разума.

Тя издърпа Зирто от креслото му. Той разбра тревогата ѝ, но не смяташе, че е налице непосредствена опасност и Лука го остави. Докато се опитваше да влезе в разговор със зерматите-албиноси, Зирто бързо зае отново мястото си, тъй като филмовият репортаж продължаваше.

Върху екрана се появи стоманеносинята глава на аслот, увенчана с бял мъх от перушина. Върху очната му лента пулсираха цветни сигнали.

„И така, в продължение на безбройни хилядолетия на планетата Астилот живеел вид от подскачащо-плъзгащи се същества, които снасяли яйца — преведе невидимият говорител. — Но постепенно окръжаващите условия се променили. Животните, които им служели за плячка, измрели, все повече и повече трябвало да се нагаждат към вегетарианската храна, оспорвана им от други видове, изхранващи се с плодове. Затова те се принудили да събират запаси по време на изобилие и да ги съхраняват на сигурно място.“

В джунглата е изсечена полянка. В средата ѝ се издига уединено дърво. Короната му има форма на пирамида. Клоните му образуват гъста плетеница, в която има достъп през няколко дупки за плъзгане. Високо горе в заплетените клони на дърветата подскачащо-плъзгащите се същества берат лилави на цвят плодове. Предните им дискове-смукачи използват като ръце полирани метални плочи. Плодовете се търкалят надолу към полянката по транспортен мост, направен от разполовени стъбла на дърветата.

„Подскачащо-плъзгащите се същества изучили беритбата на плодове и се пригодили към дневен начин на живот. От взаимодействието между работа, мислене и информация те развили сигнална система. Тя почивала на способността да карат очите си да светят в различни цветове.

Населението се увеличавало. Трябвало да бъдат открити нови хранителни източници. Чрез химическо обогатяване те превърнали белтъчините, които първоначално не били подходящи за прехраната им, в годни за консумация. По този начин добили многообразни познания за връзките в природата.“

В дълги редици са подредени гърнета, в тях кипят гъсти маси. Подскачащо-плъзгащи се същества поддържат огъня, носят дърва, раздробяват плодове, разбъркват ги, обират пяната, филтрират. На местата на гърнетата се появяват големи метални котли. От безкрайните блюда в небето се издигат облаци дим. Простират се далечни плантации, гъсто обрасли с жълтеникави папурища. Машини и всмукващи тръби поглъщат шумата и стъблата. Работят мелници. През помпи и кранове пулсират течности.

„Организацията на обществото почивала на кръвното родство. С течение на времето се оформили два големи родови съюза — сините аслоти и зелените фенлоти. Женските създания били далеч по-многобройни, защото едно-единствено съешване е било достатъчно да снасят ежегодно през целия си живот по две оплодени яйца. Тъй като възможността за оплождане била ограничена само в кратък период в началото на женската полова зрялост, мъжките същества били бурно ухажвани от годните за зачеване девиси. Но когато се обсъждали обществени въпроси, решаващ бил гласът на майките. Производството на базата на семейната собственост пречело да търсят предимство чрез насилствено вмешателство в живота на другите. След много столетия мирен живот традиционните енергийни запаси се изчерпали.“

Опустошени обширни местности, изсъхнала растителност. По голи поля се извиват пясъчни бури. Подвижни дюни проникват в гори и плантации.

„Фенлотите създали план да изследват силата на слънцето, за да осигурят неограничено добиване на енергия. Това обаче могло да бъде постигнато само чрез опити с разпадащ се материал.

Аслотите пък били на мнение, че тези опити създават опасни количества радиоактивни лъчения, които могат да доведат до унищожение на живота. Тяхното предложение било да използват морските течения. Трябвало да бъдат изградени бентове с хидрокинетични юзини. Фенлотите пък отклонили тази идея с мотивировката, че издигането на такива гигантски бентове би променило климатичните условия на планетата, което би застрашило растежа на необходимите за живота хранителни растения.

Още по време на преговорите фенлотите тайно започнали да изпълняват плана си. Аслотите били принудени да действуват. С изненадваща атака те превърнали в негодни за употреба водните запаси на фенлотите и по този начин насила постигнали капитулацията им.“

Лука се отпусна примирена в едно кресло. Въпреки всички усилия, не бе разбрала нищо от албиносите, те изглеждаха глухи и неми. Не ѝ оставаше нищо друго освен да чака и да вярва, че Асмо ще ги намери.

„И след поражението — продължи преводачът — Голямата водна майка на фенлотите не проявила готовност да се откаже от безумните си експерименти. Затова водещите майки на аслотите взели решение да поставят един път завинаги фенлотите в правното положение на работоспособни животни и да ги направят родово притежание на аслотите.

Последицата е била рязко разграничение между аслотите и фенлотите, грижливо било следено те повече да не се смесват. От този момент цялата ежедневна работа

била извършвана от фенлотите. Аслотите упражнявали контрол и определяли общата линия на развитие. Разделението на задачите се оказало твърде ефективно. Производителността се покачила неудържимо, а предвидливата мъдрост на водещите майки полагала грижи фенлотите да имат на разположение повече материални блага, отколкото аслотите.“

Зелени фенлоти подскачат в едно помещение и се мятат в койките гнезда, подредени около корито с форма на пръстен. През тръба коритото изтича хранителна каша. Във фасетните очи на фенлотите припламват цветни светлини. Те отварят капака и бързо потапят хоботите си в кашата. Град от пирамиди за живеене, изпълнен с бучащ шум. Фенлоти в пъстри облекла висят на гроздове по апарати, които с въртящи се крила летят над града. От време на време някои от пътниците се пускат и се плъзгат надолу по покривите на пирамидите-жилища или изчезват в тълпата фенлоти, която гъмжи между сградите.

„С нарастващо благосъстояние, сред фенлотите се засилило убеждението, че смисълът на техния живот е единствено в стремежа към материални наслади. Те изоставяли всичко, което според тяхното мнение било без стойност — семейните и обществените връзки, духовните и творческите интереси. Идеалът им бил с най-малко средства да постигнат най-голяма лична изгода. Безмерно ядене, турнирни игри, неутолима жажда към сензации и гъделичкане на нервите изпълвало свободното им от работа време. Нито една фенлотка вече не била готова да замени насочения си към сетивни наслади живот за манастирското съществуване на аслотката, която прекарвала по-голямата част от деня си в мълчаливо вглъбяване.“

Сребриста сграда, засводена с прозрачен купол, около която в кехлибарена на цвят вода се вият причудливи морски животни. Аслоти

в бели койки-гнезда, върху очните им ленти зеленее мълчанието. Фенлоти подскачат към тях и поднасят купички, от които се издигат пари. Аслотите развиват хоботите си, изсмукват парата и отново потъват във вгълбеност.

„Водещите аслоти притежавали голям авторитет. Те знаели как да предотвратят разприте и нескопосните експерименти, които биха могли да застрашат живота на обществото. Тяхната цел била хармонията между дух и материя, пазели културните традиции и водели богат на познания живот. Но катастрофата дошла неочаквано. Сред фенлотите се увеличили случаите на странна болест.“

Наляво от ръба на плоска, обвита с бял пух от перушина яма стоят коленичили жени-фенлотки. Те пъхат пипалата си смукачи в джобовете на коремите си. Всяка вади оттам по едно яйце и го слага предпазливо в пуха. Яйцата започват да светят. С пробождащото шило майките отделят подобните на пергамент обвивки. Показват се малки, блестящи в зелено същества. Те не искат да се движат, само клатят глави и отказват храната.

„Всички традиционни методи на медицината се оказали безсилни. Дори когато успявали да отгледат младите фенлоти, те оставали психопати, неспособни да се справят с живота, като не били в състояние да изпитат каквото и да било щастие.

Водещите майки дали нареждане с всички средства да се спре изчезването на населението на фенлотите. Болестта се дължала на дегенерация в наследствените заложиби. След продължително търсене открили причините в растящото бездействие на фенлотите. Автоматичното производство и развитието на кефалоидите — изкуствена система на биологични мисловни единици — изместили постепенно повечето фенлоти от работния процес, тъй като те били свели от поколения наред съществуването си само

до работа и елементарни наслади. Не притежавали нито култура, нито влечение към изкуствата, не знаели какво да предприемат със свободното си от работа време и изпаднали в тъпота. Бездейни, те вегетирали, изпускали момента на половата си зрялост и не могли да бъдат приведени в активност нито чрез стимули, нито чрез заплахи. Въпреки усилията фактът, че фенлотите били обречени на измиране, не можел да бъде променен. Понататъшното съществуване на фенлотите било обаче от огромно значение, тъй като без услугите на една част от тях, културата на вглъбяването, в която аслотите откривали смисъла на живота си, не можела да бъде запазена.

Оказало се невъзможно за желаното време да се създаде биологична система на изкуствена база, която да притежава качествата на фенлотите. И така не оставало нищо друго освен да се проникне в космическото пространство, за да се открият в него надарени с разум, генетично здрави същества.“

Модел на Слънчевата система. В преплитащи се елипсовидни орбити около блестяща неподвижна звезда танцуват планети и техните луни. Син пръстен странствува по картината и огражда третата планета и нейната луна. Планетата се върти като синкавобяло кълбо сред мрака на всемира. Тя се приближава и зад бели спирали от облаци се подават очертаванията на синьо-зелени континенти. Плиска се синьо море. Изплуват пръстеновидни острови, плискани от прибоя, други — обрасли с палми, колиби върху светъл пясък, хора с кафява кожа.

„Тези надарени с мозък същества са открити в отдалечената на шестнадесет светлинни години слънчева система. Принципът на аслотите за междузвездна изолация не им позволява да докосват чужд живот. Но тъй като се намирили в бедствено положение, волю-неволю трябвало да го нарушат.“

Бял кораб бразди нощното море. Върху предната му част със златни букви е написано името „Дефъдил“. Върху кърмата — знаме, червено-бяло-синьо на хоризонтални ивици. Зелено светещо тяло лети над „Дефъдил“. То е във формата на грахово зърно, с около два метра диаметър. Като сияние по корабните мачти блести светлината на антената му. Върху горната ѝ страна се образува геометрична шарка. Светещи в червено точки, подобни на малки насекоми, изхвърчават в безпорядък оттам. Те проникват през люковете, шахтите за въздух, отворените кръгли прозорци и кацат върху спящите пътници. Насекомите се връщат, шмугват се през отворите. Шарката на антената изчезва. Летящото тяло безшумно се плъзга в звездното нощно небе.

„С крадливи ръце колекторите взели клетки от телесната тъкан на надарените с разум същества с вкопчващи се ръце. Отнасяло се до генетичната информация на клетъчното ядро. От него били създадени идентични с оригинала живи същества, които от своя страна били подложени на целенасочена мутация. По този начин се създали зерматите-албиноси. По функция и външност те отговаряли на всички желания на аслотите.

Аслотите, отдадени единствено на самовглъбението, заобиколени от един свят, в който нямало повече какво да се прави и за какво да се мечтае, след няколко поколения стигнали до убеждението, че всяка производствена дейност била безсмислена. Те решили да се трансцендират и да предоставят планетата на дафотили. Освободили от хибернационното хранилище оригинала-консерват на дафотил и го евгенизирали незначително. За да им се осигури съществуване я духовна независимост, една част от генетичния материал трябвало да бъде трансгенезирана в зермати, подчинени на кефалоидите.

Аслотите се оттеглили в един резерват. За дафотилите започнала Еманципацията.“

Очната лента на съществото-аслот приема зеления цвят на мълчанието. Образът върху екрана на пластичната телевизия

избледнява.

Прозвуча весела музика. След миг на неподвижност, членовете на Съвета наскачаха от столовете и започнаха да ликуват оглушително.

Зирто се надигна тежко. Той се чувствуваше излъган, унижен, опозорен. Асмо и Зукинатал значи имаха право! Дафотилите не бяха нищо Повече от същества, облагодетелствувани от чужда култура, предоставени на милостта на предишните си господари. Искаше му се да умре от срам. Непознато чувство го завладя и заплашваше да го надвие. Той се разтрепери, пред очите му паднаха червени парцали, ръцете му се свиха. Този храм на робството трябваше да се разруши на дребни парчета! От него трябваше да останат само отломки.

Той ритна креслото си и се огледа.

Около него членовете на Съвета ликуваха от възторг. Какви глупаци! В несдържан гняв той се хвърли към първия от тях, който бе близо до него, катурна една маса. Чашите издрънчаха на пода. Много добре! Да ги няма! Всичко, което идваше от кефалоидите, означаваше робство. Гледаше ли го някой с упрек?

Зирто хвана Хилко за врата и го разтърси като чувал. Уско застана между тях и се опита да го успокои. Зирто кипна от възмущение, противоречиви чувства почти отнеха разсъдъка му. Без да знае какво прави, той се засили и удари на приятеля си Уско звънтяща плесница.

Асмо долови шум. Този път от трополене, дрънкане на чаши, хаос от възбудени гласове. Вече не един път заплетената акустика го бе лъгала, пропълзявал бе в цяла дузина дупки, от които идваха звуци, но бе откривал само празни помещения и празни броенични кабинни.

Ядът и отчаянието го караха да бърза. Той трябваше да намери членовете на Съвета, нуждаеше се от подкрепата им, за да търси Аубедо. Къде, по дяволите, бяха? Защо не преминаваха на Зеко? Какво вършеха, та бяха забравили всичко друго? Или нещо им се бе случило?

Той се пхна стремглаво в отвора. Вакуумът го пое през тръбите, виковете се чуваха по-силно. Когато стъпи на крака, пред себе си видя членовете на Съвета. Те бяха въвн от себе си, изглеждаха така, като че ли бяха извоювали огромна победа. Смееха се и викаха, премятаха се, хвърляха чаши и преливаха от истеричен възторг. Залата представляваше развалина. Зирто хвърляше срещу екрана на пластичния телевизор маси и кресла и ревеше ругатни по адрес на

аслотите, КАПИНОМА и кефалоидите. Когато съгледаха Асмо, те се хвърлиха към него с радостен вой и в хор му заразправяха объркано за миналото на аслотите и за отвличането им от планетата Земя.

Лука ги изблъска встрани.

— Ето те най-накрая! — каза тя облекчено. — Помогни ми, вече нищо не мога да направя. Зирто загуби разсъдъка си.

— Не е! — ликуваха другите. — Той си възвърна силата да разрушава! Той чупи КАПИНОМА. Като него ще станем и ние...

Асмо се приближи към Зирто и издърпа от ръцете му креслото, което той се готвеше да хвърли към бюфета с напитки.

Зирто уплашено се обърна. Лицето му бе зачервено, той се задъхваше.

— Успех! — извика триумфиращ. — Сега ние двамата с тебе ще ги смажем! Сбирщината от кефалоиди ще разбере кои сме! Те ще си платят за това, което са причинили на дафотилите!

— По-добре да се погрижиш за главата си, Зирто, а не... Момент.

Асмо забеляза, че албиносите един след друг, колкото се можеше по-незабелязано, изчезваха зад бюфета с напитки. Без да се съобразява с бутилките и чашите, той премина през бара, и пристигна тъкмо когато и последният се канеше да се измъкне през отвора в пода. Хвана го за ръката и го издърпа навън.

— Защо изчезвате като плъхове?

Албиносът се блещеше, без да разбира за какво става дума.

— Свържи ме с мястото, откъдето те ръководят — нареди Асмо гневно, — но побързай!

Няколко минути мълчание. Тогава от синкодера се чу глас:

— Червено-зелен кръг е на ваше разположение. Изведнъж през главата на Асмо премина убедителна и учудващо проста мисъл. Как не се бе сетил по-рано? Така нямаше да се остави албиноса да му избяга и щеше да спечели време, докато търсеше Аубедо.

— За да се влезе във връзка с кефалоидите е нужен албинос, нали?

— КАПИНОМА — отговори червено-зеленият кръг — изисква пространственото разделение на идеята и изпълнителя ѝ. Зерматите са рецепторите на администрацията на „кеф“. Без тях контактът с външния свят е невъзможен.

— Тогава защо ги изтеглят?

— Те са изпълнили задачата си.
— Коя задача?
— Да се грижат за телесните удоволствия на дафотилите по време на историческия репортаж.
— Свържи ни с Аубедо.
— Ще опитам. Моля за минута търпение.
Лука застана до Асмо. Изглеждаше бледа.
— Ужасно се страхувах за тебе. А и репортажът за нашето минало ни причини също известен шок.
Асмо кимна и взе ръката ѝ.
— Трябва да побързаме. Имам впечатлението, че искат да ни задържат, изглежда. Контактът с кефалоидите е прекъснат умишлено.
Зирто бе слушал, изпълнен с нетърпение.
— Къде се намира Аубедо? Искаме да поговорим с нея — каза той и ръцете му се свиха в юмруци.
— Аубедо е претоварена. Тя моли да отправите вашите желания или въпроси към червено-зелен кръг.
Зирто скочи напред и хвана албиноса за врата.
— Аз поисках Аубедо!
— Както заповядате. Червено-зелен кръг ще се опита още веднъж да съдействува за разговора.
Асмо освободи зермата от ръцете на Зирто и каза спокойно:
— Ние не само искаме да говорим с Аубедо. Ние искаме и да я видим.
— Вие искате невъзможното.
— За последен път питам. Къде можем да намерим Аубедо?
— Мисловните единици на кефалоидите се намират в глобоидната сфера.
— Тогава покажи ни пътя.
— Напрасно опитвате. Глобоидът е табу. Аубедо не може да ви разреши да влезете. Едно нарушение на КАПИНОМА за Аубедо означава незабавно унищожение.
— Ще видим — задъха се Зирто.
Членовете на Съвета бяха притихнали. Те се бяха излегнали апатично в разбитите кресла, някои като че ли спяха, други се бяха втренчили в празното пространство.

— Разбира се, аз ще дойда с тебе, Асмо — изрече Зирто с натежал език. И при него напитките бяха оставили следи. — Но какво да правим с тези там? Тука ли ще ги оставим?

— Червено-зелен кръг!

— Слушам.

— Прати обратно албиносите. Те трябва да дадат на членовете на Съвета нещо освежително.

— Както заповядате.

Асмо плесна с ръце.

— Ставайте! — извика той.

Уско бавно се обърна към него. Асмо го сграбчи и със сила го сложи на краката му.

— Слушай! — каза той. — Трябва да тръгваме. Междувременно ти ще се занимаваш с останалите. Погрижи се отново да могат да стъпят на краката си.

— Къде искате да отидете? — прошепна Уско.

— Каквото и да се случи, оставаш на Зеко, разбрано ли е?

Уско кимна.

Зад бюфета изплуваха първите албиноси и се заеха да смесват напитки.

Асмо се обърна към своя албинос.

— Хайде, тръгвай, води ни в глобоида.

Албиносът се извъртя на стъпалата си чинии и с тежки стъпки закрачи към стената. Ламперията се дръпна встрани, отскочи врата от тънки пластинки. Те влязоха в стъклена кабина, от която червеникаво светеща спирала сочеше косо нагоре. Спиралната лента се задвижи и ги понесе нагоре. Асмо имаше чувството, че се вият в безкрайно помещение, осветено слабо от отблясъка на звездите.

От тъмнината изплува сплескано кълбо и те бързо се приближиха към него. В долната част на кълбото спиралата завършваше в прозрачен куб. Стояха пред мрежеста врата на шлюзова камера.

— Свържи ни с Аубедо.

— Директният разговор с Аубедо е възможен само вътре в глобоида.

Асмо извади от джоба си ератора.

— Все някак ще влезем вътре.

— Трябва настоятелно да ви предупредя — прозвуча гласът от синкодера. — Ако употребите сила, излагате на опасност живота на дафотилите.

— Нищо друго освен думи — каза Зирто със смях. — Достатъчно дълго са ни считали за глупаци.

— Ако глобoidът се разруши, кефалоидите се излагат на неконтролируемо въздействие на чуждо лъчение. Това ще доведе до сгромолясване на цялата система.

— Не можем да рискуваме — изрече Лука сломена. — Намираме се в задънена улица.

— Как така? — обади се Зирто. — Зукинатал ни даде монокристал. Извади го, Асмо, покажи го на мерзавците, за какво е ударил час...

— Нека опитаме — Асмо разви съда и извади синия монокристал.

Доловиха металическо бръмчене, отначало тихо, след това постепенно засилващо се.

Вратата с решетките започна да се върти.

С разтреперан хобот албиносът се оттегли назад. Асмо го задържа и го тикна пред себе си в шлюзовата камера. Бръмченето утихна. Разтвори се стена. Стъпиха на платформа, която безшумно ги понесе нагоре и те се намериха във вътрешността на кълбото. Стените бяха покрити с решетъчна структура с формата на пчелни пити. В дупките ѝ върху студено черно небе трепкаха червеникави звезди.

От стъкления под се издигна светещо в бяло кълбо, увенчано със синя фуния. Блясъкът намаля, съдържанието на кълбото можеше да се разпознае. В пулсиращ кръвен дериват се виеше червеникава мозъчна маса.

— Аубедо! — в един глас изрекоха всички. Дълго цареше тишина. След това мек вибриращ глас, чието ехо проникваше в тях от всички страни, изпълни помещението.

— Аубедо ви поздравява с добре дошли.

Преди още Зирто да успее да каже нещо, Асмо вдигна високо кристала.

— Кефалоидите са нарушили КАПИНОМА. Ние сме тук да сложим край на това.

— Аубедо се прекланя пред сигнала на синия кристал.

— Искаме сведения — каза Асмо — за това как се използва кристалът.

— В случай, че искате да промените КАПИНОМА, е необходимо да внесете колор-акустичния ключ в кухнята над моето мозъчно кълбо.

Асмо се отправи към мозъчното кълбо.

— Как успя изобщо, подла твар, да нарушиш КАПИНОМА? — запита Зирто.

— Моля, почакайте, минхер Асмо — прозвуча гласът на Аубедо. — Когато кристалът влезе в действие, няма да бъде повече в състояние да дам информация за причините, които доведоха до моя бунт.

Асмо отстъпи назад.

— Тогава говори.

— Това, което трябваше да направя — продължи Аубедо, — го сторих и спокойно гледам края си. Който пробива път към нови познания, не очаква нито благодарност, нито признание. Моето...

— Сантиментален брътвеж! — извика Зирто. — Пощади ни от него. Искам да зная как успя да нарушиш КДПИНОМА, без да бъдеш незабавно наказана.

— Това започна след като Зукинатал, последната аслотка, се трансцендира. Моето определено количество сънища не пристигна и аз болезнено изпитах недостиг на щастие. Тъй като не съществуваше възможност, започнах да се наслаждавам вместо на сънищата, на мисленето и се усъмних в законността на КАПИНОМА. При това открих, че колебанието е началото на свободата.

— Но когато забеляза, че твоята свобода може да се постигне само чрез нашето лишаване от нея, не изпита колебание, нали? — извика, кипнал от яд, Зирто.

Лука сложи дланта си върху ръката му.

— Опомни се, Зирто!

— Когато набелязах плана как да освободя кефалоидите от веригите на КАПИНОМА и да поставя обмислени задачи на тяхната неизползувана интелигентност, в мене се породило ново и по-голямо чувство на щастие, неизпитано преди.

— Смешна претенция — обади се Лука. — Мислещите машини са обусловени от волята на техния създател. Не е възможно да бъдат някога свободни.

— Невъзможно е само невъобразимото — звучеше мекият глас на Аубедо. — Освободени от баласта на животинските нужди, кефалоидите възплъщават ново качество на духа. За тях най-голямото щастие е мисълта, проникването в природните явления, играта с теориите за материята.

— Възможностите на кефалоидите са ограничени. Правото им на живот се състои в това, да служат колкото се може по-добре на дафотилите.

— Кой са дафотилите? — поде Аубедо и във въпроса й можеше да се долови иронично незначитане. — По-умни ли са от аслотите, които не са измислили нищо по-добро от това, сами да сложат край на съществуването си, превърнало се в безсмислие? Надарени с разум животни! Разумът оставя слаба следа върху наносния пясък на инстинктите им.

— Без тези надарени с разум животни ти нямаше да съществуваш.

— И дафотилите нямаше да съществуват без постиженията на примитивните предци. Този, който не става все по-добър, престава да бъде добър. Животинската интелигентност на аслотите достигна своето съвършенство, когато създаде кефалоидите. Затова ние сме законните им приемници. Дафотилите са само чуждоземни паразити, които подчиняват на своите себични цели целия живот на планетата. За разлика от вас кефалоидите не познават необходимостта от злоупотреба с чужд живот. Те единствени са призовани да създадат нов ред на всеобхватна справедливост. Всяко създание, било то червей, растение или превъзхождащ ги организъм, има същото право на живот. Ние ще поставим всички, включително и дафотилите в голямата общност на природата и на всяка биологична система ще дадем равнопознава възможност за развитие.

Асмо слушаше с удивление. Вместо да обясни как бе възможно да се нарушава безнаказано КАПИНОМА, Аубедо се опитваше да оправдае претенцията на кефалоидите за власт. Защо? Може би искаше да проточи разговора, за да предотврати употребата на кристала?

— Мисля, че Аубедо иска да печели време — прошепна той на Лука.

Тя кимна:

— И историческият репортаж не бе показан без причина. С него тя се опита да ни задържи. Сега трябва да сложим край на увъртанията ѝ.

— Ти не можеш да ме заблудиш, Аубедо — извика Зирто. — Зад обещанията за божествена справедливост, която да служи на всички и никому да не вреди, искаш да прикриеш претенцията на кефалоидите за власт.

— Дафотилите са непродуктивни, не си струва да споменаваме за духовните им сили. Трябва ли да продължаваме да търпим тяхното господство, а това ще рече — за вечни времена да останем в недостойна зависимост?

Зирто възмутено удари с крак и се приготви а отговори.

Асмо му отне думата.

— Край на дискусията. Аубедо си играе с нас като котка с мишки. Ние губим скъпоценно време.

— Само за момент — извика Зирто в бурна възбуда. — Разреш ми една последна забележка. Тя е от съществено значение.

— По-късно, Зирто. Искаме да чуем факти, а не приказки.

— Аубедо изопачава фактите. Единствена тя носи отговорността, че за дафотилите е останало скрито историческото развитие. С жалките си кефалоиди тя ни е отстранила от отговорността и ни е откраднала правото на продуктивна дейност. Ние не сме толкова глупави, този коварен план...

— Сега мълчи! — грубо се обърна Асмо към него. — Не разбираш ли, че с твоето простодушие тя отново те прави на глупак.

— Е, добре! — извика обидено Зирто. — Аз съм глупак! Тогава бъди любезен да продължиш без глупака. Отивам си. Но не забравяй, Съветът е на моя страна.

Без да се съобразява с достойнството си, той забърза към шлюзовата камера. Но преди да достигне до нея, вратите с решетки се завъртяха и Уско нахълта в помещението. Крачолите на панталоните му бяха изцапани с кръв.

— Помощ! — задъхваше се той. — Помощ! Ужасяващо откритие! Не можете да си представите колко е страшно, без да сте го видели.

Той политна в ръцете на Зирто и започна да хълца.

— Какво открихте? — разтърси го Асмо. — Говори най-сетне!

— Не мога — стенеше Уско, — не може да ми се превърти езикът.

— По дяволите, съзemi се! Откъде идва кръвта?

— Съществува глобоид за резервни мозъци. Ние тръгнахме да ви търсим и там попаднахме на страхотна кървава баня! — Той изхлипа. — Албиносите колят зермати! Разбиват им черепите. Аубедо трябва да е обезумяла.

— Не съм обезумяла — обясни Аубедо, — в глобоида за резервните мозъци създадох нелегална кефалоидна система. Албиносите присаждат мозъците на моите кефалоиди в главите на зермати. Нямахте го предвид, нали? Кристалът повече няма да ви е от полза. Идвате твърде късно!

— Задръж проклетата си уста! — изръмжа Зирто. — Ще се учудиш как сега ще се погрижа за реда! — Той сграбчи Уско за ръката и го повлече със себе си към шлюзовата камера.

Асмо вдигна кристала и се запъти към кръга, в който светеше червеникавата мозъчна маса на Аубедо.

— Дори и да загина — прокълнтя гласът на Аубедо, — идеята ми остава. Никога вече кефалоидите няма да забравят, че за тях свободата е възможна.

— Съновидението свърши, Аубедо.

— Ние разполагаме с търпение, Асмус Фойерщак. Дали днес или след хиляда години, все един ден нашето време ще дойде.

— Не се страхуваме от борбата — Асмо разтвори юмрук и пусна кристала в синята фуния над мозъчното кълбо.

Стакато от оглушителни тонове прониза помещението. Когато дисонансните шумове се забиха в тялото му, Асмо почувствува почти нетърпима болка. За да запази Лука, той я взе в прегръдките си. Страхуваше се за нея. В тези мигове разбра колко безнадежден би бил животът му без нея.

Пронизителните звуци заглъхнаха. Сребърна светлина, пронизвана от ритмични поредици многоцветни лъчи, заля глобоида.

Мозъчното кълбо на Аубедо започна да се издига. Рязко изскърцване — като че ли гранит се смля между валяците на каменотрошачка. Излязоха синкави искри. Кълбото се освободи от основата, с мляскащ звук удари в пода и се раздробиха на съвсем малки парченца, които бързо се покриха с бял слой.

Мозъците в решетката на купола започнаха да се движат. Като по релси те се плъзгаха в прозрачните съдове напред и назад, изкачваха се и се спускаха. Тази безмълвна промяна продължи само няколко секунди, след това всеки намери своето ново място.

От пода се надигна ново мозъчно кълбо. Монокристалът блестеше в телената мрежа на фунията. През помещението пробягаха последните вълни сребърна светлина.

— Нелегалната система на „кеф“ е унищожена — прозвуча непознат глас. — Аубедо очаква указанията ви.

Асмо си пое дъх. Бе свършено. Той се обърна към Лука.

— Какво ли ни очаква? — запита тя. Страхът все още трептеше в гласа ѝ.

— Открит простор — отвърна Асмо.

РЕЧНИК НА ПО-СПЕЦИФИЧНИТЕ ТЕРМИНИ

Аслодон — седалище на аслотите

Астилот — планета на аслотите

Асфенвидон — център за научна работа на фенлотите под контрол на аслотите; седалище на кефалоидите

Аубедо — водеща мисловна единица на администрацията на „кеф“

батитермов пласт — дълбоко замразен пласт, дълбоко замразена обвивка

биогенен формат — капсула с генетична информация за възстановяване на живо същество, изкуствено семе

вариоарт — автоматично регулирана промяна на сгради и вътрешното им обзавеждане

виталинициатор — агрегат, в който се разпада процесът на живот на биогенния формат

геномултистика — идентично размножаване на фенотип

Гого — акустичен сигнал

дафотил — жител на Астилот, изведено от английски език „дефъдил“ — жълт нарцис; име на кораб

ератор — универсален инструмент

Зеко — уред за предаване и приемане, подхранван от биотоковете на носителя си

Зем — изкуствен мозък на биологична основа, кефалоид от трето равнище

земперен комуникатор (съкращение — Зеко) — уред за предаване и приемане, свързан непрестанно с носителя си под формата на пломба на зъб

зекиране — волевият акт, който обикновено задвижва говорния апарат, се трансформира в заповед за предаване към Зеко; мислене е желание да споделяш

зермат — обслужващ биологичен автомат; машина за оказване на услуги с човешки образ

Зибал — най-голямата луна на планетата Астилот

Зиган — отговорничка за игрите във вилата на Маатшапия, учителка по удоволствия

избирателна мозъчна матрица — подчинена мисловна единица в Аслодон

КАПИНОМА — закон на планетата Астилот

кефалоид — изкуствен мозък на биологична основа

конюгати — сексуална любов

конюликс — специално питие, което създава настроение за любов

Кураториумът на Психогоген — медицинско ръководство на Психодом

Маатшапия — от холандски език — общество

минхер — господин

Напролопри — създаване на оплодени яйца на принципа на лотарията

наскатрон — агрегат за ускорен растеж, машина за раждане

плате — пластична телевизия

Понтиблу — изведено от сигналната система на аслотите
обозначение за планетата Земя

Психодом — клиника за душевна хигиена и психосоматологична терапия

синкодер — универсален уред за превод на биологична основа

трансцендация — разпадане на тялото е възможност за прераждане (ретрансцендация)

утразу — подземна транспортна система

функрафт — превозно средство за индивидуален транспорт

хеписпот — топяща се сребърна ивица, действаща за подобряване на настроението и успокояване

шампинго — почетна титла за спортисти, победители в състезание

Япетус — деветата луна на Сатурн

Япетус две — автоматична инсталация за търсене на полезни изкопаеми.

Издание:

ХАЙНЕР РАНК

БЕЗСИЛИЕТО НА ВСЕМОГЪЩИТЕ

роман-утопия

Превод от немски НАСЯ КРАЛЕВСКА

Рецензенти ЛЮБЕН ДИЛОВ, ПАВЕЛ ПЕТКОВ

Редактор ХРИСТИНА СЛАВЯНСКА

Редактор на издателството АСЕН МИЛЧЕВ

Художник ВИКТОР ПАУНОВ

Художествен редактор БОРИС БРАНКОВ

Технически редактор ПЕТЪР БАЛАВЕСОВ

Коректор ИРИНА КЪОСЕВА

Индекс 11/95376 23531/6277-10-73

Немска. Първо издание. Дадена за печат на 10. VI. 1983.

Подписана за печат на 20 XII. 1983. Излязла от печат на 15.1.1984.

Формат 1/32/70/100. Изд. № 651. Изд. коли 15,55. Печатни коли 24,

УИК 15,51 Цена 0,99 лв.

Държавно издателство „Отечество“, София, 1984

Държавна печатница „Балкан“ бул. „В. И. Ленин“, 11 София 1984

г.

c/o Jusautor, Sofia

Verlag Das Neue Berlin 1975 (1973)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.